

The Project Gutenberg eBook of Pyhän Markuksen leijona, by G. A. Henty

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Pyhän Markuksen leijona

Author: G. A. Henty

Translator: Helmi Krohn

Release date: December 8, 2015 [EBook #50652]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PYHÄN MARKUKSEN LEIJONA ***

E-text prepared by Juhani Kärkkäinen and Tapio Riikonen

PYHÄN MARKUKSEN LEIJONA

Kirj.

G. A. HENTY

Suomentanut Helmi Krohn

Otava, Helsinki, 1916.

SISÄLLYS:

1. Venetsia.
2. Salaliitto.
3. Suuri Kanaali.
4. Ryöstetyt.
5. Oikeilla jäljillä.
6. Mökki San Nicolon saarella.
7. Kauppalaivalla.
8. Merirosvojen hyökkäys.
9. "Lido" anastetaan.
10. Pelastettu.
11. Anzion taistelu.
12. Moceningon käsissä.
13. Merirosvojen ryöstöretki.
14. Merirosvolaivan häviö.
15. Polan taistelu.
16. Pluto vallataan takaisin.
17. Kiittämätön tasavalta.

18. Pisani päästetään vapaaksi.
19. Chioggian piiritys.
20. Venetsian voitto.

ENSIMMÄINEN LUKU

Venetsia

"Näin ihania iltoja et varmasti koskaan ole nähnyt sumuisella saarellasi, Francesco?"

"Olenpa niinkin", vastasi toinen varmasti. "Aivan yhtä kirkkaita iltoja on Thamesillakin. Olen seisonut St. Paul -kirkon portailla ja katsellut, miten kuun säteet ovat leikitelleet veden kalvolla, tuhannet valot kimallelleet ikkunoista ja ohikiitävistä laivoista, aivan niin kuin täällä nyt. Mutta", lisäsi hän, "täytyyhän minun tunnustaa, että Lontoossa on harvemmin niin tyyniä ja kirkkaita iltoja kuin teillä täällä Venetsiassa."

"Mutta pidäthän kuitenkin enemmän meidän maastamme kuin Englannista ja olet mielissäsi siitä, että isäsi on muuttanut tänne asumaan?"

Francis Hammond ei vastannut heti.

"Olen iloinen siitä, että hän muutti tänne asumaan", sanoi hän hetken kuluttua, "sillä olen saanut nähdä paljon kaunista ja oppinut teidän kielenne, Matteo. Mutta en tiedä, viihdynkö täällä paremmin kuin kotona. Kaikki on täällä niin toisenlaista. Kotona oli hauskeempaa. Isällä oli konttorissa pari, kolme nuorta apulaista, ja heidän kanssaan minä seurustelin iltapäivisin. Me ammuimme maaliin, panimme toimeen kaikenlaisia kilpailuja ja tappelimme toisten poikien kanssa. Ihmiset ovat siellä vapaampia ja iloisempia kuin täällä. Me olemme kauppiaskansaa niin kuin tekin; mutta Lontoossa kauppialla on kaikki valta, heidän ei tarvitse pelätä aatelismiehiä niin kuin teidän, eikä siellä tapahdu koskaan salaisia ilmiantoja. Meillä ei ole 'jalopeurankitaa' eikä mitään kymmenmiehistöä."

"Hiljaa, Francesco", sanoi toinen. "Älä puhu sanaakaan neuvoskunnasta. Ei voi koskaan tietää, vaikka joku sattuisi kuulemaan."

"Siinä näet", sanoi hänen seuralaisensa. "Ei kenenkään viattoman tarvitse pelätä mitään Lontoossa; täällä ei voi koskaan tietää, milloin joutuu heitetyksi Pyhän Markuksen vankiloihin, vaikkei olisi tehnyt mitään pahaa."

"Hiljaa, Francesco", sanoi Matteo levottomasti, "puhutaan jostain muusta. Kun ihminen voi ylpeillä niin paljosta kuin me täällä Venetsiassa, niin on turha vaivata päätään, vaikkei kaikki olisikaan aivan mielen mukaista."

"Niin, kyllä teillä on tosiaankin paljon ylpeilyn syytä", myönsi Francis Hammond. "Kaikki Euroopan maathan pyrkivät kilpaa teidän liittolaisiksenne, sillä toista niin mahtavaa merikansaa ei ole kuin Venetsia. Jollen olisi englantilainen, tahtoisin olla venetsialainen."

Nuorukaiset seisoivat rannalla Markuspalatsin edustalla. Piazzalla heidän takanaan liikkui paljon väkeä keskustelemassa viimeisistä uutisista, Venetsian vihatun kilpailijan, Genovan hankkeista, tai paavin kirjelmästä, jonka niin kuin jokainen tiesi, Trevison piispa oli jättänyt neuvoskunnalle.

Francis oli viiden-, kuudentoista ikäinen poika. Hänen isänsä oli lontoolainen kauppias, joka muutamia vuosia sitten oli jättänyt liikkeensä toisten hoitoon ja muuttanut Venetsiaan voidakseen ostaa itämaisia tavaroita itse suoraan kaupan pääpaikasta ilman välikäsiä. Hänen yrityksensä olikin onnistunut erinomaisesti, sillä usein hän saattoi halvalla hinnalla ostaa tavaraa meritaisteluissa kaapatuista laivoista. Tosin sattui joskus, että laiva, jolla hän lähetti ostamansa tavarat Englantiin, joutui vuorostaan taas vihollisten tai rosvojen käsiin, mutta sittenkin hänen voittonsa oli hyvin suuri. Ja kaikki Venetsiassa kunnioittivat tätä tunnollista ja tarkkaa kauppiasta.

Venetsiassa asui paljon ulkomaalaisia kauppiaita, sillä alusta alkaen tasavalta oli rohkaissut muukalaisia asettumaan kaupunkiin ja myöntänyt heille etuoikeuksia. Englannin ja Venetsian välillä oli aina vallinnut hyvät suhteet. Venetsialaiset kadehtivat tosin muukalaisia, mutta Englanti oli jo vuodesta 1304 myöntänyt heille vapaat kauppaoikeudet Lontoossa, Southamptonissa ja eräissä muissa

kaupungeissa, eikä näiden molempien kansojen tarvinnut kadehtia toisiaan. Sen sijaan Venetsia oli levottomana pannut merkille miten Ranska, Saksa, Itävalta ja Unkari pyrkivät sekaantumaan heidän asioihinsa milloin siihen vain tilaisuus tarjoutui.

* * * * *

Pojat lähtivät hiljaksen kävelemään ja sekaantuivat kirjavaan ihmisjoukkoon. Siinä oli silkkipukuisia aatelismiehiä, yksinkertaisia kalastajia, kaikkien maiden edustajia, kukkakauppiaita, raikkaan veden myyjiä, kaikenlaisten virvokkeiden kaupustelijoita. Englantilaisen pojan toveri, Matteo Giustiniani, joka oli ylhäistä venetsialaista sukua, mainitsi Francisille ohikulkevien aatelismiesten ja muiden merkkihenkilöiden nimet.

"Tuo on Pisani", hän sanoi, "kai sinä hänet tunnet. Kerrotaan, että hänet nimitetään laivaston päälliköksi. Merimiehet ovatkin valmiit menemään vaikka tuleen hänen tähtensä. Pääsisinpä hänen mukaansa merelle. Mikä ihana taistelu siitä tulisikaan, kun hän joutuisi genovalaisten kanssa vastatusten. Tuo toinen aatelismies hänen takanaan on Fiofio Dandolo; hänen suvussa on ollut monta kuuluisaa miestä. Ja tuo nuori aatelismies tuossa, jolla on samettihattu päässä, on Ruggiero Mocenigo. Hän on ollut kaksi viimeistä vuotta Konstantinopolissa maanpaossa siksi, että hän murhasi Paolo Morosinin, vaikka hän itse tosin väitti sen tapahtuneen rehellisessä taistelussa. Hänen maineensa on aina ollut huono, mutta hänellä on voimakkaita suosijoita."

"Se on häpeällistä", sanoi Francis Hammond, "että ihmiset, joilla on mahtavia suosijoita, saavat vapaasti tehdä sellaista, mistä muut joutuisivat hirsipuuhun. Miksikä ei sama laki tuomitse sekä rikkaita että köyhiä?"

"Kaikissa valtion asioissa laki on sama kaikille", sanoi hänen toverinsa; "yhtä hyvin aatelismies kuin köyhä kalastajakin voi joutua vankityrmään. Mutta muissa asioissa on tietysti eroa."

"Miksikä tietysti?" kysyi Francis. "Sinä kuulut ylhäiseen sukuun, ja minun isäni on vain kauppias, mutta ei sinulla silti saisi olla suurempaa oikeutta pistää minua tikarilla kuin minulla tappaa sinut."

"Voit olla oikeassa", sanoi Matteo nauraen. "Ja totta puhuen, olot ovat meillä kehittyneet sellaisiksi, että aateliset kaipaivat ankaraa kuritusta."

"Nyt minun täytyy lähteä", sanoi Francis, "isäni ei pidä siitä, jos viivyn ulkona kymmenen jälkeen."

* * * * *

"Kello löi juuri kymmenen, Francis", sanoi hänen isänsä, kun poika astui sisään.

"Joko se on niin paljon. Piazzetta oli vielä täynnä ihmisiä. Enpä luule, että kukaan koko Venetsiassa menee niin varhain nukkumaan kuin me."

"Yöllä on nukuttava ja päivällä valvottava. Sitä paitsi iltaisin on kaduilla kovin levotonta: milloin tahansa voi saada tikariniskun selkäänsä. En tahdo kuitenkaan moittia venetsialaisia, vaikka he iltaisin huvittelevatkin, sillä pian he saavat ruveta ajattelemaan vakavampia asioita."

"Mutta nykyäänhän pitäisi olla rauha koko maailmassa, isä. Tekihän Venetsia aivan vastikään rauhansopimuksen Itävallan kanssa."

"Se ei merkitse mitään; Venetsia suostui rauhansopimukseen vain sen tähden, että tiedettiin Itävallan liittoutuneen Unkarin, Paduan ja Genovan kanssa. Toiset eivät olleet vielä taisteluvalmiita, mutta pian puhkeaa myrsky. Mutta ei huolita puhua tästä sen enempiä. Mennään levolle."

Mutta Francis ei mennyt vielä vuoteeseen. Hän kävi istumaan ikkunaan, josta oli näköala Suuren kanaalin ylitse. Hän ajatteli sotaa, joka ehkä piankin syttyisi, ja hän toivoi vain, että olisi ollut pari vuotta vanhempi. Venetsian laivasto oli kuuluisa urhoollisuudestaan, ja tähän aikaan, jolloin sotapalvelus oli ainoa tie, joka johti onneen ja kunniaan, jokainen nuorukainen toivoi kerran pääsevänsä mukaan.

Francis oli innokkaasti harrastanut urheilua, olipa saanut luvan käydä asekouluakin, jossa aatelisten poikia opetettiin käyttämään miekkaa ja tikaria ja heiluttamaan sotakirvestä. Hän oli kehittynyt niin taitavaksi, että venetsialaiset kadehtivat häntä täydellä syllä. Usein hän lähti myös jollekin hiekkasaarelle ampumaan maaliin ja hänen suurimpia huvejaan oli niinkään soutu.

Joka ilta hänellä oli tapana lähteä gondolissa soutelemaan yhdessä isänsä gondolinkuljettajan pojan, Giuseppen kanssa, ja päästyään syrjäisemmille seuduille hän tavallisesti itse otti airon käteensä ja ohjasi kevyttä alusta. Molemmat pojat olivat siten kehittyneet hyvin taitaviksi, ja heidän gondolinsa oli nopeampi kuin useimmat muut kaksiairoiset alukset. Mutta tätä urheilua Francis ei voinut harjoittaa

muuten kuin salaa, sillä kukaan ylhäinen venetsialainen ei pitänyt sellaista urheilua sopivana.

Aamiaisen jälkeen seuraavana päivänä Francis astui portaille, joiden juurella Giuseppe ja hänen isänsä Beppo odottivat herra Hammondia, jonka oli määrä lähteä gondolissaan kauppa-asioitaan toimittamaan.

"Herra Francesco, olen löytänyt gondolin, joka sopisi teille erinomaisesti." Giuseppe sanoi ja hyppäsi maihin.

"Miltä se näyttää?"

"Eräs mies Lidolla omistaa sen. Se on vain kahden vuoden vanha ja tavattoman kevyt. Se on neljän dukaatin arvoinen, mutta hän myy sen kahdesta."

"Hyvä, Giuseppe; me lähdemme illalla sitä katsomaan."

Hetken kuluttua herra Hammond tuli rantaan ja astui gondoliin. Huoaten Francis palasi taloon oppitunnillensa.

Hänen opiskelunsa rajoittui pääasiallisesti kieliin, sillä muuta eivät nuoret miehet juuri siihen aikaan opiskelleet. Latinaa puhuivat kaikki oppineet, ja ranska oli hovien ja aatelisten kielenä. Latinaa Francis puhuikin jo varsin sujuvasti, ranskaa hän ymmärsi ja italiankieltä hän osasi kuin italialainen. Saksaakin hän oli jo vähän opetellut. Saman opettajan johdolla kuin hänkin opiskeli useita venetsialaisten aatelmien poikia, ja siten hän oli tutustunut Matteo Giustinianiinkin, joka oli hänen paras ystävänsä.

Samana iltana Francis läksi katsomaan gondolia, josta Giuseppe oli hänelle maininnut. Se olikin hänelle mieleen, sillä se oli harvinaisen kevyt ja ohut kuin pähkinänkuori. Francis osti sen, ja kuljettaessaan sitä kotiin, hän huomasi, että se oli paljon nopeakulkuisempi kuin useimmat muut gondolit.

"Minä olen ostanut uuden gondolin, isä", sanoi Francis seuraavana aamuna isälleen. "Halusin saada oman veneen, jotta voisin iltaisin soudella, kun sinä olet melkein aina ulkona. Sitä paitsi tämä on paljon kevyempi kuin sinun omasi, ja minusta on hauska päästä liikkumaan nopeammin kuin muut."

"Nuoret tahtovat aina kulkea nopeasti", sanoi herra, Hammond, "vaikka en voi käsittää, mitä hyötyä siitä on. Mutta ei minulla ole mitään sitä vastaan, että olet hankkinut itsellesi oman gondolin, jolla voit mielin määrin liikkua. Kernaasti saat tästä lähin viipyä hiukan myöhempäänkin iltaisin ulkona, kunhan vain lupaat, ettet kuljeskele pitkin katuja. Soudellessa ei ole mitään vaaraa, toista on kaupungilla, jossa sattuu niin usein tappeluja ja onnettomuuksia."

Francis oli mielissään, sillä useinkin oli hänestä tuntunut kovin ikävältä palata kotiin jo kymmeneltä, jolloin ilma oli ihanimmillaan, ja Suurella kanaalilla elämä kaikkein vilkkain. Sen sijaan ei hänen tehnyt mielensäkkään kuljeskella kaduilla, sillä hirveä tungos piazzetalla ei ollut koskaan miellyttänyt häntä.

TOINEN LUKU

Salaliitto

"Keitä nuo naiset ovat, Matteo?" kysyi Francis eräänä iltana Matteolta, kun tämä tervehti kahta nuorta tyttöä, jotka saapuivat toisessa gondolissa heitä vastaan Suuressa kanaalissa.

"He ovat minun kaukaisia sukulaisiani, Maria ja Julia Polani; heidän isänsä on rikas venetsialainen kauppias, joka on ollut kolme vuotta Korfussa ja vastikään muuttanut tyttärineen tänne. Suku on hyvin vanha ja ylhäinen. Tytöt ovat Venetsian rikkaimpia perijättäriä, sillä heillä ei ole veljiä. Heidän äitinsä on kuollut."

"He näyttivät hyvin nuorilta", sanoi Francis.

"Maria on kuudentoista ja Julia kaksi vuotta nuorempi."

"Kuka se vanhempi nainen oli, joka istui heidän välissään?"

"Heidän seuranaisansa. Hän on ollut talossa siitä saakka, kun tytöt olivat aivan pieniä, ja heidän isänsä luottaa häneen täydellisesti. Mutta tarpeen se onkin, sillä Maria herättää aivan varmaan pian nuorten aatelismiesten huomiota."

"Sen voin kyllä uskoa", sanoi Francis, "koska hän on sekä kaunis että rikas. Mutta varmaankin hänen isänsä on jo edeltäpäin määrännyt hänen tulevaisuutensa."

"Luultavasti kyllä", sanoi Matteo.

"Tuo kirous seuraa ylhäistä sukuperää. Nuorten tyttöjen täytyy tyytyä siihen mieheen, jonka heidän isänsä heille määrää, eivätkä he saa valita vapaasti oman mielensä mukaan. Minun mielestäni niin tärkeässä asiassa pitäisi jokaisen saada itse määrätä kohtalonsa."

"Samaa mieltä minäkin olen — ainakin toistaiseksi", sanoi Matteo nauraen; "mutta varmaankin muutan mieleni, kun minun vuoroni on näyttää tyttäreni. Sinun gondolisi on todellakin erinomainen, sillä vaikka meillä on vain yksi soutaja, niin pysymme sittenkin toisten kaksiairoisten tasalla."

"Näkisitpä vain, kun Giuseppe ja minä kumpikin soudamme. Silloin se aivan lentää, enkä näinä kymmenenä päivänä, jolloin se on ollut minun, ole tavannut ainoatakaan, joka olisi päässyt nopeampaa."

"Nopeakulkuinen vene on aina hyvään tarpeeseen", sanoi Matteo; "varsinkin jos sattuu joutumaan pulaan ja joku kaupunginvahdin veneistä on kintereillä."

"Toivottavasti en tule tarvitsemaan sitä sellaiseen."

"En minäkään luule, mutta eihän sitä koskaan voi tietää."

Muutamia päiviä myöhemmin Francis oli jälleen soutelemassa. Kello lähenei jo puolta kymmentä, ja heidän soutuessaan erästä autiota sivukanaalia pitkin, pyrki eräs mies heidän gondoliinsa.

"Otammeko hänet mukaan, herra Francesco?" kuiskasi Giuseppe Francisille, sillä monta kertaa ennenkin he olivat kuljettaneet gondolissaan matkustajia. Oli näet usein sattunut, että ohikulkijat olivat luulleet heitä työtä etsiviksi gondolinkuljettajiksi, sillä kumpikin oli tavallisesti paitahihasiillaan. Francisia huvitti ottaa selkoa siitä, mitä väkeä iltaisin oli liikkeellä ja minne kukin oli menossa — hän koetti arvata, oliko siinä rakastaja, joka kiiruhti rakastettunsa luo, vai pelaaja, joka oli menossa johonkin hämäräperäiseen paikkaan, vai aivan yksinkertaisesti vain joku myöhästynyt kulkija, joka kiiruhti kotiinsa. Hänestä oli yhdentekevää, mitä tietä hän kulki, kunhan hän vain sai kokea seikkailuja, ja sitä paitsi matkustajien kuljetus tuotti Giuseppele sievän lisäansion.

"Otetaan hänet vain matkaan", vastasi Francis.

"Ei kai teillä ole kiire päästä levolle?" sanoi mies, kun vene laski rantaan.

"Kyllä me valvomme, kunhan meille maksetaan", sanoi Giuseppe. Tällaisissa tapauksissa hän johti aina puhetta.

"Te tiedätte, missä San Nicolo sijaitsee?"

"Kyllä, mutta sinne on pitkä matka."

"Teidän pitää odottaa siellä pari tuntia, mutta saatte myös puolen dukaattia."

"Mitäs arvelet?" sanoi Giuseppe kääntyen Francisin puoleen.

"Samapa se", vastasi poika hetkeäkään epäröimättä.

Matka oli pitkä, mutta yö miellyttävä, ja puoli dukaattia houkutteli Giuseppea. Mutta Francis tahtoi tyydyttää uteliaisuuttaan. San Nicolo oli pieni hiekkasaari, uloimpia koko saariryhmässä. Siellä asui vain muutamia kalastajia, ja siksi Francis ihmetteli suuresti, mitähän asiaa sinne saattoi olla tähän aikaan vuorokaudesta miehellä, joka puvusta ja puheesta päätellen kuului yläluokkaan. Sitä paitsi mies oli naamioitu, sen Francis saattoi nähdä tähtien valossa. Mutta siinä ei ollut mitään outoa, sillä nuoret aatelismiehet käyttivät usein naamioita yöllä, kun he eivät tahtoneet tulla tunnetuiksi.

Koko matkan aikana ei kukaan puhunut mitään, gondoli soljui vain tasaisesti eteenpäin. Mutta kun he saapuivat rantaan, sanoi vieras:

"Te soudatte hyvin. Käyttäisin teitä mielelläni toistekin."

"Me olemme aina valmiit", sanoi Francis käheällä äänellä.

"Hyvä. Takaisin palatessamme sanon, milloin tarvitsen teitä jälleen. Toivon, että osaatte olla vaiti

ettekä puhu tovereilleen mitään siitä tehtävästä, jonka annan teille?"

"Sen lupaamme", sanoi Francis.

Vieras astui nyt maihin ja kiiruhtaessaan pois hän sanoi: "Voi kestää kaksikin tuntia ennen kuin palaan takaisin."

"Kuulkaahan, herra Francesco", sanoi Giuseppe kun he olivat yksin, "mitä ajattelitte suostuessanne tällaiseen kyytiin? Minä tosin kernaasti ansaitseen puolen dukaattia, mutta nyt pääsemme kotiin vasta myöhään. Ja silloin isäntä suuttuu."

"En suostunut tähän siksi, että sinä ansaitsisit puolen dukaattia, Giuseppe, vaan sen tähden, että toivoin seikkailua. Tässä piilee jokin salaisuus. Aatelismies sitä hän varmaan oli — ei koskaan lähtisi San Nicolon saarelle näin myöhään, jollei hänellä olisi tärkeää asiaa. Varmaankin täällä on jokin salainen kokous, sillä äsken näin kaksi gondolia, jotka suuntasivat myös kulkunsa tänne päin. Joka tapauksessa aion ottaa selkoa siitä, mitä tämä merkitsee."

"Älkää tehkö sitä", sanoi Giuseppe vakavasti. "Olisi parasta palata nyt heti takaisin, sillä ei sitä tiedä, mitä voi tapahtua."

"Koetan ensiksi tutkia asiaa, jos mahdollista. Jää sinä tänne siksi aikaa, niin minä lähdän vakoilemaan."

Francis nousi maihin ja aikoi tarkastella lähemmin muutamia kalastajamökkejä, jotka sijaitsivat rannalla, mutta ei missään näkynyt tulta eikä kuulunut vähintäkään ääntä. Hän tiesi, että kauempana rannasta oli myös asuntoja, mutta kun hänellä ei ollut muuta ohjausta kuin tähtien valo taivaalla, palasi hän rantaan.

"En löytänyt mitään jälkiä, Giuseppe."

"Parasta olikin, herra Francesco. On olemassa sellaista riistaa, jota on paras olla pyydystämättä. Tulin oikein iloiseksi, kun palasitte takaisin rantaan. Viisainta on nyt hetken aikaa nukahtaa."

Mutta Francis ei voinut ajatella unta. Hän kävi veneeseen istumaan ja tuumi, maksaisiko vaivaa jonakuna toisena iltana jatkaa tätä seikkailua. Että jonkinlainen salaliitto oli kysymyksessä, siitä hän oli varma. Venetsiassa oli aina kaksi puoluetta, jotka kumpikin tarkoittivat tasavallan parasta, mutta jotka olivat eri mieltä siitä, mitä keinoja olisi paras käyttää sen onnen ja hyvinvoinnin takaamiseksi. Sitä paitsi oli aina köyhiä ja onnettomia, jotka olivat valmiit ottamaan vastaan lahjoja ja auttamaan tasavallan vihollisia. Francis oli englantilainen, mutta hän oli kiintynyt Venetsiaan ja seikkailunhalunsa ohella hän tunsu miltei velvollisuudekseen ottaa selkoa salaliitosta, jonka olemassaolosta hän oli melkein varma.

Giuseppe oli nukkunut veneen pohjalla kaikessa rauhassa, kun rannalta kuului askelten ääniä ja Francis herätti hänet. Itse hän nousi myös ja oikoi jäseniään, ikään kuin hänkin olisi nukkunut.

"Viekää minut takaisin samaan paikkaan, josta lähdimmekin!" sanoi vieras ja istuutui veneeseen. Pojat tarttuivat airoihinsa, ja vene soljui kaupunkia kohti. Mutta juuri kun he saapuivat Suuren kanaalin suulle, ilmestyi kuuden airon soutama gondoli heidän eteensä ja ääni huusi:

"Tasavallan nimessä, keitä te olette!"

"Soutakaa!" sanoi vieras pojille ja nousi pystyyn. "Kymmenen dukaattia, jos saatte minut onnellisesti maihin!"

Jos pojat olisivat olleet tavallisia gondolinkuljettajia, niin tuskinpa he edullisen tarjouksenkaan vuoksi olisivat uskaltaneet uhmata ankaraa käskyä. Mutta Francis ei tahtonut joutua tekemisiin viranomaisten kanssa, ehkäpä vielä joutua vankeuteenkin. Siksi hän käänsi äkkiä gondolinsa ja souti kaikin voimin eteenpäin. Gondoli kiiti kuin nuoli, mutta toinen gondoli, jossa oli kuusi soutajaa, seurasi sen kintereillä, ja epäilemättä se olisi hyvin pian saavuttanut heidät, jollei Francis olisi äkkiä poikennut sivukanaaliin ja sitten ketterästi pujotellut toisesta kanaalista toiseen, kunnes suuri gondoli, joka ei yhtä nopeasti voinut suoriutua monista käännöksistä, jäi hyvän matkaa jälkeen. Vihdoin he kaikessa rauhassa pääsivät määräpaikkaan.

"Pyhän Paavalin nimessä", vieras sanoi, "hyvin tehty! Osaattepa te hyvin ohjata gondolianne ja nopeasti soutaa. Ei minulla ole mitään syytä pelätä heitä, mutta en olisi suonut, että tasavallan kätyrit olisivat sekaantuneet minun toimiini."

Noustessaan maihin vieras antoi Giuseppelle luvattun palkkion. "Ensi torstaina, puoli yksitoista", sanoi hän sitten.

"Tämä näyttää olevan vaarallinen toimi", sanoi Giuseppe epäröiden. "Ei ole mitään lastenleikkiä ruveta uhmaamaan tasavallan upseereja, eikä ole sanottu, että ensi kerralla onnistumme yhtä hyvin."

"Voihan sitä hiukan uskaltaakin, kun hyvä maksu on tiedossa", sanoi vieras kääntyen pois; "sitä paitsi tokkopa me toisella kertaa kohtaamme noita valtion urkkijoita."

"Ja nyt kotiin", sanoi Francis. "Tämän parempaa ansiota ei sinulla ole ollut, ja jos minä pääsen vielä jännittävään seikkailuun, niin voimme olla tyytyväisiä."

Seuraavina päivinä Francis tuumi vakavasti, jatkaisiko hän seikkailua. Lopulta hän päätti sen tehdä, koska siihen ei liittynyt mitään todellista vaaraa. Voisihan hän sanoa jos hänet keksittäisiin, että hän oli tahtonut ottaa vain selkoa, olisiko jokin salaliitto valtiota vastaan tekeillä. Ja koska hän oli vain keskenkasvuinen poika, niin tuskinpa hänen sekaantumistaan asiaan pidettäisiin kovinkaan vaarallisena.

Giuseppe ei pannut vastaan, kun Francis selitti, että hän aikoi seuraavana torstaina lähteä jälleen San Nicolon saarelle. Giuseppe tuumi, että jos hän voisi ansaita vielä toisenkin niin suuren summan, niin hän pian voisi mennä naimisiin ja tulla omaksi herrakseen. Ja jollei Francis pelännyt vaaraa, niin eipä hänkään sitä tehnyt. Korkeintaan hän voisi saada pari kuukautta vankeutta.

Ennen tuota määröpäivää Matteo Giustiniani kertoi Francisille uutisen, joka huvitti häntä suuresti.

"Muistathan Serkkuni, Maria Polanin, jonka me kohtasimme kerran Suurella kanaalilla?" kysyi Matteo.

"Tietysti. Mitä hänestä?"

"Niin, ajattelehan! Ruggiero Mocenigo, tuo aatelismies, jonka kerran näytin sinulle piazzalla ja joka on ollut kaksi vuotta maanpaossa, on kosinut häntä."

"Häntä hän toivottavasti ei saa", sanoi Francis harmistuneena. "Häpeällistä olisi antaa hänet sellaiselle miehelle."

"Samaa Marian isäkin ajattelee, ja siksi hän antoi heti kieltävän vastauksen. Mutta Ruggiero oli nostanut hirveän jutun sen johdosta ja vannonut, että Polani saisi sitä vielä katua."

"Toivottavasti sukulaisesi ei välitä hänen uhkauksestaan", sanoi Francis.

"Ei hän siitä välitäkään", vastasi Matteo, "mutta Ruggierolla on mahtavia ystäviä ja hän voi vahingoittaa häntä, puhumattakaan siitä, että hän voi palkata jonkun pistämään Polanin kuoliaaksi jossakin sopivassa tilaisuudessa. Isäni on kehottanut häntä olemaan hyvin varovainen. Ruggiero on vaarallinen vihollinen. Vaikka häntä epäiltäisiinkin salamurhasta, niin olisi melkein mahdoton saada häntä syytteeseen. Hänellä on kaksi sukulaista neuvostossa, ja vaikka hän polttaisi Polanin talon tai ryöstäisi Marian, niin tuskinpa häntä sittenkään rangaistaisiin, varsinkin jos hän pysyttelisi jonkin aikaa poissa kaupungista."

"Tietysti minä sen ymmärrän, että aatelismiehet kaikissa maissa voivat tehdä sellaista, mitä pidettäisiin rikoksena, jos joku muu sen tekisi. Mutta että sellaisessa kaupungissa kuin Venetsiassa yksityiset ihmiset voivat kostaa ja tappaa, on inhottavaa."

"Eihän se ole oikein", sanoi Matteo välinpitämättömästi, "mutta en tiedä, miten se voitaisiin estää. Sitä paitsi täällä ratkaistaan riidat mies miestä vastaan, jota vastoin toisissa maissa aatelisten kiistellessä keskenään sadoittain ihmisiä, joilla ei ole mitään tekemistä itse riidan kanssa, voidaan ottaa hengiltä."

Tältä kannalta Francis ei ollut ennen ajatellut asiaa, ja hänen täytyi myöntää, että niin inhottavaa kuin salamurha olikin, niin se tuotti maalle sittenkin vähemmän kärsimystä kuin sisäiset sodat, mutta sittenkään hän ei tahtonut yhtyä ystävänsä mielipiteeseen.

"Totta kyllä, Matteo, mutta sota on aina rehellinen sota, jota vastoin salamurha on aina konnantyö."

"Ei sotakaan aina ole rehellistä", vastasi Matteo. "Usein linnoja anastetaan, kokonaisia kyliä poltetaan ja ihmisiä teurastetaan niin että heillä ei ole vähintäkään puolustuksen mahdollisuutta. Se ei ole minun mielestäni sen rehellisempää kuin salamurha. Polani tietää, että hänen täytyy olla varuillaan, ja jos hän tahtoo, voi hän palkata salamurhaajan, joka raivaa Ruggieron pois tieltä, aivan niin kuin Ruggierokin voi tehdä."

Torstai-iltana oli gondoli määräpaikalla. Francis oli melkein varma siitä, että mies tällä kertaa kyselisi

jotain heidän asunnostaan ja tavallisesta venepaikastaan, ja siksi hän oli käskenyt Giuseppen olla hyvin varovainen vastauksissaan. Heti kellon lyötyä puoli yksitoista saapuikin vieras rantaan.

"Te näytätte olevan täsmällisiä", sanoi hän, "eikä samaa voi sanoa teidän ammatistanne yleensä."

Francis souti kokkatuhdolla ja seisoj selin vieraaseen. Siksipä ei ollut luultavaa, että vieras puhuttelisi häntä, vaan kernaammin Giuseppea, joka souti aivan hänen takanaan. Niin pian kuin he olivat päässeet laguunille, alkoikin vieras kysellä yhtä ja toista Giuseppelta, niin kuin Francis oli otaksunut.

"En voi nähdä teidän kasvojanne, mutta vartaloistanne päättäen olette kumpikin hyvin nuoria, vai kuinka?"

"Minä olen kahdenkolmatta", sanoi Giuseppe, "ja veljeni on minua vuotta nuorempi."

"Ja mikä on teidän nimenne?"

"Giovanni ja Beppo Morani."

"Onko vene teidän omanne?"

"On herra. Isämme kuoli kolme vuotta sitten ja jätti gondolin meille."

"Ja missä on venepaikkanne?"

"Missä milloinkin. Joskus toinen paikka on parempi, joskus toinen."

"Entäs missä te asutte?"

"Emme me asu missään, herra. Kun päivän työ on lopussa, sidomme me veneen paaluun ja nukumme gondolin pohjalla. Se ei maksa mitään, ja kuitenkin meillä on yhtä mukava kuin olkivuoteella."

"Sitten te kai saatte runsaasti rahaa kokoon?"

"Me panemme hiukan rahaa säästöön. Varmaankin me ennemmin tai myöhemmin menemme naimisiin, ja silloin me tarvitsemme oikean asunnon. Sitä paitsi me laiskottelemme myös joskus. Täytyyhän ihmisen joskus saada hiukan huvitellakin."

"Ettekö tahtoisivat ruveta palvelukseeni?"

"Olemme mieluummin omat herramme."

"Teillä ei ole siis mitään varmaa paikkaa, missä päivän kuluessa voisin tavata teitä?"

"Ei, herra. Mutta jos te tahtoisitte kirjoittaa palatsin pilariin, piazzettan varrella, ajan, milloin meidän pitäisi olla saapuvilla, niin voisimme päivän kuluessa käydä siellä katsomassa."

"Osaatko sinä siis lukea ja kirjoittaa?"

"En osaa, herra", sanoi Giuseppe, "mutta tunnen numerot. Sehän on välttämätöntä, sillä mitenkä me muuten voisimme olla täsmällisiä."

"Hyvä on", sanoi vieras, "minä merkitsen siis pilariin, milloin tarvitsen teitä, jollen erotessamme voisi sitä määrätä."

Siihen keskustelu päättyi, ja loppumatkan saaren rantaan asti he soutivat ääneti.

"Tulen takaisin samaan aikaan kuin viime kerrallakin", sanoi vieras noustessaan maihin.

Francis seurasi pimeässä hänen jäljessään. Hän astui ääneti, sillä hän oli avojaloin, ja koska saarella ei kasvanut puita eikä pensaita, saattoi hän esteettä seurata häntä pitemmänkin matkan päästä.

Niin kuin hän oli aavistanut, ei vieras astunut kylää kohti, vaan kulki pitkin saaren rantaan. Äkkiä Francis kuuli aironloisketta, ja vene laski rantaan vähän matkan päässä hänestä. Hän heittäytyi pitkäkseen maahan. Kaksi miestä nousi maihin ja astui samaan suuntaan kuin vieraskin, jota Francis oli veneessään kuljettanut. Francis teki kierroksen, ja pääsi venemiesten huomaamatta jälleen toisten jäljille.

Kun miehet olivat kulkeneet jonkun matkaa rantaan pitkin, he suuntasivat kulkunsa sisemmälle saareen. Francis seurasi pimeässä, ja hetken kuluttua he pysähtyivät mustan rakennuksen eteen ja kolkuttivat ovelle. Kuului epäselvää mutinaa, sitten he astuivat sisään, ja ovi sulkeutui jälleen.

Francis hiipi rakennuksen luo; se oli varsin suuri mökki, joka kohosi kahden hiekkasärkän välissä,

eikä minkäänlaista puutarhaa tai aitausta ollut sen ympärillä. Ulkoapäin katsoen olisi luullut sitä asumattomaksi, sillä ikkunoiden edessä oli luukut, eikä vähintäkään valoa tunkeutunut ulos. Francis jäi nurkan taakse oven lähelle odottamaan.

Pian kuului askeleita — kolme kolkutusta ovelle, ja ääni sisältä, joka kysyi: "Kuka siellä?" Vastaus: "Hädänalainen." Taaskin kysyttiin: "Mikä teitä vaivaa?" — "Minä kärsin!" Sitten salvat työnnettiin syrjään, ovi avautui ja sulkeutui jälleen.

Vieläkin neljä henkilöä saapui. Joka kerta samat kysymykset ja vastaukset uudistuivat. Kun kymmeneen minuuttiin ei tullut enää ketään, luuli Francis seuran olevan täysilukuisen. Hän heittäytyi maahan ja alkoi kaivaa tikarilla reikää seinään, joka oli vanha ja mätä, niin että hän helposti saattoi puhkaista sen. Hän painoi silmänsä reikää vasten ja näki kaksitoista miestä pitkän pöydän ympärillä.

Niistä, jotka istuivat häneen päin, hän tunsi neljä, ja he olivat kaikki korkeasukuisia. Kaksi heistä oli suuren neuvoston jäseniä, vaikkeivät he kuuluneetkaan kymmenmiehistöön. Yksi istui pöydän päässä ja puhui. Mutta vaikka Francis painoi korvansa reikää vasten, hän ei voinut erottaa sanoja. Hän nousi nyt pystyyn, tukki reiän hiekalla ja tasoitteli maata siltä kohtaa, missä oli maannut, joskin hän oli aivan varma siitä, että tuuli huomenaamalla hävittäisi kaikki jäljet. Sitten hän kiersi mökin toiselle puolelle ja kaivoi toisen reiän nähdäkseen nekin, jotka olivat istuneet selin häneen.

Ensimmäinen näistä oli Ruggiero Mocenigo. Toista Francis ei tuntenut, mutta vaatteista päätellen hän oli unkarilainen, muut kolme eivät olleet aatelismiehiä. Yhden heistä Francis tunsi, hänellä oli suuri vaikutusvalta kalastajien ja merimiesten parissa. Molemmat muut olivat tuntemattomia.

Kun aikaa oli kulunut noin tunnin verran reikien poraamiseen ja huomioiden tekoon, arveli Francis viisaimmaksi palata veneelleen, varsinkin kun hän huomasi, ettei hän kuitenkaan voisi päästä sen enemmästä perille. Hävitettyään jälleen kaikki jäljet hän palasi hiekkasärkkien yli rantaan.

"Jumalan kiitos, että olette jälleen täällä", sanoi Giuseppe kuullessaan Francisin vihellyksen. "Olen ollut kauheassa tuskassa siitä asti, kun katositte näkyvistäni. Onnistuiko matkanne?"

"Olen keksinyt salaliiton, ja tunnenkin muutamat osanottajista, mutta en voinut kuulla, mitä he puhuivat. Onnistuin sittenkin paremmin kuin uskalsin toivoa, ja olen varsin tyytyväinen."

"Toivottavasti ette palaa tänne enää toista kertaa, herra Francesco. Ensiksikään ei ole varmaa, että aina pääsette huomaamatta pakoon. Toiseksi on vaarallista sekaantua salaliittoihin, olkoot ne mitä puoluetta hyvänsä. Jos tahtoo elää vanhaksi Venetsiassa, on viisainta olla hankkimatta itselleen vihollisia."

"Sen tiedän kyllä, Giuseppe, enkä ole vielä päättänyt, mitä teen."

Neljännestunnin kuluttua vieras palasi, ja he soutivat kiertotietä kaupunkiin ja pääsivät onnellisesti maihin.

"En tiedä, milloin ensi kerralla tarvitsen teitä", sanoi vieras maksaessaan kyydistä, "mutta minä merkitsen ajan pilariin, niin kuin oli puhe. Käykää joka iltapäivä siellä katsomassa."

Ennen kuin Francis sinä iltana nukahti, tuumi hän kauan asiaa mielessään ja päätti lopulta, ettei hän sekaantuisi enempää koko juttuun. Jos hän menisi päivällä San Nicolon saarelle, hän voisi irrottaa laudan mökin takaseinästä, ja siten esteettömästi nähdä ja kuulla kaiken, mitä siellä tapahtui; mutta vaikka hän pääsisikin selville, että suunniteltiin kapinaa Venetsiaa vastaan, niin mitä hyötyä siitä olisi? Jos hän antaisi heidät ilmi, niin parhaassa tapauksessa tasavallan upseerit piirittäisivät mökin ja ottaisivat salaliittolaiset vangiksi, mutta hänen oma asemansa ei sen jälkeen olisi kadehdittava. Hän saisi vain vihollisikseen useita mahtavia aatelisperheitä, ja hänen henkensä olisi alituisessa vaarassa. Heidän katkeruutensa olisi sitä suurempi, koska hän olisi sekaantunut asioihin, jotka eivät liikuttaneet häntä lainkaan. Tähän asti hän oli tyydyttänyt vain poikamaista seikkailunhaluaan, mutta nyt, huomattessaan, että siitä saattaisi koitua juttu, jossa monen ihmisen henki olisi vaarassa, päätti hän olla sekaantumatta asiaan sen enempää.

KOLMAS LUKU

Ilokseen Giuseppe seuraavana aamuna kuuli, ettei Francis aikunut enää sekaantua San Nicolon salaliittoon. Viime öinä hän töin tuskin oli voinut nukkua, niin levoton hän oli ollut, ja nukkuessaankin hän oli nähnyt vain pahoja unia.

Seuraavina päivinä Francis kävi entistä useammin Pyhän Markuksen torilla, ja saattoi helposti tuntea kaikki ne henkilöt, jotka hän oli nähnyt mökissä, ja ottaa selkoa heidän nimistään ja perhesuhteistaan. Yksi heistä omisti suuria suolakaiivoksia mannermaalla; toinen hankki teuraseläimiä Venetsian torille. Francis oli mielissään näistä tiedoista, sillä ei voinut koskaan tietää, milloin ne saattaisivat olla hyödyksi. Varmuuden vuoksi hän kirjoitti muistiin, mitä hän noina kumpaisenakin yönä oli kokenut, sekä kaikkien niiden henkilöiden nimet, jotka olivat olleet läsnä kokouksessa, ja piilotti paperin laatikkoonsa. Giuseppelle hän kuitenkin kertoi, mitä oli tehnyt.

"Ei meidän tarvitse pelätä joutuvamme kiinni", sanoi hän, "oli siksi pimeä, ettei kukaan voinut erottaa meidän kasvojamme. Mutta jos minulle tapahtuisi jotain, jos minä esimerkiksi katoaisin, niin ota tuo paperi ja heitä se jalopeuran kitaan. Ja jos sinua tutkittaisiin, niin kerro koko juttu!"

[Piazzalla oli pronssinen jalopeuran kuva, jonka avonaiseen kitaan kuka tahansa saattoi heittää kirjallisen ilmiannon valtiollisia rikoksista. Siten syytteeseen joutunut henkilö saattoi salaa tulla tuomituksi ja mestatuksi. Joskus tätä keinoa käytettiin väärin, kun tahdottiin vapautua epämieluisista vihamiehistä.]

"Ei minua koskaan uskottaisi, herra Francesco", sanoi Giuseppe.

"Kyllä he uskovat, sillä sinä todistat vain kertomukseni todeksi."

"Miksi ette voi heti antaa ilmi heitä ilmoittamatta nimeänne?" kysyi Giuseppe. "Silloin voitaisiin tutkia asiaa."

"En tahdo tehdä sitä. Nuo miehet eivät ole tehneet minulle mitään pahaa, enkä minä vierasmaalaisena välitä heidän valtiollisista kapinahankkeistaan. En voisi olla iloisella mielellä, jos tekisin itseni syyppääksi kahdentoista miehen vangitsemiseen tai ehkä kuolemantuomioon."

Pariin päivään Francis ei käynyt tavallisilla soutuareelloillaan. Tosin ei ollut luultavaa, että vieras tuntisi heidät, mutta olisihan se sittenkin mahdollista. Ainakin oli varmaa että hän tulisi levottomaksi, kun ei löytäisi gondolia sovitulla paikalla, varsinkin kun Francis kolmena päivänä perätysten oli nähnyt merkit pilarissa.

Viikkoa myöhemmin Giuseppe sai kuulla, että gondolinkuljettajien joukosta oli tiedusteltu venettä, jonka kaksi veljestä, Giovanni ja Beppo omistivat. Tiedustelija, joka oli näyttänyt ylhäisen perheen palvelijalta, oli luvannut viisi dukaattia palkinnoksi sille, joka voisi antaa heistä tietoja. Mutta sen nimisiä ei ollut gondolinkuljettajien luettelossa. Tiedusteluja oli jaettu useampina päivinä, ja yleisesti oletettiin, että kysymyksessä oli jonkun naisen ryöstö, jota yritettiin selvittää näin.

Eräänä iltana Francis oli kävellyt tavallista kauemmin piazzalla yhdessä Matteon kanssa. Käydessään istumaan gondoliinsa hän antoi Giuseppelle käskyn soudella vielä hetken aikaa Suuressa kanaalissa, sillä yö oli kuuma. Kuu ei ollut vielä noussut, ja useimmissa gondoleissa paloivat soihdut. Giuseppen soutuessa aivan rauhallisesti kaksiairoinen vene sivuutti heidät, ja Francis näki soihdun valossa siinä Maria ja Julia Polanin yhdessä seuranaisansa kanssa. Kaksi aseistettua palvelijaa istui heidän takanaan. Francis oletti heidän olevan kotimatalla jonkun ystävättären luota. Gondoli oli jo ennättänyt varsin kauaksi, kun Francis äkkiä kuuli huudon: "Varokaa!" ja heti sen jälkeen kaksi venettä törmäsi yhteen ja tuskanhuutoja ja aseitten kilinää kajahti ilmassa.

"Souda, Giuseppe!" huusi Francis hypäten paikaltaan ja tarttuen toiseen airoon. Voimakkain aironvedoin pojat saapuivat pian paikalle ja jo ensi silmäyksellä he huomasivat, että kysymyksessä oli edeltäpäin harkittu hyökkäys. Neliairoinen gondoli oli Polanin veneen vieressä, ja gondolinkuljettajat sekä palvelijat puolustautuivat voimainsa mukaan aseistettuja miehiä vastaan, jotka yrittivät kaataa venettä.

Taistelu oli jo melkein päättynyt, kun Francis saapui paikalle. Toinen gondolinkuljettajista oli syösty veteen, toinen palvelijoista oli kaatunut ja toisen kimpussa oli kolme, neljä aseistettua miestä. Molemmat tytöt seisoivat veneessä huutaen apua.

"Pian, hyvät naiset, tänne veneeseen!" huusi Francis, ja laski gondolinsa heidän veneensä kylkeen. Sitten hän kumartui eteenpäin ja auttoi molemmat tytöt gondoliinsa.

Pahasti kiroillen aikoi hyökkääjien johtaja juuri hyökätä Francisin veneeseen, kun tämä iski voimainsa takaa häntä airoilla päähän, ja mies putosi raskaasti veteen.

Toiset huusivat kauhusta, mutta gondolit olivat jo eronneet toisistaan, ja Francisin vene kiiti nuolen nopeudella eteenpäin.

"Rauhoittukaa, hyvät naiset!" sanoi Francis. "He eivät seuraa meitä, siitä olen varma. He koettavat pelastaa johtajansa, ja kun he saavat hänet ylös vedestä, olemme jo turvassa."

"Mutta miten käy signorinan?" kysyi vanhempi tytöistä.

"Ei hänellä ole hätää", sanoi Francis. "Luultavasti he koettivat ryöstää teidät, ja kun te pääsitte pakoon, niin eivät he välitä teidän seuranaisestanne. Hän näytti joutuneen aivan pyörälle päästään, sillä kun riistin teidät veneeseen, takertui hän niin lujasti vaatteisiinne kiinni, että pelkään pukunne repeytyneen."

"Tiedättekö te, missä asumme? Kuljette aivan oikeaan suuntaan", sanoi Maria.

"Polanin palatsissa", vastasi Francis. "Minulla on kunnia olla teidän serkkunne, Matteo Giustinianin ystävä, ja kun eräänä päivänä näimme teidän gondolinne, niin kuulin teidän nimenne."

"Oletteko te Matteon ystävä!" huudahti tyttö hämmästyneenä. "Luulin teitä gondolinkuljettajaksi. On niin pimeä, etten erota kasvojanne, ja ani harvoin täällä näkee jonkun herran soutavan."

"Minä olen englantilainen. Me pidämme urheilusta, ja siksi usein iltaisin, kun ystäväni eivät voi siitä loukkaantua, lähdän soutelemaan."

"Kiitän teitä kaikesta sydämestäni sekä omasta että sisareni puolesta!" sanoi Maria. "Koko tapahtuma tuntuu unennäöltä. Me soutelimme kaikessa rauhassa kanaalissa, kun suuri, musta gondoli äkkiä hyökkäsi esiin eräästä sivukanaalista ja oli ajaa meidät kumoon. Pari miestä hyppäsi veneeseen ja siinä syntyi kauhea tappelu, luulin joka hetki veneen kaatuvan. Beppo viskattiin mereen, ja vanha Nicolini sai surmansa. Juuri kun luulimme olevamme hukassa, ilmestyitte te äkkiä ja pelastitte meidät veneeseenne."

Gondoli saapui palatsin portaitten edustalle, ja Francis hyppäsi maihin, soitti kelloa ja auttoi tytöt rannalle. Heti paikalla ovi avautui ja kaksi palvelijaa ilmestyi soihdut kädessä ulos.

He huudahtivat hämmästyneinä nähdessään tytöt vieraan miehen seurassa.

"Minulla on kunnia tulla huomenna tiedustelemaan teidän vointianne, signora", sanoi Francis.

"Ei, te ette saa mennä", sanoi Maria; "teidän täytyy seurata meitä sisään ja tulla tervehtimään isää. Me tahdomme kertoa hänelle mitä on tapahtunut, ja hän olisi kovin pahoillaan, ellei saisi kiittää pelastajaamme."

Francis seurasi tyttöjen mukana.

"Mitä on tapahtunut?" huudahti pitkä, komea mies, joka istui lukemassa komeasti sisustetussa huoneessa. "Missä on seuranaisenne? Ja kuka on tämä nuori vieras herra?"

"Aseelliset miehet hyökkäsivät kimppuumme kotimatalla", sanoivat tytöt yhteen ääneen.

"Kuka sellaista on uskaltanut?" huudahti herra Polani.

"Sitä emme tiedä", sanoi Maria; ja sitten hän kertoi miten kaikki oli tapahtunut.

"Sehän on häpeällistä", huudahti herra Polani. "Minä vetoan neuvoskuntaan. Nuori herra, olen teille suuressa kiitollisuudenvelassa. Te olette pelastanut tyttäreni. Saanko kysyä, kuka te olette?"

"Nimeni on Francis Hammond. Isäni on englantilainen kauppias, ja hän on asunut täällä jo neljä vuotta."

"Tunnen hänet nimeltä", sanoi Polani. "Toivon pian saavani tutustua häneen lähemmin. Mutta missä on seuranaisenne, tyttöseni?"

"Hän jäi gondoliin. Hän näytti joutuneen niin pyörälle päästään, ettei hän voinut liikkua paikaltaan."

Herra Polani soitti gongongia.

"Lähetäkää heti kuusi aseellista miestä etsimään gondoliamme, ja viekää sana lääkärille, sillä yksi palvelijoistani on haavoittunut, ehkäpä kuollutkin."

Mutta herra Polanin käskyä ei tarvinnut täyttää, sillä jo ennen kuin ehdittiin lähteä matkaan, henkiin

jäänyt gondolinkuljettaja palasi seuranaisten kanssa kotiin.

"Huomasitteko gondolissa, joka hyökkäsi teidän päällemme, mitään merkkiä, Maria ja Julia?" kysyi herra Polani.

"Emme huomanneet katsoa sitä, säikähdyimme niin kovasti", sanoi Maria.

"Se oli tavallinen mustaksi maalattu gondoli", sanoi Francis, "ja kaikki miehet olivat mustiin pukeutuneet."

"Mutta miten te tulitte sekaantuneeksi leikkiin, nuori herra?" kysyi herra Polani.

"Minä tunsin tyttärenne gondolin kulkiessa ohitseni, ja tiesin, että he olivat hyvän ystäväni, Matteo Giustinianin serkkuja. Siksi riensin heti avuksi, kun kuulin heidän huutavan."

"Siinä teitte oikein", sanoi Polani sydämellisesti. "Olen varma siitä, että mies, jonka syöksitte veteen, oli hyökkäyksen johtaja. Tuskinpa minun tarvitsee etsiä häntä kovin kaukaa. Huomenna esitän epäilyni jo neuvoskunnalle ja vaadin hyvitystä."

Francis sanoi hyvästi, ja Polani seurasi häntä portaille. "Me tapaamme huomenna", sanoi hän, "tulen tervehtimään isänne ja kiittämään häntä siitä suuresta palveluksesta, jonka olette meille tehnyt."

Seuraavana päivänä aamiaispöydässä Francis kertoi tapahtumasta isälleen.

"Teit varomattomasti poikani sekaantuessasi kiistaan, joka ei koskenut sinua", sanoi herra Hammond. "Mutta voihan olla, että sinulle tulee olemaan hyötyäkin tästä seikkailusta. Herra Polani on Venetsian ensimmäisiä kauppiaita, hänen nimensä tunnetaan kaikkialla Itämailla, eikä siellä ole ainoatakaan satamaa, jossa hänen laivansa eivät kävisi. Sellaisen miehen ystävyys voi olla minullekin suureksi hyödyksi. Mutta toisaalta olet varmaan hankkinut itsellesi monta vihollista sekaantumalla tunnottoman aatelismiehen hankkeihin, eikä kenenkään, jolla on mahtavia vihamiehiä, ole hyvä oleskella Venetsiassa. Mutta edut ovat kai sittenkin suuremmat kuin vaara."

"Rakas Francis", jatkoi herra Hammond, kun Francis ei vastannut mitään, "sinun pitää koettaa hillitä seikkailunhaluasi. Isäsi ei ole mikään kreivi eikä paroni, eikä sinulle voi olla mitään hyötyä taisteluissa saavutetusta kunniaista. Kauppiaan pitää olla rehellinen ja ahkera. Ja parasta olisikin, jos piakkoin lähtisit kotiin ja rupeaisit työskentelemään liikkeemme konttorissa. Tähän saakka en ole yrittänyt estää aseharjoituksiasi ja seurusteluasi nuorten miesten kanssa, jotka arvoltaan ovat olleet sinua korkeammalla, mutta olen ruvennut epäilemään, tokko tein viisaasti ottaessani sinut tänne ja kadunpa melkein, etten jättänyt sinua kotimaahan. Viime yön tapahtumat osoittavat, ettei sinua enää kauan voi pitää keskenkasvuisena poikana, ja siksi on parasta, että nyt heti antaudut sille uralle, joka on oleva omasi, etkä jatka enää tätä elämää, joka ei kuitenkaan sovellu lontoolaiselle kauppiaille."

Isän sanat vaikuttivat masentavasti Francisin mieleen, sillä hän tiesi, että muutos tuntuisi kauhean ikävältä, jos hänen nykyisen vapaan elämänsä jälkeen täytyisi sulkeutua konttorin seinien sisälle. Tosin hän oli tiennyt, että tuo kohtalo kerran odottaisi häntä, mutta kun se nyt näin äkkiä nousi hänen eteensä, tunsin hän mitä syvintä vastenmielisyyttä kauppiaan ammattia kohtaan. Hänestä oli kuitenkin mahdotonta nousta isänsä tahtoa vastaan ja valita itselleen toinen elinkeino. Raja aatelismiehen ja porvarin välillä oli sitäpaitsi tänä aikana niin jyrkkä, ettei kukaan voinut uneksiakaan sen rikkomista.

Heti aamiaisen jälkeen soi eteisen kello, ja palvelija ilmoitti herra Polanin olevan ulkopuolella ja haluavan keskustella herra Hammondin kanssa. Tämä meni heti vierastaan vastaan, tervehti häntä kohteliaasti ja saattoi hänet sisään.

"Te tunnette minut varmaan nimeltä, herra Hammond, niin kuin minäkin tunnen teidät", sanoi venetsialainen kauppias. "En ole mikään kursailujen ystävä, eivätkä ne olisikaan paikallaan. Teidän poikanne on varmaan kertonut teille, minkä suuren palveluksen hän on tehnyt minulle pelastamalla tyttäreni, tai oikeammin vanhemman tyttäreni — sillä häntä nuo konnat epäilemättä ajoivat takaa — ja estäen siten hänet joutumasta kaikkein huonomaineisimman nuoren miehen valtaan, mitä tässä kaupungissa on."

"Iloitsen suuresti, herra Polani, että poikani on voinut olla teille avuksi", vastasi herra Hammond. "Olen moittinut itseäni siitä, että olen sallinut hänen elää liiaksi omin päin ja harjoitella aseiden käyttöä, mikä soveltuu paremmin sotaiselle aatelismiehelle kuin rauhalliselle kauppiaille, mutta se reippaus ja rohkeus, jota aseitten taitava käyttö tuo mukanaan, oli eilen hänelle hyväksi avuksi. Ja siksi en kadu, että häneltä siihen on kulunut aikaa, koska hän siten saattoi tehdä palveluksen tyttärillenne."

"On aina hyödyllistä osata käyttää aseita, yhdentekevää aikooko antautua porvarien rauhalliseen ammattiin vai saavuttaa kunniaa ja mainetta sotilaan uralla", vastasi herra Polani. "Me Välimeren

kauppiaat saisimme heti lopettaa kaupankäynnin, jollemme pystyisi puolustamaan laivojamme merirosvoja vastaan, joita vilisee joka salmessa ja saarella Itämailla. Ja onhan myös jokaisen kansalaisen velvollisuus puolustaa syntymäkaupunkiaan vihollista vastaan. Sitä paitsi kuka hyvänsä voi helposti saada vihamiehiä. Täällä Venetsiassa jokainen on sotilas ja merimies, eikä teidän tarvitse pelätä, että pojastanne tulisi huonompi kauppias sen vuoksi, että hän osaa myös käyttää tikaria ja miekkaa. Jo nyt", hän lisäsi hymyillen, "voi hänellä olla hyötyä tästä taidostaan, sillä Nicolo Polanilla on vaikutusvaltaa, ja tästä lähin tulee teidän poikanne olemaan kaikkein läheisimpiä ystäviäni. Tänä en ennätä kuitenkaan kauan viipyä, sillä olen juuri menossa neuvoskuntaan tekemään valitustani. Useat neuvoskunnan jäsenistä ovat jo luvanneet asettua puolelleni, sillä he ovat kovin suuttuneet tästä ilkityöstä. Jos sallitte, vien poikanne mukaan, jotta hän voisi antaa tarpeellisia tietoja."

"Tietysti hänen velvollisuutensa on seurata mukanaan", sanoi herra Hammond, "mutta olen hyvilläni siitä, ettei hän huomannut mitään merkkiä gondolissa eikä voi siis antaa ilmi ketään. Sillä Venetsiassa ei ole hyvä hankkia itselleen vihamiehiä, vaikka olisi miten mahtavia suojelijoita hyvänsä."

Francis seurasi ilomielin herra Polanin mukana, ja hetken kuluttua he istuivat rinnan gondolissa.

"Kuinka vanha te olette, ystäväni?" kysyi vanha herra veneen pujotellessa kanaalien umpisokkeloissa.

"Täytin juuri kuusitoista vuotta."

"Ette sen vanhempi!" sanoi kauppias ihmeissään. "Luulin teitä vanhemmaksi. Tulen juuri Giustinianien luota, ja Matteo sanoi, ettei miekkailukoulussa ole ainoatakaan aatelismiestä, joka vetäisi teille vertoja."

"Pelkäänpä, että olen hukannut enemmän aikaa aseharjoituksiin, kuin rauhallisen kauppiaan pojalle sopii."

"Ette lainkaan. Meidän kauppiaitten täytyy puolustaa vapauksiamme ja oikeuksiamme, tavaraamme ja laivojamme yhtä hyvin kuin aatelistenkin. Sellaista säätyeroa ei täällä Venetsiassa ole. Vanhemmilla ja rikkaimmilla perheillä on tietenkin etuoikeutensa ja heidän jäsenensä muodostavat senaatin ja aateliston. Mutta kaikilla tasavallan kansalaisilla on oikeutensa, joita ei kukaan saa loukata; ja köyhinkin kansalainen yhtä hyvin kuin itse dogi saa harjoitella aseiden käyttöä ja puolustaa isänmaata."

"Olen itsekin", jatkoi venetsialainen, "puolustanut laivojani merirosvoja, genovalaisia ja muita vihollisia vastaan. Olen taistellut kreikkalaisten kanssa ja minun on monta kertaa ollut pakko sekaantua kahakkoihin Konstantinopolin kaduilla, Aleksandriassa ja muissa satamakaupungeissa, ja olen palvellut valtion sotalaivoissa. Kaikki, jotka elävät kaupalla, haluavat elää rauhassa, mutta heidän täytyy myös olla valmiit puolustamaan omaisuuttaan, ja mitä paremmin he kykenevät sen tekemään, sitä kunniakkaampaa heille itselleen."

He saapuivat nyt piazzetalle. Aatelismiehiä seisoj rannassa, ja herra Polani astui heti heidän luokseen ja esitti Francisin tyttäriensä pelastajana. Herrat astuivat palatsiin, mutta Francis jäi ulkopuolelle odottamaan ystävänsä Matteon kanssa, joka myöskin oli saapunut paikalle.

"Onnittelten sinua, joskin kadehdin sinua hiukan", sanoi Matteo. "Olipa se todellakin onni, että saavuit paikalle juuri samassa, kun tuo konna Ruggiero Mocenigo aikoi ryöstää kauniit serkkuni."

"Oletko varma siitä, että se oli Ruggiero, Matteo?"

"Siitä ei ole epäilystäkään. Tiedät, että kun hän oli kosinut Mariaa ja saanut rukkaset, uhkasi hän kostaa. Hän voi tehdä mitä tahansa, sitä paitsi kerrotaan, että hän pelaamalla ja huonolla elämällä on kadottanut omaisuutensa Konstantinopolissa ja joutunut juutalaisten koronkiskurien käsiin. Jos hänen onnistuisi ryöstää Maria, voisi hän selvittää raha-asiansa. En koskaan enää moiti soutamiskiihkoasi, kun tällainen onni on sinua potkaissut, sillä on tosiaankin onni, Francis, että olet voinut tehdä palveluksen Polanille. Monet nuoret miehet Venetsiassa uhraisivat oikean kätensä, jos he olisivat voineet tehdä sen minkä sinä."

"Minä olisin kernaasti tehnyt saman palveluksen mille tytölle tahansa, jota vaara uhkasi, vaikka kalastajatyttöllekin", sanoi Francis, "mutta olen erityisen onnellinen siitä, että nuo tytöt ovat sinun sukulaisiasi, Matteo."

"Puhumattakaan siitä, että he ovat Venetsian kauneimpia neitoja", sanoi Matteo veitikkamaisesti.

"Merkitsehän sekin jotain, vaikka en ole tullut sitä ajatelleeksi. Heitinköhän minä itse Ruggieron veteen", lisäsi Francis vakavasti, "ja onkohan hänet saatu ylös? Hänellä on mahtavia ystäviä, Matteo. Jos olen nyt hankkinut itselleni ystäviä, niin olen myös saanut vihollisia tuolla yöllisellä seikkailullani."

"Aivan niin", sanoi Matteo. "Sinun tähtesi toivoisin, että Ruggiero makaisi kanaalin pohjassa. Hän ei

ole tuottanut kunniaa ystävilleen, enkä luule, että kukaan häntä suuresti surisikaan. Mutta jos he ovat pelastaneet hänet, niin sinun täytyy olla varuillasi, sillä Ruggiero on vaarallinen vihamies."

"En tiedä, mitä toivoisin", sanoi Francis. "Jos hän elää, saan hänet vihamiehekseni, mutta en tahtoisi myöskään olla syypää ihmisen kuolemaan."

"Minä sinun sijassasi en siitä välittäisi", sanoi Matteo. "Ellet sinä olisi tappanut häntä, hän varmaan olisi tappanut sinut. Se oli yhtä rehellistä taistelua kuin jos olisit ottanut osaa oikeaan kahakkaan merellä, ja mitä varten sinun tarvitsisi olla huolissasi siitä, että olisit vapauttanut Venetsian sen kehoimmasta kansalaisesta?"

"Niinkuin tiedät, Matteo, on minut kasvatettu aivan toisenlaisten periaatteiden mukaan. Isäni vihaa kaikkea taistelua, paitsi isänmaan puolustusta, ja vaikkei hän ole moittinut minua yöllisestä kahakasta, huomaan sittenkin, että hän on levoton, sillä hän aikoo lähettää minut pikimmiten Englantiin."

"Toivottavasti hän ei tee sitä", sanoi Matteo vakavasti. "Tähän asti olemme olleet hyviä ystäviä, mutta tästä lähin olemme vieläkin parempia. Polanin ystävät tulevat tämän jälkeen pitämään sinua miltei perheen jäsenenä, ja mieleeni juolahti juuri, että me ehkä parin vuoden kuluttua voisimme ruveta valtion palvelukseen ja tulla komennetuiksi yhdessä sotalaivaan."

"Isäni kauhistuisi jos vain puhuisinkin hänelle jostain sellaisesta. Minulla taas ei olisi mitään sitä vastaan. En mitenkään haluaisi lähteä täältä. Olen ollut täällä onnellinen ja saanut monta hyvää ystävää. Elämä Lontoossa sitä vastoin tuntuisi kovin ikävältä. — Mutta tuolla saapuu oikeudenpalvelija palatsista."

Oikeudenpalvelija tiedusteli, oliko jompikumpi heistä herra Hammond, ja pyysi häntä sitten seuraamaan mukanaan.

NELJÄS LUKU

Ryöstetyt

Levottomin mielin Francis seurasi oikeudenpalvelijaa suuren neuvokunnan kokoussaliin. Hevosenkengän muotoisen pöydän ääressä, komeassa salissa, jonka seiniä koristavat taulut esittivät Venetsian historiaa, istui yksitoista neuvosherraa purppuraisissa, karpännahalla reunustetuissa viitoissaan. Dogi itse oli puheenjohtajana. Herra Polani ja hänen seuralaisensa istuivat pöytää vastapäätä. Kun Francis astui sisään, kuulusteltiin parasta aikaa gondolinkuljettajaa. Kerrottuaan koko tapauksen hän sai poistua.

Sen jälkeen Francis vuorostaan kertoi mitä tiesi.

"Mikä oli syynä siihen, että te, vaikka olette niin nuori ja vieras paikkakunnalla, sekaannuitte tuollaiseen kahakkaan?" kysyi yksi neuvosherroista.

"En minä ennättänyt ajatella nuoruuttani enkä muukalaisuuttani", sanoi Francis. "Kuulin naisten hätähuudot, ja pidin velvollisuutenani kiiruhtaa apuun."

"Tiesittekö keitä he olivat?"

"Tunsin heidät vain ulkomuodolta. Kun heidän gondolinsa hetkeä aikaisemmin oli kulkenut omani ohitse, erotin heidän kasvonsa soihtujen valossa."

"Huomasitteko mitään merkkiä sen gondolin kyljessä, joka teki hyökkäyksen?"

"En", sanoi Francis, "toinen soihduista sammui kahakan aikana."

"Luulisitteko tuntevanne jonkun ahdistajista, jos näkisitte heidät?"

"En", sanoi Francis, "he olivat kaikki naamioituja."

"Teillä ei ole siis syytä epäillä ketään tämän hyökkäyksen johtajaksi?"

"Ei", sanoi Francis, "en huomannut gondolissa mitään merkkiä enkä liioin miesten puvuissa mitään, minkä johdosta voisin epäillä ketään."

"Joka tapauksessa", sanoi dogi, "olette osoittanut harvinaista rohkeutta ja neuvokkuutta, ja tasavallan nimessä kiitän teitä siitä, että olette saanut estetyksi hirveän rikoksen. Pyydän teitä jäämään tänne. Ehkäpä te sittenkin voisitte tuntea sen henkilön, jota rikoksesta on syytetty."

Hetkeä myöhemmin ovenvartija ilmoitti, että herra Ruggiero Mocenigo odotti ulkopuolella.

"Astukoon sisään!" sanoi dogi.

Kun Ruggiero Mocenigo astui sisään, kumarsi hän neuvoskunnalle ikään kuin odottaen, että häntä puhuteltaisiin.

"Teitä syytetään herra Polanin tyttären ryöstämisyhteydestä sekä mainitun herran palvelijan murhasta", sanoi dogi.

"Miksi minua siitä syytetään?" kysyi Ruggiero ylpeästi.

"Sen vuoksi, että te kosiessanne herra Polanin vanhempaa tytärtä ja saadessanne rukkaset, uhkasitte hänelle kostavanne."

"Tuollainen syy tuntuu kuitenkin varsin löyhältä", sanoi Ruggiero pilkallisesti. "Jos jokaisen kosijan, joka ilmaisee tyytymättömyyttään saadessaan rukkaset, täytyy vastata kaikista onnettomuuksista, jotka kohtaavat hänen ihailunsa esineen perhettä, niin pelkään, että tämä loistava ja kunnioitettava neuvoskunta saa kovin paljon työtä osakseen."

"Teidän entinen elämäne antaa jo kylliksi syytä epäilyksiin", sanoi dogi vakavasti. "Kaksi vuotta olette ollut maanpaossa salamurhan vuoksi, ja huhu on tietänyt kaikkea muuta kuin hyvää teidän elämästänne Konstantinopolissa."

"Sitä paitsi voin todistaa", sanoi Ruggiero, "ettei minulla ole minkäänlaista osaa herra Polanin tyttären ryöstöyhteykseen, sillä koko sen illan ja yön, aina kello kolmeen asti, pelasin korttia kotona ystäväni kanssa, ja tuskinpa herra Polanin tyttäret niin myöhään enää olivat liikkeellä."

"Mihin aikaan ystäväenne tulivat luoksenne?"

"Kello yhdeksältä."

"Ketkä olivat luonanne?"

Ruggiero mainitsi kuuden nuoren miehen nimet, joita heti lähetettiin hakemaan.

"Sillä välin te, herra Hammond, voitte sanoa, tunnetteko syytettyä ja luuletteko hänen olleen hyökkääjien parissa?"

"Minä en tunne häntä", vastasi Francis, "mutta sen voin varmasti sanoa, ettei hän ollut hyökkääjien johtaja, jota minä iskin airollani. Sillä minä osuin häntä ohimoon, ja sellaisen iskun jälki näkyisi varmaan vielä."

Francisin puhuessa Ruggiero loi häneen kylmän, läpitukevan katseen, joka ilmaisi kaikkea muuta kuin kiitollisuutta, ja Francis tunsu väristyksensä ruumiissaan istahtaessaan herra Polanin viereen.

Hetken kuluttua todistajat saapuivat, ja toinen nuori mies toisensa jälkeen todisti, että he olivat viettäneet koko illan Ruggiero Mocenigon luona, aina kello yhdeksästä kolmeen saakka.

"Luovutteko syytteestänne, herra Polani", kysyi dogi, kun kaikkia todistajia oli kuulusteltu.

"Minä tunnustan", sanoi Polani nousten ylös, "että Ruggiero Mocenigo on todistanut, ettei hän persoonallisesti ole ottanut osaa ilkeykseen, mutta silti ei ole todistettu, ettei hän olisi sitä toimeenpannut. Hän saattoi tietenkin aavistaa, että epäilykseni kohdistuisivat häneen, ja siksi hän on antanut toisten toimia ja itse ryhtynyt varokeinoihin, voidakseen todistaa syyttömyytensä. Mutta minä pysyn yhä siinä väitteessä, että hänen uhkauksensa sekä se seikka, että tyttäreni tietenkin tulee perimään osan omaisuuttani, ja että Ruggiero Mocenigon on ollut pakko lainata rahoja juutalaisilta, sanalla sanoen, että kaikki viittaa siihen, että hän on pannut toimeen tämän väkivallanteon, joka samalla kertaa olisi tyydyttänyt hänen kostonhimoaan sekä parantanut hänen raha-asiansa."

Neuvosherrat keskustelivat hetken aikaa ja sitten sanoi dogi:

"Kaikki läsnäolijat saavat nyt poistua, ja meidän päätöksemme tulee aikanaan julistettavaksi kummallekin osapuolelle."

Kolme päivää kului eikä päätöksestä vielääkään kuulunut mitään. Mutta neljännen päivän aamuna

saapui Francisille tieto, että hänen tuli kello yhdeksältä olla neuvoskunnan kokouksessa läsnä. Määräajalla saapui oikeudenpalvelija hakemaan häntä katetulla gondolilla.

"Näyttääpä melkein siltä kuin olisin vanki", tuumi Francis mielessään istuessaan oikeudenpalvelijan rinnalla suljettujen verhojen takana. "Mutta onhan se melkein mahdotonta, sillä enhän minä ole syyttänyt Ruggiero mistään, enhän edes tuntenut häntä ilkitöntekijäksi. Se vain on varma, että gondoli kulkee vankilaa kohti."

Vene sivuutti piazzettan pysähtymättä palatsin edustalle ja kääntyi sivukanaaliin, joka palatsin takaa virtasi vankilan ohi. Se pysähtyi aivan Huokausten sillan viereen, ja Francis ja hänen saattajansa astuivat palatsin takaovesta sisään. Kuljettuaan parin kolmen käytävän läpi he pysähtyivät ovelle, jonka edustalla seisoivat vartijat. Vasta kun tunnussanat oli lausuttu, he pääsivät sisään.

He astuivat holvattuun huoneeseen, jossa ei ollut minkäänlaisia huonekaluja, perällä oli vain kivipaasi, jolla lepäsi jotain peitteen alla. Neljä neuvoskunnan jäsentä seisoivat sen ympärillä. Herra Polani ja pari hänen ystäväänsä olivat huoneen toisessa päässä ja toisessa Ruggiero ystävineen. Francisin mielestä Ruggiero näytti tällä kertaa paljon synkemmältä ja levottomammalta kuin edellisessä tutkimuksessa.

"Olemme lähettäneet hakemaan teitä, Francesco Hammond, jotta te mahdollisesti voisitte antaa meille joitain tietoja tästä ruumiista, joka tänään löydettiin Suuresta kanaalista."

Peite poistettiin ja nuoren miehen ruumis tuli esiin. Hänellä oli vasemmassa ohimossaan suuri mustelma ja nahka oli siltä kohtaa repeytynyt.

"Tunnetteko te ruumiin?"

"Kasvoja en tunne", sanoi Francis, "enkä tiedä koskaan ennen nähneeni häntä."

"Onko haava ohimossa sellainen, että teidän aironiskunne olisi voinut sen aiheuttaa?"

"Sitäkään en voi sanoa", sanoi Francis, "mutta se on juuri samalla kohtaa, johon iskin miestä, kun hän miekka kädessä yritti hyökätä gondoliiniin."

"Katsokaa nyt vaatteita! Eikö niissä ole mitään, mikä voisi todistaa teille että tämä mies on sama henkilö?"

"Hän oli puettu mustiin niin kuin tämäkin. Mitään tunnusmerkkejä en voinut huomata, mutta soihdun valo osui hänen tikarinsa kahvaan. Näin sen vain silmänräpäyksen ajan, mutta huomasin, että siinä oli jalokiviä."

"Ottakaa tikari esille!" sanoi neuvosherra oikeudenpalvelijalle.

Tämä veti kuolleen vyöstä kauniin tikarin, jonka kahva oli jalokivillä koristettu.

"Tämäkö tikari se oli?" kysyi neuvosherra Francisilta.

"En voi varmasti sanoa, että tikari on sama, mutta joka tapauksessa se on samanlainen."

"Kun nyt näette haavan ohimossa ja tikarin vyöllä sekä huomaatte, että ruumis on maannut muutamia päiviä vedessä, niin olette kai varma, että tämä on sama mies, jonka te kahakassa söksitte kanaaliin?"

"Niin, herra, en epäile, että se on sama henkilö."

"Hyvä, nyt voitte mennä. Ja oikeuden nimessä kiitämme teitä todistuksestanne."

Francis saatettiin jälleen gondoliin ja vietiin takaisin kotiin. Tunnin kuluttua saapui herra Polani.

"Asia on ratkaistu", kertoi hän, "tosin ei tyydyttävällä tavalla, mutta aivan ilman rangaistusta hän ei kuitenkaan ole jäänyt. Teidän lähdettyänne kävi selville, että kuollut oli Ruggiero Mocenigon sukulainen ja läheinen ystävä, jonka kanssa hän on seurustellut ahkerasti palattuaan kotiin Konstantinopolista. Ruggiero koetti väittää, että hänen serkkunsa luultavasti itse oli aikonut ryöstää tyttäreni ja ettei tämä asia liikkunut häntä vähääkään. Mutta kun lähetettiin Mariaa hakemaan ja hän todisti, ettei hän tuntenut edes ulkomuodoltaan tuota nuorta miestä, niin neuvoston enemmistö tuli siihen päätökseen, että hän oli toiminut Ruggieron kätyrinä. Ja sen johdosta Ruggiero karkoitettiin kolmeksi vuodeksi Venetsiasta."

"Minä olisin ollut tyytyväisempi", sanoi herra Hammond, "jos hänet samalla olisi karkoitettu Itämaille saakka, sillä jos hän saa oleskella mannermaalla, ei hänen tarvitse poistua täältä kuin parin kolmen

peninkulman päähän, ja sieltä käsin hän voi tuottaa paljonkin ikävyyttä niille, jotka ovat joutuneet hänen vihansa kohteiksi."

"Se on kyllä totta", myönsi herra Polani, "mutta hänen ystävänsä arvelevat, että häntä on kohdeltu liiankin kovasti. Mitä minun tyttäriini tulee, niin pidän kyllä huolen siitä, etteivät he toista kertaa joudu tuollaiseen vaaraan. Olen kieltänyt heitä liikkumasta ulkosalla pimeään tultua, jollen itse ole mukana, ja aseistettujen palvelijoitteni lukua olen myös lisännyt. En tosin voi uskoa, että Ruggiero olisi niin rohkea, että hän uskaltaisi koettaa ryöstää heitä väkivallalla omasta talostani, mutta kun kerran on joutunut tekemisiin sellaisen miehen kuin hänen kanssaan, ei voi koskaan olla kyllin varovainen."

"Minäkin olen kieltänyt poikaani liikkumasta kaduilla pimeään tultua", sanoi herra Hammond. "Sen sijaan soudelkoon vain gondolissaan, sillä toista gondolia on mahdoton erottaa toisesta, jollei niissä ole erikoista tuntomerkkiä. Mutta en kuitenkaan voi olla levollisella mielellä niin kauan kuin hän on täällä, ja siksi aion ensi tilassa lähettää hänet Lontooseen."

"Toivottavasti sellaista tilaisuutta ei satu hyvin pian", sanoi herra Polani. "Olisin kovin pahoillani, jos poikanne joutuisi lähtemään. Toivon että voimme keksiä jonkin keinon, millä hän voi välttää vaaran, johon hän meidän tähtemme on joutunut, sekä samalla hyötyä olostaan täällä."

Seuraavan kahden viikon kuluessa Francis enimmäkseen oleskeli Polanin palatsissa. Kauppias tarkoitti täyttä totta pyytäessään häntä käymään talossaan kuin omassa kodissaan, ja jos Francis jonakin päivänä ei saapunut, nuhteli hän tätä lempeästi. Itse hän oli usein mukana, kun nuo neljä nuorta — Matteo liittyi myös tavallisesti heidän seuraansa — juttelivat yhdessä parvekkeella, seuranaisen istuessa vieressä ja usein osoittaessa tyytymättömyyttään, kun ilo ja nauru nuorten kesken yltyi kovaääniseksi.

Iltapäivisin nuoret usein lähtivät gondolissa soutelemaan, mutta palasivat aina ennen hämärän tuloa kotiin.

Tämä aika oli hyvin mieluisaa Francisille. Hänellä ei ollut sisaria, ja vaikka hän oli tutustunut moneen perheeseen Venetsiassa, ei hän missään viihtynyt niin hyvin kuin Polanin talossa. Erikoisen hauskaa he pitivät kotona, mutta gondolissa oli pakko esiintyä hillitymmin.

"Minä en siedä tuota Castaldia", sanoi Francis eräänä iltana Matteolle, kun he palasivat kotiin Polanin luota.

"Seuranaisia eivät nuoret miehet koskaan voi sietää", vastasi tämä nauraen.

"Ei, totta puhuen, minä en pidä hänestä, ja olen aivan varma siitä, että minäkin olen hänelle jostakin syystä yhtä vastenmielinen. Hän tarkastelee minua aivan kuin kissa hiirtä."

"Ehkäpä hän ei voi unohtaa sitä, että sinä pelastit vain hänen suojattinsa ja jätit hänet oman onnensa nojaan."

"En tiedä, Matteo. Hänen käytöksensä silloin tuntui minusta hyvin omituiselta. Ehkäpä hän oli päästään pyörällä, mutta hän takertui lujasti kiinni tyttöjen vaatteisiin, ikään kuin hän olisi tahtonut estää heidän pakonsa."

"Luuletko todellakin, että hän toivoi ryöstön onnistuvan?"

"En tiedä, onko minulla oikeutta sitä sanoa, mutta luulenpa melkein. Hän tuntui minusta epäluotettavalta. Joka tapauksessa olen varma siitä, että Ruggierolla on liittolainen talossa. Mistä hän muuten olisi niin varmaan tiennyt, mihin aikaan he palaisivat kotiin sinä iltana. Sillä olen aivan varma siitä, että gondoli odotti heitä."

"Minä kysyin vastikään Julia-neidiltä, miten he niin myöhään sinä iltana olivat liikkeellä. Ja hän sanoi, ettei hän ymmärtänyt, miten se oikeastaan oli käynyt. Hänen sisarensa oli juuri vähää ennen sanonut, että olisi parasta kääntyä kotiin, mutta seuranainen, joka muuten on kovin tarkka sellaisissa asioissa, oli vakuuttanut, ettei heillä ollut kiirettä, koska herra Polani tiesi, missä he olivat. Julia luuli, että seuranainen oli erehtynyt ajasta eikä tiennyt, miten myöhäistä jo oli. Tietysti tämä ei todista mitään, mutta liittäessäni kaikki nämä pikkuseikat yhteen alkavat epäilykseni herätä."

"Minun on vaikea uskoa tuota naista petturiksi", sanoi Matteo. "Hän on niin kauan ollut perheen palveluksessa ja nauttinut aina suurta luottamusta."

"Mutta ehkäpä Ruggiero on luvannut hänelle niin suuren palkkion, että on saanut taivutetuksi hänet puolelleen."

"Nyt muistuu mieleeni myöskin eräs seikka, joka tuntuu lähemmin ajatellen omituiselta", sanoi

Matteo. "Minä laskin kerran leikkiä Marialle siitä, miten kovaa ääntä he varmaan pitivät kaikki kolme huutaessaan apua, mutta hän vastasi siihen: 'Ei, me kaksi vain — Julia ja minä — huusimme täyttä kurkkua. Signora oli aivan rauhallinen, hän ei päästänyt ainoatakaan ääntä'."

"Ja kuitenkin hän oli niin peloissaan, että hän takertui kaikin voimin kiinni tyttöjen hameisiin ja oli vähällä estää heitä pääsemästä pakoon ja itki ja nyhytti kauheasti kotiin tullessaan! Tämä tuntuu todellakin omituiselta. Tietysti siinä ei ole kyllin epäilyn syytä, enkä liioin uskaltaisi tämän nojalla koettaa herättää herra Polanissa epäilyjä häntä vastaan. Mutta toivon, että sinä, minun lähdeyttäni täältä, pidät häntä silmällä."

"En tiedä miten saattaisin sen tehdä", sanoi Matteo nauraen, "mutta voinhan sanoa serkuilleni, ettemme pidä hänestä ja kehoittaa heitä olemaan varuillaan eikä viipymään myöhään ulkona, vaikka hän antaisi siihen luvankin, ja jos huomaan jotain epäilyttävää, niin olen heti valmis puhumaan siitä herra Polanille. Mutta onhan Ruggiero nyt poissa, ja toivottavasti emme kuule hänestä sen enempää."

"Sitä minäkin toivon, Matteo, mutta pelkään, ettei hän niinkään helposti luovu päätöksestä, minkä kerran on tehnyt, tai unohda vääryyttä, joka häntä on kohdannut. Joka tapauksessa olen iloinen, että olen keventänyt sydäntäni sinulle, ja koska pelkoni mielestäsi ei ole aivan tuulesta temmattu, niin tahdon tästä lähin olla vielä entistä valppaampi. Olen varma siitä, että Castaldi on huono palvelija, ja toivoisin vain että voisimme näyttää sen toteen."

"Minä tulinkin oikein levottomaksi", sanoi Matteo astuessaan maihin asuntonsa edustalla. "Puhutaan siitä toisten enemmän."

"Me tapaamme huomenillalla serkkujesi luona. Sitä ennen voimme tuumia, pitäisikö meidän ilmaista kellekään epäilyämme."

Francis ajatteli asiaa yöllä. Hän päätti puhua siitä herra Polanille, vaikka hän siten loukkaisikin häntä. Niinpä hän seuraavana päivänä lähti tapaamaan häntä, mutta herra Polani ei ollut kotona, ja sanottiin hänen palaavan vasta kahden, kolmen tienoissa. Tytöt olivat lähteneet ystävättäriensä luokse. Kun Francis kello kolmelta tuli uudestaan, oli herra Polani juuri palannut kotiin.

"Hyvää päivää, Francesco", sanoi kauppias, "oletko unohtanut, että tyttärieni piti viipyä poissa koko päivä?"

"Ei, en ole sitä unohtanut, mutta haluan puhua teidän kanssanne. Pelkään, että nauratte minulle, ja pidätte minua tungettelevana ja juoruilevana, koska puhun asiasta, joka on teille hyvin läheinen."

"Kerro asiasi", sanoi herra Polani huomattessaan miten levoton Francis oli. "Ja vaikka en olisikaan samaa mieltä sinun kanssasi, niin lupaan sittenkin olla suuttumatta, sillä tiedän, että tarkoitat parasta."

"Asia koskee signora Castaldia, tyttärienne seuranaista. Tiedän, että luotatte häneen täydellisesti, mutta sittenkään en voi olla kertomatta teille epäilyksiäni."

Francis mainitsi nyt kaikki huomionsa, sekä omansa että sen, mitä Matteo oli kertonut.

"Voihan olla", sanoi hän lopuksi, "että kaikki tämä ei merkitse paljon. Mutta arvelin velvollisuudekseni kertoa teille kaikki, ja toivon, että käsitätte minun tehneen sen parhaassa tarkoituksessa."

"Siitä olen aivan varma", sanoi herra Polani sydämellisesti, "ja sinä teit oikein puhuessasi minulle asiasta. Mutta epäilyksesi ovat varmaan aivan turhia. Signora Castaldi on ollut talossani lähes kymmenen vuotta, hän on opettanut ja kasvattanut tyttäriäni, ja minulla on täysi syy luottaa hänen uskollisuuteensa. Ja vaikka moni seikka puhuu häntä vastaan, niin en luule kuitenkaan voivani syyttää häntä muusta laiminlyönnistä kuin siitä, että hän salli tyttärieni viipyä liian kauan ystävättäriensä luona. Joka tapauksessa olen kiitollinen sinulle siitä, että ajattelet tyttärieni parasta, ja aion pitää silmällä heidän seuranaistaan."

"Siinä tapauksessa en ole turhaan kääntynyt puoleenne, vaikka toivonkin erehtyneeni."

Heti kun Francis oli lähtenyt, katosi vakava ilme kauppiaan kasvoilta ja hän hymyili itseksensä.

"Pojat eivät koskaan ole muuta kuin poikia", tuumi hän, "ja vaikka nuori ystäväni toiselta puolen on rohkea ja järkevä kuin täysikasvuinen mies, niin on hänellä toisaalta pojan romanttista mielikuvitusta. Jos signora Castaldi olisi kaunis, ei poika koskaan olisi epäillyt häntä petollisuudesta. Mutta kukapa nuorukainen olisi koskaan suosinut seuranaista, jonka on määrä pitää nuoria silmällä, kun he pitävät yhdessä hauskaa? Liikaa kuitenkin on epäillä häntä tuon lurjus Mocenigon kätyriksi, ja siksipä minun olikin kovin vaikea pysyä vakavana. Mutta kelpo poika Francis on joka tapauksessa, ja hänen sydämensä on puhtainta kultaa."

Francis oli juuri kello seitsemältä lähdössä gondolissaan Polanin palatsiin, kun toinen gondoli, jonka hän tunsu Giustinianien veneeksi, lasi hänen omansa kylkeen, ja Matteo hyppäsi kiihtyneenä rannalle.

"Minulla on kauheita uutisia, Francesco. Molemmat serkkuni ovat kadonneet."

"Kadonneet!" huudahti Francis kauhuissaan. "Miten se on tapahtunut?"

"Heidän isänsä oli juuri meillä. Hän on mieletön surusta ja vihasta. Tiedäthän, että tyttöjen piti viettää koko päivä Persanien luona?"

"Niin, niin, kerrohan minulle kaikki!"

"Polani lähti itse heitä hakemaan, ja kun hän viiden ajoissa saapui sinne, sai hän kuulla, että he olivat jo kaksi tuntia aikaisemmin lähteneet kotiin. Sinä olit oikeassa, Francesco, syy on kokonaan tuon noidan, Castaldin. Hän saattoi heidät sinne tänä aamuna ja aikoi palata kuudelta hakemaan heitä. Mutta hän tulikin jo kolmelta ja sanoi, että heidän isänsä oli loukannut itsensä pahasti ja että heidän pitäisi heti tulla kotiin.

"Tytöt tietysti seurasivat häntä heti. Tosin he ihmettelivät, ettei Castaldi ollut tullut heitä hakemaan omalla gondolilla, vaan katetulla vuokraveneellä, mutta hän oli selittänyt, että Polanin gondolilla oli menty noutamaan lääkäriä. Siten he pahaa aavistamatta olivat nousseet veneeseen ja vene oli nopeasti kadonnut. Muuta en tiedä, kuin että Castaldi oli keksinyt tuon jutun herra Polanin tapaturmasta, ja että heidän isänsä ei ollut lähettänyt heitä hakemaan."

VIIDES LUKU

Oikeilla jäljillä

"Tämähän on kauheaa, Matteo", sanoi Francis. "Mitä me voimme tehdä?"

"Sanopa muuta, Francesco. Polani on jo käynyt kaupungin viranomaisten puheilla ja pyytänyt heidän apuaan. Hän on luvannut tuhat dukaattia sille, joka voi saada selkoa tyttöjen olinpaikasta. Sellainen lupaus saa tietenkin kaikki gondolinkuljettajat liikkeelle, ja ehkäpä joku on huomannutkin tuon katetun gondolin, koska tähän vuoden aikaan sellaista käytetään hyvin harvoin. Kauheaa, ettei voi ryhtyä mihinkään."

"Lähetä sinä gondolisi pois, Matteo, ja lähdetään yhdessä soutelemaan. Tietysti jotain on tehtävä, ja voimmehan tuumia yhdessä. Miten kauheaa", jatkoi Francis hetken kuluttua, "eilen vielä me pidimme yhdessä hauskaa kaikessa rauhassa, ja tänään he ovat tuon lurjuksen Mocenigon vallassa, sillä hän se varmaan tähän on syypää. Tiedätkö muuten, missä hän nykyään oleskelee?"

"Viikko sitten hän kuului asuneen Botondassa, Chioggian läheisyydessä, mutta mistä sen tietää, onko hän siellä enää."

"Kaikkein ensiksi meidän on otettava selko siitä, missä hän oleskelee, ja sitten pidettävä häntä silmällä. Luultavasti hän on piilottanut heidät jonnekin lähelle. Mutta koska hän varmaankin aavistaa, että häntä epäillään, niin tuskinpa hän uskaltaa käydä heitä katsomassa."

"Mutta miksi hän ei heti paikalla nauti Mariaa", sanoi Matteo, "sillä siinä tapauksessa Polanin olisi pakko sopia hänen kanssaan."

"Ehkä hän yrittää sitä", sanoi Francis, "mutta hän tietää myöskin, että Maria panee vastaan viimeiseen saakka. Ehkä hän ajattelee, että Maria taipuisi paremmin, jos häntä ensin pidettäisiin vangittuna jonkin aikaa. Joka tapauksessa meidän pitää koettaa ottaa selvää siitä, missä Mocenigo oleskelee."

"Polani on varmaankin ryhtynyt ottamaan selvää siitä", sanoi Matteo, "ja varmaan kaikki hänen ystävänsä auttavat häntä voimainsa takaa. Sillä tällaista ryöväystä keskellä kirkasta päivää pidetään hirveänä häväistyksenä. Edellinen yritys oli jotain aivan toista. En tahdo sitäkään puolustaa, mutta tällä kertaa ilkeyöntekijä on toiminut paljon viekkaammin. Kuka voisi enää olla turvassa, jollei tällaista rikosta rangaistaisi."

"Palataan nyt kotiin, Matteo, ja otetaan selvää ensin, mihin toimenpiteisiin jo on ryhdytty."

Kun Matteo saapui kotiin, hän sai kuulla, että Polani oli jo yhdessä kahden neuvostoherran kanssa lähtenyt Botondaan Ruggiero tavoittamaan ja että heidän mukanaan oli kaksi tasavallan virkamiestä, joiden oli määrä vangita Ruggiero siinä tapauksessa, että hän olisi vielä siellä. Muuten oli vangitsemiskäsky lähetettävä kaikkiin venetsialaisiin alusmaihiin mannermaalle.

Samalla annettiin sana joka satamaan, että kaikki veneet ja alukset oli tarkasti tutkittava, ja tiedotettiin, että herra Polani oli luvannut tuhat dukaattia sille, joka pääsee rikollisen perille.

Tyttöjen ryöstö herätti kaikkialla mitä suurinta mielenkuohua. Kansanjoukko heitteli kivillä Mocenigon palatsin ikkunoita, ja olisi väkiryynnäköllä tunkeutunut sisälle, elleivät viranomaiset olisi lähettäneet vartiomiehiä sitä suojelemaan. Mocenigon sukulaisia ja ystäviä vainottiin kadulla. Koko Venetsia oli kuohuksissa.

"Toivottavasti", sanoi Francis seuraavana aamuna isälleen, "et lähetä minua pois täältä ennen kuin Polanin asia on tullut selväksi."

"Olen hiukan muuttanut mieltäni", vastasi herra Hammond. "Olisi suorastaan mieletöntä lähettää sinut Englantiin juuri nyt, kun herra Polani näyttää olevan halukas tekemään puolestasi vaikka mitä, sillä hänen suosituksestansa on sinulla paljon enemmän hyötyä kuin jos työskentelet minun liikkeessäni Lontoossa. Siksi on parasta, että jäät tänne toistaiseksi. Tietysti hän ei tällä hetkellä voi ajatella muuta kuin tyttäriänsä, mutta voimmehan odottaa, kunnes hänellä on aikaa lähemmin selittää, mitä hän aikoo tehdä hyväksesi."

Francis oli erittäin tyytyväinen tähän päätökseen. Hänkin oli tuuminut asiaa ja tiesi, ettei mikään voisi olla edullisempaa nuorelle miehelle, joka aikoi antautua kauppa-alalle, kuin niin mahtavan miehen kuin Polanin suosio. Mutta hän tiesi myöskin, ettei hänen isänsä mielellään luopunut päätöksistään, ja siksi hän oli pelännyt, että tämä pitäisi kiinni alkuperäisestä ajatuksestaan.

"Yhtä asiaa pyytäisin vielä sinulta", sanoi Francis hetken kuluttua. "Etkö antaisi minun keskeyttää opintoni, kunnes Polanin tyttäret on löydetty, sillä minä en saa heitä mielestäni. Voisihan sitä paitsi sattua, että keksisin heidän piilopaikkansa gondolimatkoillani."

"En tosiaankaan ymmärrä, miten se sinulta onnistuisi, Francis, kun niin monet muut kokeneemmat miehet ajavat heitä takaa. Mutta onhan luonnollista, että sinun nyt on vaikea ajatella lukujasi, ja siksi suostun mielelläni pyyntösi."

Samana iltana Polani palasi Venetsiaan, sillä hän oli tavannut Ruggiero Mocenigon kotoa. Tämä oli kovin harmissaan siitä, että häntä syytettiin tyttöjen ryöstöstä ja uhattiin pitää vankina kunnes kadonneet olivat löytyneet.

Herra Polani lähetti heti kotiin palattuaan gondolillaan Francisia hakemaan, ja käveli levottomana edestakaisin huoneessaan, kun poika astui sisään.

"Epäilyksesi eivät olleet aiheettomia, niin kuin näet, Francis. Jospa heti olisin uskonut sinua, niin onnettomuutta ei olisi tapahtunut. Minusta tuntui aivan mahdottomalta, että tuo nainen, jota olin kohdellut ystävänä kymmenen vuotta, voisi pettää minut, mutta sittenkin sinun varoituksesi teki minut niin levottomaksi, että lähdin itse tyttäriäni hakemaan, mutta saavuin liian myöhään. Miksi nyt pyysin sinut luokseni, en itsekään tiedä. Ehkä siksi, että häpeäkseni olen huomannut, että sinä olet tässä asiassa terävä-älyisempi kuin minä. Ja siksi toivon, että sinä keksit jonkin keinon tyttärieni pelastamiseksi. En epäile lainkaan, ettei ilkityö ole Mocenigon ystävien suorittama."

"Pelkään, etten voi keksiä mitään keinoa", sanoi Francis. "Luultavasti he eivät ole kaupungissa, vaan heidät on viety jonnekin kauemmaksi, sillä saattoivathan rosvot arvata, että lupaisitte suuren palkinnon sille, joka keksisi heidän piilopaikkansa. Sitä paitsi luulen, että Mocenigo oli aikonut käydä heitä tapaamassa heti saatuaan tiedon ilkityön onnistumisesta. Onneksi te siksi pian pääsitte onnettomuudesta perille ja äkillisellä tulollanne teitte varmaan Mocenigon aikeen tyhjäksi, sillä luultavasti hän vasta teiltä sai kuulla, että ryöstö oli onnistunut. Jos olisitte saapuneet hänen luoksensa pari, kolme tuntiakin myöhemmin, niin hän varmaan olisi ollut poissa."

"Sinun laskusi pitävät luultavasti paikkansa, Francis. Hänen kätyrinsä olivat vain neljä tuntia minua edellä. Luultavasti he veivät ensin tytöt edeltäpäin sovittuun piilopaikkaan, ennen kuin lähtivät viemään sanaa Mocenigolle. Varmaan minä saavuin ennen heitä perille, koska lähdin suoraa päätä hänen luokseen. Oli melkein keskiyö meidän saapuessamme perille, mutta hän oli valveilla ja odotti varmaan kätyreitänsä. Minä käskin heti asettaa vahdit talon edustalle ja vangita jokaisen, joka tulisi häntä tapaamaan. Mutta ketään ei saapunut."

"Varmaankin meidän tulomme oli herättänyt huomiota ja rikostoverit olivat siten saaneet varoituksen. Olen aivan samaa mieltä kuin sinäkin, etteivät tyttäreni ole täällä kaupungissa, mutta niinpä etsiminen

on kahta vaikeampaa. Kysymys on nyt: mitä tehdä?"

"Varmaankin lupaamanne palkkion vuoksi saatte heti tietää, jos jotain epäilyttävää on huomattu", arveli Francis. "Mutta teidän sijassanne lähettäisin myös kaikkiin kalastajakyläihin sekä saarilla että mantereella tiedon lupaamastanne palkinnosta. Olen ajatellut asiaa koko päivän, mutta mitään muuta keinoa en ole keksinyt."

"Joitakin tietoja on jo saapunutkin, mutta ei mitään tärkeää. — Onneksi ei tarvitse kuitenkaan pelätä, että tytöille tapahtuisi mitään pahaa niin kauan kuin Mocenigo on vangittuna, mutta hän on viekas kuin kettu ja voi petkuttaa vartijaa. Olen aikonut mennä neuvoskunnan puheille pyytämään, että hänet siirrettäisiin vankilaan, joskin epäilen suuresti, ettei siihen suostuta. Hänen ystävänsä valittavat jo nytkin, että häntä kohdellaan kuin rikollista, vaikkei minkäänlaisia todisteita häntä vastaan ole olemassa."

"Ettekö voisi panna muutamia luotettavia miehiä vahtimaan Mocenigon taloa", sanoi Francis.

"Sen teen heti paikalla. Lähetän sinne kaksitoista luotettavaa miestä, ainakin he voivat pitää silmällä kaikkia niitä, jotka pyrkivät hänen luokseen. Ja jos mieleesi sattuisi joku muukin tuuma, niin ilmoita se minulle. Sinä olet kerran ennen pelastanut tyttäreni, ja sisäinen aavistus sanoo minulle, että sinä tälläkin kertaa tuot heidät takaisin."

"Tahdon tehdä parhaani", sanoi Francis vakavasti.

Melkein koko seuraavan viikon Francis souteli gondolissaan. Yhdessä Giuseppen kanssa hän kävi tiedustelemassa kaikkialta, pistäytyi pieniin kalastajamökkeihin pitkin rannikkoa ja tutki tarkasti joka sopukan toivoen näkevänsä tutut kasvot tai viittaavan käden jonkun ikkunaruuudun takana. Mutta kaikki oli turhaa, samoin kuin herra Polaninkin ponnistukset.

Eräänä iltana, kun Francis väsyneenä ja alakuloisena oli matkalla kotiinsa, näki hän Suuren sillan alla, lyhtyjen valossa gondolin, jossa istui mies ja hunnutettu nainen. Yö oli pimeä ja ilma kuuma, ja juuri sillä hetkellä, kun Francis ohitti heidät, kohotti nainen hiukan huntuaan. Francis tunsu hänet heti, ja niin pian kuin hän oli päässyt pois valosta, hän käänsi gondolinsa.

"Kerrankin onni suosi meitä, Giuseppe! Nainen, joka istui gondolissa, oli Castaldi."

"Mitä aiotte tehdä, herra Francesco?" kysyi Giuseppe innoissaan.

"Hyökkäämmekö heti heidän kimppuunsa?"

"Ei maksa vaivaa, Giuseppe. Jos vangitsemme naisen, niin tytöt varmaan siirretään heti paikalla pois nykyisestä piilostaan. Seurataan vain jäljessä ja katsotaan, minne he menevät. Pysytellään niin kaukana, etteivät he huomaa meitä."

"Nyt he laskevat maihin", huudahti Giuseppe samassa. "Juoksemmeko heidän perässään?"

"Liian myöhäistä, Giuseppe. Emme voisi kuitenkaan seurata heitä ihmisvilinässä. Jos gondoli lähtee rannasta, niin koetetaan seurata sitä, vaikka se on varmasti kapeissa kanaaleissa vaikeaa. Mutta jollei se poistu rannasta, niin kuin minä otaksun, niin varmaankin he palaavat hetken kuluttua. Ja silloin on parasta jäädä odottamaan heitä."

Gondolin molemmat matkustajat olivat kadonneet, ja soutaja oli istahtanut veneeseen odottamaan. Francis ohjasi nyt gondolinsa veneen ohitse ja päästyään siitä parin sadan kyynärän päähän, hän kääntyi takaisin ja jäi jonkin matkan päähän odottamaan. Kokonainen tunti kului eikä mitään tapahtunut. Sitten kuului askelten ääntä, ja Francis erotti pimeässä kaksi henkilöä, jotka astuivat gondoliin. Se lähti nyt liikkeelle, ja suuntasi kulkunsa jälleen Suurta siltaa kohti.

"Pidä sitä silmällä, Giuseppe! Varmaankin se pian poikkeaa johonkin sivukanaaliin."

Mutta gondoli jatkoi matkaansa suoraan Suurta kanaalia pitkin, kunnes se saapui Markustorin kohdalle, jolloin toinen suurempi, neljän soutama gondoli tuli sitä vastaan. Francis oli huomaavinaan, että gondolit pysähtyivät ja soutajat vaihtoivat pari sanaa keskenään. Sitten pienempi vene lähti laguunia kohti. Siellä oli hiukan valoisampaa, ja Francis odotti vielä hetken, ennen kuin hän käänsi gondolinsa sen jälkeen.

"Ei ole niinkään helppoa seurata heitä salaa", sanoi Giuseppe.

"Ehkäpä he soutavat vain hiukan ulommaksi, ollakseen varmat siitä, ettei heitä ajeta takaa, ja kääntyvät sitten vasta määräsuuntaansa. Varmaankin he ovat huomanneet meidät."

"Töin tuskin erotan heitä enää, herra Francesco. Eiköhän olisi jo parasta lähteä liikkeelle?"

"Yrittää täytyy, Giuseppe. Emme saa päästää heitä käsistämme."

He työnsivät aironsa veteen ja laskivat rannasta ulommaksi. Mutta parin aironvedon jälkeen he kuulivat soutua vieressään.

"Käännös oikealle, Giuseppe!" huusi Francis.

Yhteisin ponnistuksin he saivat gondolin heti kääntymään, ja samassa neliairoinen gondoli kiiti kuin nuoli heidän kylkensä ohitse. Elleivät he olisi päässeet kääntymään niin nopeasti, olisi rautakokka halkaissut heidän kevyen aluksensa.

Giuseppe päästi kirouksen suustaan.

"Souda, Giuseppe, he tekivät sen tahallaan. Tuo oli sama gondoli, joka äsken pysähtyi toisen rinnalle."

Suuri vene kääntyi myöskin ja alkoi ajaa pientä gondolia takaa. Nyt kaikki selvisi Francisille. Gondoli, jota he olivat pitäneet silmällä, oli huomannut heidät, ja antanut heidät ilmi ystävilleen Markustorin alapuolella. Pitäessään silmällä toisen gondolin liikkeitä häneltä oli jäänyt huomaamatta, että suurempi odotti vain sopivaa hetkeä, milloin hyökkäisi heidän kimppuunsa.

Takaa-ajava vene oli hyvin nopeakulkuinen ja läheni heitä pelottavalla vauhdilla. Francis suuntasi nyt kulun Suuren kanaalin rantaan kohti. Mutta niin pian kuin he olivat vain parin jalan päässä rannasta, käänsi hän äkkiä veneen taas ulapalle.

Takaa-ajajat eivät voineet päästä yhtä nopeasti kääntymään, ja ääretön kiroustulva pääsi kolmen miehen huulilta, jotka miekat ojossa seisovivat gondolissa. Francis ja Giuseppe hengähtivät nyt hetken aikaa kooten voimia uuteen ponnistukseen. Kun gondoli oli jälleen saavuttamaisillaan heidät, kääntyivät he taas ympäri.

"Nyt me laskemme Santa Maria -kirkon portaille ja hyppäämme maihin."

Pojat ponnistivat kaikki voimansa, sillä he tiesivät, etteivät voineet pitkittää keppostaan loppumattomasti. Kysymyksessä oli nyt vain kilpasoutu. He olivat kolme gondolin mittaa edellä ja soutuivat niin hurjasti että ehdivät ensimmäisinä kirkon portaille ja ylös maihin. Sitten he juoksivat pakoon minkä ennättivät, ja kuulivat vain kovan ryskeen, kun toinen gondoli murskasi heidän kevyen aluksensa. Kesti hetken aikaa, ennen kuin miehet pääsivät toisen gondolin yli maihin ja portaita ylös. Sillä välin Francis ja Giuseppe, jotka olivat avojaloin, juoksivat voimainsa takaa, kierrellen monissa mutkissa, jotta takaa-ajajat joutuisivat harhaan. Hetken kuluttua he eivät kuulleet enää askeleita takanaan, ja saattoivat rauhassa jatkaa matkaansa.

"He rikkoivat meidän gondolimme", Giuseppe nyhkytti.

"Älä sitä sure!"

"Ja nainen pääsi karkuun, emmekä me saaneet tietää mitään", jatkoi Giuseppe ihmetellen herransa hyvää tuulta.

"Jotain me sittenkin olemme saaneet tietää. Olen aivan varma siitä, että tytöt ovat San Nicolon saarella mökkirähjässä. Omituista, etten enemminkin tullut sitä ajatelleeksi. Nainen kävi viemässä tietoja ystävilleen, ja neliairoinen gondoli piti silmällä jokaista venettä, joka saattaisi ahdistaa häntä. Mutta nyt mennään heti herra Polanin luo kertomaan, mitä on tapahtunut. Kello on luultavasti jo yksi."

Neljännestunnin kuluttua he saapuivat Polanin palatsin edustalle ja soittivat kelloa.

"Tahtoisin heti tavata herra Polania", sanoi Francis portinvahdille.

"Herra meni tunti sitten nukkumaan."

"Se ei tee mitään. Minä olen Francis Hammond, ja minulla on tärkeitä uutisia."

Vartija avasi nyt portin. "Oletteko kuullut jotain neideistä?" hän kysyi kiihkeästi.

"Olen saanut tietoja, joista varmaan on hyötyä", vastasi Francis.

Heti sen jälkeen kuului herra Polaninkin ääni portaisissa.

"Minä, Francis Hammond, olen täällä, herra Polani. Olen saanut tietoja, jotka varmaankin voivat olla meille hyödyksi."

Kauppias kiiruhti portaita alas.

"Olen nähnyt tuon noita-akan, Castaldin, ja ajanut häntä takaa. En tiedä varmaan, minne hän souti, sillä suuri gondoli rupesi ahdistamaan meitä, ja hädin tuskin me pelastuimme sen kynsistä. Mutta luulen keksineeni tyttärenne piilopaikan."

Francis kertoi sitten koko illan tapahtumat.

"Mutta miksi ette käyneet heti veneen kimppuun ja nostaneet hälinää? Kaikki ohikulkijat olisivat varmaan mielellään auttaneet teitä, sillä tapahtuma on herättänyt siksi paljon suuttumusta koko kaupungissa. Jos vain nainen olisi ollut käsissämme, olisimme pakottaneet hänet puhumaan."

"Mutta niin pian kuin hän olisi ollut teidän vallassanne", sanoi Francis, "olisi tytöt myös siirretty jonnekin muualle. Siksi minusta oli viisainta vain seurata heitä. Ja varmaan olisimme onnistuneet, jollei tuo toinen gondoli olisi tullut tiellemme."

"Epäilemättä olet oikeassa, Francesco. Mutta onnetonta se sittenkin oli, sillä emmehän tiedä asiasta oikeastaan entistä enempää."

"Luulenpa sittenkin että olemme päässeet hiukan pitemmälle, sillä vastikään oli minulla seikkailu, joka voi johtaa meidät oikeille jäljille."

Hän kertoi nyt, miten hän eräänä iltana oli kuljettanut erään herran San Nicolon saarelle ja nähnyt siellä mökin, jonne useat henkilöt, muun muassa Ruggiero Mocenigo, olivat saapuneet neuvottelemaan.

Polani keskeytti monta kertaa Francisin kertomuksen hämmästyneellä huudahduksella. Kun tämä oli lopettanut, laski hän kätensä nuorukaisen olkapäälle.

"Rakas poikani", sanoi hän, "miten voin kiittää sinua! Aivan varmaan tyttäreni ovat tuossa mökissä. Miten hyvä, ettet antanut salaliittoa ilmi — sillä salaliitto se varmaankin oli. Jos olisit sen tehnyt, olisi heidät kuljetettu muualle."

"Liian varmoja emme voi kuitenkaan olla. Mutta ehkä joka tapauksessa pääsemme nyt heidän jäljilleen."

"Lähdemmekö heti matkaan? Minulla on kymmenkunta miestä kotona, ja tuskinpa siellä on kovinkaan monta vahdissa."

"Eikö olisi parasta odottaa huomiseen", sanoi Francis. "Ehkä gondoli, joka ajoi meitä takaa, odottaa meitä vielä, ja jos huomattaisiin, että useampia gondoleja olisi liikkeellä, niin he varmaan kuljettaisivat tyttärenne toiseen turvapaikkaan. Onhan sekin mahdollista, että he pitävät silmällä taloanne, mutta ellei mitään epäiltävää tapahdu, niin he varmaan poistuvat parin tunnin kuluttua. Huomenaamalla sen sijaan voitte lähettää miehenne parissa, kolmessa gondolissa liikkeelle, mutta heidän pitäisi astua veneisiin yksitellen, niin etteivät herätä huomiota, ja soutaa sitten aivan rauhallisesti San Nicolon saarta kohti mahdollisimman kaukana toisistaan."

"Minä olen mukana ensimmäisessä veneessä, koska minä yksin tiedän, missä mökki sijaitsee. Parasta olisi kuitenkin soutaa mökin sivuitse ja nousta maihin saaren toisessa päässä. Toiset veneet voivat hitaasti seurata jäljessä, ja pari kolme miestä voi jäädä rantaan veneitä vahtimaan sillä aikaa, kun me toiset menemme suoraan mökille, ja koska se on hiekkavallien keskellä, niin toivon, että voisimme päästä huomaamatta perille."

"Suunnitelmasi on hyvä, Francesco, vaikka tuntuukin pitkältä odottaa aamuun saakka. Mutta viisainta on sittenkin odottaa. Sinä jäät kai tänne yöksi?"

"Sitä en voi, mutta palaan mahdollisimman pian takaisin. Pöydälläni on paperi, johon olen merkinnyt niiden henkilöiden nimet, jotka pitivät neuvottelua mökissä, sekä kirje isälleni, jossa pyydän häntä jättämään paperin neuvoskunnalle siinä tapauksessa, etten ennen aamua olisi kotona. Teen sen joka iltä varalta, että joutuisin Mocenigon käsiin. Näin minulla on keino, jolla voin pakottaa heidät päästämään minut vapaaksi."

"Se on mainio varokeino, Francesco. Sinä olet yhtä viisas ja varovainen kuin rohkeakin!"

"Ei siitä suurta hyötyä taida olla", vastasi Francis vaatimattomasti, "sillä on luultavampaa, että saan tikarin rintaani kuin joudun vangiksi. Mutta joka tapauksessa minun täytyy nyt lähteä."

"Jää tänne ainakin aamuun saakka. Sitä ennen tuskin kukaan käy huoneessasi. Ja sillä aikaa kun minä varustaudun matkaamme varten, voit sinä pistäytyä kotiin ja pantuasi paperin talteen palaat tänne, Me lähdemme kello seitsemältä. Silloin on jo paljon veneitä liikkeellä, eivätkä meidän gondolimme herätä mitään huomiota."

"Ehkä ehdotuksenne on hyvä. Suoraan sanoen parin tunnin lepo on minulle varsin tervetullut sillä Giuseppe ja minä olemme olleet liikkeellä aamusta asti."

KUODES LUKU

Mökki San Nicolon saarella

Kello seitsemältä oli kaikki valmista. Herra Polani lähti yksin kotoaan ja haki Francisin sekä neljä miestä sovitulta paikalta jonkin matkan päästä palatsista. Jo aikaisemmin oli lähetetty sana satamassa olevaan kauppalaivaan, ja laivan kapteeni oli lähtenyt kymmenen miestä mukanaan suurella veneellä saarta kohti ja ankkuroinut jonkin matkan päähän rannasta. Miehet olivat painuneet veneen pohjalle, ja kapteeni piti tarkasti silmällä, ettei ainoakaan vene päässyt saaren rannasta poistumaan. Kun Polanin gondoli oli soutanut heidän ohitse, he nostivat ankkurin ja seurasivat sen jäljessä, mutta pysyttelivät kuitenkin niin kaukana, ettei kukaan olisi voinut epäillä alusten kuuluvan samaan seuraan.

Francis ohjasi gondolin kapeaan salmeen, joka erottaa San Nicolon lähimmästä saaresta, ja laski veneen rantatörmän suojaan. Hetken kuluttua laivavenekin saapui paikalle. Francis lähti nyt astumaan suoraan mökkiä kohti herra Polani ja kuusi miestä mukanaan, ja muut jäivät rantaan vartioimaan.

"Mennään nopeasti", sanoi Francis, "sillä jos mökin edustalla on vahti, hän näkee meidät joka tapauksessa. Mutta matka on niin lyhyt, etteivät he ennätä kuljettaa pois tyttäriänne ennen kuin olemme perillä."

"Mitä pikemmin sitä parempi", sanoi kauppias.

He kiiruhtivat eteenpäin, nousivat hiekkatörmälle ja näkivät mökin edessään. Ei ainoatakaan ihmistä ollut missään.

"Tuossa on mökki. Pian saamme tietää totuuden."

He kiiruhtivat törmää alas ja seisoivat oven edessä.

Ei kuulunut ainoatakaan ääntä.

"Avatkaa ovi!" huusi kauppias kolkuttaen miekkansa kahvalla.

Ei vastausta.

"Murtakaa ovi!" sanoi hän, ja kaksi merimiestä, joilla oli kirveet kädessä, alkoi iskeä ovea. Mutta äkkiä se avautui, ja kaksi kalastajiksi pukeutunutta miestä ilmestyi kynnykselle.

"Miksi te tulette häiritsemään rauhallisia ihmisiä?" kysyivät he.

"Sitokaa heidät!" sanoi Polani hyökäten sisään Francisin seuraamana. Mutta hän pysähtyi pettyneenä kynnykselle — mökki oli tyhjä. Francis tunsu miltei yhtä suurta pettymystä.

"Jolleivät he ole täällä, niin he ovat jossain lähellä", sanoi Francis. "Älkää heittäkö toivoanne! Miehet vartioivat ovella, sillä välin kun me tarkastamme joka sopen."

Kauppias käski miestensä, jotka juuri olivat sitoneet vangit lujiin nuoriin, jäädä ovelle vartioimaan. Itse hän astui sisään. Mökki oli sisältä aivan erilainen kuin kalastajamökit yleensä. Keskellä lattiaa oli suuri pöytä ja seinän vierustalla muutamia penkkejä. Nurkassa oli airoja ja verkkoja. Tuli paloi avonaisessa takassa. Tulella oli pata sekä kaksi pienempää sen vieressä.

"Katsotaanpa, mitä heillä tässä on", sanoi Francis kauppiaan näyttäessä kovin toivottomalta.

"Keittoa", sanoi hän nostaessaan padan tulelta, "ja hajusta päätellen varsin maukasta." Sitten hän tarkasti toisia patoja. "Keitettyä kalaa ja lihamuhennosta! Herra Polani, tämä ei ole mitään tavallista kalastajanruokaa. Joko he odottavat tänne hienoja vieraita, tai tyttärenne ovat lähettyvillä. Hei — tuossahan on ovi."

"Se ei voi johtaa mihinkään asuinhuoneeseen", Sanoi Polani. "Hiekka ylettyy sillä puolen aivan kattoon saakka."

"Se on totta", myönsi Francis. "Mutta ehkä siinä on jokin matalampi huone, joka on kokonaan hiekan peitossa."

Hän työnsi ovea, mutta se ei liikahtanut.

"Oven takana voi olla hiekkaa, mutta myös luja salpa", sanoi hän ja käski merimiesten tulla kirveineen sisään.

"Murtakaa tuo ovi! Huone siellä on!" huudahti hän heti ensi lyönnin jälkeen. "Ääni kuuluisi aivan toisenlaiselta, jos hiekkaa olisi kerääntynyt ovea vasten." Heti kun ovi oli saatu murretuksi, hyökkäsivät kauppias ja Francis miekat kädessä sisään.

He päästivät iloisen yllätyksen huudahduksen. Huone, joka oli rakennettu mökin taakse, oli komeasti sisustettu ja seinillä riippui itämaisia kudoksia. Lamppu paloi katossa. Kaksi miestä miekat kädessä seisoi huoneessa epäröiden mitä tehdä, ja molemmat tytöt hyökkäsivät ilosta huudahtaen vapauttajiansa vastaan. Sohvalta istui naisolento pää kumarassa.

"Maria — Julia!" huudahti kauppias heittäen miekkansa syrjään ja sulkien tyttärensä syliinsä. Molempien merimiesten seuraamina Francis astui miesten luo.

"Heittäkää aseenne pois ja antautukaa!" sanoi hän. "Turha teidän on vastustaa; kymmenkunta miestä on ulkopuolella."

Miehet heittivät miekkansa maahan.

"Viekää heidät ulos ja sitokaa lujasti!" sanoi Francis.

Seuraavien minuuttien kuluessa ei sanottu montakaan sanaa. Tytöt nyyhkyttivät liikuttuneina ja iloisina isänsä rinnalla, ja herra Polani itse oli niin liikuttunut, ettei hän voinut muuta kuin mutista pari epäselvää hellää ja kiitollista sanaa. Francis lähti ulos ja sanoi pari sanaa kapteenille, joka astui huoneeseen, laski kätensä kokoonkyristyneen naisen olkapäälle, tarttui häntä käteen ja vei hänet ulos.

"Tule tänne, Francesco!" huusi Polani heti sen jälkeen. "Rakkaat lapset, minua teidän ei pidä kiittää pelastuksestanne, vaan englantilaista ystävääne, joka jälleen on lahjoittanut teidät minulle. Häntä me saamme kiittää siitä, että sinä, Maria, olet pelastunut tuon lurjus Mocenigon vallasta. Syleile häntä lapseni, niin kuin veljeäsi, sillä hän on tehnyt enemmän kuin veli puolestasi. Ja kerro sitten kaikki, mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun minä viimeksi näin teidät!"

"Tiedäthän, isä, että meille sanottiin sinun sairastuneen ja toivovan meidän heti palaavan kotiin?"

"Niin, lapseni, sen sain heti kuulla kun tulin teitä noutamaan."

"Niin pian kuin olimme istahtaneet gondoliin, sulki seuranaistemme ovet ja työnsi luukut ikkunoiden eteen. Me huudahdimme hämmästyneinä kun jouduimme pimeään, mutta hän pyysi meitä rauhoittumaan, ja hänen äänensä oli nyt paljon ankarampi kuin koskaan ennen. Pelästyimme hirveästi, koetimme työntää luukut syrjään ja avata oven, mutta ne olikin ulkopuolelta suljettu. Huusimme apua, mutta seinät oli päällystetty patjoilla, niin että tuskinpa kukaan kuuli ääntämme. Ilma oli tukahduttavan kuuma, ja minä pyörriin. Kun heräsin, oli ikkuna avattu, ja Julia sanoi luvanneensa, että olisimme ääneti. Mutta luullakseni me jo silloin olimme kulkeneet kanaalista ulos, sillä en nähnyt muuta kuin taivasta edessämme. Niin pian kuin virkistyi, suljettiin luukut jälleen, jotta emme voisi katsella ulos. Niin jatkettiin matkaa jonkin aikaa. Vihdoin gondoli pysähtyi, ja seuranaistemme sanoi, että silmämme oli sidottava. Emme tahtoneet suostua siihen, mutta hän uhkasi silloin, että miehet tekisivät sen väkivalloin, jollemme tottelisi häntä. Meidän täytyi siis alistua, ja hän kääri huivit päämme ympärille. Meidät autettiin maihin, ja saimme kävellä vähän matkaa. Vihdoin huivit poistettiin silmiltämme ja me olimme täällä, missä olemme olleet siitä saakka."

"Ei suinkaan teitä ole kohdeltu millään tavalla pahoin?" kysyi kauppias levottomana.

"Ei lainkaan, isä. Tähän päivään saakka olemme olleet yksin seuranaistemme kanssa tässä huoneessa. Ovi on tavallisesti ollut hiukan raollaan, jotta meillä olisi enemmän ilmaa, sillä niin kuin näet, ei täällä ole ikkunoita. Hän haki meille ruokaa viereisestä huoneesta, ja me näimme, että siellä oli muutamia miehiä, mutta he olivat aivan rauhallisia ja puhuivat hiljaisella äänellä. Ymmärrät kai, että me sätimme kauheasti seuranaistamme hänen petoksensa vuoksi ja uhkasimme että sinä kostat hänelle. Mutta hän vakuutti, ettei meitä koskaan löydettäisi täältä ja että minun mitä pikimmin pitäisi suostua Ruggiero Mocenigon puolisoksi, sillä jollen vapaaehtoisesti tekisi sitä, niin minut pakotettaisiin siihen. Minä vastasin, että mieluummin kuolisin, mutta hän nauroi vain ilkeästi ja sanoi, että hän toisi pian papin mukanaan tänne. Yhdentekevää myöntäisinkö minä vai en, vihkeminen suoritettaisiin joka tapauksessa. Sitten Ruggiero purjehtisi kanssani Itämaille, ja minä olisin hyvinkin valmis välittämään sovintoa sinun

kanssasi. Mutta Ruggieroa ei kuulunut. Luullakseni Castaldi kävi hiukan levottomaksi, sillä kaksi kertaa hän lähti pois täältä ja telkesi meidät huoneeseen. Muuta kerrottavaa ei minulla ole, isä. Missä me olemme?"

"San Nicolon saarella."

"Saarellako!" huudahti Maria ihmeissään. "Castaldi sanoi, että olimme mannermaalla. Ja miten löysitte meidät?"

"Sen kerron kotimatalla, Maria."

"Niin, parasta onkin, isä. Julia ja minä kaipaamme raitista ilmaa."

"Julialla ei suinkaan ole ollut yhtä suurta pelon syytä kuin Marialla", sanoi heidän isänsä.

"On kyllä, isä", Julia sanoi. "Tuo nainen sanoi, että minun pitäisi seurata Marian mukana ja että Ruggiero hankkisi minullekin miehen ystäviensä joukosta. Minä sanoin hänelle monta kertaa, että hän oli ilkeä nainen, ja me lupasimme, että sinä antaisit hänelle anteeksi ja palkitsisitkin häntä, jos hän veisi meidät kotiin. Hänen poissaollessaan me päätimme koettaa paeta, ja me kaivoimme pienen reiänkin seinään. Mutta hiekkaa virtasi vain sisään, ja me huomasimme olevamme maan alla, vaikkemme tienneet, miten olimme sinne joutuneet, koska emme olleet astuneet portaita alas. Ja niin meidän täytyi luopua kaikista pakoajatuksista."

"Te olette osittain maan alla", sanoi herra Polani, "sillä hiekka ulottuu tällä puolen aina mökin katon rajaan saakka. Siksi me emme myöskään tienneet, että mökissä oli vielä toinenkin huone, enkä minä koskaan olisi ymmärtänyt murtaa tätä ovea, jollei Francesco olisi ollut mukana. Mutta ei viivytellä enää kauemmin, lapsi kullat."

Merimiehet ja palvelijat päästivät riemuhuudon, kun tytöt astuivat mökistä ulos.

"Sytytämmekö hökkelin palamaan?" kysyi Francis.

"Ei, Francesco, se on ensin tarkasti tutkittava. Kapteeni Lontano, jättäkää neljä miestä tänne vartioimaan, kunnes viranomaiset saapuvat paikalle. Jos joku tulee tänne sitä ennen, täytyy heidän vangita hänet. Asiaa on perinpohjin tutkittava."

Ulkona auringonvalossa kauppias huomasi, että levottomuus ja sisälläolo olivat jättäneet syvät jäljet hänen tyttäriinsä. He näyttivät kalpeilta, ja silmät olivat kuopissa, aivan kuin he olisivat sairastaneet pitkän aikaa. Hän käski sen vuoksi palvelijoiden kuljettaa gondolin lähimpään rantaan, aivan mökin alapuolelle.

Hetken kuluttua gondoli saapuikin, ja herra Polani, hänen molemmat tyttärensä ja Francis astuivat siihen. Vangitut miehet kuljetettiin laivaveneeseen ja sijoitettiin aluksen pohjalle. Seuranainen sai myös paikkansa siellä. Kotimatalla Polani kertoi tyttäriilleen, miten Francis oli keksinyt heidän piilopaikkansa.

"Ilman hänen apuaan me tuskin koskaan olisimme löytäneet teitä, ja tuo lurjus Mocenigo olisi ennemmin tai myöhemmin saanut aikeensa toteutetuksi. Joko hän olisi karannut vartijoittensa käsistä tai tullut vapautetuksi, kun ei mitään todisteita häntä vastaan ollut. Niin pian kuin hän olisi päässyt tasavallan rajojen ulkopuolelle, hän olisi hankkinut laivan, ottanut avukseen joukon rohkeita miehiä, purjehtinut San Nicolon ulkopuolelle ja vienyt teidät mukanaan. Ei mikään olisi voinut pelastaa teitä, ja teidän vastustelemisenne olisi ollut aivan turhaa."

"Koko elämämme olemme kiitolliset teille, Francesco", sanoi Maria. "Me tahdomme rukoilla teidän puolestanne sekä aamuin että illoin, eikö totta, Julia?"

"Kyllä, koko sydämestämme", sanoi nuori tyttö vilpittömästi; "me rakastamme häntä koko elinaikamme."

"Vastaa sinä vain itsestäsi, Julia", sanoi Maria nauraen, mikä todisti, että hänen hyvä tuulensa oli palannut auringossa ja raittiissa ilmassa. "Kun Francesco pyytää minulta rakkautta, niin on vielä aika sanoa, mitä minä ajattelen siitä asiasta."

"Ei minulla koskaan olisi rohkeutta pyytää sitä teiltä, signora. Tiedän liiankin hyvin, mitä te vastaisitte", sanoi Francis.

"Ja mitä minä vastaisin?" kysyi Maria.

"Te sanoisitte, että minä olen nenäkäs poika."

Maria nauroi.

"En voi pitää teitä enää poikana", sanoi hän vakavammin. "Tähän asti ehkä olette ollut minun silmissäni vain poika, joskin niin rohkealla ja neuvokkaalla tavalla pelastitte meidät kerran ennen; mutta teidän olette vain minun ikäiseni, ja tyttöjen mielestä samanikäiset pojat ovat heitä aina paljon nuorempia. Sitäpaitsi ette koskaan tekeydy vanhemmaksi, niin kuin muutamat serkuistani, ette sano turhia kohteliaisuuksia, vaan käyttäydyste niin kuin nuorempi veli ainakin. Mutta tästä lähtien en pidä teitä enää poikana. Nyt tunnen teidät paremmin."

"Mutta minä olen poika", sanoi Francis, "enkä tahdo muuta ollakaan. Englannissa me pysymme kauemmin nuorina kuin te täällä, eikä minun ikäiseni poika meillä uskalla koskaan puhutella vanhempaa henkilöä, jollei häntä ensin puhutella. Mitä aiotte tehdä vangeillenne, signor?"

"Minä vien heidät suoraan talooni ja ilmoitan sitten viranomaisille, että tyttäreni ovat löytyneet. Miehet viedään silloin heti vankilaan. Nyt ei voi enää olla epäilystäkään siitä, ettei Mocenigolla olisi osaa tässä jutussa, ja varmaankin hänet heti tuodaan vankina tänne. Eivät edes hänen lähimmät sukulaisensa uskalla puolustaa niin raakaa käytöstä, varsinkin kun yleinen mielipide on kovin kiihtynyt häntä vastaan. Te ette tiedä, tyttöset, kuinka ääretöntä hälinää teidän ryöstönne on saanut aikaan kaupungissa. Jollei kaupunginvouti olisi estänyt, niin luulenpa, että Mocenigon palatsi olisi sytytetty tuleen, ja Ruggieron sukulaiset tuskin ovat uskaltaneet näyttäytyä kaduilla teidän katoamisenne jälkeen. Arvaattehan sen, että jokainen perheenisä oli loukkaantunut, sillä jos nuoret aatelismiehet saisivat rankaisematta ryöstää porvarien tyttäriä, niin kukapa tässä enää voisi elää rauhassa? Mutta niin pian kuin tämä juttu on selvitetty, vien teidät takaisin kotiiimme Korfuun joksikin aikaa. Nuorille tytöille ei ole terveellistä olla yleisen huomion kohteena."

"Oi, miten hauskaa!" sanoi Julia. "Minä rakastan kotiamme Korfun saarella puutarhoineen ja kukkineen paljon enemmän kuin palatsiamme täällä. Ilma on siellä aina leuto ja ihania tuoksuja täynnä, täällä taas on usein tukahduttavan kuuma päivisin ja sumuista ja kosteaa iltaisin. Miten hauska päästä sinne jälleen!"

"Entäs mitä sinä arvelet, Maria?"

"Kyllä minä tulen viihtymään siellä, isä, mutta Venetsia on minulle sittenkin rakkain."

"Sinä olet siinä iässä, jolloin tahtoo huvitella, ja se onkin aivan luonnollista. Mutta ei sinun tarvitse olla kauan poissa. Sellaisessa kaupungissa kuin Venetsiassa syntyy aina uusia puheenaiheita, ja kaikkein suurinkaan skandaali ei kiihota mieliä kuin enintään kolme päivää. Parin viikon oleskelu Korfussa vahvistaa teidän hermojanne, sillä varmaan viime aikojen tapahtumat ovat järkyttäneet niitä pahasti. Ja kun tulette takaisin, voitte jälleen täydesti nauttia Venetsian huvituksista."

"Jos jäämme sinne vain muutamiksi viikoiksi, isä, niin ei minulla ole mitään sitä vastaan, sillä tiedäthän, miten ihastunut olen kotiiimme siellä. Mutta minä rakastan Venetsiaa."

He olivat nyt saapuneet palatsin portaille. He eivät olleet soutaneet pitkin Suurta kanaalia, sillä kauppias toivoi hartaasti, että hänen tyttärensä pääsisivät kotiin kenenkään huomaamatta. Muussa tapauksessa olisi kaupungissa syntynyt ääretön hälinä, ja ennen kaikkea he tarvitsivat lepoa ja rauhaa kaiken sen jälkeen mitä oli tapahtunut.

Tyttöjen tuloa tervehdittiin talossa suurella riemulla. Valmistuksia oli tehty aivan salassa, koska Polani ei voinut tietää, olisiko ehkä joku muukin hänen talonsa väestä Mocenigon palkkaama. Siksipä ei kenelläkään ollut aavistustakaan siitä, että oli päästy perille tyttöjen piilopaikasta, ennen kuin he nousivat jo maihin. Naispalvelijat riensivät ilosta huudahtaen alas portaita; miehet olisivat hurranneet, jollei Polani olisi käskenyt heitä vaikenemaan.

"Tytöillä on ollut yllin kyllin mielenliikutusta", sanoi hän. "He ovat kiitollisia teidän rakkaudestanne ja hyvästä tahdostanne, mutta tällä hetkellä he ennen kaikkea tarvitsevat rauhaa. Siksipä pyydän, ettette mainitse kenellekään heidän paluustaan. En tahtoisi, että tieto siitä leviäisi kaupungilla, ennen kuin neuvosto on päättänyt, mitä tämän johdosta on tehtävä."

Niin pian kuin tytöt olivat menneet huoneeseensa, laski laivavene portaitten eteen ja vangit saatettiin taloon. Muutamat palvelijattarista uhkailivat ja kirolivat nähdessään seuranaisen.

"Kapteeni", sanoi Polani, "palvelijani näyttävät teille huoneen, missä miehenne voivat vartioida vankeja. Parasta, että itsekin jäätte paikalle. Älkää päästäkö ketään muuta kuin miehiänne huoneeseen!"

Giuseppe seisoi portilla, ja Francis kiiruhti hänen luokseen ja kysyi innokkaasti: "Miten meidän

gondolimme on käynyt?"

"Löysin sen murskautuneena ja täynnä vettä portaiden luota. Siinä on monta reikää pohjassa ja sitä paitsi halkeama reunassa sillä kohtaa, johon toinen gondoli törmäsi. Ilkeydessään he varmaan puhkaisivat airoillaan siihen reikiä huomatessaan, että me pääsimme karkuun. Isä ja minä kuljetimme sen teidän portaittanne edustalle, mutta en luule, että sitä maksaa vaivaa korjata."

"No, ei sille mitään mahda, Giuseppe. Se on tehnyt tehtävänsä. Jos kahdesta dukaatista aina olisi yhtä paljon hyötyä, niin ei minulla olisi syytä valittaa."

Kun kauppias oli nähnyt, että vangit oli saatettu hyvään talteen, palasi hän ulos.

"Tule nyt kanssani, Francesco", sanoi hän. "Viranomaiset tahtovat varmaan tiedustella sinulta yhtä ja toista."

"Mutta silloin minun on myös pakko ilmoittaa, mistä epäilykseni johtuivat, sanoi Francis heidän soutuessaan Markustorille, ja sitä minun on mahdoton tehdä antamatta ilmi salaista kokousta. En tahtoisi kuitenkaan sekoittaa tähän juttuun muita kuin Ruggieron, sillä eihän minulla ole mitään todisteita heitä vastaan. Mutta valehdella en voi myöskään, jos minulta suoraan kysytään."

"Jos tietäisit varmaan, että tuo herra, jota kuljetit gondolissasi San Nicolon saarelle, oli Ruggiero, asia olisi paljon yksinkertaisempi. Voisit sanoa nähneesi hänen astuneen mökkiin antamatta muita ilmi. Useimmat maanmiehistäni turvautuisivat tällaiseen hätävalheeseen, mutta minä panen arvoa totuudenrakkaudellesi."

"Lähdettkö suoraan päätä neuvoskuntaan, signor?"

"En, ensin ilmoitan poliisivirastoon, että huostassani on viisi henkeä, jotka ovat olleet osallisina tyttäreni ryöstöön, ja pyydän heitä toimittamaan heidät vankilaan. Sitten menen neuvoskunnan puheille ja vaadin rangaistusta Mocenigolle, sillä häntä vastaan meillä on nyt selvät todisteet. Koetan olla mainitsematta nimeäsi neuvoskunnassa, en ainakaan tee sitä kuin hätätapauksessa. Sinä voit kernaasti odottaa sen aikaa gondolissa."

Kesti melkein tunnin ennen kuin herra Polani palasi takaisin.

"Kaikki onnistui erinomaisesti", sanoi hän takaisin tullessaan. "Minun ei tarvinnut edes mainita nimeäsi. Kerroin vain saaneeni kuulla, että Ruggiero on usein viettänyt yötä eräässä mökissä San Nicolon saarella, ja että löysin tyttäreni sieltä. Tietysti he kysyivät, mistä olin tuon tiedon saanut, ja minä vastasin, että eräs Ruggieron liittolaisista oli palkkion houkuttelemana ilmiantanut hänet, mutta että olin luvannut olla ilmaisematta hänen nimeään, jottei Ruggiero voisi kostaa hänelle."

"Olipa tosiaankin hyvä, ettei minua kutsuttu kuulusteluun", sanoi Francis, "sillä silloin salaliittokin olisi tullut ilmi. Ja sitä en olisi toivonut, kun minulla ei kuitenkaan ole mitään tietoa siitä, mitä asia koski. Mutta nyt minun täytyy lähteä kotiin", jatkoi hän hetken kuluttua, "isäni on varmaan levoton, kun viivyn."

"Sano hänelle, Francesco, että tulen hänen luokseen iltapuolella. Minulla on paljon puhuttavaa hänen kanssaan."

"Iloitsen herra Polanin tulosta", sanoi herra Hammond, kun Francis toi perille hänen terveisensä. "Olen päättänyt, että sinun pitää lähteä täältä, mitä pikemmin sitä parempi. Sillä vaikka en moitikaan sinua siitä, mitä olet tehnyt, niin on kerrassaan sopimatonta, että sinun ikäisesi poika joutuu niin mahtavan venetsialaisen suvun kuin Mocenigon viholliseksi. Kernaimmin antaisin sinun matkustaa pois jo tänä päivänä."

"Sillä vaikka herra Polani ei ole antanut ilmi sinua, niin tulee varmaan hyvinkin pian tiedoksi, että sinä keskellä yötä saavuit herra Polanin palatsiin, ja sen johdosta on helppo arvata, että sinä myös jollakin tavalla olet ollut osallisena tyttöjen pelastamisessa. Varsinkin Mocenigon ystävät koettavat saada selvyyttä tähän asiaan, koska he pelkäävät, että joku heidän joukostaan on pettänyt heidät."

"Asia on hyvin vakava, Francis, ja se on kehittynyt paljon enemmän kuin tavalliseksi pojankujeeksi, ja siksi on parasta, että lähdet Venetsiasta niin pian kuin suinkin. Olen varma siitä, että Polanikin käsittää asian samalla tavalla, sillä hän tuntee maanmiestensä tavat vielä paremmin kuin minä."

Kun herra Polani saapui herra Hammondin luo, keskustelivat he kauan keskenään, ja kutsuivat lopulta Francisin sisään.

"Francis", sanoi herra Hammond, "herra Polani on tehnyt minulle harvinaisen jalomielisen ehdotuksen."

"En laisinkaan", keskeytti toinen hänet. "Teidän poikanne on tehnyt minulle niin suuren palveluksen, etten koskaan voi sitä hänelle palkita. Mutta onneksi voin olla hänelle hiukan avuksi. Olen ehdottanut, että sinä, Francesco, yhtyisit minun liikkeeseeni. Sinun täytyy tietysti muutamia vuosia ensin harjoitella perehtyäksesi ammattiin, mutta sinun asemasi tulee olemaan sama kuin poikani, jos minulla sellainen olisi, ja tultuasi kyllin vanhaksi otan sinut liikekumppanikseni.

"Isäsi palaa Englantiin, ja hänelle olen ehdottanut, että hän rupeaisi minun asiamiehekseni, sillä toivon, että siitä olisi meille kummallekin hyötyä. Ja sitten, kun isäsi haluaa vetäytyä liikkeestä syrjään, voit sinä, jos niin tahdot, palata Englantiin ja hoitaa haaraliikettäni siellä."

"Olen teille kovin kiitollinen ehdotuksestanne", sanoi Francis. "En koskaan olisi voinut toivoakaan niin suuria. Ja ainoa mitä voin luvata teille, on se, että tahdon tehdä parhaani."

"Sitä en epäile lainkaan, Francesco. Sinä olet jo monella tavalla osoittanut kuntoasi, joten voin huoletti uskoa tärkeitä tehtäviä sinun käsiisi. Olen aivan samaa mieltä kuin isäsikin, että sinun on parasta niin pian kuin suinkin lähteä täältä. Olen sen vuoksi ehdottanut isällesi, että lähtisit huomenna aamulla Bonito-laivallani matkalle. Toivon, että ennätät tulla sanomaan jäähyväiset tyttärilleni, vaikka sinulla tietenkin on nyt paljon valmistuksia tehtävänä."

Keskusteltuaan vielä kauan isänsä kanssa Francis lähti Polanin palatsiin. Hän oli kovin mielissään, ettei hänen tarvinnutkaan ruveta työskentelemään konttorissa, vaan että hän sen sijaan pääsi merelle. Hän kertoi Beppolle ja Giuseppele, jotka sousivat häntä gondolissa, että herra Polani oli tarjonnut hänelle toimen liikkeessään. Heti kun Giuseppe sen kuuli, lakkasi hän soutamasta, heittäytyi veneen pohjalle ja alkoi nyyhkyttää. Mutta äkkiä hän nousi.

"Jos te matkustatte, niin minä seuraan teitä, herra Francesco. Te tarvitsette uskollisen palvelijan. Annathan minun seurata herra Francescoa, isä? En voi erota hänestä, muuten kuolen ikävään."

"Mielelläni otan sinut mukaani, jos isäsi vain sallii", sanoi Francis. "Herra Polani suostuu siihen kyllä, sen tiedän, sillä hän tahtoo mielellään tehdä jotain sinunkin hyväksesi. Siitä hän on monta kertaa puhunut minulle, sillä onhan sinullakin ollut osasi hänen tyttäriensä pelastuksessa. Mitä sinä tästä arvelet, Beppo?"

"Enhän minä tahdo vastustaa pojan toiveita, herra Francesco, vaikka ymmärrättehän te, että minulla alkaisi nyt olla paljon apua hänestä. Jos Giuseppe lähtee, on minun pakko hankkia itselleni joku toinen apulainen."

"Puhutaan heti lähemmin asiasta", sanoi Francis, "nythän olemme jo perillä. Mutta tuossahan tulee Matteokin. Olipa tosiaankin onni, ettemme saapuneet viittä minuuttia myöhemmin, sillä silloin en olisi tavannut häntä."

SEITSEMÄS LUKU

Kauppalaivalla

"Oletko kuullut uutisia, Francesco? Serkkuni ovat päässeet vapaiksi! Olin juuri tulossa kertomaan sinulle tätä uutista."

"Uutisesi ovat vanhat, Matteo. Minä tiesin sen jo monta tuntia sitten."

"Kuulin, että Polani löysi heidät erästä mökistä San Nicolon saarelta", jatkoi Matteo. "Isäni ei voi ymmärtää, miten hän pääsi heidän piilopaikastaan perille. Polani ei tahdo sitä ilmaista, mutta isäni luulee, että joku Ruggieron palvelijoista on antanut hänet ilmi."

Francis epäröi hetken aikaa. Hän oli aikonut kertoa Matteolle, mikä osa hänellä itsellään oli heidän pelastuksensa, mutta koska Polani ei ollut sanonut mitään, arveli hänkin parhaaksi vaieta.

"Yhdentekevää miten herra Polani sai tiedon heidän olinpaikastaan, pääasia vain, että he ovat onnellisesti kotona. Olen kuullut, että seuranainenkin, joka heidät petti, on palatsissa. Mikä onni, että Ruggieroa on niin visusti vartioitu, ettei hän päässyt karkuun eikä saanut viedä tyttöjä kauemmaksi, niinkuin hän tietenkin oli aikonut."

"Isä kertoi", sanoi Matteo, "että valtion kaleerilaiva on lähetetty hakemaan Ruggieroa tänne, eivätkä

edes hänen mahtavat suojelijansa voi nyt pelastaa häntä."

"Minullakin on suuri uutinen kerrottavana sinulle, Matteo", sanoi Francis. "Herra Polani on tarjonnut minulle paikan liikkeessänsä, ja jo huomenna lähdän hänen laivallaan Itämaille."

"Onnittelten sinua, Francesco! Mutta tulipa tämä tieto kovin äkkiä, ethän tiennyt siitä vielä eilen mitään. Milloin se päätettiin?"

"Herra Polani on keskustellut tänään isäni kanssa, ja he arvelivat parhaaksi, että poistuisin täältä niin pian kuin suinkin, koska Ruggieron ystävät pitävät minua syypäänä hänen maanpakoon tuomitsemiseensa."

"Onnen poika sinä olet", sanoi Matteo. "Minäpä pyydän, että minäkin saan joskus tehdä pari matkaa Polanin aluksilla, jotta voisin päästä upseeriksi johonkin valtion sotalaivaan niin pian kuin olen kyllin vanha. Minne sinä olet menossa?"

"Menen sanomaan hyvästi serkuillesi ja sen jälkeen lähdän kotiin viettääkseni lopun päivää isäni kanssa, sillä palatessani takaisin merimatkaltaani on isä varmaan jo matkustanut Englantiin."

"Minä tulen sinun kanssasi", sanoi Matteo "Minun tulee sinua kovin ikävä ja koetan tehdä parhaani, että pääsisin myös maailmalle niin pian kuin suinkin. Sinä saat varmaan kokea monenlaisia seikkailuja, sillä muutamien viikkojen kuluttua sota varmaan syttyy Venetsian ja Genovan välillä. Polanin laivat ovat haluttua tavaraa, ja kukapa tietää, vaikka saisit tutkia genovalaisen vankilankin sisäpuolta ennen kuin palaat kotiin."

Molemmat ystävykset saapuivat nyt Polanin palatsiin. Polani itse ei ollut kotona, mutta heidät kutsuttiin heti tyttärien huoneeseen.

"Olen sydämestäni iloinen, että tapaan teidät taas terveinä", sanoi Matteo astuessaan sisään. "Koko Venetsia ei puhu muusta kuin teidän kotiintulostanne. Olette päivän sankareita, ette usko, mitä huomiota te olette herättäneet."

"Mitä pikemmin ihmiset saavat jotain muuta puheenaihetta, sitä parempi", sanoi Maria, "sillä toistaiseksi meidän täytyy olla vankina. Jos venetsialaiset olivat niin kovin kiinnostuneita meistä, olisivat he voineet jo paljon ennemmin ottaa selkoa meidän olinpaikastamme."

"Mutta minä vakuutan sinulle, Maria, että kaikki ihmiset tekivät minkä ikinä saattoivat. Kaikki gondolit tutkittiin, kaikki kalastajakylät etsittiin. Mutta kukapa olisi osannut aavistaa, että olitte San Nicolon saarella. Minä en ole tehnyt koko aikana muuta kuin soudellut paikasta toiseen etsimässä teitä, ja samaa on Francescokin tehnyt — sen voin teille vakuuttaa."

"Francescon laita onkin aivan toinen", sanoi Maria huomaamatta, että Francis salaisin merkein koetti saada häntä vaikenemaan. "Hänellä on sekä silmät että aivot, ja jollei hän olisi saattanut isää piilopaikallemme, niin istuisimme yhä siellä, kunnes Ruggiero olisi tullut meitä hakemaan."

"Francesco siis teidät löysikin?" sanoi Matteo ihmeissään.

"Etkö sitä tiennyt, Matteo? Tietysti hän meidät löysi! Julia ja minä saamme kiittää häntä kaikesta — eikö totta, Julia?"

"Suo anteeksi, etten kertonut sitä sinulle", sanoi Francis ihmettelevälle ystävälleen, "mutta sekä herra Polani että isäni kielsivät minua puhumasta mitään koko asiasta. Sitä paitsi se riippui kokonaan sattumasta."

"Ei lainkaan", sanoi Maria, "se riippui kokonaan siitä, että kuljette silmät auki. Minä en tiennyt, että se oli salaisuus. Mutta tämän jälkeen olen varovaisempi."

"Mutta miten se kävi, Francesco?" kysyi Matteo.

Francis kertoi nyt, miten hän ensiksi oli saanut tietää, että saarella oli mökki ja että Ruggiero Mocenigolla oli tapana käydä siellä. Sitten hän kertoi edelleen nähneensä seuranaisen gondolissa, ja kun tämä oli suunnannut matkansa laguunia kohti, oli hän tullut ajatelleeksi, että tytöt mahdollisesti olisivat mökissä.

"Niin kuin näet, oli asia aivan yksinkertainen, Matteo", lopetti hän.

"Tämän jälkeen en moiti sinua enää siitä, että soutelet gondolissasi niin paljon, sillä siten joutuu jos jonkinlaisiin seikkailuihin. Ja jollet olisi niin taitava gondolia kuljettamaan, et nyt tässä kertoisi meille tätä juttua. Mutta hyvä sinun on lähteä pois täältä joksikin aikaa, sillä muuten voi sinun osallisuutesi tähän asiaan helposti tulla ilmi."

"Aiotteko matkustaa pois, Francesco?" huusivat molemmat tytöt yhteen ääneen.

"Minä lähden teidän isänne laivassa huomennaamulla."

"Ettekä tule enää takaisin?" sanoi Maria. "Toivottavasti tapaan teidät varsin pian jälleen. Olen päässyt teidän isänne palvelukseen ja palaan laivan mukana takaisin Venetsiaan. Isäni matkustaa Englantiin, ja teidän isänne on tarjonnut minulle asunnon kodissaan aina kun olen maissa."

"Sehän on viisasta", sanoi Maria. "Kylläpä me olisimme toruneet isää, jos hän olisi päästänyt teidät täältä ikiajoiksi kaiken sen jälkeen, mitä olette meidän hyväksemme tehnyt — vai mitä, Julia?"

Mutta Julia oli mennyt ikkunaan eikä näyttänyt kuulevan koko kysymystä.

"Onpa se hauskaa", jatkoi Maria, "sillä silloin palaatte tänne joka toinen tai kolmas kuukausi, ja minä pidän kyllä huolta siitä, ettei isä heti paikalla lähetä laivaa taas merelle. Sehän on aivan kuin saisi oman veljen, ja veljenäni minä melkein pidänkin teitä, Francesco — sillä jos meitä vielä hätyytettäisiin, olen varma siitä, että suojelisitte meitä taaskin."

"En usko, että teillä on syytä pelätä enää Ruggieroa", sanoi Francis. "Hän joutuu pitkäksi aikaa vankeuteen."

"Se on nyt vähintä, mitä he voivat hänelle tehdä", sanoi Maria harmistuneena. "En rauhoitu ennen kuin hän on joutunut kiinni."

Puolen tunnin kuluttua Francis ja hänen ystävänsä lähtivät.

"Sinä olet oikea onnenmyyrä", sanoi Matteo heidän käytyään gondoliin istumaan. "Monet venetsialaiset nuorukaiset kadehtivat sinua sen johdosta, että olet päässyt Polanin tyttären suosioon."

"Loruja!" sanoi Francis punastuen. "Mitä sinä puhut niin typerästi, Matteo. Minähän olen niin nuori, etten voi ajatellakaan naimisiin menoa moneen vuoteen. Olisihan sitä paitsi kovin rohkeata, jos uskaltais ajatella sellaista, he kun ovat rikkaimpia perijättäriä koko Venetsiassa."

"Saadaanpa nähdä", naureskeli Matteo. "Maria on hiukan liian vanha sinulle, mutta Julia sopii mainiosti. Ja kukapa tietää miten käy parin, kolmen vuoden kuluttua."

"Älä viitsi puhua tuollaisia typeryyksiä", sanoi Francis kärsimättömästi.

Matteo nojautui mukavasti taaksepäin ja vihelteli. "Ei puhuta sitten", sanoi Matteo, "mutta kernaasti soisin olevani yhtä suuressa suosiossa kuin sinä."

Seuraavana aamuna Francis puhui kauan aikaa tulevaisuudestaan isänsä kanssa.

"Toivon tapaavani sinut silloin tällöin, Francis", sanoi herra Hammond, "sillä Polani antaa varmaankin sinun seurata hänen laivojensa mukana joskus Englantiinkin. Jollei mitään odottamatonta tapahdu, on sinun tulevaisuutesi turvattu. Polani on luvannut pitää sinua kuin omana poikanaan, ja minä olen varma siitä, että sinä et petä niitä toiveita, joita hän asettaa sinuun. Mutta älä ole liian uhkarohkea, sillä kauppalaivakin voi joutua vaaroihin. Merirosvoja liikkuu Välimerellä, ja sota-aikoina eivät sotalaivat ole rosvojen aluksia parempia. Muista aina, että kauppalaivan kapteenin täytyy ensi sijassa ajatella aluksensa ja lastinsa pelastamista ja ryhtyä taisteluun vain hätätilassa."

"Voi olla, että jonkin ajan kuluttua lähetän jonkun veljistäsi tänne, mutta se riippuu siitä, millaiseksi he ovat kehittyneet minun poissaollessani; ei kannata lähettää tänne pahankurista poikaa vain paria vuotta vanhemman veljen hoidettavaksi. Mutta siitä voimme puhua sitten, kun tulet Englantiin, ja tiedämme, missä asemassa olet. Pelkään, että Venetsialle on tulossa vaikeat ajat. Luultavasti Genova, Padova, ja Unkari ovat liittoutuneet Venetsiaa vastaan, ja vaikka Venetsia onkin mahtava, se saa varmaan kokea kovia. Luotan kuitenkin siihen, että se kestävä tämänkin myrskyn, niin kuin se on kestänyt aikaisemmatkin."

"Ja nyt poikani, sinun on aika lähteä laivaan. Iloitsen siitä, että Giuseppe saa seurata mukana, sillä poika on uskollinen ja kiintynyt sinuun ja voi olla sinulle suureksi avuksi. Tavarasi on jo viety laivaan. Lähtekäämme siis mekin."

Kun he saapuivat satamaan, jossa purjelaiva oli ankkurissa, oli se jo lähtövalmiina.

Bonito oli suuri alus, rakennettu pikemmin kantamaan suurta lastia kuin kulkemaan nopeasti. Siinä oli kaksi mastoa ja isot, nelikulmaiset purjeet, ja myötätuulessa se oli varsin nopeakulkuinen. Mutta luoviminen oli siihen aikaan tuntematon taito, ja siksi täytyi vastatuulen sattuessa joko heittää ankuri tai turvautua airoihin, joita laivassa oli viisitoista paria. Kun he saapuivat kannelle, tervehti itse Polani

heitä.

"Tulin heittämään hyvästi pojallenne, herra Hammond, ja katsomaan, että kaikki oli käskyjeni mukaan hänelle valmistettu. Kapteeni Corpadio, tässä on nuori mies, josta olen puhunut teille ja jota teidän tulee kohdella aivan kuin poikaani. Teidän tulee opettaa hänelle purjehtimisen taitoa, mutta myöskin kaupantekoa. Tässä on hyttisi Francesco."

Hän avasi varsin tilavan hytin oven laivan perällä. Se oli varsin mukavasti sisustettu.

"Kiitän teitä koko sydämestäni, herra Polani", sanoi Francis. "Ainoa vika on se, että hyttini on liian mukava. Minun pitäisi saada kokea kovaa niinkuin kaikkien aloittelijoiden."

"Se ei ole tarpeellista, Francesco, koska sinusta tulee kauppias eikä merimies. Sinun pitää oppia komentamaan laivaa, sillä muuten et osaa arvostella niiden henkilöiden kykyä, jotka otetaan laivanpäälliköiksi, mutta sinun tulee muistaa, että matkustat minun liikkeen edustajana ja siksi sinun on esiinnyttävä asemasi mukaisesti. Ikävä kyllä minulla on sinulle huonoja uutisia. Kaleeri, joka lähetettiin vangitsemaan Ruggieroa, on palannut tuoden mukanaan sen tiedon, että viime yönä suuri aseellinen joukko oli hyökännyt vartijain kimppuun ja vienyt hänet mukanaan. Hän on siis jälleen vapaa."

"Se oli minulle suuri pettymys. Joskaan tuo lurjus ei varmaan näyttäydy enää Venetsiassa, en koskaan voi olla täysin levollinen, ennen kuin Maria on naitettu, ja mitä pikimmin aionkin valita hänelle puolison. Ellen erehdy, hän on mieltynyt ystäväsi Matteon veljeen, Rufinoon, ja koska en tiedä ketään hänelle sopivampaakaan miestä, niin varmaankin he ovat kihlautuneet sinun palatessasi takaisin. Mutta nyt merimiehet nostavat jo ankkurin, meidän on siis aika poistua."

Francis syleili isäänsä, ja sitten molemmat kauppiaat astuivat gondoleihinsa ja odottivat, kunnes Bonito alkoi hitaasti liikkua. Francis kääntyi katsomaan ympärilleen, ja hänen silmänsä osuivat Giuseppeen, joka huiskutti hattuaan isälleen.

"No, mitä arvelet, Giuseppe?"

"Enpä tiedä vielä, herra Francesco. Alus näyttää niin vankalta ja suurelta, ikään kuin se olisi suuri talo, jota ei mikään voisi saada horjumaan."

"Saatpa nähdä, että aallot voivat sitä vielä hyvinkin keinuttaa, ja vielä koittaa päivä, jolloin sinun mielestäsi meidän pieni gondolimme oli paljon vankempi kuin tämä suuri alus."

"Tulin tänne kolme tuntia sitten samassa veneessä, jossa hyttinne huonekalut tuotiin", kertoi Giuseppe. "Teille lähetettiin myös viiniä ja kaikenlaisia herkkuja, niin ettei teidän ainakaan tarvitse olla nälissäne."

"En minä olisi välittänyt sellaisesta", sanoi Francis. "Minuahan pidetään aivankuin jotain lellipoikaa. Kenenkä hytti minulle on luovutettu?"

"Luullakseni se on kauppapäällikön, sen, joka pitää huolta lastista ja sen myynnistä, mutta laivan kapteeni on ollut niin kauan herra Polanin palveluksessa ja purjehtii niin usein ilman kauppapäällikköä, että hän kykenee aivan hyvin pitämään huolta myynnistä. Tavallinen hytti on kuitenkin puolta pienempi kuin teidän, sillä tähän on yhdistetty kaksi hyttiä, jotta teillä olisi kyllin valoa ja ilmaa."

"Entä missä sinä nukut?"

"Käytävässä, teidän ovenne edessä, herra Francesco."

"Siitä minä en ollenkaan pidä!" sanoi Francis. "Sinun pitäisi saada parempi paikka."

Giuseppe nauroi.

"Ei, herra Francesco, kun ajattelee, että olen puolet elämästäni nukkunut gondolissa ja toisen puolen olkikuvolla meidän keittiössämme, niin elän täällä aivan herroiksi. Tietysti olisin voinut saada maata yhdessä miehistön kanssa skanssissa, mutta siellä on kuuma ja tukahduttava ilma. Minä valitsin itse tämän paikan ja kysyin kapteenilta, saisinko olla täällä, ja hän lupasi."

Tunnin kuluttua Bonito oli päässyt aavalle merelle. Tuulta oli sen verran, että purjeet pysyivät pingottuneina. Kaikki merimiehet olivat työssä, toiset käärivät köysiä kokoon, toiset huuhtelivat kantta ja siistivät laivaa.

"Alku näyttää hyvältä, herra Hammond", sanoi kapteeni, "jos tätä tuulta kestää, voimme purjehtia Kreikan eteläisen niemen ohi ja jatkaa matkaa Kreetaan, joka on meidän ensimmäinen satamapaikkamme. Satamasta lähtiessä on heikko tuuli minulle aina mieluisin, sillä silloin kaikki

ennättävät kotiutua, ennen kuin laiva alkaa keinua."

"Alus näyttää niin vankalta, niin kuin meidän ei koskaan tarvitsisi keinua", sanoi Francis.

"Myrskyssä se kyllä keinuu aika lailla", sanoi kapteeni nauraen. "Kun se kerran pääsee hyvään alkuun, niin sitä tulee täydellä mitalla, mutta hyvä merenkulkija se on, ei pahimmassakaan rajumyrskyssä ole vaaraa. Enemmän minä pelkään merirosvoja, mutta meillä on aina ollut hyvä onni, ja miehistöäkin on niin paljon, että voimme hyvin pitää puolemme, jollei kovin monta merirosvolaivaa samalla kertaa hyökkää kimppuumme."

"Montako miestä teillä on, kapteeni?"

"Tasan seitsemänkymmentä. Meillä on viisitoista paria airoja, ja tarpeen tullen voimme panna kaksi miestä joka airon ääreen, jolloin vauhti on aika hyvä. Monta kertaa olemme soutaneet merirosvoja pakoon, sillä emme saa ryhtyä taisteluun muuten kuin hätätilassa."

"Mutta kai teidän joskus on ollut pakko tapellakin?" kysyi Francis.

"Olenhan minä ollut monessa tappelussa mukana, vaikken tällä laivalla, sillä Bonito rakennettiin vasta viime vuonna. Kerran, ollessani kapteenina Leijona-laivalla, kävi kolme merirosvolaivaa kimppuumme. Olimme ankkurissa eräessä lahdessa, ja tuuli puhalsi mereltä, kun he äkkiä ilmestyivät niemen takaa, joten meidän oli mahdoton paeta. Taistelua kesti viisi tuntia, ennen kuin rosvot pakenivat varsin kurjassa tilassa. Kolmas osa miehistöämme kaatui, ja luullakseni jokainen sai jonkin haavan. Minun täytyi maata kokonaista kolme kuukautta sen jälkeen, sillä olin saanut pahan haavan hartioihini. Mutta laiva pelastui ja myös lasti, joka oli hyvin kallisarvoinen, ja herra Polani piti huolta siitä, ettei kukaan meistä joutunut kärsimään tappiota. Sen auliimpaa kauppiasta ei ole, eikä hänen laivaansa koskaan ole vaikea saada väkeä.

"Tietysti saa ottaa vastaan pahat päivät niin kuin hyvätkin. Muutamia vuosia sitten istuin koko miehistöineni vankilassa Azowissa. Siitä saimme kiittää noita kirottuja genovalaisia, jotka aina koettavat tehdä meille kiusaa, vaikka meidän välillämme olisikin rauha. He ärsyttivät khanin — siten nimitetään maan ruhtinasta — meitä vastaan uskottelemalla hänelle ilmeisiä valheita meistä, olimme muka kuljettaneet salaa tavaroita erääseen toiseen satamaan. Ja aivan äkkiarvaamatta ruhtinaan sotilaat nousivat keskellä yötä laivaamme sekä kahteen muuhun venetsialaiseen alukseen, jotka olivat satamassa, anastivat laivat ja veivät meidät kaikki vankilaan. Siellä saimme istua, kunnes herra Polani sai vihiä asiasta ja lähetti toisen laivan maksamaan vaadittuja lunnaita. Se ei ollut mitään lastenleikkiä, sen voitte uskoa, sillä vankila oli niin ahdas ja kuuma ja ruoka niin kurjaa, että me sairastuimme kuumeeseen ja puolet miehistöstä kuoli, ennen kuin pääsimme vapaiksi. Pari kertaa genovalaiset yllyttivät myös Konstantinopolin väestön meitä vastaan, niin että ne, jotka olivat menneet maihin, saivat taistella henkensä puolesta. Nuo genovalaiset tekevät meille kauhean paljon kiusaa."

"Kai tekin joskus kostatte, kapteeni? Ei suinkaan vika yksin ole heissä?"

"Tietysti maksamme samalla hinnalla", sanoi kapteeni, "kun tulee tilaisuus. Olisipa se liikaa, jos sallisimme heidän aina vetää itseämme nenästä, koettamattakaan kostaa. Emme pyydä muuta kuin saada rehellisesti harjoittaa kauppaa, mutta nuo genovalaislurjukset tahtovat anastaa kaikki itselleen. He tietävät, etteivät he voi kilpailla meidän kanssamme rehellisessä pelissä!"

"Genovalaiset sanovat aivan samaa venetsialaisista. Varmaankin syytä on molemmissa."

Kapteeni nauroi.

"Genovalaisilla ei minun mielestäni ole oikeutta sekaantua meidän asioihimme Italian itäpuolella. Heillä on Ranska ja Espanja ja kaikki muut maat lännessä. Miksikä he eivät pysy siellä?"

"Minä myönnän kyllä, että venetsialaiset ovat voimakkaampia", sanoi Francis. "Mutta tiedättehän, että genovalaiset joskus ovat päässeet voitolle, vaikka sotavoimat ovat olleet tasaväkiset."

Kapteeni naurahteli.

"Meidän päällikkömme laiminlöivät joskus velvollisuutensa", hän sanoi. "Sotalaivojen päällikköinä on useinkin nuoria aatelismiehiä, jotka eivät osaa erottaa laivan kokkaa peräpuolesta ja silloin kaikki käy hullusti. Mutta minä pysyn sittenkin väitteessäni, että venetsialaiset ovat yhtä taitavia kuin genovalaisetkin."

"Sen minäkin uskon", sanoi Francis. "Vaikka olen englantilainen, olen siksi kauan ollut Venetsiassa, että tunnen itseni miltei venetsialaiseksi."

"En ole koskaan ollut Englannissa", sanoi kapteeni, "vaikka monet venetsialaiset laivat joka vuosi

käyvätkin siellä. Sanotaan, että se on saari niin kuin Venetsiakin, mutta paljon suurempi kuin mikään saari Välimeressä. Ne, jotka ovat olleet siellä, väittävät että meri on hyvin myrskyinen, ja että Espanjasta pohjoiseen voi sattua kovia myrskyjä, että laineet siellä ovat paljon korkeammat kuin täällä, vaikkakin pitempiä ja säännöllisempiä, niin etteivät ne ole yhtä vaarallisia laivoille kuin meidän kiihkeät myrskymme ja epätasainen aallokkomme."

"Luulen kyllä, että olette oikeassa, vaikka minulla itselläni ei ole mitään kokemusta. Tullessani muutamia vuosia sitten tänne, meillä oli hyvin tyyni merimatka."

Kolmen päivän rauhallisen matkan jälkeen Bonito kiersi Morean niemien ohitse ja suuntasi kulkunsa Kreetaa kohti. Matka oli Francisin mielestä tavattoman hauska. Joka päivä kapteeni neuvoi hänelle kaupantekoa, selitti tavaroiden arvoa, kertoi mitä he ostaisivat eri satamissa ja millaisia hintoja he luultavasti saisivat maksaa.

He tutkivat myös karttoja, ja kapteeni opetti hänelle eri merimerkit ja selitti parhaat ankkuri- sekä turvapaikat, joissa oli paras odottaa myrskyn asettumista.

Kun laiva oli sivuuttanut Morean, muuttui ilma, pilviä kohosi lounaiselle taivaanrannalle, ja kapteeni antoi käskyn reivata isot purjeet.

"Kova myrsky on tulossa" sanoi hän Francisille, "mikä on varsin harvinaista tähän vuoden aikaan. Pelkään, että laivamme ajautuu pois oikeasta suunnastaan."

Illalla tuuli yltyi jo kovaksi, ja laiva keinui niin pahasti, että aivot oli otettava esille.

"Meidän on mahdotonta pysytellä oikeassa suunnassamme", sanoi kapteeni, "siksi täytyy soutaa saarien suojaan ja laskea siellä ankkuri. Teidän olisi parasta niin pian kuin suinkin mennä levolle, sillä ette te vielä kestä myrskyä. Palvelijanne näyttää jo olevan varsin sairas, mutta koska te ette ole vielä osoittanut vähintäkään meritaudin merkkiä, niin ehkäpä pelastutte siitä."

Francis ei kuitenkaan heti totellut kehotusta. Hänestä oli kovin hauska katsella, miten aallot leikkittelivät suurella laivalla, aivan kuin se olisi ollut pähkinänkuori. Vasta kun tuli niin pimeää, ettei hän voinut nähdä enää mitään, hän meni nukkumaan, mutta jo varhain aamulla hän oli jälleen jalkeilla. Harmaa sumu lepäsi nyt merellä, ja aallot olivat vielä paljon mahtavammat kuin edellisenä iltana. Kun ne hyökkäsivät Bonitonin parrasta vasten, näytti aivan siltä kuin ne olisivat tahtoneet haudata sen alleen, mutta alus kohosi joka kerta kevyesti aallonharjalle välttämällä tämän vaaran. Vaikka purjeet oli reivattu, se kiiti kovaa vauhtia eteenpäin. Francis meni kapteenin luo, joka seisoi peräsimestä.

"No, miten käy ja missä me olemme, kapteeni?"

"Kaikki käy hyvin, niin kuin näette, herra Hammond. Bonito on hyvä merenkulkija, se voisi suoriutua paljon pahemmastakin myrskystä. Jos olisimme aavalla merellä, menisin huoletti nukkumaan. Mutta olemme jossakin saarten läheisyydessä ja ne ovat paljon vaarallisemmat kuin myrsky. Tuuli on kääntynyt pari kolme kertaa yön kuluessa, ja koska meidän aina täytyy mukautua tuulen suuntaan, on vaikea tarkemmin sanoa, missä olemme. Mutta varmaankaan emme ole kovin kaukana Mitylenestä. Jos vain sumu häviäisi, niin että voisin nähdä ympärilleni, pääsisin selville, sillä tunnen tarkalleen joka saaren Aigeian meressä. Mutta nyt voimme helposti törmätä johonkin kallioon."

Sellainen mahdollisuus ei ollut lainkaan mieluisa, ja Francis koetti ponnistaa näköhermojaan nähdäkseen sumun läpi.

"Mitä teemme, jos maata tulee näkyviin?" kysyi hän äkkiä.

"Laskemme aivot veteen, käännämme aluksen ja koetamme päästä jonkin niemen suojaan, jossa voimme laskea ankkurin. Jos ajautuisimme mannermaata kohti, emme tietenkään voisi muuta tehdä kuin soutaa vastatuuleen, pysytellä niin kaukana rannasta kuin suinkin ja toivoa tuulen asettumista. Päästyämme tarpeeksi matalalle, heittäisimme ankkurit veteen, mutta soutaisimme silti edelleen, ettei ankkureille tulisi liian suurta painoa. Sillä jos ne antaisivat myöten, Bonito olisi hukassa. Mutta jos me ajalehdimme Mityleneä kohti, niin kuin oletan, niin tällä puolen saarta on turvallinen satama. Siellä voi olla suojassa kaikilta tuuilta."

Kahden tunnin kuluttua tapahtui hämmästyttävä muutos. Pilvet hajosivat äkkiä, aurinko tunkeutui esille ja pitkä maakaistale häämötti neljän, viiden mailin päässä.

"Aivan niinkuin minä oletinkin", huudahti kapteeni. "Tuo on aivan varmaan Mitylene, ja satama on suoraan edessämme."

Aivot laskettiin veteen ja puolen tunnin kuluttua, kun oli kierretty niemen taakse, saavuttiin tyneen satamaan, joka oli niin suuri, että koko Venetsian laivasto olisi voinut mahtua siihen. Kapteeni antoi

laskea laivan ankkuriin.

"Kuka omistaa Mitylenen?" tiedusteli Francis.

"Genovalaisilla on täällä kauppapaikka ja linnoitus, mutta itse saari kuuluu Konstantinopolille. Saaren asukkaat eivät ole hyvässä maineessa, varmaankin meidät olisi ryöstetty tai ehkäpä murhattukin, jos olisimme nousseet maihin. Näettekö noita kahta alusta rannassa, kylän alapuolella? Ne ovat aivan varmaan merirosvolaivoja, sillä näillä saarilla on runsaasti sellaisia. Venetsia koettaa parhaansa mukaan pitää niitä aisoissa, mutta genovalaiset ja unkarilaiset tuottavat meille niin paljon puuhaa, ettemme voi kokonaan hävittää niitä, niin kuin mieleemme tekisi."

KAHDEKSAS LUKU

Merirosvojen hyökkäys

Vene laskettiin vesille ja kapteeni ja hampaita myöten aseistettu miehistö nousivat maihin. Francis seurasi mukana. Saaren asukkaat suhtautuivat heihin kyräillen, mutta he olivat hyvin halukkaita käymään kauppaa ja vaihtamaan kankaita viiniin ja taljoihin.

"Me voimme käydä pientä vaihtokauppaa", sanoi kapteeni, kun he soutivat takaisin laivaan. "Satamassa käy vieraita harvoin, ja tie saaren toiselle rannalle on kallioinen ja vaikeakulkuinen. Siksi on luultavaa, että he myyvät halvasta hinnasta tavaroitaan."

"Eivät he näyttäneet olevan kovin mielissään meidän käynnistämme", sanoi Francis.

"Eivät todellakaan, genovalaiset ovat saaneet jalansijaa saarella, ja tietysti he ovat sanoneet saaren asukkaille, että me olemme rosvoja, ja tahtoisimme saada valtaamme heidän saarensa. Kaikkiällä näillä rannikoilla ja saarilla asukkaat ovat joko Genovan tai Venetsian liittolaisia; Konstantinopolista he eivät paljonkaan välitä, vaikka kuuluvatkin sen valtaan. Konstantinopoli vaatii heiltä suuria veroja, mutta ei suojele heitä lainkaan. Kreikkalaisia he ovat kansallisuudeltaan, mutta heillä ei ole muuta yhteistä Konstantinopolin kreikkalaisten kanssa kuin kieli. He huomaavat sitä paitsi, että turkkilaisten valta on yhä kasvamassa, ja tietävät, että jos he tahtovat pelastua islamin vallasta, heidän täytyy turvautua joko Venetsian tai Genovan apuun. Jos he saisivat valita oman mielensä mukaan, he valitsisivat Venetsian, sillä se on paljon parempi hallitsija kuin Genova. Mutta genovalaiset ovat päässeet valtaan muutamien paikoin ja levittävät valheita meidän tyranniudestamme ja petollisuudestamme, ja siksi saarten asukkaat ovat jakautuneet kahteen puolueeseen, joista toiset ottavat meidät ystävällisesti vastaan, toiset taas kohtelevat meitä epäillen ja tylästi."

Kauppaa alettiin heti tehdä, ja sitä kesti iltaan saakka.

"Miten kauan aiotte viipyä täällä, kapteeni?" kysyi Francis.

"Se riippuu tuulesta. Se voi tyyntyä huomiseksi, mutta sitä voi jatkua montakin päivää, eikä kannata yrittää Kreetaan ennenkuin tuuli on kääntynyt. Toivottavasti voimme kuitenkin parin, kolmen päivän kuluttua jatkaa matkaa; täällä aika kuluu meiltä vain turhaan."

Pimeän tultua asetettiin luja vartio laivan kannelle.

"Ei suinkaan meidän vielä tarvitse pelätä hyökkäystä, kapteeni", sanoi Francis. "Eihän sotaa vielä ole julistettu Genovan kanssa, vaikka se voikin tapahtua milloin hyvänsä."

"Venetsian ja Genovan välillä ei ole koskaan täyttä rauhaa", sanoi kapteeni, "ja koska sota uhkaa, emme voi olla liian varovaisia. Valtion sotalaivat saisivat kyllä olla rauhassa, mutta kauppalaivojen laita on toinen. Kuka kauppalaivoista välittää? Jos meidän kimppuumme hyökätään ja tavaramme ryöstetään, niin kuka siitä saa tietää? Meidän kaulamme voidaan katkaista tai meidät voidaan lähettää Genovaan vankilatyrymiin, ja vasta vuosikausien jälkeen, vankeja vaihdettaessa voi meidän kohtalomme ehkä tulla tiedoksi. Jollei meistä muutamiin viikkoihin saavu mitään tietoja Venetsiaan, otaksutaan vain, että olemme myrskyssä haaksirikkoutuneet."

"Silloin herra Polani vetää viivan Boniton nimen ylitse ja merkitsee kirjoihinsa laivan vahingon, eikä asiasta puhuta sen enempää, jollei joku mahdollisesti pääse hengissä vankilasta ja palaa Venetsiaan. Ei, ei, herra Francesco, näillä itäisillä vesillä täytyy aina olla varuillaan, ikään kuin sota olisi käynnissä."

Muistatko, miten Antonio Doria kesken parasta rauhan aikaa anasti kahdeksan venetsialaista laivaa, murhasi kaksi kauppiasta ja vaati suuret lunnaat laivoista? Ja kuinka usein yksityisiä laivoja joutuukaan kadoksiin. Aina syytetään merirosvoja, mutta yhtä usein genovalaiset ovat ilkitöiden tekijöitä. He ovatkin täysiä merirosvoja. Rehellisessä taistelussa me aina voitamme heidät, ja siksi he aina jonkun tekosyyin nojalla koettavatkin etsiä riitaa."

Francisiä nauratti kapteenin genovalaisviha, mutta hän ei viitsinyt kiistellä hänen kanssaan. Seuraavana aamuna hän tuli kannelle heti aamun valjetessa.

"Yksi aluksista on poistunut rannasta", sanoi Francis tarkasteltuaan satamaa.

"Niin", sanoi kapteeni, "nyt vasta minäkin sen huomaan. Mitähän varten se on lähtenyt? Ei varmaankaan millekään hyvälle asialle. Myrsky on yhä varsin kova. Olen varma siitä, ettei se olisi lähtenyt liikkeelle, jollei sillä olisi ollut jokin erityinen tarkoitus, ja varmaankin siinä on paljon miehiä, muuten se ei olisi voinut vastatuulella päästä niemen ohitse. Mikähän ilkeä juoni sillä lie mielessä?"

Hetken kuluttua kapteeni antoi laskea veneen vesille ja souti kalliosaarelle, joka sijaitsi sataman suussa, kiipesi vuorelle ja tarkasteli sieltä merta. Puolen tunnin kuluttua hän palasi takaisin.

"Turha yrittää", sanoi hän Francisille; "tuuli puhaltaa suoraan mereltä, emmekä me jaksa soutaa Bonitoa näin kovassa vastatuulella. Tuon aluksen laita, joka eilen illalla läksi liikkeelle, oli aivan toinen. Se kulkee syvällä, ja siksi ei tuuli tartu siihen niinkuin Bonitoon, joka on korkealaitainen ja raskaassa lastissa."

"Miksi luulette sen lähteneen, kapteeni?"

"Luultavasti se on mennyt hakemaan apua toisilta saarilta. Se, että venetsialainen kauppalaiwa on saapunut tänne myrskyä pakoon, antaa heille hyvän tilaisuuden hyökätä meidän niskaamme aivan kuin mehiläisparvi. On vaarallista purjehtia yksin. Useasti olen puhunut siitä isännälleni. Muut kauppiat lähettävät tavallisesti laivansa suurissa joukoin, kymmenen tai kaksikymmentä yhdessä, ja silloin he voivat karkottaa kimpustaan vaikka kuinka monta merirosvoalusta. Mutta herra Polani lähettää aina laivansa yksin. Hän on sitä mieltä, että yksinäinen laiva purjehtii nopeammin kuin kokonainen laivasto, sillä nopeakulkuistenkin alusten täytyy pysyä hidaskulkuisten vauhdissa. Sitä paitsi kapteeni ei voi suunnata matkaansa minne häntä haluttaa neuvottelematta toisten kanssa eikä poiketa sellaisiin satamiin, joissa hän luulee voivansa tehdä edullisia kauppvoja kilpailematta toisten kanssa.

"Kummallakin tavalla on omat etunsa. Minun isäntäni laivat ovat suuremmissa vaarassa, mutta jos ne suoriutuvat niistä onnellisesti, saavat ne myös suuremman voiton kuin toiset. Yleensä purjehtin mieluiten yksin; mutta tällä kertaa ei minulla olisi mitään sitä vastaan, jos minulla olisi puoli tusinaa toisia laivoja tässä rinnallani."

Kolme kertaa päivän kuluessa kapteeni kävi kalliosaarella.

Palatessaan viimeisellä kerralla juuri ennen hämärän tuloa, hän sanoi Francisille:

"Tuuli alkaa asettua; toivottavasti me huomenna pääsemme pois tästä satimesta. Olen varma siitä, että vaara uhkaa meitä."

"Oletteko keksinyt jotain muutakin epäilyttävää kuin tuon aluksen häviämisen?"

"Olen, kaksikin muuta seikkaa", sanoi kapteeni. "Ensiksikin ovat saaren asukkaat muuttaneet käytöstapaansa. Tosin he eivät ole sen epäystävällisempiä kuin ennenkään, mutta kun tänään kuljin kylässä, huomasin, että he olivat tavattoman kiihtyneitä, he keskustelivat suurissa ryhmissä keskenään, mutta hajaantuivat heti, kun joku miehistämme sattui tulemaan lähelle. Minä näin, että he nauroivatkin, kun he luulivat, ettei kukaan heitä tarkannut, mutta heti, kun tulimme lähemmäksi, muuttuivat he vakaviksi ja äreiksi. He odottavat aivan varmaan jotakin.

"On minulla toinenkin syy epäilyksiini. Olen pitänyt silmällä tuota korkeaa kukkulaa kylän takana. Sanotaan, ettei siellä ole muuta kuin muutamia omituisia kiviä, eikä siis kellään ole sinne asiaa, mutta tänään olen huomannut useiden miesten kiipeävän sinne, ja päästyään vuoren harjalle he seisovat hiljaa hetken aikaa ikään kuin tarkastellen merta ja palaavat jälleen alas. Eihän tuollaiselle vuorelle kukaan kiipeä vain huvikseen. He nousevat sinne siksi, että odottavat näkevänsä jotain merellä, eikä mikään muu kuin merirosvolaivasto voi olla tulossa. Luopuisin kernaasti vaikka koko vuoden palkastani, jos pääsisimme täältä jo tänä iltana, mutta se ei käy päinsä, meidän täytyy odottaa huomiseen; sitten on yritettävä päästä kallioiden sivuitse. Mutta jos merirosvot tulevat yöllä, hyökkäävät he kimppuumme meidän nukkuessamme."

Nyt koko miehistö sai käskyn olla valmiina hyökkäykseen. Niiden, jotka eivät olleet vahdissa, piti

maata aseet vieressään. Alemmat lastiovet suljettiin, luja vahti asetettiin kannelle, jotta vihollinen ei voisi päästä yllättämään Boniton miehistöä. Kapteeni vakuutti, ettei hyökkäystä luultavasti tarvinnut pelätä ennen kuin aamulla, jolloin merirosvot voisivat selvästi nähdä heidät ja hyvässä järjestyksessä hyökätä heidän kimppuunsa. Francis heittäytyi sen vuoksi vuoteelleen ja pyysi, että hänet herätettäisiin pari tuntia ennen aamun sarastusta. Hän ei nukkunut juuri nimeksikään ja nousi vuoteeltaan monta kertaa kuunnellakseen, kuuluisiko minkäänlaista ääntä, joka ilmaisisi vihollisen tuloa. Astuessaan kerrankin laivan partaalle hän huomasi, että Giuseppe seiso i hänen vieressään.

"Oletko ollut täällä kauan, Giuseppe?"

"Siitä saakka kun te viimeksi kävitte ulkona, herra Francesco. Ajattelin jäädä tänne hetkeksi kuuntelemaan."

"Oletko kuullut mitään?"

"Olen useampaankin kertaan kuullut ääntä."

"Minkälaista ääntä, Giuseppe?"

"Sellaista, joka syntyy kun purjeita ja raakapuita lasketaan alas. Olen kuullut sellaista ääntä monta kertaa soudellessani öisin sataman lähellä. Kuulin aivan selvästi, miten väkipyörät ratisivat, kun nuorat luisuivat niitä pitkin. Olen aivan varma siitä, että useita aluksia on saapunut sataman suuhun seisoessani tässä. Muutamat merimiehistä ovat myös kuulleet saman äänen, se ei siis voi olla erehdystä. Jollei kapteenilla ole mitään sitä vastaan, lähden veneellä ottamaan selkoa, mistä on kysymys."

"Minä kysyn kapteenilta, Giuseppe."

Mutta kapteeni väitti, ettei maksanut vaivaa.

"Yhdentekevää onko niitä monta vai muutamia, meidän täytyy sittenkin odottaa aamuun, ennen kuin lähdemme liikkeelle. Pimeässä meidän olisi mahdoton päästä salmesta ulos, vaikei mitään estettäkään olisi."

"Mutta ovathan he päässeet siitä sisään", sanoi Francis.

"Epäilemättä heidän toverinsa toisista laivoista tai myöskin kylän väestö on antanut heille valomerkkejä; sitä paitsi heillä oli myötätuuli ja meillä olisi vastainen. Ei, hyvä herra, emme voi tehdä muuta kuin odottaa. Huomenna, jollei heitä ole kovin monta, täytyy meidän koettaa päästä heidän ohitse aavalle merelle; mutta jos heitä on suuri joukko, on meidän paras taistella täällä, sillä silloin kaikki miehet voivat ottaa osaa taisteluun, jos soudamme toinen puoli miehistöä on kiinni airoissa. Jos teidän palvelijanne tekisi mielensä mukaan, hän voisi joutua vihollisen käsiin; ja koska siinä tapauksessa ei olisi kuitenkaan mitään hyötyä niistä tiedoista, joita hän voisi hankkia, on parasta, että hän jää paikalleen."

Tunnit kuluivat hitaasti, ennen kuin päivän ensimmäinen sarastus alkoi näkyä taivaan rannassa. Kaikki miehet olivat kannella, sillä niin pian kuin tuli tiedoksi, että useita aluksia oli saapunut satamaan, olivat kaikki myös selvillä siitä, että todellinen vaara uhkasi. Kesti vain puolen tuntia, ennenkuin silmä saattoi erottaa mustia hahmoja, jotka piileksivät saaren suojassa, aivan sataman suussa.

"Tuossa ne ovat, herra Francesco", sanoi kapteeni. "Mikäli näen oikein, niitä on kymmenen kappaletta, mutta yhtä hyvin niitä saattaa olla useampiakin, sillä varmaan muutamat niistä ovat aivan vieretysten. Puolen tunnin kuluttua asia selvenee."

Francis kysyi, eikö kapteeni aikonut antaa laskea airoja veteen ja sitoa niitä hankoihin kiinni, koska sillä keinoin voitiin estää vihollinen nousemasta laivaan sivuilta.

"En, herra Francesco", vastasi kapteeni. "Ensiksikin laivan partaat ovat niin korkeat, etteivät merirosvot helposti voi nousta kannelle. Toiseksi, jos me laskemme aivot veteen, voivat he täydellä vauhdilla soutaa niitä vasten ja murskata ne rikki, ja airomme me välttämättä tarvitsemme. Olen tuuminut asiaa, ja suunnitelmani on sellainen, että heti kun he lähestyvät, annan parin, kolmen airon kummallakin puolella olla liikkeessä, jotta vähitellen soljumme sataman suuta kohti, mutta soutajien pitää painaa aironsa aluksen kylkiä vasten niin pian kuin ne törmäävät vihollisen laivoihin. Sillä me tarvitsemme kaikki airomme sekä purjeemme päästäksemme pakoon, kunhan pääsemme satamasta. En usko, että voimme kauan aikaa vastustaa vihollisen ylivaltaa, jos jäämme tänne taistelemaan, mutta jos jaksamme vastustaa heitä edes vähän aikaa ja samalla pääsemme satamasta ulos, niin kaikki voi päättyä hyvin."

Kun päivä valkeni, saattoivat he selvästi nähdä vihollisensa. Siellä oli jos jonkinlaisia aluksia, pitkiä,

matalia, suuripurjeisia laivoja sekä aivan pieniäkin. Ne näyttivät kaikki olevan täynnä väkeä.

"Ei ainoakaan ole yhtä korkeareunainen kuin Bonito", sanoi kapteeni, "ja siksi heidän on vaikea kavuta meidän kylkiämme ylös. Ja vaikka heitä onkin paljon enemmän kuin meitä, otamme me heidät lämpimämmin vastaan kuin mitä he voivat aavistaa. Tuskinpa he ovat voineet edeltäpäin laskea, että olemme valmistuneet heidän hyökkäykseensä ja että meillä on kylliksi voimaa."

Kaikki oli valmiina taisteluun. Pari kolme tynnyriä sellaista ainetta, jota nimitettiin "kreikkalaiseksi tuleksi" oli tuotu ruumasta kannelle, ja tulella kiehui pikeä useissa kattiloissa. Kolmekymmentä jousimiestä seisoivat kokassa, ja muut keihäät, kirveet ja miekat kädessä olivat asettuneet partaan suojaan.

"Ei haittaa lainkaan, vaikka soudamme lähemmäksi sataman suuta ennen taistelun alkua", sanoi kapteeni.

"Nostakaa ankkuri ja laskekaa neljä paria airoja veteen!"

Ankkuri nostettiin, airot laskettiin veteen, ja Bonito alkoi hitaasti soljua eteenpäin. Samassa syntyi kiirettä ja hälinää merirosvojen laivoilla. Nekin läksivät liikkeelle ja hyökkäsivät suoraan Boniton päälle.

Miehistö ei vastannut merirosvojen huutoihin, vaan seisoivat levollisesti paikallaan, niin etteivät rosvot voineet nähdä ketään muuta kuin kapteenin, joka nosti Venetsian leijonan maston päähän. Samassa he lennättivät kokonaisen nuolituiskun Bonitoa vastaan, mutta siihenkään ei vastattu ennenkuin alukset olivat viidenkymmenen kyynärän päässä toisistaan. Silloin vasta Boniton miehistö kohosi pystyyn ja korkealta paikaltaan lennätti nuolensa keskelle vihollisen tiheään kasaantunutta joukkoa.

Heti sen jälkeen kaksi suurta merirosvoalusta laski Boniton kylkeen. Mutta heidät otettiin kiehuvalle piellälle ja kreikkalaisella tulella vastaan. Ne, jotka yrittivät kavuta laivaan, saivat maistaa keihäitten kärkiä tai sotakirveitten iskuja. Taistelua ei kestänyt kauan. Monet, jotka olivat saaneet niskaansa kiehuvaa pikeä, hyppäsivät tuskissaan mereen, toiset, jotka turhaan yrittivät sammuttaa kreikkalaista tulta, seurasivat heidän esimerkkiään.

Tuli tarttui nopeasti puuhun, ja hetken kuluttua molemmat merirosvolat olivat täydessä tulella. Toiset alukset yrittivät kyllä parastansa, mutta pelästyen toveriensa kovaa kohtaloa, ne pysyttelivät loitommalla.

"Airot veteen!" käski kapteeni, ja Bonito liukui jälleen eteenpäin. Miehistö seisoivat yhä partaan suojassa, joku jousimiehistä lähetti vain silloin tällöin nuolensa vihollisten pariin.

"Eniten minä pelkään", sanoi kapteeni Francisille, joka seisoivat hänen vieressään, "että he voivat keulavanteillaan vahingoittaa Boniton laidoitusta."

"Emmekö voisi ripustaa verkkapakkoja laitojen suojaksi", ehdotti Francis.

"Voisihan sitä ainakin koettaa", sanoi kapteeni, ja lähetti miehiä niitä hakemaan. Pakat sidottiin nuoriin ja nostettiin partaalle, josta ne helposti tarpeen tullessa voitiin laskea alemmaksi.

He olivat päässeet nyt puolitiehen, kun pienemmät rosvoalukset vetäytyivät syrjään ja päästivät kaksi suurinta laivaa Boniton kummallekin puolelle. Ne aikoivat tehdä hyökkäyksensä sen keskiosaa vastaan, se näkyi selvästi, ja heti merimiehet laskivat kolme verkkapakkaa laivan kummallekin puolelle, aivan veden rajaan. Francis hyppäsi laivan toiselle reunalle seuraten tätä manööverä, ja kapteeni teki samoin toisella puolella.

"Pari jalkaa kauemmaksi peräpuolelle, pojat! Hyvä!" Seuraavassa silmänräpäyksessä hirveä ryske sai Boniton tärisemään. Merirosvojen kaulavanteet murskaantuivat, mutta verkkapakat pelastivat Boniton reunat särkymästä, joskin vettä tulvahti sisään liitteistä. Siitä ei miehistö kuitenkaan välittänyt, vaan heittelivät nuolia ja palavia aineita vihollisen päälle, ja sen oli pakko uppoamistilassa peräytyä.

"Nyt me luullakseni voimme jatkaa matkaa", sanoi kapteeni ja käski laskea kaikki airot veteen. Heti Bonito soluikin satamasta ulos. Merirosvot pyörivät sen ympärillä ampuen sitä nuolillaan, mutta kukaan ei uskaltanut enää yrittää uutta hyökkäystä. Niin pian kuin Bonito oli sivuuttanut saaren, nostettiin purjeet. Tuuli oli nyt paljon hiljaisempi kuin yöllä ja täysin purjein ja airojen avustamana laiva laski länteen merirosvojen uskaltamatta seurata sitä.

Pian airotkin nostettiin laivaan, ja miehistö sai käskyn tilkitä liitteet, joista vettä tulvi sisään. He tarkastelivat kärsimiään vahinkoja ja huomasivat, että kuusi miestä oli kuollut ja kaksikymmentäyhdeksän saanut suurempia tai pienempiä haavoja. Francisin oli haavoittunut kahdesti, hänen johtaessaan verkkapaalujen hilaamista nuoli oli lävistänyt hänen oikean jalkansa ja vahingoittaen

yhtä kylkiluuta osunut kylkeen.

"Tämä ei käy", sanoi kapteeni auttaessaan Giuseppeä sitomaan Francisin haavaa. "Herra Polani on antanut teille paikan laivassa, jotta oppisitte merenkulkua ja kaupantekoa eikä tappelua merirosvojen kanssa. Teitä me kuitenkin saamme kiittää siitä, että Bonito pelastui, sillä varmaankin se olisi saanut useita reikiä, jolleivät verkkapakat olisi suojelleet sitä. Ne olivat erinomaisesti avuksi ja pelastivat varmaan laivan turmiosta sekä meidät hukkumasta, sillä sytytettyämme kaksi heidän laivaansa palamaan eivät merirosvot olisi säälineet meitä. Kuinka tulitte ajatelleeksi sellaista keinoa?"

"Olen lukenut kirjoista, että piirityksissä voidaan olkikuvoilla estää muurinsärkijää rikkomasta linnoitusta ja siksi arvelin, että verkkapakat voisivat täyttää saman viran."

"Olipa todellakin onni, että pääsimme niin vähällä hinnalla", sanoi kapteeni. "Minä kumarruin alas ja näin, miten laivan parras taipui pahasti, kun toisen laivan kokka kolahti sitä vastaan, ja odotin vain, että kaari murskautuisi. Onneksi Bonito oli vahvemmin rakennettu kuin sen ahdistaja, niin että sen kokka murtui eikä Boniton parras. Mutta kyllä minun sydämeni nousi kurkkuun asti."

"Niin minunkin, kapteeni. Tuskin tunsin, kun nuolet osuivat minuun. Minun täytyi väkisinkin nauraa nähdessäni, miten soutajat kupsahtivat selälleen aluksen törmätessä meitä vasten. Näytti aivan siltä kuin näkymätön jättiläinen olisi pyyhkäissyt ne kädellään kumoon."

Tuuli oli yhä edelleen suotuisa, kunnes he saapuivat Kreetaan, missä kapteeni kertoi hyökkäyksestä erään venetsialaisen laivan päällikölle. Sotalaiva lähti heti taistelupaikalle karkottaakseen kaikki merirosvot, mitä saarilla oli. Niin pian kuin kapteeni oli toimittanut kirjeensä ja osan Boniton lastista maihin, he jatkoivat matkaa Kyprokseen. Parin viikon aikana he kiertelivät Syyrian rantoja ja poikkesivat moniin turkkilaisiin satamiin.

Sen jälkeen jatkettiin matkaa pohjoiseen, sillä aiottiin kulkea Dardanellien ja Bosborin kautta Azowiin. Mutta kun tultiin Tenedoksen saarelle, joka sijaitsee parin peninkulman päässä salmen suusta, sai kapteeni kuulla uutisia, jotka pakottivat hänen muuttamaan suunnitelmaansa. Konstantinopolissa oli syttynyt vallankumous, johon Perassa asuvat genovalaiset ottivat innolla osaa. Julma tyranni Kalo-Johannes V oli syösty valtaistuimelta, ja hänen jälkeläisensä Andronikos oli vapautettu vankeudesta ja valittu hallitsijaksi. Andronikos oli luovuttanut genovalaisille palkaksi heidän avustuksistansa Tenedoksen saaren.

Tieto näistä tapahtumista oli juuri saapunut, kun Bonito purjehti satamaan, ja koko kaupunki oli kiihkoissaan. Pari venetsialaista sotalaivaa oli satamassa, mutta niiden ylipäällikkö, joka ei ollut saanut mitään käskyä, miten tällaisessa tapauksessa menetellä, pysyi puolueettomana. Tapaus oli kuitenkin hyvin tärkeä, sillä se, joka omisti Tenedoksen saaren, hallitsi myöskin Dardanelleja, ja siellä oleva laivasto saattoi sulkea pääsyn salmeen.

Kansa kerääntyi kuvernöörin talon edustalle huutaen: "Alas genovalaiset!" Kuvernööri, jolla ei ollut mitään tukea kreikkalaisista eikä genovalaisista sotajoukoista, myöntyi kansan tahtoon ja julisti, ettei hän tunnustanut Konstantinopolin vallankumousta eikä alistunut Andronikoksen määräykseen. Donato Trono, eräs venetsialainen kauppias, joka asui saarella, ja useat muut venetsialaiset puhuivat kansalle, ja selittivät heille, ettei Tenedos yksin jaksanut vastustaa Kreikan ja Genovan ylivoimaa, ja että heidän ainoa pelastuksensa oli turvautua Venetsian suojelukseen. Kansa, joka kernaammin alistui Venetsian kuin Genovan herruuteen, suostui ehdotukseen. Pyhän Markuksen lippu nostettiin innostuksen vallitessa salkoon, ja saari julistettiin Venetsian alusmaaksi.

Genovalainen sotalaiva, joka oli satamassa, nosti heti purjeensa ja lähti viemään näitä uutisia Konstantinopoliin, missä keisari antoi vangita kaikki venetsialaiset. Niin pian kuin tieto tästä saapui Tenedokseen, piti Boniton kapteeni neuvottelun Francisin kanssa.

"On aivan selvää, herra Hammond, että emme voi jatkaa matkaamme pohjoiseen päin. Meidät vain vangittaisiin ja pidätettäisiin Konstantinopolissa, ja vaikka meidän onnistuisikin yöllä päästä livahtamaan siitä ohi, niin joutuisimme genovalaisen käsiin, jotka Mustallamerellä ovat meitä paljon voimakkaammat, sillä jos Venetsia suostuu saaren tarjoukseen ja ottaa sen haltuunsa, on aivan varma, että Genova julistaa sodan. Siksi minusta on parasta, että me purjehdimme takaisin Venetsiaan sen lastin kanssa, mikä meillä nyt on, saamaan uusia määräyksiä herra Polanilta. Emme ole tehneet niinkään huonoja kauppia alkumatkallamme, ja siksi on parempi pelastaa se, mikä meillä on, kuin mahdollisesti menettää kaikki, sillä voimme milloin hyvänsä kohdata genovalaisen laivaston, joka on tulossa tänne."

Francis oli aivan samaa mieltä kuin kapteenikin, ja Bonito purjehti etelää kohti. He kävivät useissa satamissa, ja kun tuli tiedoksi, että vihamielisyydet piakkoin syttyisivät ilmielekkiin Genovan ja Venetsian välillä, jolloin kaikki kauppa keskeytyisi, olivat saarten asukkaat halukkaat hankkimaan

itselleen suuria varastoja ja siksi kapteeni sai loputkin lastistaan hyvillä ehdoilla myydyksi ja lastasi laivaansa saarten tuotteita.

Siten saapui Bonito raskaassa lastissa kolmen kuukauden kuluttua jälleen Venetsian satamaan. Niin pian kuin ankkuri oli laskettu, vuokrasi kapteeni gondolin ja lähti yhdessä Francisin kanssa kaupunkiin tekemään herra Polanille selkoa matkan tuloksista ja jättämään hänelle tilityksen laivan lastista. Kauppias vastaanotti heidät hyvin sydämellisesti ja syleili Francisia kuin omaa poikaansa.

"Menepä saliin, Francesco, tyttäreni odottavat sinua, sillä tunti sitten saimme tietää, että Bonito oli saapunut satamaan. Kirjeitse saimme jo aikaisemmin kuulla seikkailustanne merirosvojen kanssa ja neuvokkuudestanne pelastaessanne laivan heidän käsistään. Olen antanut käskyn maksaa miehistölle yhden kuukauden lisäpalkan. Sinun reippaudestasi kapteeni on myös kertonut minulle, mutta siitä puhumme toisella kertaa. Minulla on asioita kapteenin kanssa, siksi on parasta, että poistut."

Francis lähti tyttöjen luo, jotka ottivat hänet vastaan sydämellisesti.

"Kylläpä tulimme iloisiksi, kun isä kertoi Boniton saapuneen", sanoi Maria. "Emme olleet saaneet kirjeitä pitkään aikaan, ja pelkäsimme, että olisitte ennättäneet purjehtia Konstantinopoliin ennen kuin olitte saaneet kuulla tapahtumista Tenedoksessa, sillä silloin te varmaan olisitte joutuneet vangiksi."

"Me olimme Tenedoksessa juuri silloin, kun nuo tapahtumat sattuivat", sanoi Francis, "eikä meillä senjälkeen ollut tilaisuutta lähettää kirjeitä. Minulla on ollut erittäin hauska matka, eikä työtäkään ole puuttunut, mutta kolme kuukautta on sittenkin pitkä aika, ja minun oli jo ikävä Venetsiaa."

"Venetsiaa ja —" sanoi Maria kohottaen nuhtelevasti sormeaan.

"Ja teitä molempia", sanoi Francis hymyillen. "Minusta oli turha lisätä sitä, koska te ilmankin tiedätte, että te ja Venetsia merkitsette samaa minulle."

"Sen parempi", sanoi Maria hyväksyen. "Minusta näytätte edistyneen poissaollessanne. Eikö sinustakin, Julia?"

"Minun mielestäni tuollainen typerä puhe ei todista mitään edistystä", Julia sanoi vakavasti. "Mikä nuori herra hyvänsä täällä Venetsiassa voi sellaista sanoa. Francescon imartelu ei miellytä meitä."

"Parasta että puhut vain omasta puolestasi, Julia", sanoi Maria nauraen. "Minä pidän imartelusta, yksin Francesconkin. Vaikkei se merkitsisikään mitään, niin se on mieluista. Ja jotain tottakin siinä aina voi olla. Emmehän me tietenkään merkitse koko Venetsiaa Francescolle, mutta meidän on hauska tavata häntä, ja hänen meitä, ja miksi hän ei saisi sitä sanoa? Hyvä on, ettet välitä imarteluista, mutta kun tulet vanhemmaksi, niin varmaankin ne miellyttävät sinua enemmän."

Julia pudisti päätään.

"Nyt olette saanut varoituksen, Francesco", sanoi Maria, "ja varmaankaan ette tästä lähin enää uskalla sanoa kohteliaisuuksia Julialle. Maailma olisi hirveän ikävä, jos kaikki olisivat samaa mieltä kuin sinä, Julia, ja sanoisivat aina suoraan ajatuksensa. Ajattelepas, jos joku nuori mies sanoisi sinulle: te olette varsin soma tyttö, joskin on monta paljon kauniimpaakin, ja minä haluan teidät vaimokseni, siksi että teidän isänne on rikas. Eikö se olisi hauska tapa kosia?"

"Ei heidän tarvitse sanoa mitään", sanoi Julia harmistuneena. "Minä olen varma siitä, että me ilman turhia korulauseitakin tiedämme, jos joku pitää meistä."

"Ehkä", sanoi Maria, "mutta imartelu on sittenkin hauskaa. Vai mitä arvelette, Francesco?"

"Minä en ymmärrä sellaisia asioita, mutta usein olen kuullut lausuttavan kohteliaisuuksia, jotka ovat olleet pelkkää valhetta, ja minua on ihmetyttänyt, miten miehet ovat voineet alentua sellaiseen ja naiset olla uskovinaan heitä."

"Mutta kertokaa nyt matkastanne, Francesco ja varsinkin tappelustanne merirosvojen kanssa. Kapteeni mainitsi kirjeessään vain sen verran, että merirosvot olisivat murskanneet laivan upoksiin, jollette te olisi keksinyt suojella sitä verkapakoilla. Me tiedämme myöskin, kuinka moni menetti henkensä ja että te haavoituitte. Mutta tahdomme saada oikein tarkan kuvauksen koko jutusta."

Francis kertoi heille seikkaperäisesti tappelun kulusta sekä muista tapauksista matkan varrella.

"Mekin olemme käyneet useissa noista satamista", sanoi Maria, kun Francis oli lopettanut, "sillä ennen saimme usein seurata laivan mukana, kun ajat olivat rauhalliset. Mutta lähdetään nyt gondolissa soutelemaan, kestää varmaankin vielä kauan, ennen kuin isä saa asiansa selviksi."

YHDEKSÄS LUKU

"Lido" anastetaan

Samana iltana herra Polani sanoi Francisille, että hän oli hyvin tyytyväinen kaikkeen siihen, mitä kapteeni oli hänestä kertonut.

"Monet sinun ikäisesi nuoret miehet eivät olisi yhtä vakavasti antautuneet työhönsä, vaan ajatelleet vain huvituksia päästessään satamiin, ja siksi olen hyvin tyytyväinen sinuun. Valitkoon nuorukainen minkä elämänuran tahansa, pitkälle hän ei pääse, jollei antaudu siihen koko sielullaan. Boniton matka on ollut erittäin edullinen, huolimatta siitä, ettette voineet toteuttaa alkuperäistä suunnitelmaa.

"Ennen kuin lähetän Boniton jälleen matkaan, on viisainta odottaa tapahtumien kehitystä, sillä en tahdo, että se turhan päiten joutuu vaaroihin. Varmaankaan ei kestä kovin kauan, ennen kuin sota syttyy Venetsian ja Genovan välillä, ja vaikka Venetsia ei vielä olekaan suostunut Tenedoksen tarjoukseen, niin luultavaa on, ettei sovintoakaan voida saada aikaan Genovan ja Konstantinopolin kanssa.

"Sen iloisen uutisen voin myös sinulle ilmoittaa, että tuo asia, johon ennen matkaasi olit sekaantunut, on kokonaan unohtunut. Ei kukaan ole kuullut Mocenigosta mitään. Neuvosto on julistanut hänet karkotetuksi maanpakoon, mutta kukaan ei tiedä, missä hän oleskelee. Castaldi tuomittiin neljän vuoden vankeuteen, mutta minun pyynnöstäni tuomio lievennettiin kuudeksi kuukaudeksi sillä ehdolla, ettei hän koskaan enää astuisi jalallaan tasavallan alueelle. Koska Mocenigoa ei ole tutkittu, ei minulta liioin ole tiedusteltu, miten pääsin tyttärieni piilopaikan perille. Ei kukaan epäile siis sinua osalliseksi tähän asiaan, enkä luule, että sinun tarvitsee enää pelätä Mocenigon liittolaisia."

"Tahtoisin kernaasti viipyä Venetsiassa pari viikkoa", sanoi Francis, "mutta jos sitten voisin päästä taas merelle, olisin iloinen. Koska olen lopettanut opintoni, eikä minulla siis ole mitään tekemistä, voisi aika helposti käydä pitkäksi. Voihan olla, että jonkun vuoden kuluttua mielellänikin otan osaa Venetsian huveihin, mutta tätä nykyä lähdän mieluummin merelle. Matteo sanoi, että hän on saanut luvan seurata jonkun kerran teidän laivanne mukana, ja siinä tapauksessa hyvin mielellämme matkustaisimme yhdessä."

"Koetan järjestää asian, Francesco. Siitä olisi suurta hyötyä sukulaiselleni, jos hän saisi matkustaa sinun seurassasi, sillä Matteo on pintapuolinen ja huikentelevainen luonteeltaan, joskin hyväsydäminen poika. Aioin todellakin tehdä saman ehdotuksen, mutta Matteo lähtee jo kahden viikon perästä, ja minä luulin, että sinä olisit halunnut viipyä kauemmin täällä. Mutta jos tahdot silloin jo lähteä, niin voitte matkustaa yhdessä. Sinä saat seurata mukana minun liikkeeni asiamiehenä ja sinä tiedät, mitä velvollisuuksia sinulla siinä asemassa on."

Päivät kuluivat nopeasti, ja Francis viihtyi erinomaisesti kauppiaan perheessä, mutta hän ei ollut lainkaan pahoillaan, kun Polani ilmoitti hänelle, että laivaa alettiin nyt lastata ja että hänen tuli valvoa työtä.

"Kuulehan isä, sinä teet kovin pahoin lähettäessäsi Francescon näin pian pois", sanoi Maria, kun hän illallispöydässä sai kuulla hänen matkastaan.

"Itse hän tahtoo lähteä", sanoi herra Polani, "ja te olette tietysti siihen syypäät."

"Mekö!" huudahtivat molemmat tytöt hämmästyneinä.

"Tietysti. Jos te olisitte pitäneet huolta siitä, että hänellä olisi ollut hauskeempaa Venetsiassa, hän ei olisi halunnut lähteä. Minulla on liian paljon työtä voidakseni huolehtia sellaisesta ja jätin hänet teidän huostaanne. Mutta varmaan te olette huonosti hoitaneet tehtävänne, koska hänellä on niin kiire lähteä taas matkaan."

"Ei, herra Polani, teidän tyttärenne ovat olleet kovin herttaisia, mutta kutsut ja suuret seurukset eivät minua huvita. En tunne koskaan viihtyvänä kaikkien noiden koreapukuisten herrojen ja naisten seurassa, ja joka kerta kun joudun heidän pariinsa, täytyy minun ihmetellä, miten ihmiset mieluummin istuvat yhdessä kuumissa huoneissa ja turhanpäiväisesti loruilevat keskenään kuin kävelevät kauniin laivan kannella. Sitä paitsi tahdon perehtyä ammattiini, ja siinä on niin paljon opittavaa, etten mielestäni voi turhaan hukata aikaani."

"Iloitsen suuresti järkevistä mielipiteistäsi, enkä tarkoittanutkaan täyttä totta sanoillani. Et ole vielä kysynyt minulta, minne aion lähettää Lidon — se on uuden laivasi nimi. Tällä kertaa saat matkustaa aivan toisaalle kuin viimeksi. Keväällä viimeistään sota syttyy, ja koska Parma ja Unkari luultavasti

liittyvät Genovan puolelle, niin kaikki yhteys mannermaahan katkeaa. Ja jos meidän laivastollemme sattuu vastoinkäymisiä, voi ruokavaroista tulla puute. Aion hankkia vilja-aittoihini niin paljon viljaa, kuin niihin vain mahtuu: siitä tulee olemaan hyötyä valtiolle sekä etua minullekin, sillä vehnän hinta nousee, jos pääsy mantereelle katkaistaan.

"Lido saa lähteä Sisiliaan viljaa hakemaan. Teidän täytyy olla hyvin varovaisia tullessanne satamiin, sillä näin ennen sotaa kumpikin puolue koettaa pitää puoliaan ja anastaa itselleen saaliita, milloin ikinä vain voivat. Siksi teidän täytyy pitää silmällä genovalaisia kaleereja, ja jos huomaatte, että ranta on kovin vartioitu, niin on parasta lähteä turkkilaisiin satamiin. Tällä hetkellä olemme ystäviä heidän kanssaan, mutta he alkavat varmaankin rosvota niin pian kuin Genova ja Venetsia julistavat sodan. Lido saa ottaa nyt paljon pienemmän lastin kuin viimeksi, sillä kaikki on maksettava kullassa."

Francisin mielestä oli aivan yhdentekevää, minne hän matkustaisi, mutta Matteo, joka oli mielissään siitä, että pääsi merelle yhdessä ystävänsä kanssa, oli kovin pettynyt kuullessaan, että laiva lähtisi vain Sisiliaan viljaa hakemaan.

"Eihän se ole mikään matkakaan", sanoi hän harmissaan. "Olen toivonut, että pääsisimme oikein kauaksi ja kävisimme monissa satamissa, niin kuin sinä viimeksi."

"Eihän sillä väliä ole, Matteo. Me voimme oppia purjehtimisesta yhtä hyvin toisessa kuin toisessakin paikassa. Matka ei kestä kauan, jos saamme suotuisan tuulen, mutta on mahdotonta edeltäpäin tietää, mitä voi tapahtua ja kyllä Sisilian ja Venetsiankin välillä voi sattua monta seikkailua."

Matka Sisiliaan sujui nopeasti. Francis oli työskennellyt ahkerasti ensimmäisellä matkallaan, ja nyt hän saattoi joka päivä tehdä laskuja laivan nopeudesta, suunnasta ja asemasta, ja huomasi, että ne pitivät kapteenin laskujen kanssa yhtä. Matteolla ja hänellä oli yhteinen suuri hytti, ja aika kului erittäin hauskaasti heidän purjehtiessaan pitkin Italian rannikkoa. Sivututtuaan Adrian meren he tähystelivät hyvin tarkasti, mutta saapuivat Sisilian rannikolle saakka näkemättä ainoatakaan epäilyttävää purjetta. Pojat hämmästyivät suuresti, kun he eräänä aamuna, noustessaan kannelle, näkivät edessään Etnan keilanmuotoisen huipun.

Ei kumpikaan heistä ollut ennen nähnyt korkeata vuorta, ja heidän ihastustansa lisäsi vielä se seikka, että kevyt savupilvi kohosi siitä taivasta kohti.

"Kannattaisi matkustaa tänne vain tuon vuoren vuoksi", sanoi Francis. "Miten korkea se on ja kuinka säännöllinen muodoltaan!"

"Ja sittenkin", sanoi Matteo, "sanotaan, että Italian ja Ranskan rajalla on paljon korkeampia vuoria. Niiden huiput ovat ikuisen lumen peitossa eikä niille ihmisjalka voi kiivetä. Pääsy Etnan huipulle kuuluu sen sijaan olevan varsin mukava."

"Vaikealta se ei näytäkään", sanoi Francis. "Rinteet kohoavat niin tasaisesti, että luulisi voivan ratsastaa ylös saakka. Mutta kyllä kai siinäkin olisi monta hankaluutta."

"Minä tahtoisin kernaasti yrittää", sanoi Matteo. "Ajattelehan, miten ihana näköala sieltä avautuisi! Onko satama, johon olemme menossa, lähellä vuoren juurta, kapteeni?"

"Ei, me kierrämme saaren eteläisen kärjen ympäri. Tällä puolen on maa vähemmän viljavaa, ja olisi vaikea saada täältä lastia laivaan. Mutta vaikka menisimmekin täällä maihin, niin olisi sittenkin varsin vaikea kiivetä Etnalle."

"Sisilia on ollut onneton maa. Sen suuret luonnonrikkauudet ovat olleet syynä siihen, että kaikki sen naapurit ovat kilpaa sitä ryöstäneet. Se on ollut roomalaisten ja kartagolaisten taistelutantereena. Pisa, Genova ja Napoli ovat kilpailleet sen omistamisesta, ja maurilaiset nousevat usein sen rannoille. Harvoin se on saanut nauttia rauhallisesta ja voimakkaasta hallituksesta. Seurauksena on ollut se, että yleinen laittomuus vallitsee maaseudulla. Metsissä, Etnan rinteillä, elelee rosvojoukkoja, jotka uhmaavat viranomaisia, rosvoavat lähikyliä ja ryöstävät rikkaita porvareita voidakseen vaatia heistä korkeita lunnaita. Ei kukaan järkevä ihminen lähde vuorelle kiipeämään ellei hänellä ole kokonaista sotajoukkoa mukanaan."

"Minä tahtoisin sittenkin koettaa", vakuutti Matteo. "Jos kaikkialla vuoren rinteillä kasvaa metsää, niin tokkopa siellä kohtaakaan rosvoja. Tahtoisin niin kovin päästä ylös vuorelle."

"Se on vaikeampaa kuin luulette, nuori herra", sanoi kapteeni. "Näin kaukaa katsoen ette voi aavistaakaan, miten korkea se on ja kuinka paljon aikaa sinne kiipeämiseen tarvitaan."

"En usko, että sellainen voimannonistus sinua suurestikaan miellyttäisi", sanoi Francis nauraen. "Sellaiseen olet aivan liiaksi laiska ja mukavuutta rakastava. Jo puolitiessä varmaankin toivoisit olevasi

taas alhaalla."

"Turhia ponnistuksia minä vihaankin", sanoi Matteo, "en koskaan viitsisi hukata voimiani soutamiseen ja muuhun sen kaltaiseen, niin kuin sinä teet. Mutta kun olisi kysymyksessä jokin suurenmoinen yritys, niin en pelkäisi vaivaa, vaikka sitten menehtyisin siihen."

"Onhan se kyllä hyvä, Matteo, mutta voidakseen suorittaa suurtöitä täytyy ensin oppia tekemään pienempiä. Et jaksaisi heiluttaa miekkaa viittä minuuttiakaan, jollet olisi harjoitellut, etkä koskaan voisi suorittaa mitään sankariryötä, jossa tarvittaisiin voimia ja kestävyyttä, jollet harjoita lihaksiasi. Sinähän aina valitit vaivojasi, kun sinun piti kiivetä monia portaita ylös minun huoneeseeni, ja kuitenkin luulen, että tuo vuori on kaksisataa kertaa niin korkea."

"Jos minun täytyisi kehittää lihaksiani juoksemalla alituisesti portaita ylös ja alas ennen kuin voisoin yrittää nousta tuolle vuorelle, niin se jäisi varmaan minulta tekemättä", sanoi Matteo.

Seuraavana päivänä he lähestyivät Girgentiä, jonka satamassa he toivoivat saavansa lastia. Kalastajilta he kuulivat, ettei satamassa ollut ainoatakaan genovalaista alusta eikä sotalaivoja liioin ollut lähitienoilla näkynyt. Kapteeni ohjasi nyt Lidon rohkeasti satamaan ja antoi laskea ankkurin. Francis, joka ennen matkalle lähtöä oli saanut luettelon niistä kauppaliikkeistä, joiden kanssa herra Polani tavallisesti oli tekemisissä, souti heti Matteon ja Giuseppen kanssa maihin ja pian kaupat olikin tehty. Sato oli ollut hyvä, ja viljaa saatiin ostaa runsaasti halvalla hinnalla.

Lastaukseen ryhdyttiin heti ja neljän päivän kuluttua Lido oli luukkujaan myöten täynnä viljaa.

Juuri kun Francis oli lähtenyt maihin suorittaakseen viimeisiä maksuja, hyökkäsi Matteo hänen jäljessään konttoriin.

"Neljä genovalaista sotalaivaa on tulossa satamaan!" Francis kiiruhti ulos ja huomasi tiedonannon todeksi. "Emme ehdi enää pakoon. Vaikka olisimme ilman lastiakin, olisi se mahdotonta, mutta varsinkin kun Lido on näin kovassa lastissa, ovat kaikki yritykset turhia."

"Mitä me sitten teemme, Francesco?" Francis tuumi hetken aikaa.

"Parasta, että sinä jäät tänne, Matteo. Minä soudan laivaan ja lähetän suurimman osan miehistöä maihin. Jos genovalaiset anastavatkin laivan, niin ehkäpä he eivät ota miehistöä vangiksi. Mutta jos he tekevät sen, niin on aivan turhaa, että kaikki joutuvat kiinni."

"Sinun pitää myös tulla maihin, Francesco, ja jättää laiva kapteenin huostaan. Sinusta ei ole siellä kuitenkaan mitään hyötyä, ja Polani olisi enemmän huolissaan sinun vangitsemisestasi kuin laivan menettämisestä."

"Saa nähdä mitä minä teen", sanoi Francis. "Sinun täytyy ainakin jäädä tänne."

Francis hyppäsi veneeseen ja souti Lidon luo, joka oli vain vähän matkan päässä rannasta. Päästyään lähelle hän käski laskea veneen vesille.

"Kapteeni", sanoi hän, "en tiedä, tarvitseeko meidän pelätä joutuvamme genovalaisten vangiksi. Mutta turhaa meidän on antautua vaaralle alttiiksi. Lähettäkää siis koko miehistö, paria kolmea miestä lukuunottamatta, maihin. Jos genovalaiset tulevat laivaan, niin he voivat tileistämme nähdä, että olemme rauhallisia kauppiaita. Mutta jos he siitä huolimatta anastavat laivan, niin täytyy meidän ryhtyä varokeinoihin."

"Ette suinkaan te jää laivaan, herra Francesco. Isäntäni tulisi kovin levottomaksi, jos joutuisitte vangiksi. Hän käski minun pitää huolta siitä, että te ette turhan päiten antautuisi vaaroihin. Siksi täytyy minun laivan päällikkönä vaatia, että menette maihin."

"Mutta minä pidän velvollisuutenani jäädä tänne", sanoi Francis.

"Minä en ole samaa mieltä", sanoi kapteeni lujasti, "enkä minä aio sitä sallia. Minun täytyy vastata teistä, ja jollette lähde hyvällä, käsken minä merimiesteni väkipakolla kantaa teidät veneeseen. En tahdo halventaa teitä, mutta velvollisuuteni on estää teitä joutumasta genovalaisten käsiin."

"Ei teidän tarvitse käyttää väkivaltaa", sanoi Francis nauraen, "minä alistun teidän tahtoonne."

Viiden minuutin kuluttua olivat kaikki merimiehet — neljää lukuunottamatta, jotka kapteeni oli valinnut — matkalla maihin, missä Matteo odotti heitä.

"Olipa hyvä, että tulit mukaan, Francesco. Olin hiukan levoton, että jäisit laivaan. Tiedän miten itsepäinen olet saatuasi jonkin päähänpiston."

"Kapteeni oli vieläkin itsepäisempi ja uhkasi käyttää väkivaltaa, jollen hyvällä lähtisi. Mutta minusta ei ollut hauska jättää Lidoa."

"Tyhmyyksiä, Francesco. Jos genovalaiset anastavat sen, niin sillä hyvä, et sinä kuitenkaan olisi voinut siellä mitään tehdä. Mitä nyt aiot?"

"Lähdetään heti paikalla täältä kaupungin ulkopuolelle. Eihän tosin ole luultavaa, että genovalaiset nousevat maihin vangitakseen meidät, mutta mahdotonta se ei sittenkään ole. Voisihan myöskin sattua, että kaupunkilaiset, voittaakseen genovalaiset puolelleen, ottaisivat meidät kiinni ja lähettäisivät meidät takaisin laivaan. Joka tapauksessa on turvallisempaa maalla."

Kapteenin käskystä olivat miehet ottaneet mukaansa aseita, sillä muussa tapauksessa väestö olisi voinut karata heidän kimppuunsa ja jättää heidät genovalaisten käsiin.

Pienen joukon etunenässä, johon kuului noin viisikymmentä miestä, Francis kulki pienen kaupungin läpi maalle. Tosin hän ei pelännyt genovalaisten hyökkäystä, mutta kaupungissa hänen miehensä helposti voisivat joutua tappeluun genovalaisten kanssa, jos nämä nousisivat maihin.

Niin pian kuin genovalaiset kaleerit saapuivat satamaan, laskettiin vene vesille ja soudettiin Lidon luo, jonka mastossa liehui venetsialainen lippu. Upseeri nousi kannelle kuuden miehen seuraamana.

"Oletteko te laivan päällikkö?" upseeri kysyi kapteenilta.

"Olen", sanoi kapteeni.

"Mikä laiva tämä on?"

"Laivan nimi on Lido, ja venetsialainen kauppias Polani omistaa sen. Lastina meillä on viljaa."

"Silloin te olette minun vankini", sanoi genovalainen, "minä julistan teidät saaliikseni."

"Rauha vallitsee tasavaltojen välillä", sanoi kapteeni. "Minä panen vastalauseeni tätä väkivaltaa vastaan."

"Olemme kuulleet, että venetsialaiset ovat anastaneet useita meidän laivojamme", sanoi upseeri, "ja siksi me otamme tämän laivan korvaukseksi. Missä on miehistö?"

"Laivassa on vain neljä miestä. Meillä on täysi lasti ja aikomuksemme oli lähteä huomenna matkaan, siksi miehistö sai luvan mennä maihin. Ei ole luultavaa, että he juuri tällä hetkellä palaavat takaisin", — yksi genovalaisista merimiehistä oli näet ottanut Venetsian lipun alas ja nostanut sen sijalle genovalaisen.

Upseeri tutki hätäisesti laivaa.

"Kuka on ollut teidän matkassanne?" kysyi hän nähtyään Francisin komeasti sisustetun hytin.

"Tämä hytti on nuoren venetsialaisen aatelismiehen, Matteo Giustinianin oma, joka ensi kertaa on ollut merellä harjaantuakseen valtion palvelukseen, sekä herra Francesco Hammondin, joka on isäntäni suuressa suosiossa."

Genovalainen päästi harmistuneen huudahduksen. Genovassa tiedettiin, että Polani oli Venetsian etevimpiä kauppiaita sekä ylhäistä sukua. Giustinianin suku oli vieläkin ylhäisempi; jos nämä matkustajat olisivat joutuneet heidän käsiinsä, olisi heille maksettu monta vertaa suuremmat lunnaat kuin mitä Lido ja koko sen lasti oli arvoltaan.

Upseeri jätti neljä miestä laivaan ja läksi laivaston päällikön puheille, mutta palasi pian takaisin mukanaan joukko sotilaita.

"Te saatte miehinne mennä maihin", sanoi hän kapteenille. "Amiraalin mielestä ei kannata viedä teitä Genovaan; mutta pitääkää kiirettä, muuten saatte uida rantaan."

Koska Lidon kaikki veneet olivat maissa, vuokrasi kapteeni ohikulkevan kalastajaveneen ja souti miehineen maihin varsin tyytyväisenä, kun oli pelastunut genovalaisten käsistä. Hän oli varma siitä, että he olivat päässeet vapaiksi vain siksi, että heitä oli niin vähän. Jos koko miehistö olisi ollut laivassa, niin heidät varmaankin olisi viety Genovaan.

Francis joukkoineen kulki rantaa pitkin ja nousi eräälle kukkulalle, joka kohosi vähän matkan päässä kaupungista. Hän oli ottanut mukaansa ruokavaroja neljän, viiden päivän varalta ja asettui nyt leiriin vuoren rinteelle. Sieltä hänellä oli hyvä näköala satamaan ja hän saattoi seurata genovalaisten

kaleerien liikkeitä. Tulia viritettiin ja keitettiin ruokaa, ja juuri kun ateria oli valmis, saapui kapteeni miehineen paikalle, ja heidät otettiin riemuiten vastaan.

"Minä panin vastalauseeni", sanoi kapteeni istuutuessaan Francisin viereen, "ja isäntäni voi tehdä valituksen neuvoskunnalle, jos se hänestä maksaa vaivan, mutta ei ole paljonkaan takeita siitä, että hän voisi saada Lidon takaisin tai korvausta lastista."

"Minä en voi sulattaa sitä ajatusta, että menettäisimme laivan", sanoi Francis. "Tosin meillä oli huono onni, sillä emmehän me voineet paeta emmekä puolustautuukaan. Mutta ikävältä tuntuu palata kotiin ja ilmoittaa, että olemme menettäneet laivamme."

"Aivan niin", sanoi kapteeni. "Herra Polani on oikeudenmukainen mies, mutta ei kukaan pidä kernaasti palveluksessaan henkilöitä, joilla on huono onni, ja pahinta on se, että viime kerrallakin kuljettaessani laivaa jouduin menettämään sen. Moni olisi erottanut minut sen vuoksi palveluksestaan, vaikkei vahinko ollutkaan minun syyni. Mutta kun näin pian sattuu vielä toinenkin onnettomuus, joudun huonoon huutoon eikä kukaan tahdo uskoa enää omaisuuttaan sellaisen miehen käsiin, joka aina tuottaa vain tappioita."

"Ettekö luule, että jollakin tavalla voisimme anastaa laivan takaisin, kapteeni?"

"En usko sitä", sanoi kapteeni. "Vaikka voisimmekin päästä laivaan genovalaisten huomaamatta ja saada sen ulos satamasta, niin emme sittenkään pääsisi pakoon. Raskaassa lastissa se kulkee hyvin hitaasti, ja parissa tunnissa genovalaiset saisivat meidät kiinni. Turhaa minun on sanoakaan, miten kovasti he silloin kohtelisivat meitä."

"Kyllä se on totta", sanoi Francis. "Mutta en sittenkään voi sulattaa sitä ajatusta, että menettäisimme Lidon."

Syötyään Francis nousi ja pyysi Matteo mukaansa kävelylle, ja Giuseppe seurasi heitä tapansa mukaan. He kävelivät lahden suussa olevalle niemelle, josta oli varsin laaja näköala. Rannikko oli hyvin jyrkkää ja rosoista sekä täynnä pieniä lahdelmia. Yhden lahdelman suussa oli kalliosaari vähän matkan päässä rannasta.

"Kuinka pitkälle menemme?" kysyi Matteo heidän kuljettuaan pari mailia.

"Vielä neljännesmailin, Matteo. Minä tahtoisin kernaasti tutkia tuota kalliota, joka näkyy niemen päähän."

"Miksi ihmeessä sinä tahdot sitä tutkia, Francesco? Sinä olet varmaan uteliain ihminen, mitä koskaan olen tavannut. Sinä teit pilkkaa minusta, kun halusin nousta Etnalle, ja nyt sinä kuljetat minua täällä tarkastaaksesi tuota kalliota, joka ei voi herättää vähintäkään mielenkiintoa."

"Siitä meidän on juuri otettava selkoa, Matteo. Minä luulen näet, että se voi herättää hyvinkin suurta mielenkiintoa."

Matteo kohautti olkapäitään, niin kuin hän teki aina, kun oli liian laiska vastustamaan englantilaisen ystävänsä ihmeellisiä tuumia.

"Nyt olemme perillä", sanoi Francis vihdoin pysäytyessään kallion reunalle ja suunnatessaan katseensa merelle. "Tämän parempaa ei voisi toivoakaan."

"Sepä hauska, että olet sitä mieltä, Francesco", sanoi Matteo istahtaen heinikkoon. "Toivottavasti jäät tänne hetkeksi näköalaa ihailemaan, sillä minun tekee mieleni levätä, ennen kuin palaamme."

Francis tarkasteli kallioita. Lahti oli matala ja vain suunnilleen kuudensadan kyynärän levyinen toisesta niemestä toiseen.

"Kuinka korkeaksi arvioit tuon kallion Giuseppe?"

"Sitä on vaikea sanoa, näin korkealta katsoen, mutta luullakseni se on kymmenen tai kahdentoista jalan korkuinen."

"Minä luulen varmaan, että se on puolta korkeampi, Giuseppe; mutta alhaalta rannasta voimme arvostella asiaa tarkemmin. Eiköhän jostakin kohtaa voisi päästä alas."

"Francis hyvä", sanoi Matteo vakavasti, "mikä sinua vaivaa? Oletko täysissä järjissäsi? Miksi ihmeessä sinä tarkastelet noita kallioita? Mitä se sinua liikuttaa, ovatko ne kolmenkymmenen tuuman vai kolmenkymmenen jalan korkuisia? Minun mielestäni ne ovat aivan samanlaisia kuin kaikki muutkin kalliot. Ne ovat teräviä ja rosoisia ja voisivat olla hyvinkin vaarallisia, jos olisivat keskellä merta eivätkä tässä pienessä lahdessa, jossa ne eivät haittaa ketään ihmistä. Ei siinä kyllin, että olet kulkenut nyt

kaksi mailia saadaksesi katsella niitä, mikä tekee neljä mailia ennen kuin olemme jälleen leirissä, vaan nyt aiot vielä lisäksi laskeutua rantaan tuota jyrkkää rinnettä alas voidaksesi tarkastaa niitä läheltä!"

Mutta Francis ei välittänyt Matteon puheista. Hän tarkasteli tyyntä vettä, joka oli niin kirkasta, että pieninkin kivi näkyi selvästi pohjassa.

"Vesi näyttää hyvin matalalta, vai mitä, Giuseppe?"

"Ei se voi olla kuin jalan syvyyistä."

"Siltä se näyttää, mutta kirkas vesi on niin peittävä, että se voi olla kymmenen tai kahdentoistakin jalan syvyyistä. Siitä voimme sitten ottaa selkoa. Kaikkein ensiksi täytyy nyt löytää sopiva paikka, josta pääsemme alas rantaan."

"Siinä tapauksessa minä käyn nukkumaan ja odottelen tässä", sanoi Matteo alistuvasti. "Minua nuo kalliot huvittavat yhtä vähän kuin veden syvyyskin. Minä puolestani vastustan koko yritystä, sillä se tuntuu minusta suoralta hulluudelta."

"Etkö ymmärrä, tyhmeliini, mitä minulla on mielessä?" sanoi Francis kärsimättömästi.

"En, en vähääkään, Francesco, mutta älä viitsi vaivautua selittämään, sillä asia on minulle aivan yhdentekevä. Sinä olet saanut jonkin päänäpiston, ja minun puolestani voit toteuttaa sen, mutta älä vaadi, että raatelisin käteni verille, repisin rikki vaatteeni ja ahertaisin hikipäissäni päästäkseni tätä kallionrinnettä alas."

"Kuuntele nyt minun suunnitelmaani. Meillä ei ole vähintäkään pelastumisen mahdollisuutta, jos anastamme Lidon genovalaisilta. Mutta jos voisimme kuljettaa laivamme tänne, niin genovalaiset ehkä purjehtisivat ohitsemme aavistamatta, että se on piilossa tässä poukamassa. Puolen mailin päässä satamasta näyttää aivan siltä, kuin tuo kallio kuuluisi itse vuoreen, eikä kukaan aavista, että tänne on vähintäkään pääsyä."

"Tuohan kuulostaa järkevältä!" sanoi Matteo ja hyppäsi pystyyn. "Miksi et sanonut sitä ennemmin? Minä aivan huolestuin. Arvelin jo, että olit kadottanut järkesi, ja olin vähällä palata takaisin ja pyytää kapteenia ja paria merimiestä avukseni. Katsotaan nyt vielä sinun kalliotasi. Mutta eihän tuossa ole vettä kuin tavallisen soutuveneeseen varalta, mitenkä siis Lido, joka purjehtii lastissa ollessaan yhdeksän jalan syvyydessä, pääsisi tästä kulkemaan."

"En ole siitä lainkaan varma. Kun korkealta katsoo veteen, voi helposti erehtyä. Joka tapauksessa voimme tutkia asiaa. Ennen kuin lähdemme kiipeämään alas, voimme katkaista pari pitkää, jäykkää vapaa, joilla mittaamme syvyyttä."

Neljännestunnin etsittyään he löysivät sellaisen paikan, josta alaspääsy tuntui mahdolliselta. Pieni puro oli uurttanut syvän uoman kallioon, ja siihen oli juurtunut pensaita, joista oli mukava pitää käsin kiinni. Hetken kuluttua he olivat päässeet veden rajaan.

"Onneksi tie on helppo", sanoi Francis, "sillä jos he keksivät laivan, niin me voimme lähteä maihin ja kiivetä vuorta ylös ennen kuin he ennättävät jäljessä, ja niin pian kuin pääsemme kallion harjalle, voimme pitää kaikkien kaleerien sotamiehet loitolla. Mutta nyt pääasiaan, mitataan veden syvyys." Matteo pudisti päätään.

"Aivan turha riisua", sanoi hän, kun Francis heitti takin päältänsä.
"Giuseppe voi kahlata niemeen saakka kastamatta polviaan."

"Voihan koettaa, jos hänen mielensä tekee", sanoi Francis, "mutta minä lyön vetoa, ettei hän pääse pitkälle."

Giuseppe oli yhtä varma veden mataluudesta kuin Matteokin ja astui veteen, mutta hämmästyi suuresti, kun vesi kohosi aina vyötäisille saakka hänen astuttuaan vain parikin askelta.

"Sitä en olisi uskonut, jollen itse olisi nähnyt", sanoi Matteo. "Varmaankin hän on joutunut johonkin syvään kuoppaan. Mutta pianhan siitä päästään selville", sanoi hän ruveten riisuutumaan.

Pian kaikki kolme poikaa uivat saarta kohti, joka todellakin näytti olevan noin kahdenkymmenen jalan korkuinen, niin kuin Francis oli arvannut. Vesi syveni nopeasti, kolmen-, neljäkymmenen kyynärän päässä saaren rannasta he eivät voineet enää ulottua pohjaan, ei edes pitkillä seipäillään. Sitten he tutkivat itse salmea ja huomasivat, että sielläkin oli kylliksi vettä Lidoa varten. Sen jälkeen he uivat takaisin rantaan. "Tämän jälkeen minä uskon sinua, Francesco", sanoi Matteo, "vaikka väittäisit, että kuu on vihreä juusto. Olisin voinut vanhoa, ettei saaren ja rannan välissä ollut kuin jalan syvyydeltä vettä."

"En minäkään uskaltanut toivoa, että täällä olisi näin syvää", Francis sanoi, "mutta tiedän, miten helposti voi erehtyä, kun korkealta paikalta arvioi veden syvyyttä."

"Mutta hehän voisivat nähdä meidän mastomme kallioiden takaa, Francesco. He tähyivät kyllä tarkkaan purjehtiessaan ohi."

"Mastot on otettava alas", sanoi Francis. "Miten se käy päinsä, sitä en tiedä, mutta kapteeni kyllä ymmärtää sen, ja hätätilassa voimme katkaista ne. Mutta meidän täytyy palata takaisin, sillä parin tunnin kuluttua on aivan pimeä. Kaikki riippuu nyt siitä, ovatko he kuljettaneet Lidon omien kaleeriensa luo. Jos he ovat sen tehneet, niin luultavasti emme voi toteuttaa suunnitelmaani, mutta jos laiva on entisellä paikallaan, voimme tuoda sen tänne kenenkään huomaamatta, sillä ei ole kuutamoa."

Kun he alkoivat kiivetä kalliota ylös, pysähtyi Francis äkkiä.

"Pimeässä on mahdoton löytää tänne", hän sanoi. "Giuseppe, sinä saat jäädä tänne. Kerää kuivia oksia ja risuja valmiiksi tälle niemelle, joka on vastapäätä kalliosaarta, me jätämme lyhdyn palamaan ohikulkieksamme, jos me nimittäin saamme Lidon liikkeelle, ja niin pian kuin näet sen valon, sytytät tulen palamaan ja siten opastat meidät tänne."

"Eikö olisi parempi kuljettaa risuja saarelle ja sytyttää tuli siellä palamaan? Vesi on siellä syvää, niin kuin näimme, ja silloin te voisitte vaaratta soutaa aivan tulen lähelle ja niemen ympäri."

"Se olisi kyllä parasta, Giuseppe, mutta miten saat risut kuivina sinne?"

"Minä kerään kokoon kolme, neljä kertaa suuremman kasan kuin mitä tarvitsemme", sanoi Giuseppe, "ja silloin puolet pysyy kyllä kuivana. Minä vastaan tulesta, vaikka olisi ollut paljon hauskempi ottaa osaa itse seikkailuun."

"Ei meitä mikään vaara uhkaa, voit olla aivan huoleton. Kaiken täytyy tapahtua salassa, tappelusta ei voi olla kysymystäkään. Genovalaisia on siksi paljon, ettemme voi sellaista uskaltaa. Ja jos meidät keksitään kesken työtämme, niin soudamme suoraan maihin. Sinun täytyy pitää meitä silmällä. Me sytytämme kaksi lyhtyä päälletysten, jotta et erehdy ja luule meiksi jotakin kalastajavenettä, joka mahdollisesti liikkuu merellä. Mutta nyt, Matteo, meidän on paras kiiruhtaa, ei ole aikaa enää hukattavana."

"Me ihmettelimme jo, minne olitte joutuneet", sanoi kapteeni, kun pojat palasivat leiriin.

"Me olemme tehneet suunnitelman Lidon pelastamiseksi", sanoi Francis, "ja kaikki on selvää."

Kapteeni nauroi.

"Jos voimme lentää sillä ilman halki, niin saamme sen pelastetuksi, muuta keinoa en tiedä. Minä olen tuuminut asiaa siitä asti kun te lähditte. Jos onni suosisi meitä, voisimme ehkä saada sen viedyksi pois satamasta, mutta kaleerit soutavat monta vertaa nopeammin kuin me, ja koska ne varmaankin heti aamun valjetessa lähtisivät meitä takaa ajamaan, niin he saisivat meidät parissa tunnissa kiinni."

"Sittenkin me olemme päättäneet yrittää. Olemme löytäneet paikan, jonne voimme kuljettaa laivan piiloon, eivätkä genovalaiset voi sitä löytää sieltä, vaikka he nuuskisivat rantoja kokonaisen kuukauden ajan."

"Jos niin on, niin yritys voi kyllä onnistua", sanoi kapteeni innoissaan, "ja te voitte luottaa siihen, että me teemme parhaamme."

Francis kertoi saaresta, jonka taakse laiva oli vietävä, ja hän kertoi myöskin, miten he olivat tutkineet veden syvyyttä.

"Tuuma ei tunnu mahdottomalta", sanoi kapteeni, kun Francis oli lopettanut kertomuksensa, "ja minä olen heti valmis yritykseen, jos luulette sen onnistuvan. Te edustatte herra Polania, ja sekä omasta että hänen puolestaan teen kaikki voitavani pelastaakseni laivan; sitä paitsi ei siinä ole kovin suurta vaaraakaan, sillä voimmehan me paeta maihin, jos meidät keksittäisiin. Lido on vielä entisellä paikallaan, minne laskimme sen ankkuriin. Genovalaiasten on mahdotonta aavistaa, että me aiomme anastaa sen takaisin, koska he tietävät, miten helposti he voivat saada meidät kiinni. Luullakseni he aikovat huomenaamuna purjehtia pois, ja siksi he eivät ole siirtäneet sitä toisten laivojen joukkoon."

Keskusteltiin nyt suunnitelman yksityiskohdista, kukin sai erikoisen tehtävänsä, ja kello yhdeltätoista illalla, kun koko kaupunki oli vaipunut unen helmaan, joukko lähti liikkeelle satamaa kohti.

KYMMENES LUKU

Pelastettu

Ei ainoatakaan elävää olentoa ollut jalkeilla, kun joukko kulki kaupungin läpi, ja tapaamatta ketään he pääsivät satamaan. Valittiin pieni vene, johon Francis, Matteo, kapteeni ja kaksi vahvinta merimiestä asettuivat. Koska Lido oli vain parin sadan kyynärän päässä kaleereista, arveltiin, ettei siinä ollut kuin pari merimiestä vahdissa.

Laivan mustaa runkoa saattoi töin tuskin erottaa rannasta, ja kun kaikki oli valmista, työnsivät molemmat merimiehet voimainsa takaa veneen vesille ja jäivät sitten hiljaa seisomaan. Vauhti oli riittävä. Vene soljui niin hitaasti vettä myöten, että Francis arveli tarpeelliseksi vetää pari kolme kertaa airoilla, mutta se liikkui kuitenkin eteenpäin, kunnes saavuttiin laivan kylkeen. Kaikki olivat riisuneet saappaat jalasta, ja he kiipesivät reunoja ylös aivan äänettömästi.

Kannella he seisoivat hetken aikaa ääneti. Äkkiä he kuuluivat mutinaa laivan toiselta reunalta. He hiipivät hiljaa sille puolen ja huomasivat vihdoin kaksi henkeä, jotka kumartuneina partaan yli juttelivat keskenään. Jokainen oli saanut tarkat määräykset, siksi nyt ei epäröity. Francis ja toinen merimiehistä hiipi toisen miehen kimppuun, Matteo ja toinen merimies ottivat toisen osalleen. Kapteeni seisoi miekka valmiina iskemään, jos joku muu vielä ilmestyisi paikalle. Genovalaiset eivät katsoneet edes taaksensa.

Francis antoi merkin, samassa molemmat merimiehet tarttuivat vartijoihin takaa, pojat sitoivat heidän suunsa, ja ennen kuin genovalaiset olivat edes tajunneet mitä oli tapahtunut, makasivat he käsistään ja jaloistaan sidottuina kannella. Nyt tutkittiin laivaa, mutta ei ketään muuta tavattu. Sitten venetsialaiset sitoivat köysillä skanssiluukun kiinni, avasivat aivan rauhallisesti perähyttien ovet, astuivat sisään ja hyökkäsivät kahden nukkuvan upseerin kimppuun, jotka vastarintaa yrittämättä antoivat sitoa itsensä. Sen jälkeen he ottivat lyhdyn ja käänsivät sen tulen maihin päin.

Saatuun tämän merkin merimiehet, jotka olivat jo asettuneet valmiiksi veneisiin, soutivat heti laivaan. Kun kaikki olivat kannella, sidottiin veneet laivan kylkeen kiinni siltä varalta, että miesten olisi pakko paeta. Ankkurinuorat leikattiin poikki. Yksi merimiehistä oli jo kiivennyt vanttiin ja rasvannut väkipyörät, jotta purjeet saatiin äänettömästi nostetuksi. Tuuli oli hyvin heikko, töin tuskin se jaksoi pullistaa purjeita, mutta onneksi se puhalsi oikealta suunnalta, ja Lido alkoi soljua eteenpäin. Ei ainoatakaan sanaa ollut vaihdettu koko aikana, nyt vasta Francis kuiskasi kapteenille: "Luullakseni näen genovalaiset."

"Niin minäkin", sanoi kapteeni, "mutta he eivät voi nähdä meitä, sillä me olemme rannan varjossa. Tähän asti on kaikki käynyt hyvin, ja jos tuulta kestää vain siihen saakka kunnes voimme vaaratta tarttua airoihin, niin luullakseni olemme pelastuneet."

Lidon vauhti oli niin vähäinen, että kesti melkein lunnin, ennen kuin kapteeni sanoi heidän päässeensä niemen ohi ja voivan soutaa.

"Parasta on hinata laivaa", sanoi hän, "suuret aivot meluavat niin pahasti, että näin tyynenä yönä niiden ääni voi kuulua monen mailin päähän, sen sijaan hinatessa voidaan soutaa pientä venettä melkein äänettömästi."

Kymmenen miestä laskeutui heti laivaveneeseen, ja niin pian kuin heille oli heitetty köysi, he alkoivat hinata laivaa.

"Lasketaan purjeet alas", sanoi kapteeni, "niistä ei ole enää mitään hyötyä. Luulenpa melkein, että virta on auttanut meitä enemmän kuin tuuli."

"Minä asetan kaksi lyhtyä partaalle", sanoi Francis. "Ehkäpä olemme päässeet kauemmaksi kuin aavistamme, ja jos kuljemme piilopaikkamme ohi, niin voimme joutua pahaan pulaan."

Merimiehet soutivat voimakkaasti, mutta oli raskasta hinata niin syvälle lastattua laivaa. Vihdoin näkyi kirkas valo rannalta.

"Siinä on Giuseppe", huudahti Francis. "Me olemme kauempana rannasta, kuin luulimme. Varmaankin on puolentoista mailin matka hänen luokseen."

Merimiehet saivat käskyn soutaa suoraan valoa kohti, ja pari laivan airoakin laskettiin veteen vauhdin parantamiseksi.

Kun he tulivat lähemmäksi, he saattoivat nähdä, että Giuseppe heitti uusia risuja tuleen.

"Voitte ohjata kymmenen kyynärän päähän tulesta, kapteeni, ja niin pian kuin pääsemme sen kohdalle, kääntäkää vasemmalle. Minä neuvoisin nostamaan airot ylös, sillä mitä heikompi vauhti meillä on, sitä parempi."

"Kaikki hyvin?" huusi Giuseppe, kun he saapuivat äänen kuuluville.

"Kaikki hyvin, Giuseppe! Meidän ei ole tarvinnut tapella, eikä sinulta siis ole mennyt mitään hukkaan. Heitä kaikki risut tuleen, me tarvitsemme niin paljon valoa kuin suinkin löytääksemme perille."

Liekit kohosivat korkealle, ja kapteeni saattoi vaivatta ohjata laivan kapeaan lahdelmaan, kallioiden taakse. Varpiankuri heitettiin mereen, ja Giuseppe haettiin laivaan.

"Minä aloin tulla levottomaksi", sanoi poika päästyään kannelle, "kun ensin huomasin teidän merkinne, luulin sitä kalastajaveneeksi. Te olitte niin kaukana, että molemmat tulet näyttivät yhdeltä, mutta onneksi erotin ne vihdoin."

"Nyt meidän täytyy kiiruhtaa, kapteeni", sanoi Francis; "meillä on paljon tehtävää ennen aamua, sillä ei taida olla niinkään helppoa nostaa mastoja paikoiltaan."

"Se ei ole vaikeaa", sanoi kapteeni. "Lyödään vain kiilat paikoiltaan ja lasketaan mastot kolmesta seipästä tehdyn kolmijalan varaan. Mutta miten me saamme ne taas paikoilleen, siinä on pahempi pulma."

"Miksikä niin, kapteeni? Ei suinkaan ole vaikeampaa nostaa mastoja pystyyn kuin laskea ne?"

"Tavallisissa oloissa se ei olisikaan vaikeampaa", sanoi kapteeni; "mutta lastiruumamme on niin täynnä viljaa, että kun masto nostetaan, ei sitä voi saada takaisin köliin kiinni muuta kuin lastaamalla pois viljan."

"Niin, kyllä minä ymmärrän. Teistä olisi siis edullisempaa katkaista mastot; mutta miten me saamme ne sitten taas pystyyn?"

"Me katkaisemme ne kuusi jalkaa kannen yläpuolelta; ja kun pääsemme lähtemään, niin pystytämme mastot tynkien viereen ja sidomme ne lujasti kiinni. Ne lyhenevät tietenkin kuusi jalkaa, mutta eihän se merkitse mitään."

"Tehkäämme siis niin", sanoi Francis, "ja ryhtykäämme heti työhön."

Samassa kuului kovaa kolkutusta kansiluukulta. "Olin aivan unohtanut vangit", sanoi kapteeni nauraen. "Varmaankin ne merimiehet, joiden oli määrä vahtia aamuyöstä, ovat heränneet ja herättäneet toverinsa, kun he huomasivat, etteivät he voineet päästä ulos."

"Annammeko heidän olla siellä vai viemmekö kannelle ja sidomme heidät?" kysyi Matteo.

"Voimme kyllä viedä heidät kannelle", sanoi kapteeni.

"Heitä voi olla korkeintaan kaksikymmentä miestä, ja parasta taitaa olla panna heidät nuoriin ja viedä lastiruumaan, sillä muuten he voivat jollakin tavalla päästä irti ja tuottaa meille paljon ikävyyttä."

Merimiehet kerääntyivät siis luukun ympärille, köydet poistettiin ja luukku avattiin.

"Tämä on huonoa pilaa", sanoi yksi genovalaisista hypätessään kannelle. "Tehän olisitte voineet tukehduuttaa meidät tuonne alas." Samassa hän keskeytti puheensa nähdessään joukon aseellisia miehiä ympärillään, lyhdyn valo oli näet suunnattu siten, että se valaisi paikkaa.

"Te olette vankeja", sanoi kapteeni. "Kaikki vastarinta on turhaa."

"Auttakaa, auttakaa, petosta!" huusi yksi genovalaisista kaikin voimin.

"Ei sinun huudostasi ole apua", sanoi kapteeni, "te olette monen mailin päässä laivastostanne. Antaudutteko hyvällä, vai pitääkö meidän käyttää väkivaltaa?"

Merimiehet, jotka oli siten yllätetty, vastasivat äreästi antautuvansa. Heidät sidottiin ja vietiin pois, ja toiset käskettiin kannelle. Nyt kävi selville, että heitä oli neljäkolmatta. Heidät laskettiin rinnatusten ruumahan viljan päälle makuulle, ja luukku jätettiin auki, jotta heillä olisi tarpeeksi ilmaa. Nyt mastot sahattiin poikki ja laskettiin kannelle.

"Nyt ei meillä ole enää mitään tehtävää", sanoi kapteeni, "luullakseni voimme kaikessa rauhassa mennä nukkumaan."

Hän käski perämiehen asettaa kaksi vartijaa vuorelle ja kaksi kannelle, sekä sen lisäksi vielä kaksi

miestä vartioimaan vankeja, muut saivat käydä maata. Hän antoi myös käskyn herättää itsensä heti aamun valjetessa. Pojat vaipuivat heti uneen, ja heidän oli melkein mahdoton uskoa, että yö oli jo kulunut, kun Giuseppe herätti heidät ilmoittamalla, että päivä alkoi jo sarastaa. Pian he olivat kannella ja huomasivat, että koko miehistö oli jalkeilla. Vartijoiden käskettiin heittäytyä pitkäkseen, niin ettei heitä huomattaisi, vaikka he itse näkisivätkin mitä merellä tapahtui. Veneet vedettiin laivan kylkiin, ja kaikki järjestettiin äkillisen maihinnousun varalta. Sitten koko miehistö jäi odottamaan sitä hetkeä, jolloin genovalaisten kaleerit ilmestyisivät näkyviin.

"He saapuvat varmaan noin tunnin kuluttua", sanoi kapteeni. "On siksi valoisaa, että vartijat ovat huomanneet Lidon katoamisen, eikä sen jälkeen kestä kauan, ennen kuin he lähtevät liikkeelle. He voivat laskea, että meillä on enintään viiden tai kuuden tunnin etumatka, ja kolmessa tunnissa he laskevat saavansa meidät käsiinsä."

"Minä en lankaan pelkää, että he löytävät meidät ohi kulkiessaan", sanoi Francis. "Ainoa vaara on siinä, että he alkavat tutkia joka lahtea pitkin koko rannikkoa, kun ensin ovat turhaan etsineet meitä kolmen tunnin matkan päästä."

"Niin, voihan sekin olla mahdollista", sanoi kapteeni, "mutta sitä en kuitenkaan usko. Kun se osa laivastoa, joka lähtee tännepäin etsimään, ei löydä meidän jälkiämme, niin luulee se tietenkin, että olemme purjehtineet toiseen suuntaan ja joutuneet heidän toveriensa käsiin, ja kun nämäkin palaavat tyhjin toimin, niin he otaksuvat tietenkin, että olemme purjehtineet suoraan ulapalle. En usko, että heidän mieleensäkään juolahtaa ruveta etsimään meitä näin läheltä, eniten pelkään vain sitä, että mahdollisesti joku talonpoika keksii meidän piilopaikkamme ja vie siitä viestin Girgentiin."

"Niin, se vaara meitä todellakin uhkaa", sanoi Francis. "Minä ehdotan sen vuoksi, että heti lähetämme maihin kaksikymmentä miestä — Giuseppe näyttää heille kyllä tietä — jotka asettuvat vartioon jonkin matkan päähän toisistaan pitkin kalliorantaa ja saavat käskyn ottaa kiinni ja tuoda tänne jokaisen, joka lähestyy tätä paikkaa."

"Ehkäpä se olisi varovaisinta", myönsi kapteeni. "Tomaso, ota mukaasi kaksikymmentä miestä ja aseta heidät vartioon niinkuin kuulit herra Francescon ehdottavan. Käske että he paneutuvat pitkäkseen pensaikkoon eivätkä näyttäydy millään ehdolla, jollei joku tule siksi lähelle, että hän voi nähdä kallion reunan ylitse."

"Giuseppe", sanoi Francis, "sinä saat näyttää heille tietä. Sinulla on kylliksi aikaa kiivetä kallion huipulle ja palata takaisin, ennen kuin kaleerit ilmestyvät."

Neljännestuntia myöhemmin kapteeni lähti Matteon ja Francisin kanssa maihin ja järjesti vartijat. Hetken kuluttua he päästivät kaikki yhtä aikaa huudahduksen, sillä genovalainen kaleeri souti kovalla vauhdilla siitä ohitse.

"He ovat lähettäneet vain yhden kaleerin etsimään meitä", sanoi Francis. "He tiesivät tietenkin, että he voisivat helposti voittaa meidät. Varmaankin toinen on lähtenyt länteen ja muut ulapalle eri suuntiin. Olipa tosiaankin onni, ettemme yrittäneetkään paeta merelle, sillä siinä tapauksessa he varsin pian olisivat saaneet meidät kiinni. Kai te tänä yönä aiotte lähteä matkaan, kapteeni?"

"Tietysti", vastasi kapteeni. "Me panemme kaikki kuntoon voidaksemme pystyttää mastot niin pian kuin kaleeri on palannut takaisin. Meidän ei tarvitse pelätä, että he tulevat uudestaan tälle puolelle, sillä ensiksikin miehet ovat saaneet soutaa vähintään kahdeksan tuntia, ja toiseksi he eivät voi tietää, ennen kuin kaikki kaleerit ovat palanneet, onko meidät saatu kiinni vai ei. Luulenpa siksi, että aivan huolehti voimme pystyttää mastot niin pian kuin kaleeri palaa. Heti kun tulee pimeä, laskemme aivot veteen ja soudamme lounaaseen. Me voimme olla jo kaukana ennen aamun koittoa, vaikka he yrittäisivätkin uudelleen etsiä meitä, mikä kuitenkaan ei ole luultavaa."

"Mitä teemme vangeille, kapteeni?"

"Ei meillä ole muuta neuvoa kuin ottaa ne mukaamme, herra Francesco. Tosin en ole lainkaan mielissäni siitä vaivasta, mutta me emme voi laskea heitä maihin ennen lähtöämme, sillä tunnissa he voivat päästä Girgentiin, ja silloin joutuisimme jo huomenaamalla kiinni."

Vasta myöhään iltapuolella kaleeri palasi hitaasti ja raskain aironvedoin takaisin.

"Uhraisin mielelläni kuukauden palkan", sanoi kapteeni, "jos voisin tänä iltana olla satamassa. Ajatelkaa, miten äkäisiä he ovat huomattessaan, että olemme päässeet karkuun! Miten eri kaleerien miehistöt sättivätkään toisiaan, kun eivät ole pitäneet silmiään auki eivätkä tehneet parastaan! Herra Francesco, teitä minä saan kiittää paitsi laivan pelastumisesta myöskin hyvästä kujeesta, jota en tule unohtamaan niin kauan kuin elän. Kylläpä on hauska sitten kertoa viinipikarin ääressä, miten me

petkutimme kokonaista genovalaista laivastoa ja anastimme aivan heidän nenänsä edestä Lidon. Mikä makupala se onkaan, varsinkin kun saa kertoa sen jollekin genovalaiselle, jonka sattuu tapaamaan sodan jälkeen. Sellainen juttu voi saada toisen harmista hyppäämään vaikka veteen."

"Nyt, pojat", jatkoi hän kääntyen merimiesten puoleen, "tarttukaa taljoihin ja nostakaa mastot niin pian kuin tuo kaleeri on kadonnut niemen taakse."

Kymmenen minuuttia myöhemmin mastot olivat pystyssä ja ne sidottiin lujasti köysillä tynkiin kiinni. Sitä paitsi hakattiin kiiloja köysien väliin, jotta mastot tulisivat niin tukeviksi kuin suinkin. Jo ennen pimeän tuloa kaikki oli lähtöön valmiina.

"En usko, että he voivat meitä enää huomata", sanoi kapteeni.

"En minäkään sitä usko", sanoi Francis, "mutta varovaisinta on odottaa vielä neljäntuntti. Hulluahan olisi olla varomaton nyt, kun kaikki tähän asti on käynyt onnellisesti. Miehistöhän voi asettua veneisiin ja hinata meidät salmesta ulos, ja ennenkuin olemme saaneet veneet laivaan, on varmaan jo kylliksi pimeää."

"Luulen, että tuulikin nousee hetken kuluttua", sanoi kapteeni, "ja toivoakseni suotuisalta puolelta. Mutta ei sillä väliä, vaikka merimiehet saisivatkin hetken aikaa tehdä kovaa työtä. He ovat laiskotelleet kaksi viimeistä päivää."

Merimiehet tarttuivat airoihin reippain voimin. He olivat kovin mielissään saadessaan lähteä saarelta, varsinkin he olivat hyvillään siitä, että heidän oli onnistunut petkuttaa genovalaisia. Ja vaikka Lido oli raskaassa lastissa, kynti se sittenkin hyvällä vauhdilla merta.

Tunnin ajan he soutivat pitkin rannikkoa, sillä he pelkäsivät, että joku takaisin palaavista kaleereista voisi keksiä heidät, jos he suuntaisivat kulkunsa suoraan ulapalle. Mutta sitten kapteeni käänsi peräsimen pois rannasta. Nyt alkoi tuuli puhaltaa, ja purjeet nostettiin. Merimiehet jatkoivat sittenkin jonkin aikaa soutua, mutta tuuli yltyi nopeasti, ja kapteeni käski nostaa aivot laivaan. Kaksinkertainen viiniannos jaettiin miehistölle, ja pari tuntia laulettiin ja laskettiin leikkiä, kunnes Francis ja Matteo menivät levolle.

Aamulla oli kova tuuli. Isopurje oli laskettava alas, mutta kokkapurje kuljetti Lidoa hyvällä vauhdilla eteenpäin, ja ennen iltaa saavuttiin Spartiventon niemeen. Tuulta riitti seuraavaan aamuun, jolloin he saapuivat Tarenton lahteen. Sen jälkeen seurasi vuoroin tyyntä ja vihureita, ja kesti kaksi viikkoa, ennen kuin he näkivät Venetsian tornien kohoavan veden pinnasta.

"Olen ollut levoton puolestanne", sanoi herra Polani, kun Francis astui hänen luokseen. "Eräs meidän kaleerilaivoistamme on kertonut, että genovalainen laivasto risteili Sisilian rannikolla, ja vaikka sotaa ei vielä olekaan julistettu, niin pelkäsin sittenkin, että he olisivat voineet ottaa teidät saaliikseen."

"Sen he tekivätkin", sanoi Francis nauraen. "He anastivat meidät Girgentin satamassa, ja Genovan lippu liehui Lidon isossa mastossa."

"Mutta miten se on mahdollista", Polani sanoi, "koska te olette nyt täällä? Mahdotonta, että hyvillä sanoilla olisitte saaneet heidät luopumaan saaliista, jonka he kerran olivat anastaneet."

"Ei, se ei kuulu genovalaisten tapoihin, yhtä vähän kuin meidänkään", sanoi kapteeni. "Me olimme heitä viekkaammat, anastimme laivan takaisin heidän nenänsä edestä."

"Te laskette leikkiä", sanoi Polani, "sillä minulle kerrottiin, että Lido oli täyteen lastattu, ja lastattu laiva ei koskaan voi päästä sotalaivaa pakoon, vaikka se olisi ennättänyt edelle miten paljon hyvänsä. Yhtä hyvin syöttösika voisi koettaa paeta jahtikoira."

"Se on totta, herra Polani, emmekä me uskaltaneetkaan luottaa nopeuteemme. Me petkutimme heitä perinpohjaisesti. Ja kun minä sanon me, niin tarkoitan herra Francescoa, sillä kunnia tulee yksin hänen osalleen. Jollei tämä nuori herra olisi ollut mukana, niin samoilisin minä koko miehistöni kera nyt Sisilian metsissä, ja Lido olisi Genovan satamassa."

"Aivan niin, serkku hyvä", sanoi Matteo. "Francesco me saamme kiittää vapaudestamme, ja hänen ansionsa on, että Lido ja sen lasti on pelastunut."

"Minä keksin vain hyvän keinon", sanoi Francis, "mutta yhtä hyvin kapteeni Pesaro tai kuka muu hyvänsä olisi voinut sen keksiä, jos hän olisi ollut meidän kanssamme, ja niin pian kuin minä esitin suunnitelmani, pani kapteeni sen heti toimeen."

"Ei, se ei ole totta, herra Francesco", sanoi kapteeni varmasti. "Minulla ei ollut mitään osaa koko yrityksessä, minä vain seurasin teidän neuvojanne, ja te olisitte pelastanut Lidon yhtä hyvin ilman"

minuakin."

"No, minä ratkaisin itse sen asian, kunhan saan tarkempia tietoja", sanoi Polani. "Mutta koska juttu mahtaa olla varsin mielenkiintoinen, niin varmaan tyttärenikin kernaasti kuulisivat sen. Käykää siis viereiseen huoneeseen ja kertokaa kaikki juurta jaksain, niin minä käsken tuoda sisään pullon Kyprokseen viiniä, jotta voimme kastaa kurkkujamme."

"Ensiksikin", sanoi kapteeni, kun tytöt olivat tervehtineet Francista ja kaikki käyneet istumaan, "täytyy minun kertoa, miten Lido anastettiin." Hän kertoi nyt, miten genovalaisten laivasto oli ilmestynyt niin äkkiä, ettei ollut mitään pakenemisen mahdollisuutta, miten hän oli lähettänyt kaikki miehet maihin paitsi neljää merimiestä ja miten hän itse sekä nämä miehet olivat päässeet vapaiksi.

"Tuo on kerrassaan genovalaisten tapaista", sanoi Polani. "Jos he olisivat voineet lähettää neljäkymmentä vankia kotiin, olisivat he sen tehneet, mutta kun laivassa oli vain viisi miestä, he arvelivat, että niiden mukaanottaminen vähentäisi vain kunniaa."

"Nyt kapteeni, minä tahdon jatkaa", sanoi Matteo, "koska minä olin Francescon mukana, kun hän keksi piilopaikan."

Kun hän oli lopettanut kertomuksensa, sanoi herra Polani. "Ei epäilystäkään siitä, ettette te olisi oikeassa, kapteeni, ja että Francescon tarkka huomiokyky ja päättäväisyys yksinään on pelastanut Lidon. Minä tunnen nämä hänen ominaisuutensa jo ennestään, ja minulla on niistä ollut paljon hyötyä. Jollei hän olisi syntynyt rauhalliseksi kauppiaksi, niin tulisi hänestä vielä kerran suuri amiraali, mutta ne ominaisuudet, jotka ovat välttämättömiä soturille, voivat olla hyödyksi rauhankin aikoina, ja minun mielestäni on aivan yhtä kunniaakasta olla kelvollinen kauppias kuin kelvollinen sotilas. Tästä lähin en pidä sinua enää lapsena, sillä huomaan, että voin uskoa sinulle hyvinkin tärkeitä tehtäviä, vaikka oletkin vielä nuori."

Francisin seuraava matka suuntautui Haifaan, ja se onnistui hyvin. Kun hän palasi takaisin, vallitsi Venetsiassa kiihtynyt mieliala — sota oli vihdoinkin julistettu, ja kaikki voimat ponnistettiin laivaston varustamiseen, jotta se voisi vetää vertoja genovalaisille. Ylin päällikkyys uskottiin Vettore Pisanille, ja dogi itse vihki hänet Pyhän Markuksen kirkossa tähän korkeaan toimeen jättäen Venetsian suuren lipun hänen huostaansa seuraavin sanoin:

"Jumala on valinnut teidät puoltamaan tasavaltaa ja vaatimaan korvausta niiltä, jotka ovat uskaltaneet sitä loukata. Sen vuoksi me annamme teille tämän kunniakkaan lipun, joka teidän tulee tuoda meille takaisin tahrattomana ja voitokkaana."

Pisani oli kansan suuressa suosiossa rehellisen ja suoran käytöksensä vuoksi. Hän oli aina valmis ottamaan osaa miehistön kärsimyksiin ja näytti heille hyvää esimerkkiä reippaalla olemuksellaan ja urhoollisuudellaan.

Hän oli sukua Polanin perheelle ja kävi useita kertoja heillä ennen kuin hän läksi merelle. Sukulaiseltaan hän sai nyt kuulla, miten Francis oli pelastanut Boniton merirosvojen käsistä ja miten hänen oli onnistunut anastaa Lido genovalaisilta, ja hän ihastui siinä määrin hänen rohkeaan ja reippaaseen käytökseensä, että tarjoutui ottamaan Francisin mukanaan laivaansa, mutta Polani kehoitti nuorukaista kieltäytymään tarjouksesta.

"Onhan totta", sanoi hän, "että useimmat meidän aatellisperheistämme samoin kuin minäkin harjoittavat kaupantekoa ja että he yhtenä päivänä voivat esiintyä rauhallisina kauppiaina ja seuraavana valtion virassa olevina sotilaina, mutta jos tahdot seurata neuvoani, niin sinun tulee kokonaan antautua ammatin rauhalliseen puoleen. Viiden, kuuden vuoden kuluttua voi olla aivan toisin. Olen monta kertaa tarjonnut laivojani valtion palvelukseen, ja jos meillä silloin on sota, voit päästä jonkun laivani päälliköksi, mutta jos nyt jo antaudut valtion palvelukseen, niin täytyisi sinun pysyä siinä pari vuotta ja siten menisi aikasi kauppiaina hukkaan. Muissa maissa mies voi antautua sotilauralle ja olla koko ikänsä sotilaina, ja hän voi tällä uralla voittaa sekä kunniaa että omaisuutta. Mutta niin ei ole Venetsiassa. Täällä olemme kaikki kansalaisia ja rupeamme sotilaisiksi vasta sitten, kun tarve vaatii. Sukulaiseni Pisanikin voi tänään olla amiraali, mutta jo viikon perästä yksityinen kansalainen. Sen vuoksi, poikani, arvelen, että tekisit kovin ajattelemattomasti, jos nyt luopuisit kauppa-alalta ja antautuisit sotapalvelukseen."

"Olen aivan samaa mieltä itsekkin", sanoi Francis, joskin hän, totta puhuen, hetken aikaa tunsu suurta kiusausta ottaa vastaan Pisanin tarjouksen. "Alan hiukan ymmärtää jo kaupantekoa enkä toivoisi mitään niin kernaasti, kuin saada tulla kelvolliseksi kauppiaksi. Mutta myönnän kyllä, että tahtoisin mielelläni olla mukana kunniakkaassa meritaistelussa."

"Niin, tulla ehkä tapetuksi ensi taistelussa, Francesco, sillä ei voima eikä urhoollisuus voi suojella genovalaista jousta vastaan. Ei, poikani, tyydy sinä kaupankäyntiin, varsinkin kun huomaat, että

kauppiainkin elämä voi olla jännittävää."

Francis myönsi, että Polani oli oikeassa ja että hän saattoi olla tyytyväinen niihin seikkailuihin, joita oli saanut kokea viimeisten kuuden kuukauden aikana. Hän pysytteli maissa toista kuukautta, ja vasta kolme viikkoa sen jälkeen, kun Pisani oli lähtenyt matkaan, hän pääsi jälleen merelle. Tieto tuli aivan äkkiä. Polani oli aamulla varhain saanut kutsun saapua neuvoston kokoukseen, ja palatessaan sieltä hän sanoi Francisille:

"Sinun täytyy heti lähteä satamaan, Francis. Olemme saaneet tietoja Pisanista. Hän on purjehtinut melkein Genovaan saakka tapaamatta Fieschin laivastoa. Genovassa vallitsee ääretön kauhu. Fiesolen herttua, joka on meidän liittolaisemme, uhkaa kaupunkia maan puolelta, ja se tieto, että Pisani on lähitienoilla, näyttää saattaneen heidät aivan päästään pyörälle. Heidän ensimmäinen toimenpiteensä, niin kuin tavallisesti, oli panna dogi viralta ja valita uusi. Mutta se ei ole pääasia. Pisani on pyytänyt, että hänelle lähetettäisiin ruokavaroja ja aseita muutamilla laivoilla. Niiden on määrä purjehtia Messinan salmen läpi ja pitkin Italian rannikkoa, kunnes ne kohtaavat hänet. Hänen laivastonsa on aivan liian pieni, jotta hän uskaltaisi hyökätä itse Genovan kimppuun. Hän aikoo jäädä joksikin aikaa kaupungin läheisyyteen siinä toivossa, että Fieschin laivasto palaa takaisin. Jollei se sitä tee, hän aikoo lähteä etsimään sitä pitkin rannikkoa.

"Minä olen antanut heidän käytettäväkseen Boniton ja luvannut, että se on valmiina lähtöön huomonaamulla, jos he lähettävät tavarat laivaan tänään. Kolme muutakin kauppiasta on luvannut laivojaan tähän tarkoitukseen, mutta ne eivät ole lähtövalmiit ennen kuin parin päivän kuluttua. Toivotaan hartaasti, että Bonito voisi lähteä heti matkaan, sillä paitsi ruokavaroja ottaa se mukaansa suuren joukon nuolia, keihäitä ja muita aseita, joita ei ollut kylliksi varushuoneessa Pisanin lähtiessä matkalle. Laivaan otetaan suuri miehistö mukaan, sillä koska on kova kiire, täytyy airojen alati olla liikkeessä, kunnes tapaatte laivaston. Siksi aion siirtää Lidon miehistön Bonitoon, jotta miesten lukumäärä nousisi sataan. Lidon kapteeni saa päällikkyuden. Sinut minä nimitän edustajakseni ja toiseksi päälliköksi. Lähde nyt laivaan niin pian kuin ennätät, sillä siellä on kylliksi työtä sinulle huomonaamuun asti, jos tahdomme saada laivan siksi lähtökuntoon. Parasta, että menet nyt sanomaan hyvästi tyttärilleni, sillä luultavasti et ennätä palata enää ennen lähtöä. Voit lähettää Giuseppen hakemaan tavaroitasi, joita tarvitset mukaan. Matteo saa seurata sinua."

Hetkistä myöhemmin Francis oli matkalla satamaan annettuaan Giuseppelle toimeksi vuokrata gondolin ja seurata jäljessä matkatavaroiden kera. Niinkuin Polani oli sanonut, oli hänellä työtä aina seuraavaan aamuun asti. Hän teki lastiluettelot sillä välin, kuin kapteeni valvoi köysistön panoa sekä kaikkia muita töitä, jotta laiva saataisiin täyteen purjehduskuntoon. Osa miehistä tervasi laivan kylkiä, sillä kaksi päivää sitten se oli palannut Espanjasta, toiset laivamiehet purkivat lastia laivan toisesta luukusta, samalla kun toisesta luukusta lastattiin uutta lastia. Näytti melkein mahdottomalta saada kaikkea järjestykseen määräaikaan mennessä, mutta jokainen teki ahkerasti työtä, ja aamun sarastaessa oli melkein kaikki valmista.

Polani itse tuli satamaan heti, kun aamu alkoi valjeta ja lausui tyytyväisyytensä suoritettun työn johdosta. Puolta tuntia myöhemmin ankkuri hilattiin ylös. Juuri kun purjeet nostettiin, saapui Matteo.

"Sinä tulet tosiaan viime hetkellä, Matteo", sanoi Polani, "miksi et tullut jo eilen auttamaan toisia?"

"Minä olin ulkona", sanoi Matteo, "kun teidän sananne saapui, ja tulin kotiin parhaiksi mennäkseni kutsuihin dogin palatsiin, minä tiesin, etten kuitenkaan voisi olla miksikään hyödyksi sinä aikana, kun laivaa lastattiin."

"Sinä et voi koskaan olla miksikään hyödyksi laivassa, jos lähdet kutsuihin silloin, kun laivassa on työtä. Olisit voinut merkitä paalit sitä mukaa kuin ne tuotiin laivaan yhtä hyvin kuin kuka muukin. Lika ja tomu ei taida sopia niin hienolle herralle kuin sinä olet, vai mitä? Jos toisella kertaa et tule laivaan, kun sinua lähetetään hakemaan, etkä tee sitä mihin pystyt, niin et pääse lainkaan mukaan. Toinen puoli ammattia on yhtä tärkeä kuin toinenkin, ja merimiehen täytyy osata muutakin kuin kävellä kannella ja katsella miten laiva purjehtii määräpaikkaansa."

Matteo häpesi saadessaan tällaiset nuhteet, mutta kun Polani oli lähtenyt laivasta, palasi hänen hyvä tuulensa jälleen.

"Sukulaiseni oli pahalla tuulella tänään", sanoi hän nauraen Francisille, "mutta en luullut todellakaan, että olisin voinut olla täällä miksikään hyödyksi, ja juhla oli todellakin suurenmoinen. Kaikki olivat siellä, ja minusta olisi tuntunut kovin ikävältä, jollen olisi saanut olla mukana."

"Kullakin on oma makunsa, Matteo. Minusta on paljon hauskenpi tehdä koko yö työtä kuin vetelehtiä toimettomana palatsissa."

"Toimettomana!" toisti Matteo harmissaan. "Minä keskustelin ihmisten kanssa kaiken iltaa."

"Keskustelit, mistä sitten, Matteo?"

"Kuumuudesta, soitosta, puvuista ja viimeisestä skandaalista, joka piazzalla on tapahtunut."

"Sellaista minä en sano keskusteluksi, vaan loruillemiseksi. Ja nyt, Matteo, saat pitää itsestäsi huolta, sillä minä aion mennä hyttiin ja nukkua pari tuntia."

"Sitä sinä näytät tarvitsevankin", sanoi Matteo, "mutta luulenpa, että vielä enemmän kaipaat pesua. Sinä olet aivan musta tomusta."

Francis meni hyttiinsä ja seurasi Matteon neuvoa, ennen kuin meni nukkumaan. Parin minuutin kuluttua hän oli vaipunut sikeään uneen, eikä herännyt ennen kuin Giuseppe tuli sisään ja ilmoitti, että päivällinen oli valmis.

Boniton matka sujui nopeasti. Kun he pääsivät Italian eteläisen niemen ohi, tähystivät he joka puolelta Fieschin laivastoa, mutta pääsivät salmen läpi näkemättä ainoatakaan laivaa, jolla olisi ollut Genovan lippu. Tarkasti he tähystelivät myös Pisanin kaleereja ja laskivat joka ilta ankkurin, etteivät yöllä purjehtisi niiden ohitse. Kerran he saivat käsiinsä kalastajaveneen, jolta koettivat tiedustella uutisia kummastakin laivastosta, mutta muuta he eivät saaneet tietää, kuin että Fieschin laivasto pari päivää sitten oli suunnannut kulkunsa pohjoiseen päin ja ettei Pisanin laivastosta ollut nähty jälkeäkään.

YHDESTOISTA LUKU

Anzion taistelu

"Me olemme joutuneet varsin kauaksi pohjoiseen", sanoi kapteeni eräänä päivänä toukokuussa. "Olemme lähellä Anziota, niin sanotuilla genovalaisilla vesillä. Jos jokin erikoinen tapahtuma on estänyt Pisanian toteuttamasta aikomustaan, niin ettei hän ole voinut palata takaisin pitkin rannikkoa, tai jos hän on päässyt huomaamattamme purjehtimaan ohitsemme, on meidän asemamme varsin vaarallinen. Sillä niin pian kuin hän peräytyy, voimme olla varmat siitä, että genovalaiset kaleerit ovat heti taas liikkeellä, ja vaikkemme joutuisikaan Fieschin laivaston kanssa yhteen, niin voi joku sen risteilijöistä keksiä meidät sittenkin."

"Vaara voi kylläkin olla suuri", sanoi Francis, "mutta me olemme saaneet määrättyt käskyt. Meidän tuli purjehtia pohjoiseen, kunnes tapaisimme Pisanin, ja meidän täytyy se tehdä, kunnes Genovan muurit nousevat eteemme. Jos me silloin näemme, ettei hänen laivastoaan ole satamassa, palaamme takaisin."

"Niin, jos genovalaiset antavat meille siihen tilaisuutta, herra Francesco, mutta jo paljon ennen kuin voimme huomata, onko Pisani satamassa vai ei, näkevät he meidät kukkuloiltaan ja lähettävät sotalaivan meidän kimppuumme. Mutta meidän täytyy uskaltaa, ja jos joudumme pulaan, niin luotan teihin, te pelastatte meidät kyllä siitä."

"Parasta, ettette liiaksi luota minuun", sanoi Francis nauraen. "Ei aina käy yhtä onnellisesti kuin Girgentissä."

Vihdoin he saivat eräältä kalastajalta kuulla, että Fieschin laivasto oli edellisenä päivänä purjehtinut pohjoiseen ja oli nyt Anzion lahdessa. Koska Anzio oli vain parin mailin päässä, pitivät he neuvottelua. Jos he jatkaisivat matkaansa, he voisivat helposti joutua kiinni, mutta vaara ei näyttänyt kovin suurelta. Genovalainen amiraali ei voinut olettaa, että venetsialainen kauppalaiva purjehtisi näin lähellä Genovaa, ja ehkäpä he siksi voisivat päästä ohi häiriöttä. Toiselta puolen genovalaiset olisivat voineet kuulla, että Venetsiasta oli lähetetty muutamia kauppalaivoja viemään ruokavaroja Pisanin laivastolle, ja siinä tapauksessa he varmaankin pitäisivät kaikkia aluksia tarkasti silmällä. Mutta jos yritettäisiin välttää tätä vaaraa ja purjehdittaisiin kauemmaksi merelle, niin voisi käydä niin ikävästi, ettei tavattaisi Pisanin laivastoa, jos se olisi paluumatkalla.

"Minä luulen", sanoi kapteeni kauan neuvoteltuaan, "että on viisainta laskea ankkuri tänne maan suojaan tänä yönä. Jollen erehdy, nousee myrsky aamupuolella. Taivas ei miellytä minua lainkaan. Huomenna saamme nähdä millainen ilma on ja sitten voimme tarkemmin päättää."

Niinkuin kapteeni oli ennustanut, alkoi aamupuolella kovasti tuulla ja meri aaltoilla vaahtopäänä. Päätettiin jatkaa matkaa maan suojassa, kunnes tultaisiin Anzion lahden suuhun ja nähtäisiin, oliko

Fieschin laivasto siellä vielä. Jos niin olisi, käännettäisiin suoraan merelle. Sitten jatkettaisiin matkaa taas pohjoiseen noin neljän tai viiden mailin päässä rannikosta, siinä toivossa, ettei genovalainen amiraali näin kovassa ilmassa lähettäisi kaleerejaan tarkastamaan ohikulkevaa laivaa.

He purjehtivat eteenpäin, kunnes saapuivat Anzion lahden kohdalle ja laskivat siitä ulommaksi merelle. Äkkiä he näkivät jonkun matkan päässä laivaston purjehtivan rannikolle päin.

"Valmiit kääntämään!" huusi kapteeni. "Genovalaiset ovat risteilleet kauemmaksi pohjoiseen ja palaavat nyt takaisin rannikolle. Tällaisessa ilmassa pitäisi Boniton voida ehtiä heitä pakoon."

"Ehkäpä se on Pisanin laivasto", sanoi Francis, kun laiva oli kääntynyt.

"Mahdollista kyllä", sanoi kapteeni, "mutta me emme uskalla viipyä niin kauan, että pääsisimme asiasta selville."

"Ei, mutta jos purjehdimme peninkulman päähän merelle, niin voimme nähdä niemen toiselle puolelle ja siten saada tietää, onko Fieschin laivasto lahdessa."

Kapteeni oli samaa mieltä. Kymmenen minuutin kuluttua kohosi riemuhuuto Boniton kannelta, sillä genovalainen laivasto näkyi lahden pohjukassa. Toinen laivasto oli siis Pisanin.

"Kas!" huudahti Francis. "Genovalaiset ovat juuri huomanneet heidät ja nostavat parasta aikaa purjeita. He lähtevät joko heitä vastaan tai pakenevat. Meidän aluksiamme on enemmän — ei, erotus ei kuitenkaan ole kovin suuri. Pisanilla on kaikkiaan neljätoista laivaa, mutta varmaankin jotkut niistä ovat jääneet jälkeen tai hävinneet. Montako te voitte erottaa kapteeni?"

"Luullakseni niitä on vain yhdeksän", vastasi kapteeni, "ja genovalaisia on aivan yhtä monta."

"Silloin Fieschin täytyy taistella, jollei hän ole arkalasta kotoisin", sanoi Matteo, "mutta miksi me siinä tapauksessa purjehdimme näin kauas ulapalle?"

"Fieschi ei suinkaan halua ruveta taisteluun ankkurissa", vastasi kapteeni, "siitä olisi meidän joukoillemme liaksi etua, ja jos genovalaiset voitettaisiin, ei ainoakaan heistä voisi päästä pakoon. Ei, hän tekee viisaasti nostaessaan purjeet, mutta tässä myrskyssä hänen on melkein mahdoton ryhtyä taisteluun. Kaksi laivaa voi töin tuskin tällaisessa aallokossa pysyä vieretysten kaatumatta. Sitä paitsi Fieschi ei suinkaan oleta, että me tässä myrskyssä hyökkäämme hänen kimppuunsa, mutta Pisani taistelee, vaikka rajumyrsky ulvoisi."

Näyttipä todellakin siltä, kuin näin kovassa aallokossa olisi mahdotonta taistella. Bonito keinui niin pahasti, että vettä tuli sisään. Purjeita oli reivattu niin paljon kuin mahdollista, ja sittenkin laiva kallistui pahasti joka kerta, kun tuulenpuuska tarttui purjeisiin. Mutta molemmat amiraalit halusivat siksi kiihkeästi taistella, etteivät he kiinnittäneet huomiota sellaiseen vaikeuteen, vaan näyttivät heti hyökkäävän toistensa kimppuun.

"Antaisin mitä hyvänsä, jos pääsisin yhteen noista kaleerilaivoista", sanoi Matteo. "On kauheaa maata täällä toimittomana, kun tuollainen taistelu on tulossa."

"Emmekö voisi vähitellen purjehtia lähemmäksi, kapteeni?" kysyi Francis. "En tarkoita, että ottaisimme osaa taisteluun, sillä meillähän on vain sata miestä, ja kussakin kaleerissa on varmaankin kolme kertaa enemmän, mutta voisimme ainakin olla niin lähellä, että näkisimme jotakin ja mahdollisesti mennä auttamaan jotain laivaa, jonka on pakko vetäytyä pois taistelusta."

"Jos haluatte, niin voimme tehdä sen, herra Francesco", kapteeni sanoi, "mutta teidän vastuullanne; muistakaa kuitenkin, että jos maanmiehemme joutuvat tappiolle, Bonito voidaan vallata."

"En pelkää, että vihollinen voittaisi Pisanin, koska se ei ole häntä voimakkaampi", sanoi Francis; "ja vaikka genovalaiset voittaisivatkin, niin heillä on varmaan siksi paljon työtä korjaillessaan omia vammojaan ja vartioidessaan vankejaan, etteivät he ennätä ajaa takaa sellaista alusta kuin meidän."

"Onhan se totta" myönsi kapteeni, joka oli yhtä halukas näkemään taistelua läheltä kuin Francis ja Matteokin.

Molemmat laivastot olivat täysissä purjeissa, sillä soutua ei voitu ajatellakaan tällaisessa aallokossa. Niin pian kuin he ennättivät toisten kohdalle, hajaantuivat laivat, ja heti kun jokainen oli valinnut vastustajan, alkoi itse taistelu. Tällä kertaa muodostui taistelu aivan toiseksi kuin tavallisesti, jolloin taistelevat aina yrittävät hyökätä vastustajansa kimppuun ja vallata sen. Se oli nyt aivan mahdotonta, sillä laivat olisivat murskautuneet kuin munankuoret toisiaan vasten. Sen sijaan kummaltakin puolen sateli heittoaseita. Jousimiehet käsittelivät suurella taidolla jousiaan, suuret heittokoneet lennättivät heittokeihäitä ja suuria kiviä, ja siitä syntyvä ryske oli yksin myrskyn ääntä ja taistelevien huutoja

voimakkaampi. Kanuunat, joita kaikissa kaleereissa oli, olivat siksi vaikeasti käsiteltäviä, ettei niitä voitu tällaisessa ilmassa käyttää.

Kun joku laivoista kohosi aallon harjalle, ja sen vastustaja painui syvälle laaksoon, saattoi edellinen tuottaa hirveää tuhoa jälkimmäisen kannella, mutta seuraavassa hetkessä olivat osat taas vaihtuneet.

Hyvään aikaan ei voitu huomata, että toinen puolue olisi päässyt voitolle enemmän kuin toinenkaan. Lukemattomia sotilaita kaatui kummallakin puolen, mutta voitto ei näyttänyt kallistuvan kummallekaan puolelle ennenkuin raskas kivi museri erään venetsialaisen laivan maston ja alus painui kyljelleen. Se vetäytyi heti pois taistelusta, mutta sen vastustaja seurasi sen kintereillä lennättäen heittoaseita. Vesi vyöryi laivan partaan yli ja huuhteli useita miehiä mereen. Vastustaja, joka näki, että laiva oli aivan avuton, heitti sen oman onnensa nojaan, ja kääntyi Pisanin laivaa vastaan, jonka saattoi tuntea maston päässä liehuvasta lipusta. Se taisteli epätoivoisesti Fieschin laivan kanssa.

Amiraalilaivaa vastaan heitettiin nyt aseita molemmin puolin, ja kun vastustajat huomasivat, että sen miehistö joutui kovaan pulaan, valmistautuivat he valtaamaan laivan kovasta aallokosta välittämättä. Jos Pisani itse joutuisi vangiksi, niin ei olisi kuin seitsemän venetsialaista laivaa yhdeksää genovalaista vastaan, ja silloin voitto olisi varma.

Boniton kapteeni oli antanut sitoa yhteen muutamia raskaita salkoja ja heittää ne mereen, jotta ne tekisivät ankkurin virkaa; sen avulla laiva pysytteli vastatuulella noin puolen mailin päässä taistelupaikalta. Katkeruuden ja tuskan huuto kohosi miehistön keskuudesta, kun he huomasivat, että yksi venetsialaisista laivoista joutui tuuliajolle, ja miesten kiihko yltyi äärimmilleen heidän nähdessään, miten ankarasti hyökättiin Pisanin kimppuun.

"Nyt he aikovat anastaa Pisanin laivan", sanoi Francis. "Meidän täytyy auttaa amiraalia; jos vihollinen valloittaa hänen laivansa, niin olemme hukassa."

"Minä olen valmis, herra Francesco, jos te annatte minulle valtuuden."

"Sen teen", sanoi Francis. "Yhdentekevää häviääkö Bonito tai joutuu vihollisen valtaan, kunhan Pisani pelastuu."

Kapteeni antoi käskyn leikata ankkurinuoran poikki ja purjeet nostettiin. Miehistö riemuitsi, kun se kuuli tämän käskyn. Aseita oli jaettu heille taistelun alkaessa, ja he tarttuivat nyt niihin ollakseen valmiit hyökkäämään.

Molemmat genovalaiset kaleerit olivat heittäneet veteen valtausköytensä ja laskeneet Pisanin laivan kummallekin puolelle. Partaat murskautuivat, kun laivat törmäsivät vastatusten, ja kaikkien kolmen köysistö sekaantui toisiinsa. Genovalaiset hyökkäsivät riemuhuudoin Pisanin laivan kannelle, mutta Pisani itse ja hänen elossa olevat miehensä ottivat heidät sotakirvein vastaan.

Taistelu oli yhä käynnissä, kun Bonito saapui paikalle. Purjeet laskettiin alas, laiva käännettiin kyljittäin taistelevien viereen ja sidottiin kiinni toiseen kaleeriin. Mutta tästä tempusta he eivät suoriutuneet vahingotta. Heti kun laiva lähestyi Venetsian lippu mastossaan, kääntyivät genovalaiset jousimiehet, jotka tähän saakka olivat taistelleet Pisanin miehistöä vastaan, Bonitoa kohti ja alkoivat ampuu uutta vihollista. Heidän nuolensa vahingoittivat Boniton miehistöä paljon enemmän kuin panssaripukuisia sotilaita. Kapteeni kaatui kuolleena kannelle saatuaan nuolen kaulaansa, ja kymmenen tai kaksitoista merimiestä lepäsi hetken kuluttua hänen rinnallaan.

"Yhteislaukaus!" huusi Francis. "Heittäkää sitten jousenne pois ja seurakaa minua kirveinenne!"

Samassa kun laiva laski kaleerin kylkeen, hyppäsi Francis vihollisen alukseen. Matteo oli hänen rinnallaan, Giuseppe heti takana, ja koko miehistö seurasi kintereillä. He kiipesivät ensin peräkannelle ja hyökkäsivät jousimiesten päälle, jotka lyhyen taistelun jälkeen voitettiin, sitten he kiiruhtivat välikannelle, sieltä Pisanin laivaan ja kävivät takaa genovalaisten kimppuun. Nämä yllättyivät täysin. Kokonaan kiintyneinä taisteluun he eivät lainkaan olleet huomanneet Boniton tuloa eivätkä taistelua heidän omalla laivallaan, ja luulivat sen vuoksi, että joku venetsialaisista sotailaivoista oli tullut amiraalin avuksi.

Kun he sitten yhtäkkiä huomasivat vihollisen ahdistavan heitä kahdelta taholta, joutuivat he aivan pyörälle päästään, ja Boniton miehistö tunkeutui joukkojen läpi Pisanin pienen joukon puolelle.

Amiraali kajautti sotahuudon "Pyhä Markus!" Hänen miehensä, jotka olivat jo olleet aivan toivottomia, virkistyivät jälleen saadessaan äkkiarvaamatta apua, ja yhteisin voimin he hyökkäsivät nyt genovalaisten kimppuun.

Nämä taistelivat yhä urhoollisesti ja pelottomasti Fieschin esimerkin ja kehotusten innostamina,

mutta heidän voitonvarmuutensa oli kadonnut, ja vähitellen heidät karkoitettiin oman amiraalilaivansa kannelle. Täällä he yrittivät leikata touvit poikki ja irrottaa laivat toisistaan, mutta köydet ja raakapuut olivat sekaantuneet lujasti yhteen, ja venetsialaiset hyökkäsivät nyt vuorostaan Fieschin laivaan aloittaen taistelun uudelleen. Hetken aikaa ratkaisu näytti epävarmalta. Genovalaisilla oli yhä ylivoima, mutta heidän rohkeutensa oli lamaanunut sen vuoksi, että voitto, josta he olivat olleet aivan varmat, äkkiä ja odottamatta näytti menetetyltä.

Pisanin läsnäolo lisäsi myös venetsialaisten voimat kaksinkertaisiksi. Hän oli suosituin kaikista päälliköistä, ja jokainen koetti seurata hänen esimerkkiään. Taistelun jatkuttua vielä kymmenen minuuttia ei ratkaisu enää ollutkaan epävarma. Monet genovalaisista piiloutuivat kannen alle, toiset heittivät aseensa käsistään, ja kun heidän amiraalinsa näki, että kaikki vastarinta oli turhaa, laski hän maahan miekkansa ja antautui vangiksi.

Tuskin taistelu oli lakannut, niin Pisani kääntyi Francisin puoleen, joka oli taistellut hänen rinnallaan ja sanoi:

"Minä kiitän teitä omissa ja tasavallan nimissä! Miten ja mistä tulitte, sitä en tiedä. Tulitte aivan kuin suoraan taivaasta juuri sinä hetkenä, jolloin kaikki oli menetetty. Kuka te olette? Kasvonne tuntuvat minusta tutuilta, vaikka en voi muistaa, missä olen teidät nähnyt."

"Minä olen Francis Hammond! Minulla oli kunnia tavata teidät herra Polanin talossa, ja te olitte siksi ystävällinen, että tarjouduitte ottamaan minut mukanaan merelle."

"Nyt minä muistan!" sanoi Pisani. "Mutta miten te tulitte tänne?"

"Minä tulin Bonito-laivalla, Polanin aluksella. Se on tuossa genovalaisen kaleerin toisella puolella. Meillä on mukanaamme hiukan tavaraa teitä varten. Me katselimme taistelua jonkin matkan päästä, kunnes näimme, että jouduitte ahtaalle ja tarvitsitte apua, ja silloin emme voineet enää pysyä toimettomina. Kapteenimme sai kuolettavan haavan juuri kuin laskimme kaleerin kylkeen, ja minä olen nyt laivan päällikkö. Tämä on ystäväni Matteo Giustiniani, joka on vapaaehtoisena mukana laivassa."

"Minä muistan teidät, herra Matteo" sanoi Pisani puristaen hänen kättään. "Olen nähnyt teidät useasti isänne kotona. Minä voin nyt antaa hänelle hyvän todistuksen teistä, sillä näin teidän taistelevan urhoollisesti. Mutta siitä voimme puhua myöhemmin. Meidän täytyy nyt ryhtyä erottamaan kaleereita, muuten ne hankautuvat rikki toisiaan vasten. Sitten kiiruhdamme auttamaan toisia."

Genovalaiset vangit vietiin kahlehdittuina kannen alle, ja sitten venetsialaiset alkoivat hakata poikki köysiä ja irrottaa laivan takilaa.

Francis piti vain kaksikymmentä miestä Bonitossa, muut jaettiin molempien vallattujen genovalaisten laivojen kesken, ja amiraali käänsi nyt huomionsa taisteluun. Mutta se oli jo melkein lopussa. Genovalaiset joutuivat pakokauhun valtaan nähdessään Venetsian lipun amiraalilaivansa mastossa. Viisi heidän laivoistaan nosti heti kaikki purjeensa ja lähti pakoon, kaksi jäljellä olevaa, joita venetsialaiset kaleerit ympäröivät, laskivat lippunsa.

Taistelu oli ollut hyvin verinen, ja vain kahdeksansataa miestä oli elossa neljässä vallatussa kaleerissa.

Tämä taistelu on historiassa tunnettu Anzion meritaistelun nimellä.

Oli taisteltu kaiken päivää, ja oli jo melkein pimeä, kun venetsialainen laivasto saaliineen laski ankkurinsa maan suojaan.

Koko yö kului haavoittuneitten hoitoon, ja päivä jo valkeni, ennen kuin uupuneet miehistöt pääsivät levolle. Iltapuolella Pisani nosti merkinantolipun kutsuen päälliköt amiraalilaivaan, ja heidän läsnäollessaan hän kiitti juhlallisesti tasavallan nimessä Francista siitä avusta, jonka tämä oli tuonut hänelle kaikkein ratkaisevimpana hetkenä. Hän tunnusti, että jollei tätä apua olisi saapunut, sekä hän itse että hänen miehistönsä olisivat joutuneet hukkaan ja voitto varmaankin olisi kallistunut genovalaisten puolelle.

Kun kokous oli loppunut, hän vei Francisin mukanaan omaan hyttiinsä ja tarjosi hänelle paikkaa laivassaan.

"Jos yrittäisin palkita teidän urhoollisuutenne ansion mukaan", sanoi hän, "niin minun tulisi tarjota teille heti päällikkyyys jossakin kaleerissa. Mutta sillä en tekisi teille mitään palvelusta, sillä kaikki nuoret aatelismiehet laivastossani kadehtisivat vain teitä. Sitä paitsi olette vielä kovin nuori, ja vaikka Venetsian neuvosto ei voi kieltäytyä antamasta oikeaa arvoa sille palvelukselle, jonka olette valtiolle tehnyt, niin ehkäpä se sittenkin teidän nuoruutenne vuoksi kieltäytyisi vahvistamasta sellaista

nimitystä, mutta jos tahdotte ruveta minun luutnantiksi, niin voin luvata, että pääsette nopeasti arvossa kohoamaan ja saatte pian oman kaleerinkin. Me venetsialaiset emme vieroksu ulkomaalaisia. Moni ulkomaalainen on meillä korkeassa asemassa, ja joskus jopa armeijamme ylipäällikkönäkin."

Francis kiitti amiraalia sydämellisesti hänen tarjouksestaan, mutta selitti, että hän sekä isänsä tahdosta että omasta halustaan oli valinnut kauppiaan ammatin tulevaisuuteen. Sitä paitsi Polanin suosio teki hänen tulevaisuutensa siksi turvatuksi, ettei hän edes halunnutkaan vaihtaa sitä päällikkyyteen Venetsian valtion palveluksessa.

"Olette aivan oikeassa", sanoi amiraali. "Kaikki valtiot ovat epäkiitollisia ja varsinkin tasavallat. Siellä, missä kaikkia pidetään yhdenvertaisina, kadehditaan aina sitä, joka kohoaa toisten yläpuolelle. Joukko on vaihtelevainen ja helposti johdettavissa, ja jos onni sattuu kääntymään, niin se, joka tänään on ihailtu sankari, voi huomenna joutua maanpakolaiseksi. On hyvinkin luultavaa, että minäkin jonakin päivänä saan tutkia Venetsian vankiloitten seinä."

"Mahdotonta, signori!" huudahti Francis. "Kansa raastaisi hengiltä jokaisen, joka uskaltaisi teitä loukata."

"Niin, tällä hetkellä, poikaseni. Mutta minä tunnen maanmieheni. He eivät ole aivan yhtä epävakaita ja ailahtelevaisia kuin genovalaiset, mutta heitä on helppo johtaa, ja yhtä valmiit he ovat huutamaan 'Alas!' kuin 'Eläköön!'. Sen saa tulevaisuus näyttää. Tänään olin vähällä joutua tappiolle, etkä te taida aina olla käsillä apua antamassa. Mutta nyt työhön!"

"Huomenna annan miesten purkaa Boniton lastin ja jakaa ruokatavarat ja aseet tarpeen mukaan. Sitten sijoitan teidän lastiruumaanne neljäsataa vankia, jotka saatte kuljettaa Venetsiaan, samalla kun viette sinne tiedon meidän voitostamme. Toiset neljäsataa vankia lähetetään Kreetaan sillä kaleerilla, jonka masto eilen taittui. Loput lähetän kotiin vallatuilla kaleereilla, ja niin pian kuin ne on korjattu ja jälleen laivastossani, koetan saada käsiini Dorian ja hänen laivastonsa. Ensin purjehdin Adrian merta pitkin siltä varalta, että hän uhkaisi siltä puolelta Venetsiaa. Silloin voin myös helpommin saada ne lisävoimat, joita minulle on varattu."

Seuraavana päivänä purettiin laivan lasti. Kun vangit oli viety laivaan, Francis käski nostaa kaikki purjeet, ja Bonito lähti kotimatalle.

Niin pian kuin huomattiin Boniton lähestyvän, herra Polani lähti satamaan saadakseen kuulla, oliko se tavannut laivastoa. Venetsiassa vallitsi näet suuri levottomuus sen johdosta, ettei kymmeneen päivään ollut saapunut mitään tietoa siitä. Juuri kun laiva purjehti sataman suusta sisään, saapui herra Polani gondolissaan heitä vastaan. Francis astui nuoraportaiden ääreen tervehtimään häntä.

"Mitä on tapahtunut, Francesco?" sanoi Polani, kun vene laski laivan kylkeen. "Puolet laivan parrasta on poissa, ja koko kylki hankautunut. Näyttääpä siltä, kuin laiva olisi törmännyt karia vasten."

"Niin pahasti eivät asiat sentään ole, herra Polani. Laiva on hankautunut genovalaista kaleeria vasten."

"Genovalaista kaleeria vasten!" huudahti kauppias hämmästyneenä ja seisahtui keskelle nuoraportaita, jotka oli laskettu alas häntä varten. "Mitenkä se on mahdollista? Mutta kerrohan ensin, mitä tietoja sinulla on laivastosta."

"Suuria uutisia", vastasi Francis. "Amiraali kohtasi Fieschin Anziassa. Kummallakin puolen oli yhdeksän laivaa, ja taistelu tapahtui kovassa myrskyssä. Me voitimme ja valtasimme neljä genovalaista kaleeria, joissa oli Fieschi itse ja kahdeksansataa vankia. Loput pakenivat. Fieschi on minun hytissäni ja neljäsataa vankia lastiruumassa."

"Ovatpa nuo tosiaankin suuria uutisia", sanoi kauppias, "ja kylläpä Venetsiassa nyt iloitaan. Me olimme kovin levottomia, sillä jos Pisani olisi voitettu, ei mikään olisi estänyt genovalaisia hävittämästä meidän rantojamme, vieläpä uhkaamasta itse Venetsiaakin. Mutta missä on kapteeni?"

"Olen pahoillani, kun minun täytyy kertoa, että hän sai surmansa samoin kuin parikymmentä miestäkin. Sitä paitsi ovat monet muutkin enemmän tai vähemmän haavoittuneita. Minulla on kirje amiraalilta neuvoskunnalle."

"Tule heti gondoliini ja minun mukanani maihin", sanoi Polani. "Minua surettaa suuresti kapteenin ja merimiesten kuolema. Sinä saat kertoa minulle kaikki kotimatalla, ja meidän pitää kiiruhtaa kertomaan edelleen näitä uutisia. Onko sinulla kirje?"

"On. Minä otin sen mukaani, kun näin teidän tulevan, sillä arvelin, että minun pitäisi mitä pikimmin seurata teitä maihin."

"Ja kerro nyt minulle taistelusta", sanoi kauppias, kun he olivat käyneet gondoliin istumaan. "Sanoit, että kummallakin puolella oli yhdeksän laivaa. Pisanilla oli neljätoista lähtiessään täältä; onko hän kadottanut loput?"

"Ne saapuivat paikalle vasta seuraavana aamuna", vastasi Francis. "Laivasto oli Anzion pohjoispuolella satamassa, kun saimme sanan, että Fieschin laivasto oli tullut Anzioon. Viisi laivoista oli korjattavana, eikä Pisani tahtonut odottaa, kunnes ne olisivat olleet valmiita, sillä hän pelkäsi, että Fieschi olisi voinut paeta. Hän tiesi, että genovalaisilla oli yhdeksän laivaa, ja koska hänellä itsellään oli yhtä monta taistelukunnossa, hän lähti heti matkaan. Ilma oli myrskyinen ja merellä oli kova aallokko, kun hän sai Anzion näkyviinsä. Fieschi lähti rohkeasti häntä vastaan. Taistelua kesti kaiken päivää, sillä oli melkein mahdotonta saada laivoja vallatuksi, mutta vihdoinkin neljä genovalaista laivaa antautui, ja muut pakenivat. Se oli hirveä näky. Näytti siltä, kuin aallot minä hetkenä hyvänsä heittäisivät laivat toisiaan vasten ja murskaisivat ne kappaleiksi, mutta sellaista onnettomuutta ei tapahtunut."

"Tuntuu tosiaan siltä, kuin olisit itse ollut paikalla näkemässä, Francesco! Olitko tavannut amiraalia ennen taistelun alkua?"

"En, me saavuimme Anzion läheisyyteen edellisenä iltana, ja laskimme ankkurimme niemen eteläpuolelle. Aamulla nostimme purjeet, sillä aioimme laskea ulapalle päästäksemme siten genovalaisten ohi, mutta samassa näimme Pisanin laivaston lähestyvän. Kun huomasimme, että Fieschi lähti myöskin liikkeelle ja että taistelu oli tulossa, emme voineet muuta kuin odottaa, kunnes taistelu loppuisi, sillä sitä ennen meidän oli mahdoton jättää tavaroitamme Pisanille."

"Jos taistelu olisi saanut toisenlaisen käänteen", sanoi kauppias, "niin Bonito olisi varmaankin joutunut genovalaisten saaliiksi ja olisi nyt Genovan satamassa!"

"Huomasimme kyllä, että sellainenkin vaara oli, mutta arvelimme, että jos genovalaiset voittaisivat, niin heillä olisi yllin kyllin puuhaa vangeistaan ja saaliistaan, ja sitä paitsi toivoimme, että Bonito niin kovassa myrskyssä voisi purjehtia yhtä nopeasti kuin genovalaisetkin."

"Ja kerrohan nyt jotain omista kokemuksistanne, Francesco. Missä kohtasitte genovalaisen kaleerin, ja minkä ihmeen kautta te pelastuitte?"

"Se tapahtui itse taistelussa. Yksi venetsialaisista kaleereista oli avuttomana vetäytynyt pois taistelusta, ja sen vastustaja lähti auttamaan amiraalin laivaa, joka oli hyökännyt itse Pisanin kimppuun. He koettivat molemmilta puolilta vallata Pisanin laivan, ja kun huomasimme, että se oli suuressa vaarassa, arvelimme teidän hyväksyvän sen että menisimme auttamaan sitä. Sen me siis teimme ja hyökkäsimme genovalaisen kaleerin kimppuun; ja koska sen miehet olivat täydessä taistelussa Pisanin kanssa, yllätimme heidät ja saimme niin hirveän sekasorron aikaan, että Pisani voitti meidän avullamme molemmat vastustajansa."

"Se oli hyvin tehty!" sanoi Polani lämpimästi. "Se oli tietenkin vaarallinen leikki, kun te rupesitte taistelemaan genovalaisten rautapukuisia sotilaita vastaan, vaikka merimiehillä ei ollut mitään sotavarusteita. Vai sillä tavalla siis kapteeni ja kaksikymmentä miestäni saivat surmansa! Se oli varmasti kova tappelu!"

"Genovalaiset jousimiehet surmasivat kapteenin ja monta miestä, kun laskimme heidän laivansa kylkeen. Toiset kaatuivat käsikähmässä."

"Entäs sukulaiseni Matteo, mihin hän on joutunut?" kysyi Polani äkkiä. "Toivottavasti hän ei ole kuolleiden joukossa!"

"Hänelle ei ole tapahtunut mitään vahinkoa", vastasi Francis. "Hän taisteli uljaasti, ja amiraali tarjosi hänelle paikan laivassaan, koska monet vapaaehtoisista olivat kaatuneet. Matteo otti tietysti hänen tarjouksensa vastaan."

"Hänelle olisi ollut hyödyllisempää jäädä vielä pariaksi vuodeksi minun laivaani, jotta hän olisi oppinut ammattinsa kunnolla. Hänestä olisi siten tullut monta vertaa parempi merimies, kuin miksi hän voi kehittyä valtion kaleereissa, mutta en uskonut koskaan, että hänellä olisi ollut kylliksi kestävyyttä. Hän ei koskaan jaksanut yrittää tosissaan, ja hän varoo liiaksi vaatteitaan. Hän ei koskaan olisi voinut kestää oikean merimiehen elämää."

"Mutta hän on rohkea, ja luotettava ystävä hän myöskin on."

"Epäilemättä hän on rohkea", sanoi kauppias. "Hän on hyvää sukuperää eikä hänessä ole vähääkään

pelkuria. Hyväsydäminen poika hän voi myöskin olla, ja varmaan hänestä tulee vielä hyvä kaleerilaivan päällikkökin, mutta sen pitemmälle hän ei koskaan pääse."

"Teidän tyttärenne voivat kai hyvin?" kysyi Francis.

"Erinomaisesti, mutta sinä et tapaa heitä kotoa. He purjehtivat kolme päivää sitten Lidolla Korfun saarelle. Tuo viimevuotinen juttu vaikutti syvästi heihin kumpaiseenkin, ja minä arvelin, että ilmanvaihto voisi olla heille hyödyksi. Kuuma aika on sitä paitsi kovin epäterveellinen täällä. Minä aion itsekin matkustaa sinne ensi viikolla joksikin aikaa."

He saapuivat nyt piazzettan lähelle ja Polani kertoi useille tutuilleen, joita hän kohtasi kanaalilla, että Pisani oli saavuttanut suurenmoisen voiton ja saanut vangiksi genovalaisen amiraalin sekä neljä hänen kaleeriaan. Gondolit kääntyivät heti ja seurasivat heitä saadakseen kuulla lähempiä yksityiskohtia taistelusta. Uutiset levisivät toisesta kondolista toiseen, ja kun he saapuivat piazzettan portaille, oli niiden edustalla kova tungos. Heidän noustuaan maihin, kiitivät tiedot suusta suuhun. Kauppiaat tulivat puodeistansa ja tyhjäntoimittajat kaduilta yhtyivät joukkoon, ja vain vaivoin Polani ja Francis pääsivät tunkeutumaan kiihtyneen kansanjoukon läpi dogin palatsia kohti.

Polani saattoi Francisin dogin luo, jolle tämä teki tiliä taistelun kulusta. Sanansaattajia lähetettiin heti muutamien neuvoston jäsenten luo, sillä kirje oli jätettävä heille. Niin pian kuin neuvosto oli kylliksi lukuisana koolla, saattoi dogi itse Francisin kokoussaliin.

"Ovatko ne tiedot, joita ulkona kaduilla olemme kuulleet, tosia, teidän ylhäisyytenne?" kysyi eräs neuvosherroista astuessaan sisään. "Onko meidän laivastomme voittanut genovalaiset?"

"Onneksi voin sanoa, että se on totta, mutta tämä nuori herra on tuonut kirjeen amiraalilta, ja siitä saamme varmaan yksityiskohtaisempia tietoja."

"Amiraali Pisani on valinnut omituisen sanansaattajan tuomaan siksi tärkeitä tietoja perille", sanoi muuan amiraalin vastustajista. "Tavallisesti lähetetään kokeneita upseereja tuomaan sellaisia kirjeitä, eikä minun mielestäni amiraali ole osoittanut kylliksi suurta kunnioitusta neuvostoa eikä tasavaltaa kohtaan valitessaan lähetikseen tuollaisen pojan."

"Amiraali on valinnut tämän nuoren herran sen vuoksi, että hän kapteenin kuoleman jälkeen oli päällikkönä sillä laivalla, jonka herra Polani oli antanut tasavallan käytettäväksi ja joka oli taistelussa läsnä. Amiraali aikoi heti hyökätä Dorian laivaston kimppuun eikä sen vuoksi suinkaan halunnut vähentää sotavoimaansa uskomalla tämän toimen jollekin sotalaivalle. Mutta ehkäpä asia selviää hänen kirjeestensä."

Useat muutkin neuvosherrat olivat sillä välin saapuneet, ja kirje avattiin. Amiraalin selonteko taistelusta oli lyhyt, sillä hän oli enemmän miekan kuin kynän käyttäjä. Se loppui seuraaviin sanoihin:

"Onneksi minun ei tarvitse korkealle raadille kuvailla taistelun yksityiskohtia, koska Francesco Hammond, joka tuo perille tämän kirjeen, voi sen itse tehdä. Hän seurasi taistelun kulkua Bonito laivasta, joka samana aamuna oli saapunut Anzioon tuomaan tavaroita laivastolle. Olen sanansaattajakseni valinnut tämän nuoren herran, koska häntä saamme kokonaan kiittää siitä, etten tällä hetkellä ole vankina Genovassa, ja että tasavalta saavutti eilisen suuren voittonsa.

"Olin jo luopunut kaikista toiveista, kun Bonito reippaasti sekaantui taisteluun. Laivan kapteenin saatua surmansa herra Hammond kiiruhti merimiestensä etunenässä minun avukseni. Tämä odottamaton voimallisäys antoi miehilleni uutta rohkeutta, sillä hekin olivat kadottaneet kaiken toivonsa. Herra Hammond taisteli rinnallani, ja vaikka hän onkin ikävuosiltaan vielä poika, osoitti hän harvinaisen suurta miekkailutaitoa, urhoollisuutta ja kylmäverisyyttä. Minä suosittelen häntä täten armolliselle neuvoskunnalle, sillä on kokonaan hänen ansiotansa, että minä kirjoitan voitonsanomaa eikä Fieschi."

Hämmästyneinä neuvosherrat kuuntelivat tätä osaa kirjeestä. Kun se oli luettu loppuun, tarttui dogi ensimmäisenä puheeseen:

"Te olette tosiaankin ansainnut tasavallan kiitoksen, herra Hammond, sillä me tiedämme, että amiraali Pisani ei turhanpäiten tuhlaa kiitostaan kellekään. Tämä tieto on minulle aivan uusi sekä myös kaikille muille, sillä herra Polani, joka saattoi teidät tänne, kertoi vain, että hänen laivansa oli ollut mukana taistelussa ja että kapteeni sekä kaksikymmentäseitsemän miestä oli saanut surmansa, mutta sivuutti kokonaan sen osan, mikä teillä oli taistelussa. Ja siksi, nuori herra, koska amiraali on käskenyt meidän kääntyä teidän puoleenne saadaksemme tarkan kuvauksen taistelun käynnistä, olemme teille kovin kiitollisia, jos tahdotte kertoa meille kaikki, mitä te olette nähnyt, jättämättä ainoatakaan sivuseikkaa mainitsematta."

Francis kertoi nyt tarkasti koko tapahtuman ja kehui varsinkin miehistönsä urhoollisuutta, kun nämä hyökkäsivät raskaasti aseistettuja genovalaisia vastaan.

Kun hän oli lopettanut, sanoi dogi:

"Me kiitämme teitä sekä selostuksestanne että siitä suuresta palveluksesta, jonka olette tehnyt valtiolle! Minun täytyy pyytää teitä poistumaan, sillä on pidettävä tärkeä neuvottelu. Pyytäisittekö herra Polania saapumaan hetkeksi tänne, sillä tahtoisimme neuvotella hänen kanssaan laivasta sekä muistakin asioista. Mitä teihin tulee, niin me kutsumme teidät pian taas sisään."

Kun Francis oli poistunut päätti neuvosto ensiksi, että viisi dukaattia oli annettava kullekin Boniton miehelle ja että kaatuneitten leskiä oli elätettävä valtion kustannuksella. Mutta Francisin palkitsemiskysymyksen he siirsivät siksi, kunnes saattoivat neuvotella siitä herra Polanin kanssa. Kun hän oli saapunut paikalle ja kun oli keskusteltu useista laivoja ja niiden varustamista koskevista kysymyksistä, niin neuvoskunta pyysi häntä sanomaan, millaista palkintoa hän ehdottaisi Francisille. Kauppiaan vastattua, ettei hän tiennyt oliko hänen nuori ystävänsä tehnyt valtiolle mitään erikoista palvelusta, luettiin hänelle se osa Pisanin kirjettä, joka koski nuorukaista.

"Poika oli yhtä vaatimaton kuin urhoollinen", sanoi kauppias, "sillä vaikka hän kertoikin, että laiva oli ollut mukana taistelussa, ei minulla ollut aavistustakaan siitä, että hän oli kunnostautunut niin erinomaisesti. Olen tosiaankin ylpeä hänestä, sillä hän on minulle yksityisestikin tehnyt yhtä suuren palveluksen, ja minä pidän häntä aivan kuin omana poikanani sekä tulevana liikekumppaninani. Niin ollen hän ei kaipaa mitään rahalahjaa valtiolta."

"Koska hän on vielä alaikäinen, ei hänellä tietenkään ole kansalaisoikeutta Venetsiassa", sanoi dogi.

"Ei, teidän armonne, mutta hän ei halua sitä myöskään. Minä puhuin kerran hänen kanssaan siitä, ja hän sanoi, että hän oli kylläkin kiintynyt Venetsiaan ja koettaisi kaikin voimin hyödyttää valtiota, mutta hän ei tahtonut luopua kansalaisoikeuksistaan eikä vannoa uskollisuutta toiselle valtiolle. Sitä paitsi hän luultavasti piankin palaa kotimaahansa.

"Minä koetin kyllä selittää hänelle, miten paljon etuja kauppiaalla olisi Venetsian kansalaisena, mutta hän pysyi päätöksessään. Jos te siis kysytte minun mielipidettäni, ettekä pitäisi sitä liiallisena, niin ehdottaisin, että osoittaisitte hänelle saman kunnian, mikä on tullut useiden kuuluisien ulkomaalaisten osaksi, nimittäin että myöntäisitte hänelle kansalaisoikeuden Venetsiassa ja merkitsisitte hänen nimensä Venetsian porvarien listaan vaatimatta häneltä uskollisuudenvalaa."

"Sellainen kunnianosoitus on hyvin suuri ja harvinainen, mutta niin on palveluskin, jonka hän valtiolle on tehnyt. Hän on kääntänyt tappion voitoksi ja pelastanut Venetsian suuresta vaarasta. Jos tahdotte poistua hetkeksi, niin julistamme myöhemmin teille päätöksemme."

KAHDESTOISTA LUKU

Mocenigon käsissä

Kesti ainakin tunnin, ennen kuin Polani sai kutsun palata neuvossaliin. Hän huomasi heti muutamien neuvosherrojen punoittavista kasvoista ja harmistuneista ilmeistä, että keskustelu oli ollut hyvin kiivasta. Se ei ihmetyttänyt häntä, sillä hän tiesi, että Mocenigon ystävät ja liittolaiset vastustaisivat hänen tekemäänsä ehdotusta. Dogi julisti neuvoston päätöksen.

"Neuvosto kiittää teitä ehdotuksestanne, herra Polani, ja on päättänyt osoittaa herra Francesco Hammondille sen suuren kunnian, että hän saa kirjoittaa nimensä Venetsian porvarien listaan vannomatta uskollisuudenvalaa. Päätös tulee huomenna julkisesti julistettavaksi."

Kauppias läksi hyvillään pois. Kunnia oli suuri ja harvinainen ja toi mukanaan suuria etuoikeuksia. Vain se seikka, että Francis oli muukalainen, oli estänyt Polania ottamasta häntä liikekumppanikseen. Francis tuli myös kovin iloiseksi saadessaan kauppiaalta kuulla, mikä kunnia oli tullut hänen osakseen. Kaikista palkinnoista hän olisi valinnut juuri tämän, jos hänen omaa mieltään olisi kysytty, mutta kunnia oli siksi suuri, että hän töin tuskin saattoi uskoa sitä todeksi, kun kauppias kertoi, mihin tulokseen hänen keskustelunsa neuvoston kanssa oli johtanut.

"Se on hyvin suuri kunnia", sanoi Polani, "mutta ei sittenkään suurempi kuin mitä sinä ansaitset. Sitä

paitsi ei se maksa Venetsialle yhtään mitään, rahoista on nykyään puute. Minä iloitsen tästä yhtä paljon omasta puolestanikin, sillä tiesin, miten paljon vaikeuksia voisit joutua kokemaan kauppiana Venetsiassa. Vaikka ne laivat, jotka käyttävät Venetsian lippua, voivat purjehtia kaikkien maiden satamiin, olisit itse kuitenkin milloin tahansa voinut joutua vankeuteen, jos tiedettäisiin, ettet ole Venetsian kansalainen. Siitä meidän kilpailijamme kyllä olisivat osanneet pitää huolta."

Kahden päivän aikana juhlittiin Venetsiassa voittoa suurella riemulla. Talot olivat koristetut lipuilla, ja kaikkien kirkkojen kellot soivat. Ihmiset kerääntyivät suurin joukoin Polanin palatsin edustalle, tahtoivat nähdä Francisin ja tervehtivät häntä myrskyisin kättentaputuksin. Toisen päivän iltana sanoi Francis Polanille:

"Jos teillä on joku laiva lähtövalmiina, niin pyytäisin päästä mukaan, yhdentekevää minne. En kestä tätä kauempaa. Siitä saakka kuin tuo ilmoitus julkaistiin, en ole saanut olla hetkeäkään rauhassa, ja sehän on aivan liikaa, kun en kuitenkaan ole tehnyt sen enempää kuin kuka tahansa laivan miehistä. Jos tällaista kestäisi kauan, katuisin hyvinkin pian, että menin ollenkaan amiraalin avuksi."

Kauppias nauroi.

"Olen puolittain luvannut ottaa sinut mukaani kutsuihin tänä iltana Persanin taloon, ja sitä paitsi olen saanut tusinan verran samanlaisia kutsuja joka illaksi tällä ja ensi viikolla."

"Jollei teillä ole laivaa, jonka mukana voin matkustaa, niin vuokraan itselleni kalastajaveneen ja lähdän pois pari viikoksi. Sen jälkeen on varmaankin tapahtunut jotain uutta, joka vetää yleisen huomion puoleensa."

"Sinä voit päästä jo huomenaamalla matkaan, jos todellakin haluat. Olen juuri aikonut lähettää pienen laivan viemään sanaa asiamiehelleni Korfun saarelle sekä kirjettä tyttärilleni. He iloitsevat suuresti saadessaan tavata sinut, ja minäkin olisin levollisella mielellä, kun tietäisin sinun olevan heidän luonaan, kunnes itse saan asiani järjestykseen ja voin matkustaa sinne. Alus on nopeakulkuinen, ja teidän pitäisi päästä perille Korfuun neljässä kymmenessä kahdessa tunnissa."

Francis suostui ilomielin ehdotukseen ja lähti seuraavana aamuna matkaan. Laiva oli pieni ja sillä voi sekä purjehtia että soutaa. Miehistönä oli kaksikymmentä miestä, ja kun tuuli oli heikko tai epäsuotuisa, soudettiin sitä kuudellatoista airolla.

Kun he olivat purjehtineet matkan puoliväliin, näkyi kaukaa purje, ja kapteeni tunsu sen erääksi Polanin aluksista.

"Siinä tapauksessa voimme hyvin laskea niin lähelle, että voimme puhua keskenämme. Kun tulemme lähemmäksi, nostamme Polanin lipun ja annamme heille merkin laskea viereemme."

Se tapahtuikin, ja laivat olivat hetken kuluttua kolmenkymmenen kyynärän päässä toisistaan. Kapteeni astui laivan partaan viereen ja heilutti hattuaan tuntiessaan Francisin.

"Onko teillä uutisia Itämailta?" kysyi Francis. "Ei mitään tärkeätä, herra Hammond. Muutamia genovalaisia merirosvoja kuljeskelee saaren rannoilla ja he ovat ryöstäneet itselleen muutamia laivoja, mutta en ole nähnyt niitä. Ei mitään tietoja Konstantinopolista. Keisari ei ole yrittänyt anastaa Tenedosta takaisin."

"Kävittekö Korfussa kotimatalla?"

"Kyllä, lähdimme sieltä eilen. Kerrottiin, että vieras laiva oli näkynyt rannikolla. Siinä ei ollut mitään lippua, mutta ulkomuodosta päättäen se oli maurilainen."

"Mutta meidän ja maurilaisten välillähän vallitsee rauha", sanoi Francis, "eivätkä maurilaiset moneen vuoteen ole käyneet ryöstöretkillä omia vesiänsä kauempana."

"Se on kyllä totta, enkä minä kerrokaan muuta kuin mitä Korfulla kuulin. Se näytti nopeakulkuiselta laivalta, ja siinä oli suurilukuinen miehistö. Sen liikkeet tuntuivat hiukan salaperäisiltä, sillä se näyttäytyi useampaan kertaan rannikolla. Kaksi laivaa, jotka purjehtivat Kyprokseen ja aikoivat poiketa Korfuun, eivät vielä olleet saapuneet minun lähtiessäni sieltä, ja sanottiin, että monet muutkin ovat myöhästyneet. En tahdo väittää, että tämä seikka on missään yhteydessä vieraan kaleerin kanssa, mutta sitä mieltä kaikki ovat Korfulla, ja kuvernööri lähetti minun mukani kirjeen neuvoskunnalle, jossa hän pyytää, että saarelle lähetettäisiin niin pian kuin suinkin pari kolme sotalaivaa."

"Sepä kuulostaa merkilliseltä", sanoi Francis, "mutta minun on vaikea uskoa, että maurilaiset merirosvot voisivat olla niin rohkeita, että he tulisivat aina Venetsian vesille saakka."

"En minäkään olisi sitä uskonut, mutta ehkäpä heistä on nyt hyvä tilaisuus anastaa laivoja, kun he

tietävät, että Venetsian ja Genovan välillä vallitsee sota ja että tasavaltojen sotalaivat eivät ole hajallaan merellä, vaan yhtenä laivastona."

"Tilaisuus on tosin hyvä, mutta pitäisihän heidän tietää, että Venetsia ennemmin tai myöhemmin vaatii heiltä korvausta niistä vahingoista, joita he tuottavat sen kaupalle. Mutta en tahdo viivyttää teitä sen kauemmin. Sanokaa herra Polanille, että olette tavannut meidät, että me purjehdimme hyvää vauhtia ja toivomme olevamme perillä Korfussa huomenna."

"Tuossa kaleerissa on jotain merkillistä", sanoi kapteeni Francisille heidän jatkaessaan matkaa.

"Luultavampaa on, että se on genovalainen merirosvolaiva eikä maurilainen", sanoi Francis. "Ehkäpä he tahallaan ovat muuttaneet köysistöään petkuttaakseen muita laivoja, jotka tulevat sen näkyville. Siitä on jo monia vuosia, kun maurilainen laiva uskalsi käydä rosvoamassa tällä puolen Sisiliaa. Mutta toivokaamme, ettemme tapaa sitä, ja jos näemme jonkun laivan, joka vastaa tätä kuvausta, niin pysyttelemme siitä loitolla. Sitä paitsi ei ole luultavaa, että he välittävät näin pienestä aluksesta, koska he eivät voi toivoa sillä olevan arvokasta lastia."

"Kahdellakymmenellä kristityllä orjalla voi ansaita kauniin summan Afrikassa", sanoi kapteeni. "Toivokaamme, ettemme kohtaa heitä, sillä meidän olisi mahdotonta voittaa niin voimakasta vihollista, ja heidän vauhtinsa on kahta vertaa nopeampi kuin meidän."

Seuraavana aamuna Francis herätettiin ja kutsuttiin heti kapteenin puheille. Puolipukimissaan hän hyökkäsi ulos pienestä hytistään. Laiva lepäsi liikkumattomana peilikirkkaalla vedenpinnalla. Päivä oli juuri äsken valjennut, ja taivas punoitti idän puolella.

"Katsokaa tuonne!" sanoi kapteeni osoittaen etelää kohti. "Vartija huomasi ne puoli tuntia sitten, mutta ei viitsinyt kutsua minua, sillä hän ei katsonut asiaa sen arvoiseksi. Mitä arvelette?"

Kaksi laivaa seisoivat rinnan noin kahden mailin päässä Polanin aluksesta. Toinen oli suuri kauppalaiva, toinen pitkänomainen kaleeri, ja sen köysistö oli aivan toisenlainen kuin mitä Venetsian tai Genovan laivat käyttivät.

"Tuo on se laiva, josta he puhuivat", sanoi kapteeni, "siitä ei ole epäilystäkään. Joko se on egyptiläinen tai maurilainen alus, se vain on varma, että Afrikan rannikolta se on kotoisin."

"Tai sen köysistö on järjestetty afrikkalaiseen malliin", sanoi Francis. "Se voi, niin kuin eilen sanoitte, olla genovalaisten petkutusta, jolla he koettavat narrata meidän kauppiaitamme pelotta lähestymään heitä. Näyttääpä siltä, kuin he olisivat anastaneet tuon toisen laivan. Varmaankin he saivat sen valtaansa eilen illalla myöhään ja ovat nyt kaiken yötä ryöstäneet sitä. Toivoakseni he ovat niin kiintyneet tuohon työhönsä, etteivät kiinnitä meihin mitään huomiota."

Purje laskettiin samaan aikaan, kun kapteeni huomasi nuo molemmat laivat, sillä tuuli oli kovin heikko, ja merimiehet alkoivat soutaa voimakkaasti.

"En luule, että he vielä ovat ennättäneet ryöstää suurtakaan osaa lastista, sillä laiva on varsin syvällä vedessä."

"Hyvin syvällä todellakin", sanoi Francis. "Minusta se näyttää nyt olevan syvemmällä kuin kolme minuuttia sitten."

"Se on paljon syvemmällä nyt kuin ensiksi kun huomasimme sen", sanoi yksi merimiehistä. "Silloin se oli korkeammalla kuin kaleeri, mutta nythän voi selvästi nähdä, että kaleeri on korkeammalla."

"Kas vain!" huudahti kapteeni äkkiä. "Kaleeri kääntyy vasemmalle ja tulee tännepäin. He ovat huomanneet meidät ja aikovat ajaa meitä takaa. Me olemme nähneet kylliksemme. Soutakaa, miehet — henki on kysymyksessä! Jos he saavat meidät kiinni, saamme valita joko kuoleman tai orjuuden maurien parissa."

Merimiesten huudahtaessa äkkiä kääntyi kapteeni vielä kerran taakseen katsomaan kaleeria. Se oli yksin vesillä — kauppalaiva oli ujonnut!

"Tarttukaa peräsimeen, herra Francesco", sanoi kapteeni, "kaikki kädet tarvitaan nyt airoissa."

Laiva kiiti nyt kovaa vauhtia eteenpäin kahdenkymmenen merimiehen soutamana. Kaleerin kaikki aivot olivat myöskin liikkeessä, ja takaa-ajo alkoi. Neljännestuntiin ei lausuttu sanaakaan; jokainen ponnisti kaikki voimansa. Francis oli useamman kerran vilkaissut taaksensa ja neljännestunnin kuluttua hän saattoi nähdä, että laivojen välimatka oli tuntuvasti pienentynyt.

"Pääsevätkö he voitolle?" kysyi kapteeni, sillä perähytti esti soutajia näkemästä kaleeria.

"Kyllä he pääsevät" sanoi Francis levollisesti, "mutta ei kovin paljon. Soutakaa vankasti, pojat, älkää menettäkö toivoanne! Kun he huomaavat, miten hitaasti he saavat meidät kiinni, niin ehkäpä he jättävät takaa-ajon sikseen."

"Jacopo" sanoi hän eräälle vanhalle merimiehelle, joka souti tuulen alapuolella ja oli ponnistuksesta kovin väsynyt, "laske pois airosi ja tule perään! Minä käyn sinun paikallasi."

Tunnin kuluttua kaleeri oli enää tuskin neljännesmailin päässä.

"Parasta, että pysähdymme", sanoi kapteeni. "Turha meidän on koettaa päästä pakoon, ja mitä kauemmin takaa-ajoa kestää, sitä harmistuneempia he ovat. Mitä te arvelette, herra Hammond?"

"Minä olen samaa mieltä", vastasi Francis. "Olemme tehneet mitä ikänä olemme voineet. Turha on sen pitemmälle soutaa."

Aivot lepäsivät liikkumattomina vedessä, ja muutamien minuuttien kuluttua kaleeri pääsi heidän rinnalleen.

"Kylläpä te olette antaneet meidän soutaa, senkin koirat!" huusi mies kaleerista. "Jollei teillä ole laivassanne mitään arvokasta, niin sen pahempi teille. Mikä laiva se on?"

"Naxos Venetsiasta ja herra Polanin oma. Me olemme menossa Korfuun viedäksemme isännältämme kirjeitä hänen asiamiehelleen. Meillä ei ole mitään lastia."

"Ehkäpä kirjeet ovat enemmänkin arvoisia kuin lasti. Tulkaa laivaan ja antakaa meidän nähdä, mitä sanottavaa kunnan Polanilla on asiamiehelleen. Kiiruhtakaa, muuten paha teidät perii!"

Turhaa oli sen kauemmin epäröidä. Kapteeni, Francis ja koko miehistö nousivat kaleeriin.

"Tutki laiva!" sanoi kaleerin kapteeni yhdelle merimiehistään. "Jos siinä on jotakin arvokasta, niin tuo se tänne ja hakkaa sitten reikä pohjaan kirveelläsi!"

Kun Francis tuli kaleeriin, hän tarkasteli sen miehistöä. Ne eivät olleet genovalaisia, niin kuin hän oli oletanut, vaan kaikenlaista kokoonhaalittua roskaväkeä kaikista Välimeren satamista, minkä heti saattoi nähdä heidän puvuistaan. Siellä oli kreikkalaisia, maureja ja espanjalaisia, mutta maureja oli eniten, noin puolet miehistöstä. Sitten hän tarkasteli kapteenia, joka innokkaasti luki läpi hänelle jätettyjä papereita. Niin pian kuin Francisin katse osui häneen, hämmästytti hän, sillä hän tunsikin heti paikalla miehen, jonka aikeet hän kahdesti oli tehnyt tyhjäksi, nimittäin Ruggiero Mocenigon, ja käsitti samalla, että hänen henkensä oli nyt vaarassa.

Kun Ruggiero oli lukenut läpi kirjeen, joka oli osoitettu kauppiaan asiamiehelle, avasi hän Marian kirjeen. Luettuaan ensimmäiset rivit hän katsahti ylös ja hurjan ilon levitessä hänen kasvoilleen hän astui Francisin eteen.

"Vai niin, herra Hammond, kelpo Polani lähettää teidät joksikin aikaa tyttäriensä luo! Kun minä tänä aamuna aloin ajaa takaa tätä kirottua soutuvenettä en tosiaankaan aavistanut, että siinä olisi aarre, joka on minulle enemmän arvoinen kuin kallein lasti. Teitä minä saan kiittää siitä, että elän nyt maanpaossa sen sijaan että olisin rikkaan Polanin vävy. Sekaantumalla minun aikeisiini olette syössyt minut kaikkiin onnettomuuksiini, mutta taivaalle olkoon kiitos, koston hetki on vihdoinkin koittanut! Viekää heidät kaikki kannen alle!" sano hän miehilleen. "Pankaa tuo nulikka kaikkein raskaimpiin kahleisiin ja kiinnittäkää kahleet määrlyllä lattiaan. Te luulitte kai, että heti paikalla hirttäisin teidät tai heittäisin teidät mereen", jatkoi hän kääntyen Francisin puoleen. "Mutta älkää luulko, että kohtelen teitä sääliästi — saatte kestää paljon kidutuksia ennen kuin kuolette!"

Francis ei ollut lausunut sanaakaan sen jälkeen, kun Ruggiero oli kääntynyt hänen puoleensa, vaan oli katsellut vain rauhallisesti ja melkein halveksuen vastustajaansa; mutta jokainen hermo ja lihas hänen ruumiissaan oli jännittynyt ja valmiina toimintaan. Hän oli odottanut, että Ruggiero heti karkaisi hänen kimppuunsa ja siinä tapauksessa hän oli päättänyt hyökätä hänen kimppuunsa ja myydä henkensä niin kalliista hinnasta kuin suinkin.

Merimiehet tarttuivat kiinni Francisin ja hänen tovereihinsa ja heittivät heidät lastiruumaan, jossa oli jo satakunta vankia. Raskaat käsiraudat kiinnitettiin hänen käsiinsä. Niin kuin Ruggiero oli käskenyt, lyötiin ketjut määrlyllä lattiaan kiinni, niin että hänen oli pakko joko istua tai maata. Naxoksen kapteeni istahti hänen viereensä.

"Kuka on tuo merirosvopäällikkö, herra Francesco, joka tuntee hyvin teidät ja on teille niin vihoissaan? Murteestaan päätän hän on varmaankin venetsialainen. Mutta miten joku venetsialainen on voinut tulla merirosvolaivan päälliköksi?"

"Se on Ruggiero Mocenigo — sama mies, joka kahdesti on yrittänyt ryöstää herra Polanin tyttäret. Toisella kerralla yritys onnistui ja oikeus olisi tuominnut hänet, jollei hän olisi päässyt vartijoiltaan pakoon."

"Tietysti minä olen siitä kuullut. Olin siihen aikaan merillä, mutta kuulin kerrottavan, miten te tulitte oikeaan aikaan apuun ja pelastitte isäntäni tyttäret. Tuo on siis roisto Mocenigo, joka tuottaa häpeää nimelleen ja perheelleen."

"Painakaa mieleenne tuo nimi, kapteeni, ja mainitkaa se kaikille miehille, jotta he, jos joku heistä pääsisi vapaaksi orjuudesta, voivat kertoa Venetsiassa, että Ruggiero Mocenigo on merirosvo ja maurilaisten liittolainen. Minulla tosin ei ole vähintäkään toivoa päästä pakoon, mutta jos te joskus pääsette palaamaan Venetsiaan, niin ilmoittakaa isännällemme, mistä johtui, ettemme me päässeet Korfuun ja miten minä jouduin vanhan viholliseni käsiin. En ole kuitenkaan kadottanut kaikkea toivoani, ehkäpä sittenkin saan itse viedä nuo tiedot perille, ja Mocenigo saa katua sitä, ettei heti ottanut minua hengiltä."

"Se on hyvinkin mahdollista", sanoi kapteeni, "minun on tosiaankin vaikea uskoa, että näin rohkean nuoren miehen täytyisi kuolla tuollaisen roiston käden kautta. Minä puolestani kuolisin paljon mieluummin kuin joutuisin orjaksi."

"Pyhä Maria, mitenkähän ne kotona ihmettelevätkään, kun Naxos ei palaa! Lopulta he lakkaavat toivomasta ja luulevat, että olemme hukkuneet myrskyssä, eivätkä voi lainkaan aavistaa, että olemme joutuneet orjiksi!"

"Älkää kadottako rohkeuttanne, kapteeni! Voitte olla varma siitä, että sodan loputtua Venetsia tekee kaikki voitavansa. Niin kuin tiedätte, on laiva jo ennättänyt viedä Venetsiaan sanan maurilaisen ryöstölaivan tuhotöistä. Venetsia kostaa maurilaisille ja vaatii heitä vapauttamaan vangit. Sitä paitsi isäntämme arvaa, että olemme joutuneet maurilaisen kaleerin valtaan, eikä hän rauhoitu, ennen kuin on päässyt selville olinpaikastamme ja maksanut miten suuret lunnaat hyvänsä elossa olevista."

"Tiedän kyllä, että hän tekee parhaansa, sillä hän on hyvä isäntä, mutta sillä, joka kerran on joutunut maurilaisten orjaksi, ei ole paljon toivoa päästä takaisin kotimaahansa. Jos meidät myydään jossakin merikaupungissa asuville maurilaisille, niin mahdollisesti voimme lähettää sanan kotiin, mutta jos joudumme sisämaahan, ei meistä varmaankaan koskaan enää kuulla mitään."

"Meidän täytyy toivoa parasta", sanoi Francis. "Ehkäpä pakenemisen tilaisuus vielä tarjoutuu, ja olen kuullut, että maurilaiset kohtelevat hyvin orjiaan."

"Samaa minäkin olen kuullut", sanoi kapteeni, "joka tapauksessa olen mieluummin maurilaisten orjana kuin virun genovalaisessa vankilassa. Me kohtelemme vankejamme hyvin, mutta genovalaiset pitävät heitä pahemmin kuin koiria. Miten mielelläni tekisinkään jotain teidän hyväksenne. Teidän kohtalonne on paljon kovempi kuin meidän. — Kuulkaahan, he riitelevät ylhäällä kannella!"

Kuului tosiaankin kiivasta riitaa, jalkojen kopinaa ja miekkojen kalinaa.

"Mahdotonta, että joku meidän kaapparilaivoistamme olisi saavuttanut meidät ja yrittäisi vallata laivaa", sanoi kapteeni, "sillä ei näkynyt ainoatakaan purjetta merellä, kun meidät tuotiin tänne, minä katselin ympärilläni ennen kuin meidät vietiin kannelta alas. Mistähän tuo tappelu johtuu?"

"Varmaankin he kiistelevät matkan suunnasta. Sen mukaan kuin kuulin, he ovat anastaneet useita laivoja ja upottaneet ne mereen, ja voisihan sattua, että toiset haluaisivat palata kotiin jakamaan saalista, toiset taas tahtoisivat jatkaa purjehdusta. Kun roisto Ruggiero olisi vain niiden joukossa, joiden kuulimme kaatuvan. Nyt kaikki on taas hiljaista, toinen puolue on varmaankin päässyt voitolle. Nyt he soutavat taaskin."

Useita päiviä kului. Väliin aivot olivat liikkeessä, mutta enimmäkseen purjehdittiin. Merimiehet toivat aamuisin ja iltaisin ruokaa ja vettä vangeille, mutta eivät välittäneet heistä muuten vähääkään. Francis neuvotteli toisten vankien kanssa, voisivatko he yrittää hyökätä kannelle ja koettaa voittaa miehistön, mutta heiltä oli riistetty kaikki aseet, ja heidän laskujensa mukaan kaleerissa oli vähintään sataviisikymmentä miestä. He olivat huomanneet senkin, että joka kerta, kun heille tuotiin ruokaa, seisoi aseellinen joukko luukulla. Sitä paitsi luukku oli melkein aina kiinni ja pidettiin vain sen verran raollaan, että hiukan ilmaa pääsi lastiruumaan. Alituisista askeleista kannella he saattoivat päätellä, että kaksi miestä oli aina vartiossa. Useimmat vangit olivat onnettomuutensa johdosta siinä määrin masennuksissa, etteivät uskaltaneet yrittää mitään vapautensa puolesta.

Seitsemäntenä päivänä kannella vallitsi hirveä kiire, ja kuului selvästi, miten ankkuri laskettiin pohjaan. Kaksi tuntia sen jälkeen avattiin luukku. Kun muut oli viety ylös, tuli kaksi miestä työkalujen kera irrottamaan niitä määräjä, joilla Francis oli kahlehdittu lattiaan. Ulkona aurinko häikäisi häntä

niin, että hänen oli vaikea nähdä, missä hän oikeastaan oli.

Laiva oli ankkuroituna lahden pohjukkaan. Rannat olivat matalat, ja vastapäätä laivan ankkuripaikkaa oli rakennusryhmä. Talojen ulkomuodosta huomasi Francis heti, että hän oli Afrikan rannikolla tai jollakin sen lähisaarella. Vangit saivat käskyn astua veneisiin, jotka olivat laivan kupeella, ja niihin tuli myös muutamia merimiehiä. Ruggieroa ei ensin näkynyt, mutta juuri kun Francis aikoi käydä veneeseen istumaan, hän astui ulos hytistään. Toinen käsivarsi ja pää olivat siteessä.

"Pitäkää erikoista huolta tuosta vangista", sanoi Mocenigo merimiehille. "Antakaa hänen pitää käsirautansa, ja asettakaa vahti hänen vankilansa edustalle. Mieluummin kadottaisin koko osani saaliista kuin päästäisin hänet pakoon."

Muitten vankien kahleet oli poistettu, ja kun he tulivat rantaan, kuljetettiin heidät pieniin majoihin, jotka sijaitsivat jonkin matkan päässä kylästä.

Francis suljettiin pieneen koppiin viiden, kuuden muun vangin kanssa. Seuraavana aamuna toiset vietiin ulos, ja Francis sai kaiken päivää olla yksin. Kun he palasivat illalla, kertoivat he, että heidän oli pitänyt purkaa laivan lastia ja kuljettaa se erääseen suureen aittaan kylään.

"He ovat varmaankin saaneet suuren saaliin", sanoi eräs vangeista, joka oli kertonut olleensa kapteenina siinä laivassa, jonka Francis oli nähnyt uppoavan. "Paalien ulkomuodosta saatoin päätätä, mitä ne sisälsivät, ja voisin vannoa, että siinä oli tavaraa kahdestatoista eri laivasta. Me, jotka olemme täällä, kuulumme kolmeen laivakuntaan, mutta merimiesten puheista päätellen he ovat lähettäneet kaksi muuta vankilastia toisella laivalla, joka oli seurannut heidän mukanaan. Kerrotaan niinikään, että tuo riita ja melu, jonka mekin kuulumme kannelta, oli johtunut siitä, että kapteeni oli tahtonut palata Korfuun ryöstääkseen sieltä kaksi naista; mutta miehistö tahtoi ensin purjehtia saaliineen kotiin, sillä he pelkäsivät, että joku Venetsian sotalaiva voisi yllättää heidät ja siten he menettäisivät koko palkkionsa. Suurin osa oli tätä mieltä, mutta muutamat pitivät kapteeninkin puolta, sillä hän oli luvannut oman osansa saaliista heille, jos he sen tekisivät.

"Kapteeni tuli kärsimättömäksi ja paljasti miekkansa, mutta hän sekä hänen liittolaisensa voitettiin. Siitä saakka hän on koko ajan pysytellyt hytissään, ei kuitenkaan haavojensa vuoksi, vaan siksi, että hänen kärsimänsä tappio on raivostuttanut häntä. Mutta niin pian kuin meidät sekä lasti on saatu myydyksi, he palaavat Korfuun pannakseen toimeen hänen suunnitelmansa. Me olemme eräällä saarella Tunisin lähellä, ja heti aamulla lähetettiin muutamia taitavia soutajia mannermaalle viemään sanaa niille kauppiaille, joille he myyvät tavaransa. Näyttää olevan tarpeellista toimia salassa, jotta maurilaiset viranomaiset voisivat tekeytyä tietämättömiksi, jos Venetsian puolelta tehtäisiin valituksia."

Kaksi päivää myöhemmin vangit vietiin taaskin ulos, ja vartijat kertoivat, että odotetut kauppiaat olivat saapuneet. Giuseppe, joka tähän asti oli ollut rohkealla mielellä, purskahti epätoivoiseen itkuun, kun hänen oli erottava Francisista. Hän heittäytyi maahan, repi hiuksiaan ja pyysi, että vartijat sallisivat hänen jäädä herransa luo. Hän selitti, että hän ottaisi itsensä hengiltä, jos hänen täytyisi erota hänestä, ja vartijoiden olisi pitänyt käyttää väkivaltaa, jollei Francis olisi pyytänyt Giuseppeä kärsivällisesti alistumaan kohtaloonsa ja luvannut, jos itse pääsisi vapaaksi, tehdä kaikkensa Giuseppen vapauttamiseksi. Vihdoin poika rauhoittui ja seurasi vartijoita. Ei ainoakaan vangeista palannut majaan, ja Francis kohdisti nyt koko huomionsa kahleittensa katkomiseen. Hän oli jo ajatuksissaan suunnitellut jos jonkinlaisia pakoyrityksiä — hän oli tutkinut vahvaa rautaristikkoa ikkunan edessä, mutta huomannut, että se oli niin hyvin liitetty seinään, ettei sitä tietä voinut pakoa ajatellakaan; ja jos hän olisikin voinut päästä ulos ikkunasta, niin kahleet olisivat sittenkin estäneet hänen pakonsa.

Hänellä oli kaksi kahletta, kumpikin kahden jalan pituista, joista toinen kulki oikeasta ranteesta vasempaan nilkkaan ja toinen vasemmasta ranteesta oikeaan nilkkaan. Hänen oli siis mahdoton seisoa täysin suorana eikä hän voinut tehdä ainoatakaan nopeaa liikettä. Ikkuna oli noin neljän jalan korkeudella maasta, ja seisomalla toisella jalallaan ja nostamalla toista niin korkealle kuin suinkin hän saattoi ulottua ristikkoon ja koetella sen vahvuutta. Ne tiedot, joita hänen vankitoverinsa olivat hänelle tuoneet, tekivät hänet melkein hulluksi, ja hän ajatteli paljon vähemmän omaa kohtaloaan kuin tyttöjen, jotka elivät rauhallisessa turvapaikassaan aavistamatta, mistä vaara heitä uhkasi.

Hän oli jo ensimmäisenä päivänä koettanut, voisiko hän saada kätensä vedetyiksi rautarenkaiden läpi, jotka ympäröivät hänen ranteitaan, mutta huomasi heti, että se oli mahdotonta, sillä ne oli niitattu niin tiukalle, että painuivat syvälle lihaan. Siten oli mahdoton päästä vapaaksi. Ainoa keino oli sahata poikki renkaat, mutta siihen tarvittiin työaseita.

Äkkiä Hän keksi hyvän tuuman. Vartija, joka toi hänelle ruokaa, oli sisilialainen ja varmaankin hyvin puhelias luonteeltaan, sillä monta kertaa hän oli keskustellut vankien kanssa. Paitsi pitkää veistä oli hänellä vyössään pieni tikari. Jos saisi sen haltuunsa, tuumi Francis, niin ehkäpä voisi vapautua kahleista. Sen vuoksi hän asettui ikkunan ääreen seisomaan siihen aikaan, jolloin tiesi vartijan tuovan

hänelle ruokaa, ja katseli ulos. Kun hän kuuli vartijan astuvan sisään ja sulkevan oven perässään, kääntyi hän taakseen ja sanoi:

"Kuka oli tuo nuori nainen? Hän on hyvin kaunis ja kulkee usein tästä ohi. Hän on nyt tuolla puiden luona."

Vartija astui ikkunan luo ja katseli ulos.

"Ettekö näe, hän astuu juuri kulmauksen ohi? Voi, nyt hän katosi."

Vanginvartija painoi kasvonsa rautaristikkoa vasten nähdäkseen paremmin, ja Francis käytti tilaisuutta hyväkseen vetääkseen tikarin tupesta ja pistääkseen sen housutaskuunsa.

"Te ette ennättänyt nähdä", sanoi hän, "mutta varmaankin te tapaatte hänet usein."

"En ole koskaan nähnyt ketään kaunista naista tässä kirotussa pesässä", sanoi mies. "Varmaankin se oli kylävoudin tytär. Sanotaan, että hänellä on kauniita tyttäriä, mutta hän on siksi varovainen, ettei salli niiden kulkea ulkona sinä aikana kuin me olemme täällä. Hän luuli kai saavansa kulkea rauhassa tällä tiellä. Minä pidän silmäni tästä lähin auki."

"Älkää pelottako häntä pois täältä", sanoi Francis nauraen, "täällä ei ole mitään muuta miellyttävää katseltavaa kuin hän."

Heidän vaihdettuaan vielä muutamia sanoja mies poistui, ja Francis tarkasteli saalistaan. Terä oli hieno ja hän kätki aarteensa heti multa, joka oli majan lattiana. Tuntia myöhemmin vartija avasi äkkiä oven. Oli melkein pimeä, ja Francis istui kaikessa rauhassa huoneen nurkassa.

"Tuo tulta, Tomaso", huusi vartija ulkopuolella seisovalle toverilleen, "täällä alkaa olla pimeä."

Toinen kantoi soihtua, ja he etsivät tarkasti joka nurkan.

"Mitä etsitte?" kysyi Francis.

"Olen pudottanut tikarini", vastasi mies, "ja minun on aivan mahdoton käsittää, miten se on kadonnut."

"Milloin näitte sen viimeksi?"

"En ole nähnyt sitä päivällisen jälkeen. Tiedän varmaan, että se silloin oli vyössäni. Arvelin, että mahdollisesti olisin pudottanut sen tänne, tikari ei ole sopiva leikkikalu vangille."

"Mitäpä hyötyä minulla näin kahlehdittuna voisi olla tikarista", sanoi Francis.

"Se on kyllä totta", myönsi mies. "Ette voisi tehdä sillä juuri muuta kuin iskeä sen omien kylkiluittenne väliin."

"En sitäkään voisi tehdä kuin istuvassa asennossa."

"Se on totta, poikasi. Minun asiani ei ole arvostella kapteenin käskyjä, minun on vain toteltava. Mutta kyllä minun mielestäni on julmaa pitää nuorta miestä kahlehdittuna aivan kuin petoeläintä. Jos hän olisi saanut Pisanin tai Zenon vangiksi ja tahtois olla oikein varma siitä, etteivät he pääsisi karkuun, niin olisi asia aivan toinen, mutta kahlehtia teidät, kun mies seisoo oven edessä vartiosta ja ikkunassa on rautaristikot, niin ettei edes leijona voisi murtautua ulos, tuntuu minusta liian kovalta. Ja pahinta on se, että meidän täytyy jäädä tänne teitä vartioimaan, kunnes kapteeni palaa takaisin, ja se voi kestää kolme viikkoa tai kokonaisen kuukaudenkin."

"Ole vaiti", murahteli toinen mies. "Sinä et sitten koskaan osaa olla hiljaa. Meidät on asetettu tänne siksi, että kapteeni luuli voivansa luottaa meihin."

"Hän voi luottaa keneen hyvänsä" sanoi Filippo, "joka tietää menettävänsä päänsä, jollei hän täytä velvollisuuttaan."

"Tule pois nyt", sanoi toinen. "Minä en aio seistä täällä koko yötä. Sinun tikarisi ei ole täällä, se on varma, ja koska minä olen nyt vapaa vartiosta, niin aion lähteä tieheni." Niin pian kuin Francis oli jäänyt yksin, kaivoi hän tikarin esille, sillä hän piti täysin varmana, ettei kukaan enää tänä iltana tulisi hänen luokseen. Jo ensi yrityksellä selvisi, että rauta oli pehmeää, sillä terävä tikari uursi heti syvän loven rautarenkaaseen. Hän yritti yhä uudelleen, ja lovi syveni syvenemistään. Aika ajoin hän tarkasteli tikarin terää, mutta se oli kova ja aivan vahingoittumaton. Hän oli nyt varma, että kärsivällisesti ahertamalla saisi renkaan poikki ja kätensä vapaiksi.

Hän tutki nyt nilkkarautoja. Ne olivat paljon raskaammat, ja kun hän koetteli niitä tikarilla, oli rauta myös paljon kovempaa. Mutta oli liian myöhäistä nähdä mitään, siksi hän piiloitti tikarin jälleen ja kävi kevyemmällä mielellä kuin pitkään aikaan olkivuoteelleen maate. Vaikka hän huomaisikin, ettei voisi saada poikki paksumpia renkaita, saattoi hän aina irrottaa kummankin ketjun päät, kiertää ne jalkojensa ympäri ja päästä sittenkin vapaasti liikkumaan.

KOLMASTOISTA LUKU

Merirosvojen ryöstöretki

Heti kun seuraava aamu valkeni, Francis tarttui työhönsä. Edellisen illan kokemukset toistuivat. Kolmessa, neljässä tunnissa hän saattoi saada kätensä vapaiksi, mutta nilkkarenkaihin tikari ei pystynyt. Hetken aikaa koetettuaan hän luopui tästä yrityksestä, sillä hän pelkäsi, että tikarin terä tylsyisi.

Hän tuumi kokonaisen tunnin, ja keksi vihdoin keinon. Rautaahan voitiin teroittaa hankaamalla sitä kiveä vasten, ja vaikka hän ei voinutkaan katkaista tikarilla rautarengasta, niin ehkäpä se onnistuisi kivellä. Hän alkoi heti tutkia kammion seinä. Ne eivät olleet raa'asta savesta, niin kuin köyhälistön asunnot yleensä Pohjois-Egyptissä, vaan rakennus oli alun pitäen aiottu joko vankilaksi tai kallisarvoisten kauppatarvikkeiden säilytyspaikaksi.

Se oli rakennettu kovista kivenlohkareista. Francis luuli, että ne olivat hiekkakiveä, ja tutkiakseen kiven laatua hän kävi istumaan nurkkaan, jonne vartija edellisenä iltana oli laskenut hänen ruokansa ja vesiannoksensa. Ensin hän kostutti osan seinää, sitten hän hieroi kahleen rengasta sitä vasten. Vihdoin hän suureksi ilokseen huomasi kiiltävän kohdan, josta hän näki, että kivi saattoi hangata rautaa.

Mutta turhaan hän väänsi jalkojaan voidakseen hangata niitä muuria vasten, ja siksi hän luopui yrityksestä. Hän tarvitsi irtonaisen kiven, ja hän alkoi sen vuoksi heti kaivaa tikarillaan maata seinän vierestä nähdäkseen, voisiko löytää sellaista. Hetkeen hän ei tavannut ainoatakaan sirua, ja hän tallasi tarkalleen maan paikoilleen hävittääkseen kaikki jäljet.

Kun aamiaisen aika lähestyi, hän lakkasi työstään, mutta syötyään hän jatkoi sitä taaskin. Tutkittuaan seinäviertä aina ovelle saakka hän vihdoin löysi erisuuruisia kiviä, jotka epäilemättä oli hakattu kivilohkareista ovela paikoilleen sijoitettaessa. Sitten hän tasoitti hyvin tarkasti maan pinnan, otti yhden kiven käteensä, ja kostutettuaan sitä alkoi työnsä.

Se kävi hyvin hitaasti, mutta hän huomasi sittenkin, että se onnistui. Hän teki työtä lakkaamatta koko päivän ja kietoi rievun kiven ympärille ehkäistäkseen sen ääntä. Lopulta hänen sormiaan alkoi särkeä, ja hänen oli mahdoton pidellä kivistä kiinni, mutta levättyään pari tuntia jatkoi hän jälleen työtään. Kun vartija tuli sisään, kysyi hän, milloin kaleerin oli määrä lähteä matkaan.

"Se olisi lähtenyt jo tänään", sanoi mies, "mutta kapteeni on sairastunut kuumeeseen. Hän lähetti hakemaan lääkäriä Tunisista, ja vaikka hän on hyvin heikko, hänellä on niin kova kiihko päästä matkaan, että hän olisi kannattanut itsensä laivaan, jollei lääkäri olisi kieltänyt. Siksi hän on päättänyt odottaa kolme päivää."

Francis ei voinut yöllä jatkaa työtään, sillä hiljaisuudessa kiven hankaus rautaa vasten olisi varmaankin kuulunut, sen sijaan hän uursi tikarilla käsiraautojaan pari tuntia. Seuraavana aamuna hän jatkoi taas työtä heti, kun sirkat virittivät laulunsa, sillä niiden ääni oli paljon kovempi kuin se, mikä syntyi hänen tehdessään työtä. Illalla jalkaraudat olivat niin pitkälti poikki, että hän parin tunnin työn jälkeen toivoi voivansa saada ne irti jaloistaan, ja ennen kuin hän pani maate, olivat käsiraudatkin yhtä pitkällä.

Vartijaltaan hän seuraavana aamuna sai tietää, että kapteeni oli parempi ja että hänet oli määrä kantaa laivaan heti, kun ilma illalla hiukan viileni. Laiva lähtisi matkaan varhain aamulla. Iltapuolella molemmat vartijat tulivat sisään ja käskivät hänen seurata mukana. Hänet vietiin kylän komeimpaan taloon ja saatettiin huoneeseen, missä Ruggiero makasi vuoteella.

"Olen lähettänyt sinua hakemaan", sanoi Ruggiero, "ilmoittaakseni, etten ole unohtanut sinua. Ei ole minun syyntä, että kosto on viivästynyt, mutta sitä suloisempi se on oleva, kun sen hetki koittaa. Minä lähden nyt ryöstämään Polanin tyttäriä. Olen kuullut, että sinä olet päässyt perheen ystäväksi sen

jälkeen kuin teit tyhjiksi minun aikeeni, ja että Polanin tyttäret suosivat sinua suuresti. Olen saanut tietoja kaikesta, mitä Venetsiassa on tapahtunut, ja kaikki olen merkinnyt siihen laskuun, joka minulla on tilitettävänä sinun kanssasi. Aion tuoda tytöt tänne ja ottaa Marian vaimokseni, ja sitten minä näytän hänelle, miten minä kohtelen niitä, jotka asettuvat minun tielleni. Se on oleva terveellinen läksy sekä hänelle että sinulle. Tulet toivomaan kuolemaa tuhat kertaa ennen kuin se kohtaa sinua."

"Olen aina tiennyt, että olette roisto, Ruggiero Mocenigo", sanoi Francis levollisesti, "mutta enpä olisi luullut, että mies, joka kerran on kuulunut Venetsian aatelistoon, voisi vajota näin syvälle ja tulla merirosvoksi ja isänmaanpetturiksi. Te voisitte tosin ryöstää Marian, mutta hänen kauttansa te ette koskaan pääse hänen isänsä omaisuuteen käsiksi, sillä minä tiedän, että samassa hetkessä kun Maria saa kätensä vapaiksi, hän mieluummin työntää tikarin sydämeensä kuin antautuu tällaisen roiston valtaan."

Kuullessaan nämä sanat Ruggiero tarttui tikariin, joka oli pöydällä hänen vuoteensa vieressä, mutta laski sen jälleen pois.

"Hölmö!" sanoi hän. "Minä olen nyt menossa ryöstämään heitä. Etkö ymmärrä, että Marian itsepäinen luonne talttuu täysin kun hän saa tietää, että tekemällä itsemurhan hän luovuttaa sisarelleen kunnian päästä minun vaimokseni?"

Kun Ruggiero säesti sanojaan ivallisella naurulla, hyökkäsi Francis eteenpäin aikoen karata roiston päälle, mutta hän oli unohtanut kahleensa ja kaatui pitkäkseen maahan.

"Vahti!" huusi Ruggiero, "viekää pois tuo lurjus, ja muistakaa, että henkenne on vaarassa, jos hän pääsee karkuun!"

"Teidän ei tarvitse uhata meitä, herra", sanoi Filippo. "Luottakaa valppauteemme, mutta minun ymmärtääkseni lapsikin voisi vartioida häntä, niin raskaasti kahlehdittu hän on kopissaan."

Ruggiero viittasi kärsimättömästi kädellään, ja molemmat miehet poistuivat vankinsa kera.

"Jos olisin saanut osani viime matkan saaliista", sanoi Filippo heidän poistuessaan talosta, "niin en palvelisi häntä päivääkään enää. Mutta niin pian kuin kaleeri palaa takaisin ja rahat on jaettu, karkaan minä tieheni. Olen saanut kyllekseni tästä elämästä. Maurilaisten kanssa ei ole hauska elää, vaikei saisikaan koiran kohtelua osakseen."

Niin pian kuin Francis oli yksin, ryhtyi hän taas työhönsä, ja iltapuolella olivat renkaat niin pitkälle murrettu, että hän vain hiukan painamalla saattoi saada kätensä ja jalkansa niistä irti. Mutta hän odotti iltaan asti siltä varalta, että joku tulisi jälleen hänen luokseen. Vaikka hän olisikin ollut ilman kahleita, ei hän sittenkään ennen iltaa olisi voinut lähteä pakoon.

Filippo toi tavallista myöhemmin ruokaa, ja Francis kuuli, miten hänen toverinsa torui häntä sen johdosta, ettei hän ennemmin ollut tullut hänen sijalleen.

"Onko kaikki valmista matkaan?" kysyi Francis, kun vanginvartija astui sisään.

"Kyllä, koko miehistö on laivassa. Veneen tulee olla rannassa kello yhdeksältä, ja koska tuuli on varsin heikko, luulen heidän lähtevän heti matkaan."

Hetken kuluttua mies lähti, ja niin pian kuin oli pimeä, Francis irroitti kahleet käsistään ja jaloistaan. Sitten hän kalisteli voimakkaasti kahleitaan ja viskasi ne lattialle. Samassa hän kuuli, että vartija astui ovelle, työnsi avaimen lukkoon ja astui sisään.

"Mitä ihmettä te nyt teette?" kysyi Filippo.

Francis seisoi oven lähellä, niin että vartija astuessaan sisään joutui selin häneen, ja ennen kuin tämä oli ehtinyt lopettaa lauseensa hyökkäsi Francis hänen kimppuunsa ja kaatoi hänet maahan. Hämmästynyt mies ei ennättänyt saada sanaakaan suustaan, kun Francis painoi polvensa hänen rintaansa ja uhkasi häntä tikarilla.

"Jos päästät ääntäkään", kähisi hän, "niin pistän tikarin kurkkuusi."

Filippo tunsi, miten tikarin kärki kosketteli hänen ihoa, ja hän pysytteli aivan hiljaa.

"En tahdo ottaa sinua hengiltä, Filippo. Et ole kohdellut minua pahasti, ja säästän mielelläni henkesi, jos suinkin voin. Nosta kätesi pääsi yläpuolelle ja anna minun sitoa ne, niin sitten saat nousta."

Filippo teki niin kuin Francis käski, ja Francis satoi lujasti hänen kätensä yhteen kankaasta kierretyllä nuoralla. Sitten hän antoi hänen nousta.

"Nyt minun täytyy panna sukapula suuhusi ja sitoa kätesi seipääseen pääsi yläpuolelle, jotta et voi hampain avata nuoraa, ja saat jäädä tänne, kunnes toverisi saapuu aamulla."

"Parempi teidän olisi heti ottaa minut hengiltä, herra", sanoi mies. "Tomaso raivostuu, kun näkee, että olette karannut, sillä hänkin saa osansa kapteenin vihasta. Kolme tai neljä miestä jää tänne, ja he aivan varmaan pitävät minua vankina, kunnes laiva palaa takaisin, ja silloin kapteeni täyttää uhkauksensa. Parempi, että heti tappaisitte minut."

"Mutta mitä minä voin tehdä, Filippo? Minun täytyy ajatella omaa turvallisuuttani. Jos voit antaa minulle hyvän neuvon, niin seuraan sitä."

"Minä vannon pyhän valan, etten petä teitä. Minä lähdän saaren toiselle puolelle ja hankin sieltä veneen, jotta olen jo kaukana poissa, ennen kuin teidän pakonne keksitään varhain huomenaamulla."

"Minä uskon sinua, Filippo. Vanno valasi."

"Te voitte seurata minun mukana, jos tahdotte. Pitäkää käteni sidottuina, kunnes pääsemme saaren toiselle puolelle, ja iskekää tikari rintaani, jos nostan melua."

"Sitä en tee, Filippo. Minä luotan sinuun sittenkin, mutta vanno ensin."

Filippo vannoi, ettei hän antaisi ilmi Francisia, vaan lähtisi saaren toiselle puolelle ja sieltä mannermaalle. Francis leikkasi heti nuorat poikki.

"Sinä kadotat osasi saaliista, Filippo, ja sinun täytyy pysytellä piilossa, jotta kapteenin raivo ei kohdistuisi sinuun. Siksi neuvon sinua, että heti Tunisiin päästyäsi nousisit ensimmäiseen laivaan ja tultuasi Venetsiaan tiedustelisit minua. Minä korvaan vahinkosi ja hankin sinulle tilaisuuden viettää rehellistä elämää. Mutta ennen lähtöäsi täytyy sinun vaihtaa vaatteita kanssani. Voit myydä pukuni Tunisissa ja saat niistä kylliksi rahoja ostaaksesi vaikka kymmenen tällaista vaatekertaa, mutta sinun pitää antaa minulle osa rahoistasi, jotka sinulla nyt on, sillä en pääse tyhjin taskuin pakenemaan."

"Kiitän teitä hyvydestänne", sanoi mies. "Olisitte voinut iskeä minut tikarilla kuoliaaksi, mutta ette tehnyt sitä, ja vaikka en olisi vannonutkaan, olisin kurja koira, jos pettäisin teidät. En tiedä, mitä aikeita teillä on, mutta neuvoisin teitä seuraamaan esimerkkiäni ja lähtemään täältä ennen aamun sarastusta. Koko väestö tulee etsimään teitä, ja koska saari ei ole kovin suuri, niin he saavat teidät pian kiinni. Saari on vuosikausia ollut merirosvojen kokoontumispaikkana, ja tänne he tuovat saaliinsa myydäkseen ne kauppiaille, jotka saapuvat tänne mannermaalta."

"Kiitos neuvostasi, Filippo! Voit olla huoletti, että katoan ennen aamun valkenemista, mutta sitä ennen minulla on jotain toimitettavaa, ja siksi en voi seurata mukana."

"Kaikki pyhimykset siunatkoon teitä, herra, ja auttakoon teitä pääsemään ehjin nahoin täältä! Jos saan elää, niin tulen hyvinkin pian teitä Venetsiaan tervehtimään — en rahojen vuoksi, joita jalomielisesti olette luvannut minulle, vaan siksi, että teidän avullanne voisin aloittaa rehellisen elämän kristittyjen ihmisten parissa."

He vaihtoivat nyt vaatteita. Sitten he jakoivat keskenään kuusi dukaattia, jotka olivat Filippin kukkarossa — pienen yksityisen ryöstön tuloksen, sen jälkeen he lähtivät vankilasta, ja Filippo sulki oven.

"Luuletko, että Tomaso tulee pian tänne?" kysyi Francis. "Siinä tapauksessa hän tietenkään huomaa sinun olevan poissa ja nostaa melun, ennen kuin laiva pääsee lähtemään, ja silloin me saisimme koko miehistön kintereillemme."

"En usko, että hän tulee. Luultavasti hän istuu kapakassa ja juo pari tuntia, ennen kuin palaa. Mutta minäpä sanon teille, mitä minä teen. Minä jään tänne, kunnes hän tulee takaisin. Hän vapauttaa minut vartiosta keskiyöllä, ja pimeässä hän ei huomaa, että olen vaihtanut vaatteita. Kyllä minä sittenkin ennätän hyvissä ajoin saaren toiselle puolelle ja pääsen veneellä pakoon, ennen kuin he huomaavat minun kadonneen. Se tapahtuu vasta kello kuusi, jolloin minun on tultava taas vahtiin."

"Se on hyvä ehdotus. Filippo, ja hyvästi nyt."

Francis astui rantaan. Siellä ei ollut ainoatakaan venettä, jonka hän omin voimin olisi voinut saada liikkeelle, mutta hetken kuluttua hän kuuli airojen loisketta, ja pieni kalastajavene, jossa kaksi nuorta miestä soui, lähestyi rantaa.

"Tänne, pojat!" sanoi hän. "Tahtoisin päästä laivaan. Minun olisi pitänyt olla siellä jo kolme tuntia sitten, mutta sain hiukan liikaa hattuuni ja tulin nukahtaneeksi. Luuletteko, että voisitte soutaa minut aivan äännettömästi laivan kylkeen, jotta pääsisin toisten huomaamatta laivaan? Siinä tapauksessa

saatte dukaatin vaivoistanne."

"Sen me kyllä osaamme", sanoivat soutajat; "tulemme juuri sieltä myytyämme päivän saaliimme. Siellä oli puoli tusinaa toisiakin veneitä kaloja kauppaamassa. Sitä paitsi he lastaavat juuri laivaan halkoja ja kaikenlaista muuta tavaraa, mikä on jäänyt viime hetkeen. Hypätkää veneeseen, kyllä me pian sinne pääsemme."

Hetken kuluttua he olivat veneen kyljessä.

"Teillä näyttää olevan vielä hiukan kaloja jäljellä", sanoi Francis.

"Ne eivät ole minkään arvoisia", sanoi toinen miehistä. "Ne kelpaavat kyllä meille itsellemme ruoaksi, mutta ei niitä kannata myydä laivaan, jossa rahasta ei ole puutetta. Te saatte kernaasti ottaa ne, jos haluatte."

"Kiitos", sanoi Francis, "otan pari, kolme kappaletta, jos voitte antaa. Tahdon tehdä pienen kujeen eräälle toverilleni."

Niin kuin kalastajat olivat sanoneet, oli laivan kyljessä useita veneitä, ja merimiehet seisovivat partaan ääressä tehden kauppvoja. Francis antoi soutajilleen luvatus palkan ja hyppäsi portaita myöten laivaan.

Ei kukaan kiinnittänyt huomiota häneen, sillä useat merimiehistä olivat menneet veneisiin hakemaan kaloja. Hän meni toisten joukkoon ja vetäytyi luukun luo, joka johti lastiruumaan, astui portaita alas ja tunkeutui perimmäiseen nurkkaan monien tynnyrien taakse, joissa oli sekä viiniä että vettä. Maatessaan nyt siellä hän kiitti sydämestään luojaansa, koska hänen yrityksensä oli niin hyvin onnistunut tähän asti.

Aika ajoin merimiehet tulivat alas tuoden ruumaan viimeisiä tavaroita, mutta kukaan ei lähestynyt Francisin piilopaikkaa. Aika tuntui hänestä hirveän pitkältä, ennen kuin hän kuuli ankkuria nostettavan. Hetken kuluttua takila alkoi ratista, ja siitä hän tiesi, että laiva oli liikkeessä. Hän asettui niin mukavaan asentoon kuin suinkin ja vaipui uneen.

Kun hän heräsi aamulla, virtasi päivänvalo luukusta, jota pidettiin vain sadeilmalla suljettuna, koska usein oli haettava vettä ja ruokavaroja ruumasta. Francis oli ottanut kalat, jotta hänellä olisi jotain syötävää matkan varrella siltä varalta, ettei hän voisi saada ruokaa, mutta hän ei tarvinnut niitä, sillä kattohirsissä riippui yllin kyllin hedelmiä, ja leipävarasto oli myös ruumassa. Päivän aikana hän ei kuitenkaan uskaltanut liikkua paikaltaan, mutta niin pian kuin tuli pimeä, verrytteli hän jäseniään, haki hiukan leipää ja viinirypäleitä, ja juotuaan kulauksen pullosta, joka oli asetettu vesitynnyrin hanan alle, vetäytyi takaisin nurkkaansa. Syötyään hän kävi jälleen juomassa ja paneutui sitten maata.

Niin kului kuusi päivää. Veden loiskinasta laivan kylkiä vasten hän saattoi päätellä, kulkiko laiva hyvällä vauhdilla eteenpäin, vai oliko tyyni ilma. Kerran hän pimeässä hiipi kannelle. Seitsemäntenä päivänä hän kuuli merimiesten puhuvan keskenään kannella, että Korfu oli näkyvissä. Purjeet laskettiin, ja laiva seiso useita tunteja liikkumattomana paikallaan, mutta pian kulku suunnattiin maata kohti, ja muutaman tunnin kuluttua oltiin valmiit nousemaan rantaan.

Kaikki veneet pantiin järjestykseen, ja miehistö tarkastettiin. Vaikka tyttöjen ryöstö oli yrityksen varsinaisena päämääränä, tahdottiin kuitenkin samalla kerätä mahdollisimman paljon saalista. Saari oli rikas, sillä monet varakkaat venetsialaiset asuivat siellä. Siksi tuli koko miehistön nousta maihin lukuunottamatta muutamia harvoja, joiden oli määrä jäädä vartioimaan laivaa.

Yhteen veneeseen astui kapteeni, joka oli nyt aivan terve, sekä hänen mukanaan valittu joukko miehiä, muut saivat jakaantua useampiin ryhmiin ja hajaantua pitkin saarta ryöstämään ja polttamaan. Toivottiin, että väestö joutuisi niin suuren sekasorron valtaan, ettei se kykenisi tekemään varsinaista vastarintaa, ja aamun valjetessa tuli kaikkien kokoontua maihinnousupaikkaan. Francis ei tiennyt, miten kaukana se oli itse kaupungista.

Lastiruumassa oli varasto aseita, ja kun Francis oli valinnut itselleen miekan sekä suuren tikarin, odotti hän, kunnes kaikki laivalla olivat liikkeellä, silloin hänkin nousi kannelle ja yhtyi miesjoukkoon, joka parhaillaan laski venettä vesille. Vene oli suuri kuusitoista-airoinen ja siihen kuului noin kaksikymmentä miestä. Francis kävi istumaan, ja niin pian kuin kaikki muutkin veneet olivat vesillä, annettiin käsky soutaa rantaan.

Francis hyppäsi maihin, ja sillä välin kuin miehistö kerääntyi upseeriensa ympärille, ei hänen ollut laisinkaan vaikea päästä huomaamatta pakoon. Koska hän ei tuntenut tietä ja pelkäsi että hänet huomattaisiin, kätkeytyi hän kallioiden taakse, kunnes kuuli, että miehet komennettiin lähtöön. Hän hiipi nyt varovaisesti piilostaan, pysytteli kyllin kaukana toisista jottei kukaan huomaisi häntä, ja seurasi merirosvojen askelten ääntä.

Francis oli pitkän matkansa kuluessa tuuminut, mitä hän tekisi päästyään maihin. Koska paikkakunta oli hänelle aivan vieras, kohdisti hän kaiken toivonsa siihen, että saisi oppaan, joka saattaisi hänet Polanin huvilaan ennen kuin Mocenigo joukkoineen ennättäisi perille. Mutta koska miehistö oli nyt jakautunut viiteen ryhmään, joiden oli määrä kulkea eri teitä, eikä hän tiennyt, mitä ryhmää kapteeni johti, joutui hän ymmälle. Jos hän nyt seuraisikin joukkoa, joka kulkisi aivan päinvastaiseen suuntaan, niin Mocenigo ennättäisi perille, ennen kuin hän saisi käsiinsä oppaan.

Hän ei voinut tehdä muuta kuin koettaa kiiruhtaa ennen miehistöä siinä toivossa, että hän kohtaisi jonkun ihmisasunnon. Niin pian kuin viimeinen joukko oli kadonnut näkyvistä, hän teki kierroksen ja alkoi juosta kaikin voimin. Maa oli tasaista, vain jonkin kerran viivytti muuri tai aita hänen kulkuaan. Kun hän oli juossut niin pitkälle, että otaksui päässeensä merirosvojen edelle, muutti hän suuntaa päästäkseen samalle tielle, jota myöten hän aluksi oli kulkenut.

Juostuaan noin mailin verran hän näki valoa edessään ja saapui pienelle majalle. Hän kolkutti ovelle ja astui sisään. Huoneen asukkaat — mies, nainen ja pari lasta — hyökkäsivät pystyyn vieraan äkillisen tulon johdosta.

"Hyvät ihmiset", sanoi Francis, "olen vastikään tullut maihin ja minulla on tärkeää asiaa Polanin tyttärille. Olen kulkenut harhaan, mutta minun pitää välttämättä heti paikalla jatkaa matkaani. Voitteko sanoa, kuinka pitkälti on Polanin huvilaan?"

"Se on noin kolmen mailin päässä täältä", sanoi mies.

"Teidän poikanne saa dukaatin, jos hän heti seuraa minua."

Mies näytti epäilevän. Francisin puku ja ulkomuoto eivät tehneet luotettavaa vaikutusta. Hän oli kuusi päivää ollut suljettuna lastiruumaan eikä hänellä ollut koko aikana ollut tilaisuutta pestä itseään.

"Katsokaas", sanoi hän ottaen esille dukaatin, "tässä on raha. Saatte sen heti paikalla, jos käskette poikanne seurata minua niin pian kuin suinkin."

"Maksu on hyvä", sanoi mies. "Kuules, Ruffe, lähde tuon herran kanssa heti paikalla."

"Tulkaa, herra", sanoi poika, ja sen enempää sanomatta hän läksi Francisin kanssa ulos, ja molemmat alkoivat juosta tietä pitkin.

Francis ei ollut maininnut mitään merirosvojen maihinnoususta, sillä hän tiesi, että silloin mökin asukkaat olisivat vain lähteneet pakoon eivätkä välittäneet hänestä. Heille tuskin mitään pahaa tapahtuisikaan, sillä merirosvot ryöstivät mieluummin rikkaitten huviloita, eivätkä halunneet herättää turhaa melua häiritsemällä sellaisten ihmisten rauhaa, joilta he eivät kuitenkaan voineet toivoa saavansa mitään. Juostuaan vähän matkaa poika kääntyi sivupolulle, joka kulki melkein kohtisuoraan entistä tietä vastaan, ja siitä Francis saattoi päätätä, että hän oli tehnyt pitkän mutkan ja että huvilaan kulkeva joukko oli päässyt paljon edelle. Mutta koska hän juoksi kolme kertaa niin nopeasti kuin miehet saattoivat marssia, hän toivoi kuitenkin pääsevänsä ajoissa perille.

Pojat eivät vaihtaneet sanaakaan keskenään. Maalaispoika ihmetteli mielessään, mikähän asia saattoi olla näin kiireellinen, ja Francis ymmärsi, että jokainen hengenveto oli hänelle tarpeen voidakseen suorittaa tehtävänsä. Vain pari kertaa hän kysyi, pitkältikö vielä oli matkaa. Viimeinen vastaus oli rohkaiseva: "Vain pari sataa askelta enää."

"Tuolta näkyvät jo tulet, herra. He eivät ole vielä menneet maate, tässä on ovi."

Francis kolkutti kovasti ja yhtä mittaa miekankahvallaan. Pari minuuttia kului, ennen kuin kasvot ilmestyivät yläpuolella olevaan ikkunaan.

"Kuka kolkuttaa noin väkivaltaisesti näin myöhään?"

"Francis Hammond. Avatkaa heti paikalla! Vaara uhkaa neitejä. Pian, henki on kysymyksessä."

Palvelija tunsu äänen ja juoksi empimättä alas avaamaan oven. Mutta jo seuraavassa hetkessä hän luuli erehtyneensä Francisin hyökätessä valoisaan eteiseen.

"Missä neidit ovat?" kysyi hän. "Viekää minut heti heidän luokseen!"

Hänen puhuessaan ovi avautui, ja herra Polani itse sekä molemmat tytöt näyttäytyivät kynnyksellä. He olivat juuri aikoneet mennä levolle, kun kolkutus kuului, ja kauppias seiso i ovella miekka kädessä. Samassa hän tunsu Francisin äänen. He aikoivat juuri ilmaista ilonsa saadessaan nähdä hänet, mutta ilo vaihtuikin hämmästykseksi hänen astuessaan heidän eteensä.

"Meillä ei ole aikaa moniin sanoihin", huudahti Francis, "teidän täytyy paeta. Ruggiero Mocenigo on

minun kintereilläni ja hänen mukanaan parikymmentä miestä."

Tytöt huudahtivat kauhusta, ja kauppias sanoi: "Emmekö voi puolustautua, Francesco? Minulla on kahdeksan palvelijaa täällä, ehkä voimme pitää puoliamme, kunnes saamme apua."

"Ruggierolla on sata miestä", sanoi Francis, "ja he voivat kerääntyä kaikki tänne hetken kuluttua — teidän täytyy paeta. Jumalan tähden, älkää viivytelköt! He voivat olla täällä minä hetkenä hyvänsä."

"Tulkaa, tytöt", sanoi Polani, "ja te myöskin", lisäsi hän kääntyen palvelijoiden puoleen, jotka kova kolkutus oli kutsunut paikalle; "seuratkaa mukanamme, menetätte vain henkenne, jos teette vastarintaa. Tartu käteeni, Maria. Sinä, Francesco, saat pitää huolta Juliasta. Se, joka viimeisenä lähtee ulos, sulkekoön oven. Kestää aina jonkin hetken, ennen kuin he saavat sen murretuksi ja keksivät, että olemme poissa. Mitä tietä nuo roistot saapuvat?"

Francis viittasi siihen suuntaan, mistä oli tullut, ja koko seurue lähti nopeasti päinvastaiseen suuntaan. He eivät olleet kulkeneet montakaan minuuttia, ennen kuin kuului kovaa kolkutusta keskeltä yön hiljaisuutta.

"Olipa todellakin aika lähteä, Francesco", sanoi kauppias heidän kiiruhtaessaan eteenpäin. "Koko juttu tuntuu minusta kuin unennäöltä, mutta sinä kerrot kyllä pian, miten kaikki on tapahtunut."

He saapuivat nyt huvilan alueen ulkopuolelle, ja muutamat palvelijoista, jotka tunsivat seudun, näyttivät tietä. Hetken kuluttua kauppias hiljensi vauhtiaan.

"Nyt olemme turvassa", sanoi hän. "He eivät voi tietää, mistä meitä on haettava, ja jos he hajaantuvat eri tahoille etsiäkseen meitä, voimme helposti suoriutua niistä, jotka joutuvat tiellemme."

"En usko, että olemme vieläkään turvassa", sanoi Francis. "Sata miestä nousi maihin, Mocenigo ja kaksikymmentä miestä hänen seurassaan lähti teidän taloonne, mutta muut ovat hajaantuneet pitkin koko saarta murhaamaan ja ryöstämään. Siksi on parasta jatkaa matkaa, kunnes pääsemme sen alueen ulkopuolelle, jota he luultavimmin aikovat ryöstää — jos naiset eivät vain ole liian väsyneitä."

"Väsyneitä!" huudahti Maria. "Julia ja minä teemme joka päivä pitkiä kävelyretkiä ja jaksamme juosta vaikka kokonaisen tunnin, jos on tarpeen."

"Lähdetään sitten, lapsikullat!" sanoi kauppias. "Olen äärettömän utelias kuulemaan, mitä tämä kaikki oikeastaan merkitsee, ja luulenpa, että te olette yhtä uteliaita, mutta emme voi saada mitään tietää, ennen kuin olemme turvassa."

Seurue jatkoi siis matkaa kovalla kiireellä. Hetken kuluttua yksi palvelijoista, joka oli kääntynyt taakseen, huusi:

"He ovat sytyttäneet talon tuleen. Liekit tunkeutuvat jo ulos alakerroksen ikkunoista."

"Minä arvasin sen", sanoi kauppias katsomatta taakseen. "Tuon roiston täytyi tietenkin kostaa, kun hän ei löytänyt meitä. Onneksi olemme näin paljon edellä, sillä tulipalo valaisee pitkälti seutua."

"Vähän matkan päässä alkaa metsä", sanoi eräs palvelijoista. "Kun pääsemme sinne, ei meitä voi nähdä voimakkaassakaan valossa."

Metsään saavuttuaan he hiljensivät taas kulkuaan. Vähän matkan päässä maa kohosi, ja sieltä voi nähdä laajalti.

"Jäädään tänne", sanoi kauppias; "nyt olemme turvassa. Meidän ja merirosvojen välillä on kahden mailin matka."

Huvila on nyt yhtenä ainoana tulimerenä. Palvelijat kiroilivat, naiset itkivät surusta.

"Älkää surko!" sanoi kauppias. "Talo voidaan rakentaa uudestaan, ja minä pidän kyllä huolta siitä, ettei kukaan teistä köyhyä tämän onnettomuuden vuoksi. Nyt istumme tänne ja annamme Francescon kertoa, miten hän taaskin on pelastanut meidät."

"Ennen kuin ryhdyn siihen, sanokaahan minulle, onko satamassa sotalaivoja, ja miten kaukana ne ovat täältä?"

"Sinne ei ole kuin kuuden mailin matka suoraan saaren poikki, mutta me olemme kulkeneet nyt koko ajan siihen suuntaan. Kas", keskeytti kauppias puhettaan, "nyt liekkejä kohooa kolmelta, neljältä taholta! Muutkin roistot ovat työssä."

"Mutta onko satamassa sotalaivoja?"

"On kyllä, kolme laivaa lähetettiin tänne, kun tuli tiedoksi, että maurilainen merirosvolaiva risteili näillä vesillä ja että useita aluksia oli kadonnut. Ensiksi en uskonut tuota tietoa todeksi. Kapteeni, joka toi uutisen, kertoi tavanneensa teidät puolitiessä Venetsian ja Korfun välillä ja ilmoittaneensa teille asiasta. Neljä päivää myöhemmin saapui toisen laivan mukana asiamieheltäni kirje, jossa hän ei sanallakaan maininnut teidän tuloanne. Silloin tulin levottomaksi, ja kun yhä useampia tietoja saapui Korfusta, mutta ei sanaakaan teistä, olin varma että teille oli jotakin tapahtunut. Ja koska pelkäsin teidän joutuneen merirosvojen käsiin, lähdin heti matkaan eräässä kaleerissa, jonka hallitus lähetti saaren kuvernöörin pyynnöstä tänne."

"Siinä tapauksessa emme saa hukata hetkeäkään. Kuvernöörin täytyy saada tietää, että merirosvolaiva on saaren toisella rannalla ja että miehistö on noussut maihin ja polttaa ja ryöstää parhaillansa. Jos heti annettaisiin käsky, voisivat sotalaivat vielä ennen aamun koittoa purjehtia saaren ympäri ja estää noiden roistojen paluumatkan."

"Olet oikeassa", sanoi Polani nousten heti. "Jatkakaamme viipymättä matkaa. Tytöt voivat seurata hitaasti jäljessä palvelijoiden mukana."

"Isä", sanoi Maria, "et suinkaan vie pois Francescoa, ennen kuin olemme saaneet kuulla hänen seikkailunsa! Etkö voi lähettää palvelijoita edeltä viemään sanaa kuvernöörille?"

"En, kultaseni. Kuvernööri on varmaankin mennyt jo levolle, eivätkä palvelijat pääsisi hänen puheilleen. Minun täytyy mennä itse. Teen sen yhtä paljon sinun tähtesi kuin itsenikin. Emme koskaan voi olla turvassa, niin kauan kuin tuo roisto Mocenigo on vapaana. Francescon kertomuksen saamme kuulla huomenna. Sinä ja minä, me emme voi sanoin ilmaista kiitollisuuttamme. Hänen täytyy vain ymmärtää, mitä me tunnemme, kun melkein ihmeen kautta pelastuit ahdistajasi vallasta. Tule nyt, Francesco! Yksi palvelijoista, joka tuntee tien, saa seurata meitä. Kahden mailin päässä, niinkuin tiedätte, on Carlo Maffensin huvila. Jos olette väsyneitä, pyytäkää sieltä suojaa. Teidän ei tarvitse pelätä, että merirosvot tulevat niin pitkälle. He pysyttelevät varmaankin tuolla puolen saarta ehtiäkseen laivaansa ennen aamun sarastusta."

NELJÄSTOISTA LUKU

Merirosvolaivan häviö

Herra Polani oli niin hyvin tunnettu, että kun kuvernöörin palvelijat heräsivät hänen saapuessaan taloon, he eivät hetkeäkään epäröineet herättää herraansa. Heti kun tämä sai kuulla että merirosvot olivat nousseet maihin ja hävittäneet saarta, ja että heidän laivansa oli aivan lähellä rantaa vain parin kolmen miehen vartioimana, lähetti hän sanan kaleerien päälliköille käskien heidän herättää miehistönsä ja lähteä heti merelle. Hän lupasi itse hetken kuluttua saapua paikalle ja lähteä mukaan. Sen lisäksi hän käski soittaa kelloa ja kutsua saaren asukkaat aseihin. Eräs upseeri sai komennettavakseen sotaväen, ja hänen oli määrä heti lähteä saaren toiselle puolelle ja hyökätä merirosvojen kimppuun kesken heidän ryöstöään. Muutamat miehet saivat käskyn lähteä Polanin tyttäriä vastaan ja saattaa heidät kantotuoleissa kaupunkiin, ja heille valmistettiin asunto kuvernöörin omassa talossa.

Kuvernöörin jaellessa käskyjä tuotiin pöytään virvokkeita, ja Polania ja hänen seuralaisiaan kehoitettiin syömään, ennen kuin he jatkoivat matkaa. Francis ei odottanut toista kutsua. Hän ei ollut syönyt moneen tuntiin, ja siksi hän heti ryhtyi nälkäänsä sammuttamaan.

Sillä välin kuin hän söi, piti kuvernööri huolta siitä, että hänen käskynsä täytettiin. Kaksisataa saaren asukasta oli jo aseissa ja he paloivat kiihkosta saada kostaa merirosvoille heidän ilkitöitään. Kun kaikki valmistukset oli tehty, läksi kuvernööri Polanin ja Francisin kanssa satamaan, ja he soudattivat itsensä kaleeriin. Kaikki oli valmista lähtöön. Purjeet nostettiin heti ja soutajat asettuivat paikoilleen auttaakseen laivan vauhtia heikossa tuulessa.

Kuvernööri ilmoitti nyt päällikölle syyn äkilliseen lähtöön. Molempien toisten kaleerien kapteeneille annettiin myös lähtökäskyt, ankkurit nostettiin ja kaikki lähtivät liikkeelle. Francisilta tiedusteltiin, missä merirosvolaiva sijaitisi, mutta hän ei voinut antaa muuta selitystä, kuin että se oli noin neljän mailin päässä Polanin huvilasta.

"Mutta ettekö voi antaa minkäänlaista selitystä itse rannasta?" kysyi päällikkö.

"Sitä en voi" vastasi Francis, "olin piiloutunut lastiruumaan ja tulin kannelle vasta pimeään tultua, jolloin maa näytti mustalta möhkäleeltä."

"Herra Polani on kertonut", sanoi päällikkö, "että olette hänen hyvä ystävänsä, vaikkei sitä teidän puvustanne voisi päätellä, mutta hän ei ole kertonut, miten jouduitte merirosvolaivaan."

"Hän kertoi sen minulle matkalla tänne", vastasi Polani, "ja merkillinen juttu se tosiaankin on. Hän oli matkalla Korfuun Naxos laivalla, jonka merirosvot, niin kuin me oletimmekin, anastivat. Merirosvolaivan päällikkönä oli Mocenigo, joka oli tuomittu elinkautiseen maanpakoon, vaikkakaan kukaan ei tiennyt, minne hän oli joutunut."

"Naxoksen miehistö vangittiin ja suljettiin laivan lastiruumaan, jossa jo ennestäänkin oli muista laivoista ryöstettyjä vankeja. Merirosvolaiva purjehti Afrikkaan, missä kaikki muut vangit myytiin maurilaisille orjiksi paitsi tämä minun ystäväni, sillä Mocenigo kantoi vanhaa vihaa häntä kohtaan ja hänellä oli aivan erikoiset aiheet hänen suhteensa. Kun Francesco sai tietää, että Mocenigo aikoi lähteä rosvoamaan Korfuun ja ryöstää minun tyttärenti, onnistui hänen kenenkään huomaamatta piiloutua laivan ruumaan."

"Maalle noustessa hän pääsi pimeässä muiden mukana rantaan, kiiruhti toisten edeltä, ja saatuaan oppaan ennätti paikalle viisi minuuttia ennen merirosvoja."

"Ihmeellistä tosiaankin! Olemme hänelle suuressa kiitollisuudenvelassa, sillä ilman häntä ei meillä olisi ollut aavistustakaan tuon roisto joukon pahanteoista, ennen kuin olisi ollut myöhäistä estää heidän pakoaan. Ja jos he olisivat päässeet pakoon, he olisivat vielä kauan häirinneet meidän kauppaamme, ennen kuin mikään kaleeri olisi saanut heidät nujerretuiksi. Mitä Mocenigoon tulee, hän on oikea häpeäpilkku venetsialaiselle nimelle, ja on surullista ajatella, että eräs meidän ylhäisimpiä sukujamme tulee hänen tähtensä häväistyksi. Mutta toivottavasti hänen ilkityönsä nyt loppuvat. Onko hänen laivansa nopeakulkuinen?"

"Sitäkään en voi sanoa", vastasi Francis, "mutta joka tapauksessa se on kevytsoutuinen."

"Toivottavasti saamme sen vallatuksi, ennen kuin se ennättää nostaa purjeet", sanoi päällikkö. "Meidän aluksemme eivät ole rakennetut soutua varten, vaikka me käytämmekin airoja tyyneellä ilmalla."

"Mitä aiotte siis tehdä?" kysyi kauppias.

"Kun saavumme paikalle, annan käskyn molemmille muille kapteeneille pysytellä parin mailin päässä rannasta, jotta merirosvolaiva ei pääsisi pakoon, jos se yrittäisi lähteä merelle. Me seuraamme rantaa pitkin ja laskemme niin lähelle sitä kuin suinkin. Sillä tavoin voimme ehkä salaa yllättää heidät. Ja jollemme tapaa heitä, kokoonnumme heti aamun koitteessa toisten laivojen kanssa ulapalla ja pidämme varamme, kunnes merirosvot uskaltavat lähteä liikkeelle."

Kello oli nyt kolme, ja tuntia myöhemmin laivat erosivat toisistaan. Kun päällikkölaiva saapui lähelle maata, käski päällikkö nostaa aivot.

"Tuuli on aivan heikko", sanoi hän, "mutta siitä on vain etua, sillä sitä äänettömämmin me pääsemme liikkumaan. Jos jatkaisimme soutamista, voisivat he huomata tulomme, nostaa ankkurinsa ja paeta, ennen kuin ehtisimme edes nähdä heitä. Näin tyyneenä yönä kuuluu airojen loiske kauaksi."

Laiva jatkoi äänettömästi kulkuaan rantaa pitkin. Saaren yläpuolella hohti taivas punaisena palavien talojen liekeistä, mutta sitä pimeämpi oli rannan varjossa. Kapteenin käskystä vallitsi laivassa täydellinen hiljaisuus, ja jokainen terästi näköhermojaan keksiäkseen merirosvojen aluksen. Äkkiä kaikki olivat kuulevinaan kumeata melua, joka nousi rannalta jonkin matkan päästä. Heidän päästyään edemmäksi kuului selvästi huutoa ja aseiden kalinaa.

"Luultavasti aseistettu joukkomme on kohdannut merirosvot", sanoi kuvernööri kapteenille, "ja he pakenevat laivaansa."

"Mutta silloin laiva ei voi olla kaukana", sanoi kapteeni. "Aamu alkaa jo sarastaa idässä, ja pian voimme erottaa laivan taivasta vasten, jos se nimittäin on vielä ankkurissa."

Kun he sivuuttivat seuraavan niemen, he näkivät laivan selvästi edessään. Huuto maaltakin kuului nyt lähempää, eikä ollut epäilystäkään enää: epätoivoinen taistelu oli käynnissä lähellä rantaa.

"Nyt lasketaan vene laivasta", sanoi eräs merimiehistä.

"Sitten alamme jälleen soutaa. Merirosvojen alus on vain puolen mailin päässä täältä eikä se ennätä paeta, ennen kuin pääsemme sen luo. Sitä paitsi taistelun tuoksinasta päätellen, merirosvot ovat

menettäneet jo koko joukon miehiä, eivätkä voi käyttää kaikkia airojaan, vaikka ehtisivätkin laivaansa."

Merimiehet tarttuivat innokkaasti airoihin. Jokaisen mielestä tuntui miltei henkilökohtaiselta loukkaukselta, että merirosvot uskalsivat tulla Venetsian vesille ryöstämään. Tuleen sytytetyt talot olivat myös lisänneet heidän katkeruuttaan, ja kaikki olivat valmiit taisteluun. Kolme venettä souti nyt rannasta laivaan.

"Soutakaa reippaasti, miehet!" huusi kapteeni. "Meidän täytyy päästä heidän rinnalleen, ennen kuin he laskevat aironsa veteen."

Merirosvot olivat nyt huomanneet heidät, ja Francis, joka seiso i kokassa ja innokkaana seurasi jokaista liikettä laivassa, kuuli miten käskyjä jaettiin veneille. Hän näki myös, miten ne laskivat laivan kylkeen ja miehet kiipesivät kiireesti laivaan. Sekavaa äänten sorinaa kuului, jotkut koettivat nostaa purjeita, toiset laskivat aivot veteen: mitä hirvein sekasorto näytti vallitsevan. Purjeet laskettiin jälleen alas, ja kaikki kävivät airoihin, mutta tuskin he olivat saaneet aironsa veteen, ennen kuin venetsialainen kaleeri laski heidän rinnalleen. Valtaushaahat iskettiin laivan kylkeen, miehistö tarttui aseisiin ja hyökkäsi merirosvolaivan kannelle.

Merirosvot tiesivät, ettei heitä armahdettaisi, ja vaikka he olivat menettäneet kolmannen osan miehistään taistellessaan maalla, hyökkäsivät he ylös soututuhdoiltaan ja valmistautuivat ankaraan vastarintaan. Ruggiero Mocenigo johti heitä, sillä hän oli raivoissaan aikeittensa epäonnistumisesta, ja mieluummin hän tahtoi kuolla kuin kestää sitä häpeää, että hänet vietäisiin merirosvona ja petturina Venetsiaan. Hän hyökkäsi nyt venetsialaisia vastaan niin kiivaasti, että kaikki vastarinta tuntui turhalta. Onnistuipa hänen maurilaistensa avulla karkottaa melkein kaikki hyökkääjät laivansa kannelta.

Hän antautui nyt kaksintaisteluun venetsialaisen kaleerin päällikön kanssa ja kolmannella hyökkäyksellä hän lävisti miekallaan tämän kaulan, mutta venetsialaiset, jotka väistyivät ensimmäistä kiivasta hyökkäystä, kiiruhtivat uudelleen suurin joukoin kaleerin partaan yli. Polani, joka paloi halusta saada kostaa sille miehelle, joka lukemattomia kertoja oli niin syvästi loukannut häntä, seurasi heitä Francisin mukana.

"Ruggiero Mocenigo, petturi ja roisto, sinun hetkesi on lyönyt!"

Ruggiero säpsähti, kun hän kuuli nimeänsä mainittavan, sillä laivallaan hän oli vain "kapteeni", mutta hämärässä hän tuns i Polanin ja alkoi miekkailla hänen kanssaan.

"Älä ole niin varma, Polani, ehkäpä sinun hetkesi onkin lyönyt!"

He iskiivät yhteen raivoisan kiihkeästi. Polani oli vielä voimakas ja ketterä liikkeiltään, mutta hänen vastustajalleen oli se suuri etu, että hän oli nuori ja notkea. Polanin voima ja rotevuus tekivät kuitenkin tehtävänsä, ja hän pakotti vastustajansa peräytymään, mutta samassa hänen jalkansa luiskahti verisellä kannella. Hän kaatui suulleen, ja seuraavassa silmänräpäyksessä Ruggiero olisi lävistänyt hänet miekallaan, jollei Francis olisi hyökännyt esiin ja lyönyt syrjään hänen aseensa.

"Tällä kertaa, Ruggiero, eivät minun käteni ole kahleissa! Miten sinun kostosi nyt käy?"

Ruggiero päästi hämmästyksen huudon katsoessaan silmästä silmään nuorukaista, jonka luuli olevan vangittuna viidensadan mailin päässä.

Hetkeksi hän peräytyi, mutta hyökkäsi heti eteenpäin huutaen: "Nyt minä sen sijaan koston"; mutta hänen vastustajansa oli yhtä notkea ja taitava kuin hän itsek in.

Parin minuutin ajan taistelun ratkaisu näytti epävarmalta, mutta äkkiä Ruggiero kaatui, sillä muuan venetsialainen oli kaleerin peräkannelta lennättänyt nuolen hänen otsaansa.

Kun merirosvojen johtaja oli kaatunut, katosi miehistönkin rohkeus. He taistelivat tosin vielä urhoollisesti ja epätoivoisesti, sillä he tahtoivat antautua niin kalliista hinnasta kuin suinkin, mutta viisi minuuttia Ruggieron kaaduttua olivat merirosvot viimeistä miestä myöten tapetut. Armosta ei ollut puhuttakaan.

Juuri kun taistelu loppui, kuului airojen loisketta, ja molemmat muut kaleerit saapuivat paikalle. Ne tulivat liian myöhään ottaakseen osaa taisteluun, mutta miehistö riemuitsi ääneen kuullessaan, että merirosvo ja koko hänen joukkonsa oli tuhottu. Hetken kuluttua merirosvojen ruumiit oli heitetty mereen, haavoittuneet kannettu kannen alle, jotta he saisivat tarpeellista hoitoa, ja kolmentoista kaatuneen venetsialaisen ruumiit laskettu kannelle rinnatusten, maihin kuljetettavaksi.

"Sinua saan kiittää siitä, etten lepää noiden kaatuneitten rinnalla", sanoi Polani. "En tiennyt, että sinä olit niin lähellä, ja kompastuessani luulin viimeisen hetkeni tulleen."

"Te olitte juuri pääsemäisillänne voitolle", sanoi Francis. "Minä seisoin vain vieressä ollakseni teidän apunanne, jos sitä tarvitsisitte, mutta siihen hetkeen saakka, jolloin kompastuitte, luulin, että itse saisitte kostaa kärsimänne vääryyden."

"Mikä onni, että hän kaatui. Kuinka hirveätä, jos olisi ollut pakko viedä hänet Venetsiaan ja siten tuottaa häpeää niin jalolle perheelle. Jumalan kiitos, ettei hän voi enää tehdä pahaa! En ole ollut hetkeäkään rauhassa sen jälkeen, kun hän yritti ryöstää tyttärenti, enkä olisi rauhoittunut, ennen kuin sanoma hänen kuolemastaan olisi tullut korviini. Aivan tavattoman tarmokkaasti hän on ajanut aikeitaan ja koettanut saada tyttärenti vaimokseen. Näyttääpä siltä, kuin sinun ja hänen välillään olisi ollut kaksintaistelu aina kuolemaan saakka — ikään kuin hänen halunsa saada loukata meitä ja sinun pyrkimyksesi puolustaa meitä olisivat taistelleet keskenään. Maria voi nyt helpommin hengittää, kun hän saa kuulla tämän uutisen, sillä niin iloinen ja huoleton kuin hän luonteeltaan onkin, on hänen alituisesti täytynyt pelolla ajatella tuota miestä."

Kuvernööri, joka laivan perältä oli seurannut taistelua, astui nyt esiin ja onnitteli Francista sydämellisesti hänen sankaritekonsa johdosta.

"Minä näin, miten hyökkäsitte esille juuri sinä hetkenä, jolloin ystäväni Polani kaatui, ja aloitte taistella hänen vastustajansa kanssa. Aluksi luulin teidän olevan mennyttä kalua, sillä Mocenigoa on pidetty erittäin taitavana miekkailijana, ja tähän olette vain poika, mutta te ette väistynyt tuumankaan vertaa, vaan seisotte paikallanne kuin mies, ja minäpä luulen, että te ilman toisten apuakin olisitte voittanut hänet, sillä käytitte miekkaanne kylmäverisemmin kuin hän, mutta minä tunsin suurta helpotusta, kun hän kaatui, sillä taistelu oli vielä ratkaisematta, ja hänen miehensä iskivät ympärilleen kuin paholaiset, se tunnustus heille on annettava. Miten ihmeessä niin nuori mies kuin te on niin taitava miekkailija?"

"Nuori ystäväni ei ensi kertaa tee suurta palvelusta valtiolle", sanoi Polani. "Hän oli erään minun laivani päällikkönä ja auttoi Pisanian, kun genovalaiset Anzion taistelussa anastivat hänen laivansa."

"Hätkö se on?" sanoi kuvernööri ihmeissään. "Minä olen tietenkin kuullut, miten teidän laivanne miehistö nuoren englantilaisen johtamana riensi Pisanin avuksi viime hetkellä, mutta en voinut koskaan uneksiakaan, että tuo englantilainen olisi vain nuori poika. Miten vanha te olette?"

"Olen juuri täyttänyt kahdeksantoista vuotta", vastasi Francis. "Minun maanmieheni harrastavat paljon urheilua, ja siitä kai johtuu, että olen hiukan tottuneempi käyttämään aseita kuin minun ikäiseni yleensä."

Kello yhdeksältä pieni laivasto palasi satamaan kuljettaen mukanaan anastetun kaleerin. Niin pian kuin heidän tulonsa huomattiin, kerääntyi koko väestö rantaan tervehtimään voittajia ja kuulemaan tietoja taistelun kulusta.

"Mene heti maihin, Francesco", sanoi Polani, "ja lähde rauhoittamaan tyttöjä! Minun täytyy seurata kuvernööriä, ja kestää ehkä jonkin aikaa, ennen kuin hän pääsee tunkeutumaan tuon taajan ihmisjoukon läpi."

Palvelijat tunsivat heti Francisin, kun hän saapui palatsiin, ja saattoivat hänet siihen huoneeseen, jossa tytöt odottivat häntä. He olivat jo kuulleet, että merirosvolaiva oli anastettu, sillä ratsastava pikälähetä oli tuonut tämän sanoman saaren toiselta rannalta.

"Missä isä on?" huudahti Maria, kun Francis astui yksin sisään.

"Hän voi hyvin ja lähetti minut edeltä rauhoittamaan teitä."

"Kiitetty olkoon pyhä Markus!" sanoi Maria. "Olemme olleet kovin huolissamme teidän kumpaisenkin vuoksi. Sanantuoja kertoi nähneensä rannalta, miten merirosvolaivalla taisteltiin epätoivon vimmalla ja että vain yksi kaleereista ahdisti sitä. Me olimme varmoja, että se oli juuri se kaleeri, jossa kuvernööri oli, ja mehän tiesimme, että olitte samassa laivassa mukana. Ja isä oli niin hirveän harmistunut, että me pelkäsimme hänen itsensä ottavan taisteluun osaa."

"Sen hän tekikin", sanoi Francis; "antautuipa vielä kaksintaisteluun Mocenigon kanssa ja olisi varmaan tappanut hänet, jollei olisi kaatunut. Minä olin tietysti hänen rinnallaan ja pidin tuota roistoa lämpimänä, kunnes nuoli osui häneen. Nyt kaikki kärsimykset, joita hän meille on tuottanut, ovat lopussa."

"Onko hän todellakin kuollut?" sanoi Maria. "Oi, Francesco, miten kiitollinen minä olenkaan! Aloin todellakin pelätä, että hänen tarmokkaat yrityksensä vihdoinkin onnistuisivat. Ei silti, että koskaan olisin suostunut hänen vaimokseen, sillä olin tehnyt sen pyhän lupauksen, että ottaisin itseni hengiltä, ennen kuin sellaista saisi tapahtua. Minun mielestäni hänen olisi pitänyt ymmärtää, ettei hän koskaan olisi

voinut pakottaa minua siihen."

"Minä sanoin hänelle samaa, mutta hän vastasi, että hän ryöstäisi myös teidän sisarene valtaansa ja ottaisi hänet vaimokseen, jos te tekisitte lopun itsestänne."

Tytöt huudahtivat kauhusta.

"Sitä en koskaan tullut ajatelleeksi", sanoi Maria; "mutta sellaisella uhkauksella hän tosiaankin olisi riisunut aseet kädestäni. Hirveätä olisi ollut joutua sellaisen miehen vaimoksi, mutta luulenpa, että mieluummin olisin sittenkin kestänyt sen, kuin uhrannut Julian hänelle. Mutta tuossahan on isä!"

"Pääsin pikemmin kuin luulinkaan", sanoi Polani astuessaan sisään. "Kuvernööri käski minun heti lähteä teidän luoksenne. Olette varmaankin jo kuulleet kaikki uutiset ja tiedätte, ettei vihollisenne enää voi ahdistaa teitä?"

"Kyllä, isä, ja olemme kuulleet senkin, että sinä itse taistelit hänen kanssaan, mikä oli kauheata, mutta samalla kovin reippaasti tehty."

"Sanoiko Francis senkin, että ilman häntä en olisi nyt hengissä?"

"Ei, isä; hän kertoi vain, että kun sinä kompastuit, piti hän Ruggieroa lämpimänä, kunnes nuoli osui häneen."

"Sekin on totta, kultaseni, mutta jollei Francis olisi kääntänyt hänen huomiotaan toisaalle, olisin minä nyt kuollut. Hän tähtäsi iskunsa minuun, kun minä kaaduin, ja olisi lävistänyt minut, jollei Francis olisi hyökännyt esiin ja estänyt sitä. Sitten Francis alkoi taistella Mocenigon kanssa, joka kaikista virheistään huolimatta oli taitava miekkailija. Ja sittenkin olisi Francis, niin kuin kuvernööri sanoi, varmaankin voittanut hänet, jollei taistelu olisi päättynyt niin kuin se päättyi. Mutta nyt meidän täytyy saada kuulla hänen kertomuksensa alusta loppuun. Te ette tiedä siitä vielä mitään, ja minä olen kuullut sen vain osittain. Tahdon tietää, miten hän pääsi tuon miehen käsistä."

"Sen mekin tahdomme kuulla. Mehän tiedämme, miten ankarasti Ruggiero antoi vartioida meitä, ja olen varma siitä, ettei hän ollut lempeämpi Francescolle."

"Niin, kyllähän minua vieläkin kovemmin vartioitiin", sanoi Francis hymyillen, "sillä oikea käteni oli kahlehdittuna vasempaan jalkaani ja päin vastoin, ja ketjut olivat niin lyhyet, etten voinut seisoa suorassa. Mutta luulenpa toisaalta, etteivät vartijani olleet yhtä valppaat kuin teidän. Joka tapauksessa tahdon kertoa teille koko jutun."

Tytöt seurasivat innostuneina Francisin kertomusta vankeudesta ja paosta sekä siitä, miten hän oli piiloutunut merirosvolaivan ruumaan voidakseen ajoissa varoittaa heitä.

"Pakosi onnistui tosiaan hyvin", sanoi kauppias, kun Francis oli lopettanut. "Onneksi sekä sinulle itsellesi että meille, sillä olen varma siitä, että Mocenigo palattuaan olisi kiduttanut sinut hengiltä. Mitä tyttöihin tulee, niin ei mikään olisi voinut pelastaa heitä kovasta kohtalosta, jollet sinä olisi ennättänyt ennen tuota roistoa perille."

"Mitä me voimme tehdä Francescolle isä?" huudahti Maria. "Me emme voi koskaan kylliksi kiittää häntä, ja hän vihaa kiitosta. Jospa hän vain kerran joutuisi oikein pahaan pulaan, niin Julia ja minä lähtisimme heti häntä pelastamaan, mutta niin kuin olemme nähneet, hän pelastaa itsensä jo paljon ennen kuin edes aavistamme hänen joutuneen kiinni. On tosiaankin masentavaa, kun emme voi tehdä mitään hänelle."

Francis nauroi sydämellisesti.

"Niin, eikö se ole hirveää? Jos joudun jälleen pulaan ja ennätän lähettää teille sanan, että teen sen aivan varmaan. Mutta ymmärrättehän, ettei voi joutua pulaan omasta tahdostaan, ja minä saan kai tyytyä vain teidän ja teidän sisarene hyviin toivomuksiin."

"Älä ole huolissasi, Maria", sanoi hänen isänsä; "kerran vielä saamme tilaisuuden maksaa hänelle velkamme, ja siihen mennessä Francesco saa tyytyä vain siihen, että olemme hänelle kiitollisuuden velassa."

"Ja mitä sinä nyt aiot tehdä, isä."

"Lähden huomenna teidän kanssanne Venetsiaan. Kuvernööri lähettää kaleerin mukana sanan merirosvolaivan anastamisesta, ja varmaankin hän sallii meidän matkustaa siinä. Ryhdyn heti toimenpiteisiin, jotta saan huvilan kevääksi jälleen rakennetuksi, mutta silloin et ole enää minun huolehdittavanani, nuori neitiseni, enkä minä siitä ole lainkaan pahoillanikaan, sillä viime aikoina olet

tuottanut minulle kovin paljon huolta."

"Se ei ole ollut minun syytäni", sanoi Maria nyreissään.

"Tiedän sen kyllä, kultaseni. Se on riippunut sinun onnettomasta kohtalostasi, enkä minä sinua lainkaan moiti."

"Mutta nyt ovat kaikki huolet poissa, isä!"

"Sen parempi Rufinolle", sanoi kauppias. "Hän iloitsee saadessaan kuulla, ettei Ruggiero enää voi ahdistaa sinua. Mutta nyt jätän teidät, sillä minun täytyy lähteä kuvernöörin kanssa saaren toiselle puolelle. Olen kuullut, että useita huviloita on ryöstetty ja hävitetty ja paljon ihmisiä tapettu."

Seuraavana päivänä he matkustivat Venetsiaan ja saapuivat sinne enemmittä seikkailuita. Siellä alettiin heti valmistaa Marian ja Rufino Giustinianin häitä, ja kuusi viikkoa myöhemmin olivat vihkiäiset. Francis ei lähtenyt merille ennen tätä juhlatilaisuutta, sillä kun hän heti kotiin palattuaan puhui uudesta matkasta, selitti Maria, ettei hän tahtonut lainkaan mennä naimisiin, jollei Francis jäänyt häihin.

"Te olette pelastanut minut kaikista vaaroista tähän asti, Francesco, ja siksi teidän täytyy myös nähdä, että pääsen turvalliseen satamaan."

Kun herra Polanikin sanoi Francisille, ettei hän saanut ajatella matkalle lähtöä ennen kuin häiden jälkeen, täytyi hänen jäädä. Mutta hän oli hyvin iloinen, kun kaikki oli ohitse, sillä tällä kertaa oli hänestä oleskelu maissa vielä entistä ikävämpää. Tyttöillä oli paljon puuhaa häiden johdosta, vieraita tuli ja meni, ja kaikki koko talossa oli entisestään muuttunut. Mutta häiden jälkeenkin hänen oli pakko vielä viipyä Venetsiassa. Genovalaisten laivasto risteili merellä, eikä Pisanin ollut päässyt Anzion taistelun jälkeen taistelemaan uudelleen heidän kanssaan. Seurauksena oli se, että kauppa oli pysähtynyt, sillä vaara oli siksi suuri etteivät kauppiat uskaltaneet lähettää laivojaan merelle.

"Voitto ei korvaisi vaaraa, Francesco", sanoi kauppias eräänä päivänä, kun hän puhui asiasta hänen kanssaan. "Vaikka vain yhden laivan lasti kymmenestä joutuisi vihollisen käsiin, niin noista kymmenestä ei olisi mitään voittoa. Mutta koska näen, miten kiihkeästi sinä haluat jälleen päästä matkaan, niin voit seurata valtion kaleerien mukana, jotka ensi viikolla lähtevät täältä Pisanin laivaston avuksi. Sen palveluksen jälkeen, jonka sinä Anzion taistelussa teit laivastolle, en epäile, etten voisi hankkia sinulle luutnantin paikkaa jollakin laivalla. Mitä arvelet siitä?"

"Ei minulla ole mitään sitä vastaan, mutta olettehan ennen sanonut, että olisi vain turha ajanhukkaa, jos rupeaisin valtion palvelukseen, koska kuitenkin olen päättänyt antautua kauppiaan uralle."

"Sen olen sanonut, ja se minun mielipiteeni yhä on, mutta niin kuin näet, on kauppa nykyään pysähdyksissä, etkä siis menettäisi siinä mitään. Sitä paitsi kauppialla on aina etua siitä, että hän on hyvissä väleissä valtion kanssa. Jos siis tahdot mennä palvelukseen, kunnes sota Genovan kanssa päättyy, niin se on minusta ainakin yhtä edullista, kuin jos kuljeksit täällä tyhjin toimin."

"Teidän luvallanne asia on siis päätetty", sanoi Francis. "Tietysti mieluummin palvelen upseerina, mutta hätätilassa voin ruveta vapaaehtoiseksikin."

"Sitä sinun ei tarvitse, Francesco. Minun ja Giustinianin suosituksella sekä omien ansioittesikin nojalla voit aivan varmaan päästä upseeriksi. Rufino olisi nimitetty laivan päälliköksi, jolleivät hänen häänsä olisi tulleet väliin."

Seuraavana päivänä Polani toi Francisille neuvoskunnan myöntämän aliluutnantin valtakirjan Pluto-laivalle.

"Varmaankin iloitset kun kuulet, että Matteo tulee samaan laivaan."

— Matteo oli näet palannut kotiin veljensä häihin.

"Siitä iloitsen koko sydämestäni", sanoi Francis. "Toivoisin vain, että Giuseppe-parka olisi myöskin täällä ja saisi seurata mukana. Tulen kaipaamaan häntä kovasti. Hän oli uskollinen ja hyvä toveri."

"Olen jo lähettänyt käskyn asiamiehelleni Tunisiin, että hän voimainsa mukaan koettaisi ottaa selkoa siitä, kenelle Naxoksen miehistö on myyty. Onnetonta, että niin monta vankia myytiin samalla kertaa, sillä näin on paljon vaikeampi päästä miestemme jäljille. Olen käsenyt hänen lunastaa joka ainoan niin edullisesta hinnasta kuin suinkin. Olen lähettänyt hänelle tarkat selitykset kustakin erikseen, ja se ehkä helpottaa hänen etsimistään. Sitä paitsi olen kirjeessäni maininnut, että erikoisesti toivoisimme kapteenin ja Giuseppen vapauttamista. Siksipä toivon, että sinun palatessasi kotiin voin antaa sinulle tietoja heistä."

Matteo tuli hyvin iloiseksi kuullessaan, että hän saisi purjehtia samassa laivassa kuin Franciskin.

"Olisi ollut hauskeampi", sanoi Francis, "jos kumpikin olisimme olleet vapaaehtoisia; minusta tuntuu aivan mahdottomalta, että minut on nimitetty aliluutnantiksi, kun sinä et kuulu päällystöön."

"En ole vähimmässäkään määrässä kateellinen, Francesco. Lukuunottamatta vähäistä osaani Anzion taistelussa ei minulla ole minkäänlaista kokemusta, jota vastoin sinä näinä kahtena viime vuotena olet ollut mukana jos jonkinlaisissa seikkailuissa ja aina suoriutunut niistä erinomaisen hyvin."

Tuntia myöhemmin Francis sai vastaanottaa Matteon isältä kirjeen, jossa tämä kutsui hänet samana iltana luokseen. Siellä hän saisi tutustua useihin Matteon tovereihin Pluto laivassa.

Kun Francis saapui palatsiin, oli siellä paitsi Matteon tovereita, myös laivan päällikkö ja useita upseereja. Herra Giustiniani itse esitti Francisin heille, ja Rufino ja Matteo tekivät parastaan valmistaakseen hänelle niin ystävällisen vastaanoton laivalla kuin suinkin. He kertoivat kaikille vieraille, missä kiitollisuudenvelassa he olivat hänelle ja miten urhoollinen hän oli ollut monta kertaa. Useat nuorista miehistä Francis tunsu jo ennestään Matteon ystävinä, ja nämä tervehtivätkin häntä sydämellisesti, mutta kapteeni ja muut upseerit kohtelivat häntä kylmästi. Kapteeni, joka oli nimeltään Carlo Bottini, oli Mocenigon perheen kaukainen sukulainen ja sen vuoksi hän jo edeltäkäsikin oli Francisia vastaan. Toisten upseerien kylmyys johtui kateudesta, koska Francis, vaikka oli vierasmaalainen ja monta vuotta heitä nuorempi, oli arvoltaan heitä korkeampi.

VIIDESTOISTA LUKU

Polan taistelu

Laivasto, johon kuului neljä kaleeria, purjehti Kyprokseen, mistä Pisanin ei ollut onnistunut karkoittaa genovalaisia. Oli elokuun loppupuoli molempien laivastojen liittyessä yhteen. Pisani otti Francisin hyvin ystävällisesti vastaan ja ilmaisi useiden upseerien läsnäollessa ilonsa sen johdosta, että tasavalta palkitsi miehiä ansion mukaan eikä vain perhesuhteita silmällä pitäen, niin kuin enimmäkseen tähän asti oli tapahtunut.

Kaksi kuukautta laivasto risteili Itämaiden saaria ympäröivillä vesillä ja pitkin Kreikan, Istrian ja Dalmatian rannikkoa toivoen tapaavansa genovalaisten laivaston, mutta turhaan. Kun he marraskuussa saapuivat Istrian rannalle, yllätti heidät tavattoman ankara ja kylmä talvi. Pisani kirjoitti hallitukselle pyytäen saada tuoda laivaston Venetsiaan talven ajaksi. Mutta tähän pyyntöönsä hän sai kieltävän vastauksen, sillä pelättiin, että jos genovalaiset saisivat siitä vihiä, niin he käyttäisivät tilaisuutta hyväkseen ja anastaisivat muutamia saaria, jotka kuuluivat Venetsialle, ja yllyttäisivät kapinaan Istrian ja Dalmatian väestön, joka aina oli taisteluun valmis.

Kylmyys oli tavaton, ja Pisanin yhdeksästätoista kaleerista kykeni vain kuusi lähtemään täysilukuisella miehistöllä merelle keväällä 1379. Monet laivoista olivat myrskyssä vioittuneet, monia oli kuollut, vielä useampia lähetetty vaivaisina ja sairaina kotiin, ja vain kokoamalla kaikki miehet niihin kuuteen laivaan, jotka olivat vahingoittumattomia, saatiin niiden miehistöt täysilukuisiksi.

Niin pian kuin sää lauhtui, lähetettiin Pisanin avuksi Venetsiasta kaksitoista laivaa, jotka olivat enimmäkseen yksityisten henkilöjen rakennuttamia ja varustamia, muun muassa Polani oli varustanut kaksi laivaa. Kahdeksantoista aluksen kanssa Pisani lähti nyt merelle uudelleen etsimään genovalaista amiraali Doriaa ja hänen laivastoaan. Pluto oli yksi niistä kuudesta laivasta, jotka talven päätyttyä olivat taistelukunnossa, ja siitä saatiin suureksi osaksi kiittää Francisia, joka erittäin järkevästi oli pitänyt huolta miehistöstään, ja tässä työssä hänellä oli ollut hyvä apu Matteosta sekä muutamista muista tovereistaan. Kun amiraali kävi tarkastamassa Pluton miehistöä, hän hämmästytti kovin nähdessään, miten terveiltä ja voimakkailta he näyttivät, eikä hän voinut kyllyksi kiittää kapteenia hänen hyvästä huolenpidostaan. Matteon suureksi harmiksi kapteeni piti hyvänä näitä kiitokset ilmaisematta sanallakaan, mikä osa Francisilla oli ollut tähän tilanteeseen.

Kolme kuukautta etsittiin turhaan genovalaisten laivastoa. Oli kuljettu pitkin Apulian rannikkoa, ja kun laivasto sen jälkeen saapui Polaan, näkivät he toukokuun seitsemäntenä päivänä sataman edustalla Dorian kahdenkymmenenviiden purjeen kera.

Mutta Pisani ei ollut halukas taistelemaan. Zeno oli poissa sekä osa laivastoa hänen mukanaan, ja vaikka hän oli saanut uusia voimia, ei hänellä sittenkään ollut kuin kaksikymmentäyksi laivaa, ja monet hänen miehistään olivat sairaita, eivätkä pystyneet hoitamaan tehtäviään. Mutta amiraali ei saanut tehdä niin kuin katsoi parhaaksi. Venetsialaisilla oli se onneton tapa, että he rajoittivat päällikkönsä vapautta asettamalla heidän rinnalleen siviilineuvonantajia, joilla oli valta määrätä varsinaisen päällikön toimia. Kun siis Pisani kutsui kokoon sotaneuvoston ja esitti syynsä, miksi hän tahtoi välttää taistelua, panivat neuvonantajat vastaan äänestäen yksimielisesti taistelun puolesta ja sen lisäksi syyttäen Pisania pelkuruudesta. Harmistuneena Pisani paljasti miekkansa ja olisi hyökännyt neuvonantajien kimppuun, jolleivät hänen kapteeninsa olisi pidättäneet häntä.

Mutta sotaneuvosto äänesti taistelua, ja Pisanin oli pakko panna tämä päätös heti täytäntöön. Hän nousi kaleerinsa välikannelle ja puhui äänekkäästi miehistölle, joka oli kerääntynyt hänen ympärilleen.

"Muistakaa, veljeni, että se vihollinen, jota vastaan me nyt lähdemme taistelemaan, on sama jonka me niin voitokkaasti masensimme Rooman rannikolla. Älkää antako Luciano Dorian nimen peloittaa teitä; päällikön nimi ei ratkaise taistelua, vaan venetsialaiset sydämet ja venetsialaiset kädet. Mutta ne, jotka rakastavat Pyhää Markusta, seuraavat minua!"

Väki tervehti riemuiten tätä puhetta, ja niin pian kuin päälliköt olivat palanneet laivoihinsa, läksi laivasto liikkeelle hyökätäkseen vihollisen kimppuun. Taistelu oli raivoisa. Jokainen laiva valitsi vastustajansa, jonka kanssa se alkoi kaksintaistelun. Carlo Bottini kaatui taistelun alussa, ja Francis siirtyi hänen sijalleen. Hänen kaleerinsa oli hyökännyt genovalaisten suurimman laivan kimppuun, epätoivoinen taistelu raivosi. Vuoroin venetsialaiset saivat jalansijaa genovalaisten kannella, vuoroin heidät karkoitettiin takaisin, ja genovalaiset hyökkäsivät taas vihollisensa laivaan. Tunnin kestäneen taistelun jälkeen voitto ei kallistunut vielä kummankaan puolelle.

Pluton miehistö oli paljon vähälukuisempi kuin genovalaisten, ja vaikka Francis ja Matteo taistelivat toisten etunenässä ja rohkaisivat miehiään, eivät he voineet huomata aukkoja vihollisen riveissä. Äkkiä genovalaiset heittivät irti valtaushaajat, jotka kiinnittivät molemmat laivat toisiinsa, ja nostivat purjeensa. Francis katsoi ympärilleen keksiäkseen syyn tähän odottamattomaan manööveriin, ja huomasi samalla, että kaikki genovalaiset laivat olivat pakoon menossa, venetsialaisten seurattessa niiden kintereillä.

Purjeet nostettiin, ja Pluto yhtyi myös takaa-ajoon. Mutta pako oli vain teeskennelty: sen tarkoituksena oli saada aikaan sekasortoa venetsialaisten taistelulinjassa.

Purjehdittuaan kaksi mailia genovalaiset kääntyivät äkkiä takaisin ja hyökkäsivät takaa-ajajiensa kimppuun, jotka seurasivat hajanaisena joukkona. Tämä juoni vaikutti ratkaisevasti taistelun kulkuun. Useita venetsialaisten laivoja vallattiin ennen kuin kaikki ennättivät edes ryhtyä taisteluun, toiset joutuivat monilukuisen vihollisen piiritykseen. Pisani koetti taistella niin kauan kuin suinkin, mutta huomattessaan, että kaikki oli menetetty, hän antoi merkin laivoilleen vetäytyä pois taistelusta. Itse hän pääsi kuuden kaleerin kera tunkeutumaan vihollisen laivaston läpi ja pakeni Parenzon satamaan.

Kaikki muut laivat vallattiin. Seitsemän-, kahdeksansataa venetsialaista kaatui taistelussa, kaksituhatta neljäsataa joutui vangiksi, kaksitoista päällikköä sai surmansa, ja viisi vangittiin. Genovalaiset olivat myös kärsineet suuria tappioita, ja Dorian itsensä tappoi heittokeihäs samalla hetkellä, jolloin hän riemuitsi voitosta.

Pluto oli kauan aikaa puolustautunut kolmea kaleeria vastaan ja monta kertaa yrittänyt murtautua vihollisten läpi, mutta genovalaiset olivat kiinnittäneet laivansa valtaushaioilla toisiinsa, ja kun vihdoin suurin osa miehistöä oli karkoitettu kannen alle, ja Francis huomasi, että vastarinta oli hyödytöntä, hän antoi käskyn pienelle, genovalaisten piirittämälle joukolleen heittää aseensa maahan. Kaikki olivat enemmän tai vähemmän haavoittuneita.

"Tämä oli onnettomuuden päivä Venetsialle", sanoi Matteo, kun kaikilta vangeilta oli riistetty aseet ja heidät oli viety kannen alle. "Kuulin genovalaisten sanovan, että vain kuusi kaleereistamme oli päässyt pakoon ja että kaikki muut on vallattu. Meidän laivamme antautui viimeisenä, onhan sekin lohdutus."

"Kaikkein ensiksi minun täytyy sitoa haavasi", sanoi Francis; "kolmesta eri kohdasta sinä vuodat verta."

"Ja sinä vuodat verta ainakin kymmenestä kohdasta, Francesco. Minun täytyy saada ensiksi olla tohtorina."

"Kapteenia autetaan aina viimeiseksi. Tee siis niin kuin käsken ja riisu takki yltäsi! Ja nyt hyvät herrat", sanoi Francis kääntyen toisten upseerien puoleen, "hoitakaamme toistemme haavoja niin hyvin kuin osaamme. Me emme voi toivoa apua genovalaisilta lääkäreiltä, sillä heillä on pitkäksi aikaa kylliksi työtä omissa miehissään. Moni meistä voi hyvinkin pian menehtyä verenvuotoon, jollei apua saada. Siksi on parasta, että sidomme ensin vaikeimmat haavat ja kuljemme sitten miehestä mieheen, kunnes

kaikki on sidottu."

Vasta seuraavana aamuna käskettiin vangit kannelle. Monet olivat kuolleet yön kuluessa, toiset olivat siksi heikkoja, etteivät voineet totella käskyä. Jäljelle jääneiden nimet kirjoitettiin muistiin, ja genovalaiset upseerit hämmästyivät suuresti, kun he saivat kuulla, miten nuori Pluton päällikkö oli.

"Minä olin vain luutnantti", vastasi Francis. "Carlo Bottini oli päällikkönä, mutta hän kuoli jo taistelun alussa."

"Mutta mitenkä niin nuori mies on päässyt upseeriksi? Te kuulutte varmaankin hyvin ylhäiseen sukuun, koska teitä siten on kunnioitettu ennen muita vanhempia."

"Viisas valinta se joka tapauksessa on ollut", sanoi se kaleerin päällikkö, joka oli ollut taistelussa Pluton kanssa, "sillä jos tahtoo olla oikeudenmukainen niin täytyy tunnustaa, ettei ainoatakaan laivaa koko venetsialaisessa laivastossa paremmin ohjattu eikä rohkeammin puolustettu kuin tätä. Me jouduimme ensin sen kanssa taisteluun, ja vaikka meitä oli paljon enemmän, eivät he kokonaiseen tuntiin väistyneet tuumankaan vertaa. Minä huomasin, miten tämä nuori mies taisteli joukkonsa etunenässä ja ihailin sitä voimaa ja taitoa, jolla hän käytti miekkaansa. Ja kun meitä lopulta oli kolme häntä vastassa, tappeli hän kuin karhu, jota koirat ympäröivät. Hän on varmaankin kelpo nuorukainen ja ansaitsee sen korkean aseman, joka hänelle on suotu."

"Minä en kuulu mihinkään aatelissukuun", sanoi Francis. "Nimeni on Francis Hammond, ja vanhempani ovat englantilaisia."

"Toivottavasti ette ole palkkasoturi?" sanoi genovalainen kapteeni vakavasti.

"En", vastasi Francis. "Olen Venetsian kansalainen, ja nimeni on merkitty sen kirjoihin, sen toverini voivat todistaa."

"Se ilahduttaa minua", sanoi genovalainen, "sillä Pietro Doria, joka veljensä jälkeen on nyt ylin päällikkömme, on käskenyt, että kaikki palkkasoturit on tapettava."

"Se on julma käsky", sanoi Francis pelottomasti, "olkoon se kenen hyvänsä määräämä! Palkkasoturilla, joka rehellisessä taistelussa joutuu vangiksi, on yhtä suuri oikeus tulla lunastetuksi tai vaihdetuksi kuin kellä muulla hyvänsä, ja jos teidän amiraalinne siten rikkoo sodan lakeja vastaan, niin ei ole ainoatakaan ritaria koko Italiassa, joka ei pitäisi sitä henkilökohtaisena taisteluvaatimuksena."

Genovalainen rypisti otsaansa kuullessaan Francisin rohkeat sanat, mutta sydämessään hän myönsi hänen olevan oikeassa, sillä genovalaiset upseerit olivat yleensä sitä mieltä, että tämä julma käsky oli sekä järjetön että häpeällinen.

Vangitut upseerit suljettiin nyt laivan keularuumaan, ja miehistö peräruumaan. Pian he huomasivat laivan liikkeistä, että purjeet oli nostettu.

"Nyt olemme siis matkalla genovalaiseen vankilaan, Francesco", sanoi Matteo. "Hädin tuskin me viime kerralla vältimme sen, mutta nyt ei mikään taida siitä meitä pelastaa."

"Ei meillä ole suurta vapautumisen toivoa", sanoi Francis; "mutta liian varhaista on sanoa, ettemme voisi paeta. Mahdollisuudet olivat paljoo pienemmät minun ollessani Ruggieron vallassa, mutta sittenkin pääsin pakenemaan; silloin olin yksin ja ankarasti vartioitu, nyt meitä on laivassa lähes kaksisataa ystävää ja vaikka olemmekin vankeja, sittenkin voimme saada paljon aikaan, jos pysymme yhdessä. Sitä paitsi genovalaiset ovat kai niin ylpeitä voitostansa, etteivät viitsi vartioida meitä kovin tarkasti. Sanalla sanoen, tahtoisin väittää, että olosuhteet ovat nyt meille suotuisia. Jos olisin varma siitä, että Pluto purjehtii yksin, niin voisimme varmaankin vallata sen takaisin, mutta luultavasti kaikki viisitoista vallattua laivaa ovat yhdessä, ja toiset tulisivat tietenkin heti toveriensa avuksi, jos huomaisivat, että olisi täällä taistelu käynnissä ja on varmaankin mahdotonta vallata laiva aivan äänettömästi."

"Sen minäkin uskon", sanoi Matteo.

"Mutta vaikka emme voisikaan päästä miehistön yhteyteen ja sen avulla anastaa laivaa haltuumme, niin ehkäpä me molemmat voimme sittenkin päästä vapaiksi."

"Kun sinä sen sanot, Francesco, niin uskon sen heti. Sinä pelastit meidät pulasta Girgentissä. Sinä pelastit Polanin tyttäret vieläkin suuremmasta hädästä, kun he olivat vangittuina San Nicolon saarella, ja kaikkein pahimmasta sinä vapautit itsesi paetessasi Ruggieron käsistä. Kun sinä siis sanot, että meillä voi olla pakenemisen toiveita, niin tuntuu minusta, ikään kuin se olisi meiltä jo onnistunut."

"Siihen on vielä pitkälti", sanoi Francis nauraen, "mutta minä toivon, että se onnistuu tavalla tai

toisella. Minä kammoan koko sielustani genovalaista vankilaa, sillä yleisesti tiedetään, että he kohtelevat sotavankejaan häpeällisellä tavalla, enkä minä aio antaa teljetä itseäni sellaiseen pesään, jos vain jollakin tavalla voin siitä pelastua, mutta tänään en viitsi sitä vielä ajatella. Ensiksikin särkee päätäni kaikkien niiden kolhujen jälkeen, joita olen saanut, toiseksi olen aika heikko kovasta verenhukasta ja kolmanneksi haavani kirvelevät oikein toden perästä."

"Niin minunkin", sanoi Matteo; "ja sitä paitsi minun on nälkä, sillä leipä, jonka me tänä aamuna saimme, ei kelpaisi edes koirille, vaikka täytyihän minun tyytyä siihen, kun ei muuta ollut saatavana."

"Ja nyt minä koetan nukkua muutaman tunnin. Viime yönä ei uni tullut silmiini kovien tuskien vuoksi, mutta nyt luulen voivani nukahtaa."

Laivan tasainen heiluminen sekä ruumiillinen väsymys vaikuttivat osaltaan, että Francis haavoistaan huolimatta vaipui syvään uneen. Hän ei herännyt, ennen kuin valoa virtasi avonaisesta luukusta sisään. Matteo, joka makasi hänen vieressään, heräsi myöskin ja ojenteli jäseniään, ja myöskin heidän kymmenen kohtalotoveriaan havahtuivat.

"Tässä on aamiaisenne", kuului ääni luukulta, ja kori, jossa oli leipää ja pullo vettä, laskettiin nuoran varassa alas.

"Aamiaista!" sanoi Matteo. "Eihän siitä ole kuin pari tuntia, kun me viimeksi söimme."

"Epäilen, että siitä on kaksikymmentä tuntia. Me olemme nukkuneet oikein perinpohjaisesti, ja minä voin nyt paljon paremmin. Jakakaamme nyt keskenämme erinomainen aamiaisemme, jota meille täällä tarjotaan. Onneksi tulee kylliksi valoa ylhäältä luukusta, jotta voimme sen tehdä perinpohjaisesti."

Toverit purskahtivat nauruun Francisin hyväntuulisen leikinlaskun johdosta. Vain yksi ainoa heistä oli ollut upseerina Plutossa. Muut olivat samoin kuin Matteo, vapaaehtoisia ja ylhäisten perheiden jäseniä. Syödessä laskettiin leikkiä ja naurettiin huolettomasti. Kun ateria oli ohi, sanoi Francis:

"Nyt pidetään sotaneuvottelu."

"Te olette joka tapauksessa onnellisemmassa asemassa kuin Pisani", sanoi eräs nuorista miehistä, "sillä ei mikään siviilineuvosto rajoita teidän valtaanne, ja me hyväksymme kaikki, mitä kapteeni ehdottaa."

"En minä ole enää teidän kapteeninne", vastasi Francis. "Nyt me olemme kaikki vankeja ja yhdenvertaisia, ja jokainen saa vapaasti ilmaista mielipiteensä ja antaa äänensä."

"Silloin minä lausun heti mielipiteeni, Francesco", sanoi Matteo, "ja ehdotan, että sinä edelleen olisit meidän kapteenimme ja että me tottelisimme sinua yhtä ehdottomasti kuin jos seisoisit Pluton välikannella etkä olisi teljettynä tähän lastiruumaan. Ensiksikin sinut määrättiin Carlon kaaduttua meidän lailliseksi johtajaksemme; toiseksi sinulla on enemmän kokemusta kuin meillä kaikilla yhteensä ja paljon terävämpi pää kuin kellään meistä muista. Siksi, toverit, ehdotan, että pitäisimme herra Francesco Hammondia edelleen kapteeninamme ja että tottelisimme häntä."

Toverit hyväksyivät riemuiten ehdotuksen, sillä kaikki kunnioittivat ja ihailivat Francisia, hänen tarmoaan kärsivällisyyttä koettelevan talven aikana, ja tapaa, jolla hän oli johtanut miehistöä epätoivoisessa taistelussa.

"No niin", sanoi Francis, "jos haluatte, olen edelleenkin teidän johtajanne, mutta sittenkin pidämme sotaneuvottelun. Ensimmäinen kysymys, jonka tahdon esittää mietittäväksenne, on se, miten voimme anastaa takaisin Pluton."

Nuoret miehet purskahtivat äänekkääseen nauruun. Vakava tapa, jolla Francis teki heidän mielestään kerrassaan mahdottoman ehdotuksen, huvitti heitä suuresti.

"Minä tarkoitan täyttä totta", jatkoi Francis, kun nauru oli lakannut. "Jos pieninkin mahdollisuus vain on, niin aion anastaa takaisin Pluton, enkä epäile, ettei se voisi onnistua, jos vain menettelemme oikealla tavalla. Ensiksikin voimme pitää aivan varmana, että meitä täällä laivalla on paljon enemmän kuin genovalaisia. Tietysti he ovat kadottaneet taistelussa yhtä paljon väkeä kuin mekin. Toiseksi: jos Doria aikoo hyötyä voitostaan, niin hänen on täytynyt pidättää omissa kaleereissaan kylliksi taistelukykyisiä miehiä eikä hän ole siis voinut luovuttaa anastamilleen viidelletoista kaleerille kuin suhteellisesti pienen joukon. Tahtoisinpa väittää, ettei Pluto ole saanut osalleen kuin enintään viisikymmentä miestä, jota vastoin meitä on kolme kertaa enemmän. Jo sekin, että he nuorassa hilaavat meille ruokaa, osoittaa, että he tietävät olevansa meitä heikommat."

"Siinä sinä olet varmaan oikeassa", sanoi Paolo Parucchi, toinen Pluton upseereista, "mutta heitä on viisikymmentä aseistettua miestä, ja meidän sadanviidenkymmenen joukkomme on aseeton ja vangittu."

Heiltä puuttuu pää, joka ajattelisi heidän puolestaan, ja meiltä puuttuvat aseet, joiden avulla voisimme panna aikeemme täytäntöön."

Hyväksymisen murinaa kuului muutamien nuorten miesten parista.

"En ole koskaan luullut, että voisimme suoriutua yrityksestä vaikeuksista", sanoi Francis levollisesti, "tai ettei meidän tarvitsisi tehdä muuta ensi kerralla, kun luukku avautuu, kuin sanoa niille, jotka seisovat tuolla ylhäällä: Hyvät herrat, meidän joukkomme on lukuisampi kuin teidän, siksi me vaadimme teitä vaihtamaan paikkaa meidän kanssamme. Olen vain väittänyt, että meillä on voimaa vallata laiva takaisin, jos suotuista tilaisuus tarjoutuu. Nyt meidän täytyy ensiksikin päättää, miten voimme hankkia itsellemme sellaisen tilaisuuden. Onko kellään teistä tikaria tai veistä, jota vahdin silmä ei ole keksinyt?"

Ei kukaan vastannut.

"Minä pelkäsin kyllä, että niin huonosti olisikin asia. Mutta koska meillä ei ole aseita eikä työkaluja, niin meidän täytyy tutkia, eikö ruumassa ole mitään, mikä voisi tehdä sellaisen virkaa. Onneksi olemme saaneet jäädä Plutoon, jossa tunnemme joka sopen, sillä paljon pahempi olisi, jos meidät olisi siirretty muualle. Tuossa hirressä näkyy olevan muutamia rautakoukkuja, varmaankin niihin joskus on ripustettu lihaa. Katsotaanpas, voimmeko saada ne irti."

Mutta koukut olivat niin lujassa, että kaikista ponnistuksista huolimatta ne eivät liikahtaneet vähääkään.

"Meidän täytyy toistaiseksi luopua siitä yrityksestä", sanoi Francis, "ja katsoa voimmeko löytää jotain muuta käyttökelpoista."

Mutta vaikka he etsivät hyvin tarkasti joka paikan, ei löytynyt mitään.

"Voisikohan ämpärien rautasangoista olla mitään hyötyä", sanoi Matteo.

"Voisi kyllä, kunhan ne vain saisi irti."

"Se ei ole vaikeaa", sanoi eräs toinen tarkastettuaan niitä hetken aikaa. "Tämä ämpäri on tyhjä, ja sanko on melkein irti."

Hetken kuluttua oli irrotettu sangat neljästä ämpäristä.

"Suurta hyötyä niistä ei ole", sanoi Matteo; "rauta on ruosteista, ja ne murtuisivat heti tuottamatta pahempia haavoja."

"Niin, ei niistä tikareiksi ole", sanoi Francis, "mutta ehkäpä ne varovasti käyttäen kelpaavat sahoiksi. Katkaise jalan pituinen pala, revi kaistale paidastasi ja kierrä se moneen kertaan toisen pään ympäri, niin että voit pitää siitä kiinni. Ja koeta sitten hangata sillä hirrenpäättä!"

"Se pystyy todellakin", ilmoitti Matteo koetettuaan, "mutta nopeasti työ ei edisty."

"Voimme olla hyvillämme, jos rauta ollenkaan pystyy", sanoi Francis rohkaisevasti. "Meillä on ainakin viikon verran aikaa tehdä työtä, ja jos tuuli on epäsuotuisa, niin ehkäpä koko kuukausikin. Nyt taitamme sangat sopiviin kappaleisiin ja käytämme niitä varovasti."

"Entäs sitten, kapteeni?"

"Päämäärämme on tietenkin se, että murtaudumme suureen lastiruumaan, joka erottaa meidät miehistöstä. Siellä on varmaan kylliksi aseitakin. Mutta voidaksemme käyttää sahojamme, täytyy meidän ensiksi löytää reikä väliseinästä. Tutkikaamme siis tarkasti, eikö seinässä olisi minkäänlaista reikää."

Oli jo liian pimeä, jotta olisi voitu tarkasti nähdä, ja siksi kaikki koettelivat sormillaan pitkin seiniä löytämättä kuitenkaan pienintäkään aukkoa.

"Siinä tapauksessa meidän täytyy kaikkein ensiksi koettaa sahata irti nuo rautakoukut", sanoi Francis. "Ehdotan, että valitsemme nuo kolme, jotka ovat tuon hirren alapuolella. Meitä on kaksitoista, siis neljä kutakin koukkuja kohti, ja voimme vuorotella joka viides minuutti. Muistakaa, että tarvitaan enemmän kärsivällisyyttä kuin voimaa."

Työhön ryhdyttiin heti. Nuoret miehet käsittivät nyt täydellisesti, mistä oli kysymys. Huomattuaan miten levollisesti ja asiallisesti Francis johti heidän työtään, he tulivat varmoiksi siitä, että ainakin hän itse uskoi yrityksen mahdollisuuteen. Oli siis hiukan toivoa pelastua Genovan pelottavista vankiloista.

Työ kävi hitaasti ja pari rautakappaletta taittui heti paikalla, kun työntekijät olivat liian innokkaita, mutta kun huomattiin, että työkalut varovasti käsitellessäkin vähitellen tunkeutuivat puuhun, jatkettiin työtä säännöllisesti. Onneksi se hirsi, jota he sahasivat, oli varsin pehmeä, ja selvästi saattoi nähdä, miten pienet sahajauhokasat lisääntyivät.

Sahat olivat koko päivän liikkeessä. Vaikka työ sujui hitaasti, se piti kuitenkin mielet vireessä, ja kun vihdoin kolme nuorukaista koko painollaan kävi riippumaan ja sai koukun irti, niin he eivät voineet olla huudahtamatta ilosta. Yhteisvoimin irrotettiin vihdoin molemmat muutkin. Rautakoukut olivat päästään terävät ja tuuman paksuiset.

"Nämä eivät ole niinkään huonoja aseita", sanoi Matteo.

"Emme me käytä niitä aseina", sanoi Francis. "Niistä on enemmän hyötyä kuin mistään aseesta, lukuunottamatta kirvestä. Mutta me tarvitsemme ainakin kolme lisää. Siksi ehdottaisin, että heti jatkaisimme työtä. Järjestetään vahtivuorot. Kestää kaksitoista tuntia, ennen kuin saamme ruoka-annoksemme, siis kolme tuntia työtä ja yhdeksän tuntia lepoa kullekin. On juuri ensimmäisen vahdin vaihto kannella, ja koska voimme kuulla tänne, milloin niitä muutetaan, voimme siitä päätellä, mitä kello kulloinkin on."

"Minä olen valmis tekemään työtä koko yön", sanoi Matteo. "Ensiksi en suurestikaan uskonut työmme edistymiseen, mutta koska olemme saaneet irti kolme tuollaista rautaesineitä, niin voisin jatkaa vaikka kuinka kauan."

"Saatpa nähdä, Matteo, että tehtyäsi kolme tuntia työtä käsivartesi ovat niin väsyneet, ettet jaksa niitä kohottaa. On kovin väsyttävää sahata käsivarret kurotettuina pään yläpuolelle. Jo tästä vähäisestäkin työstä on minun käsivarsia alkanut särkeä. Mutta kunkin täytyy tehdä työtä niin paljon kuin jaksaa noina kolmena tuntina, ja pimeässä pitää olla vielä varovaisempi, jotta työkalut eivät taittuisi."

"Onneksi voimme nyt saada vielä useampia sahoja, jos tarvitsemme", sanoi Matteo, "sillä näillä vahvoilla raudoilla murramme helposti sangat muistakin ämpäreistä."

"Siinä olet oikeassa, Matteo. Sitä en ajatellut lainkaan. Niin kuin näet, alkaa meillä jo olla kokonainen työkaluvarasto."

Vaikka kaikki työskentelivät minkä jaksoivat, ei työ sittenkään pimeässä suuresti edistynyt. Mutta niin pian kuin päivä alkoi valjeta ja miehistön liikkeistä saattoi päätellä, että he huuhtelivat kantta, alkoivat he terävillä rautakoukuilla rikkoa puuta, jotta sahaaminen kävisi helpommin. Ja kun he sitä paitsi vuorottelivat joka viides minuutti, edistyi työ sangen nopeasti, ja suureksi ilokseen he saivat vielä kolme muuta rautakoukkuja irti.

"Jos joku olisi sanonut minulle", sanoi yksi nuorukaisista, "että käsivarret voisivat muutaman tunnin työn jälkeen särkeä näin kauheasti, niin en olisi häntä uskonut."

Kaikki olivat samaa mieltä, sillä ei kukaan heistä ollut tottunut raskaaseen ruumiilliseen työhön.

"Anna meidän levätä puoli tuntia, Francesco", sanoi Matteo, "ennen kuin jakelet uusia käskyjä. Sen verran lepoa ainakin tarvitsen että käsivarsiini palaa edes hiukan voimaa."

"Voimme levätä koko tunninkin, jos haluat, Matteo. Sinä aikana saamme aamiaista, ja sitten jatkamme jälleen."

"Aamiaista!" sanoi eräs nuorukaisista nyrpeästi. "En minä voi nimittää tuota mustaa leipää ja vettä aamiaiseksi. Kun ajattelen niitä aamiaisia, joita olen syönyt ja mitä ruokia olen hyljeksinyt siksi, ettei niitä ollut valmistettu taiteen kaikkien sääntöjen mukaan, niin en voi muuta kuin kiroilla hulluuttani, kun lainkaan tahdoin merelle."

"Tahtoisin ehdottaa teille kaikille", sanoi Francis, "että käyttäisitte tämän tunnin toistenne lihaksien hieromiseen. Se on paras keino saada ne pehmenemään. Giuseppellä oli aina tapana tehdä niin, kun minun jäseneni jäykkenivät soudun jälkeen."

Neuvoa seurattiin, ja sillä välin kun toiset olivat tässä työssä, lähti Francis tutkimaan väliseinää.

"No, kapteeni, mitä kerrottavaa teillä on?" kysyi Matteo, kun Francis palasi toisten joukkoon.

"Varsin hyviä uutisia", sanoi Francis. "Lankut on onneksi naulattu toiselta puolen hirsiin kiinni sekä ylhäältä että alhaalta."

"Mitä hyötyä meillä on siitä?"

"Se merkitsee hyvinkin paljon. Jos ne olisi naulattu kiinni tältä puolen, olisi meidän pitänyt porata näillä rautakoukuilla reikiä lankkuihin ja sitten sahata lankut poikki. Mutta nyt luullakseni voimme irrottaa lankun viidessä minuutissa. Ei tarvitse muuta kuin työntää rautakärki hirren ja lankun väliin ja käyttää sitä vipuna. Kylläpä naulojen tosiaankin pitäisi olla kovin vahvat, jotta ei tällaisilla rautakoukuilla saisi niitä irti."

Kaikki hyppäsivät pystyyn. Tämä odottamaton uutinen sai heidät unohtamaan kaiken kivun ja nälän, ja kuusi heistä tarttui heti rautoihin.

"Hiljaa!" sanoi Francis. "Muistakaa, että siellä voi olla miehiä tavaroita hakemassa. Ennen kuin uskallamme irrottaa ainoatakaan lankkua, täytyy meidän porata reikä, josta voimme kurkistaa sisään. Sellaisen poraaminen on paljon helpompaa kuin jos sen täytyisi olla niin suuri, että saha mahtuisi siitä sisään. Mutta hiukan aikaa siihenkin kuluu. Parasta on kuitenkin odottaa, kunnes olemme saaneet aamiaista."

KUDESTOISTA LUKU

Pluto vallataan takaisin

Niin pian kuin tavallinen aamiainen oli hinattu alas ja he olivat kuulleet, että raskaat painot oli jälleen asetettu luukun eteen, otti yksi heistä raudan käteensä ja alkoi porata reikää toisten syödessä. Rauta tunkeutui aluksi varsin helposti puun läpi, mutta vaikeudet kasvoivat hetken kuluttua, ja kesti ainakin neljä tuntia, ennen kuin he kurkistamalla reiästä ulos saattoivat erottaa hiukan valoa. Tehtyään vielä neljännestantin ajan työtä he olivat saaneet aukon niin suureksi, että saattoi nähdä ruumaan. Siellä oli varsin valoisaa, sillä luukku oli auki, ja he näkivät, että kaksi miestä avasi parhaillaan laatikkoja.

"Meidän täytyy odottaa, kunnes tulee pimeä", sanoi Francis. "En usko, että pidämme kovinkaan suurta melua, mutta sittenkin on parasta, että odotamme kunnes miehistön nukkuma-aika lähestyy, sillä sitä ennen heillä on tapana kävellä kannella, jutella ja laulaa, eikä sinä aikana vähäistä melua niinkään helposti voida kuulla."

"Vaikeinta on pakottaa rauta lankkujen ja hirsien lomaan, jotta saisimme vankan otteen", sanoi Matteo.

"Kyllä minä luulen, että se sittenkin onnistuu", vastasi Francis. "Hirret ovat rosoiset, ja jos oikein etsimme, niin varmaankin löydämme paikan, josta rauta pääsee tunkeutumaan kylliksi syvälle."

Tarkasti tutkittuaan he valitsivat tarkoitukseen sopivan lankun; sitten he paneutuivat maata tai istuivat juttelemaan, kunnes oli kylliksi pimeä. Sitä ennen he kuitenkin tirkistivät reiästä viereiseen ruumaan ja huomasivat, että luukku oli suljettu. Heidän ei siis tarvinnut pelätä, että kukaan tulisi sinne mitään hakemaan.

"Nyt luullakseni voimme aloittaa", sanoi Francis vihdoin. "Sinä, Paolo Parucchi, saat ottaa yhden raudoista, minä otan toisen ja Matteo kolmannen. Useampia kuin kolme ei voi käydä yhden hirren kimppuun, ja jos naulat eivät ole hirveän lujassa, niin luultavasti saamme ne irti."

Kesti hetken aikaa, ennen kuin he saivat työnnettyksi raudat hirren ja laudan väliin.

"Jos olette valmiit", sanoi Francis, "niin iskekää kiinni!"

Niin kuin Francis oli laskenut, tekivät vivut tehtävänsä, ja naulat heltisivät hiukan.

"Siinä on tuuman levyinen rako", sanoi Francis, joka tunnusteli seinää kädellään. "Jos annatte rautojenne olla paikoillaan, niin siirrän omani hiukan syvemmälle. Kas noin, nyt voitte siirtää rautanne!"

He ponnistelivat uudelleen, ja tällä kertaa naulat irtaantuivat ainakin kahden tuuman verran. Uuden ponnistuksen jälkeen oli lankun alapää irti.

"Työntäkää sitä nyt voimienne takaa", sanoi Francis, "sillä välin kun minä pistän rautani lankun ja ylähirren väliin."

Nämä naulat irtaantuivat vieläkin helpommin kuin edelliset. Pian koko lankku oli irrallaan ja se

laskettiin lattialle. Toiset, jotka seisoivat vieressä, eivät pimeässä voineet nähdä mitään, mutta Francisin käskyistä he päättelivät, mitä oli saatu aikaan.

"Pääsettekö jo raosta läpi?"

"Emme", sanoi Francis. "Ensin on poistettava vielä toinenkin lankku, mutta ehkäpä laihin meistä pääsee siitä läpi ja pitää lankusta toiselta puolen kiinni, ettei tarvitse pelätä sen kaatuvan kumoon."

Parin minuutin kuluttua oli toinenkin lankku ensimmäisen rinnalla lattialla.

"Mitäs me nyt teemme?" kysyi Matteo.

"Meidän täytyy päästä merimiesten kanssa yhteyteen. Nyt muodostamme kolme työryhmää; ensimmäistä johdan minä, toista Paolo Parucchi ja kolmatta Matteo. Kun pääsemme viereiseen huoneeseen, asetamme lankut paikoilleen ja painamme naulat kiinni, jotteivät ne kaadu kumoon. Jos joku sattumalta meidän työskennellessämme tulisi lastiruumaan, niin voimme sittenkin olla rauhassa, sillä siinä päässä, jossa työskentelemme, on korkea säkkipino."

Francis ja hänen miehensä hiipivät ensiksi asevaraston luo, jonka he olivat huomanneet kurkistaessaan reistä sisään. Hetken aikaa etsittyään he löysivät täältä tikarin; sitten he hapuilivat pimeässä säkkipinolle. Se ylettyi melkein kattohirsiiin saakka, niin että he juuri ja juuri pääsivät sen yli kiipeämään.

"Älkää vain kolauttako päätänne kattoon", sanoi Francis; "sellainen melu voisi herättää huomiota. Ja matkaa nyt alallanne, kunnes löydän sopivan paikan, mistä voimme aloittaa työn."

Niin pian kuin Francis oli löytänyt liitteen kahden lankun lomasta, hän alkoi tikarilla kaivaa reikää. Kymmenen minuutin kuluttua hän kosketti kädellään viereisen miehen olkapäätä, painoi hänen kätensä reikää vasten ja siirtyi syrjään päästäten toisen omalle paikalleen. Tunnin kuluttua he olivat siten saaneet tuuman läpimittaisen reiän poratuksi lankkuun. Francis käänsi korvansa reikää vasten kuunnellen ääntä viereisestä suojasta. Sitten hän painoi suunsa sitä vasten ja kysyi:

"Nukutteko te siellä?" Taaskin hän kuunteli. Muutamat merimiehistä juttelivat keskenään ja kyselivät toisiltaan, mikähän ääni näin äkkiä häiritsi hiljaisuutta.

Ei kukaan vastannut, toiset vain uhkailivat yörauhan häiritsijää. Niin pian kuin kaikki oli taas hiljaista, sanoi Francis:

"Olkaa ääneti! Missä on venemies Rinaldo!"

"Tässä", vastasi ääni. "Mutta kuka puhuu? Olen tuntevinani herra Hammondin äänen."

"Minun ääneni se onkin, Rinaldo. Me olemme tunkeutuneet lastiruuman läpi irrotettuamme muutamia lankkuja seinästä. Nyt teidän vuoronne on tehdä samoin. Me annamme teille tikareita, kunhan saamme reiän hiukan suuremmaksi. Valitkaa joku nurkkalankuista, sillä sieltä käsin vähimmin huomataan meidän hommiamme."

"Eivät he huomaa mitään, sillä he eivät tule koskaan tänne alas, hilaavat vain korissa meille ruoan."

"Mutta aloittakaa sittenkin nurkasta", sanoi Francis, "sillä voisihan sattua, että joku tulisi alas ennen kuin olette saaneet työnne valmiiksi. Teidän täytyy irrottaa kaksi lankkua päästäksenne tunkeutumaan läpi. Parasta, että heti paikalla ryhdytte työhön. Tältä puolelta ei kukaan teitä huomaa, täällä on edessä korkea säkkipino, joka ulottuu aivan kattoon saakka. Mutta teidän täytyy tehdä hiljaa työtä, ettei ylhäällä kannella epäillä mitään."

"Kun olette saaneet lankut irti, niin pankaa ne takaisin paikoilleen ja pistäkää kiiloja väliin, etteivät ne kaatuisi. Työn tulee olla valmista huomisaamuna. Tehtyänne sen odottakaa minun määräyksieni. Hyökkäys tuskin tällä hetkellä voisi onnistua, sillä varmaankin toiset laivat ovat vielä meidän lähellämme, ja vaikka voisimmekin voittaa miehistön, niin toiset laivat heti voittaisivat meidät takaisin. Siksi teidän täytyy pysytellä alallanne, kunnes minä annan teille käskyn, kulukoon siihen päivä tai vaikka kymmenenkin. Kaikki ne aseet, jotka he ovat riistäneet meiltä, ovat täällä, ja kun aika on käsissä, voimme me vaivatta hyökätä genovalaisten kimppuun ja viedä Pluton takaisin Venetsian satamaan."

Merimiesten parista kuului riemun mutinaa. Francis kuunteli hetken aikaa, ja kuuli, miten yksi miehistä sanoi:

"Mitäs minä sanoin teille? Enkö sanonut, että herra Hammond kerran ennen on jo pelastanut meidät genovalaisten kynsistä ja että voin vaikka lyödä vetoa siitä, että hän tekee sen uudestaan, jos siihen

on vain hiukankin mahdollisuutta?"

"Sen sinä sanoit, Pietro, ja oikeassa olit. Mikä ilo onkaan palvella sellaista kapteenia. Hän ei ole samanlainen kuin muut aatelisherrat, jotka eivät osaa erottaa köydenpäästä toisesta ja jotka nyrpistävät nenäänsä, jos on pakko hiukankin liata käsiään. Ajatelkaahan vain, miten hyvää huolta hän piti meistä talvella! Jos kävisi päinsä, niin hurraisin hänelle, mutta sen saamme tehdä sitten, kun olemme päässeet tästä pinteestä. Ja nyt, Rinaldo, ryhtykäämme heti työhön. Kun kaikki käy ympäri, niin ehkeipä meidän tarvitsekaan mädätä Genovan vankiloissa."

Kun Francis huomasi, että työ tuli suoritetuksi hänen käskyjensä mukaan, hän hiipi säkkipinolta alas ja etsi asevarastosta kaksi heittokeihästä, jotka saivat tehdä poran virkaa; hän pisti ne reiästä merimiehille.

"Nyt me olemme suorittaneet työmme", sanoi hän tovereilleen. "Paolo ja hänen joukkonsa voi helposti suurentaa reikää sen verran, että tikarit mahtuvat siitä läpi."

Miehet palasivat lastiruuman toiselle puolelle, siirsivät tieltä lankut ja olivat taaskin toveriensa luona. Francis selitti nyt Parucchille, miten pitkälle he olivat päässeet ja mitä käskyjä hän oli antanut merimiehille. "Kun reikä on kyllin suuri, anna heille nämä viisi tikaria ja tule sitten tänne takaisin. Minä näytän sinulle tietä."

Kun päivänvalo tunkeutui lastiruumaan, heräsi Matteo ja huomasi ihmeekseen, että kaikki hänen toverinsa olivat panneet maata herättämättä häntä. Hän ei voinut hillitä uteliaisuuttaan, vaan herätti Francisin. "Onko jotain hullusti, Francesco? On valoisa päivä, ja kaikki toverit nukkuvat hyvässä rauhassa, mutta meitä ei ole lainkaan herätetty!"

"Kaikki on käynyt hyvin, Matteo, mutta me emme herättäneet teitä siksi, ettei teillä ollut mitään tehtävää. Me olemme jo antaneet tikareita ja keihäitä merimiehille, ja parasta aikaa he porautuvat väliseinän läpi. Kun se on tehty, kohtaamme me toisemme keskimmaisessä ruumassa, otamme aseita ja hyökkäämme genovalaisten kimppuun, niin pian kuin suotuisa tilaisuus vain tarjoutuu."

"Se on hyvä ajatus, Francesco, mutta minä olisin toivonut, että olisimme saaneet suorittaa oman osan työstämme. — Miten kauan luulet kestävän, ennen kuin merimiehet saavat väliseinän rikotuksi?"

"Luulenpa melkein, että he ovat jo suorittaneet työnsä. Missään tapauksessa he eivät jatka pitemmälle tänään."

"Me pääsemme siis pian vapaiksi!" huudahti Matteo riemuiten.

"Saadaan nähdä, Matteo. Meidän täytyy odottaa suotuisaa tilaisuutta, jotta saamme vallatuksi laivan niin, että laivan miehistö ei voi antaa merkkiä toisille laivoille, jotka varmaan purjehtivat yhdessä meidän kanssamme. Mutta jollei sinulla ole sen enempää sanottavaa, niin minä rupean uudestaan nukkumaan, sillä meillä on vielä pari tuntia aikaa levätä. En ole vielä nukkunut kyllikseni, ja päivät ovat niin pitkiä, että on parasta nukkua, kun siihen on hiukankin halua."

Sinä päivänä vangit olivat levottomammalla mielellä kuin koko vankeusaikanaan. Alussa he olivat olleet niin masennuksissaan, ettei heidän tehnyt mielensä edes jutella. Laivaston häviö, Venetsiaan uhkaava vaara, vankeus Genovan pimeissä vankikopeissa, kaikki tämä oli alussa masentanut kokonaan heidän mielensä. Mutta nyt, kun vapautuksen toivo oli niin lähellä, kun he milloin hyvänsä saattoivat ottaa itselleen aseita ja voittaa genovalaiset, tuntui tosiaankin kovalta olla toimeettomana.

Muutamat ehdottivat, että vielä samana yönä tehtäisiin yritys, mutta Francis pani vastaan.

"Te otatte huomioon vain sen vihollisen, jonka näette", sanoi hän. "Se ei ole vaarallisin, vaan toinen, jota emme näe. Meidän täytyy odottaa sopivaa tilaisuutta."

"Mutta ehkäpä sellaista ei tule koskaan", sanoi joku joukosta.

"Onhan sekin mahdollista", myönsi Francis, "mutta jollei suotuisaa tilaisuutta ilmaannu, niin emme menetä myöskään mitään odottamalla jonkun aikaa, sillä aina voimme yrittää toisella kertaa yhtä hyvin kuin tänäkin yönä. Voisihan se onnistuakin — voisimmehan ehkä vangita vahdin kannella, ennen kuin hän ennättäisi nostaa melua — mutta meidän ei kannata antautua sellaiseen vaaraan ennen kuin tiedämme, ettei muuta mahdollisuutta ole. Aamun sarastaessa avataan luukku, mutta vaikkapa voisimmekin vapauttaa toverimme ja yhdessä heidän kanssaan päästä kannelle, niin kohtaisimme genovalaiset täysilukuisina siellä, ja ennen kuin saisimme heidät voitetuiksi, ennättäisivät he antaa merkin toisille laivoille. Yöllä sen sijaan voisimme helposti kokoontua miehistömme kanssa, mutta silloin on luukku kiinni, luultavasti vielä lukittukin ulkopuolelta."

"Mutta jollemme voi hyökätä heidän kimppuunsa päivällä emmekä liioin yöllä, niin mitä me voisimme sitten tehdä?"

"Siitä meidän pitäisikin sopia", sanoi Francis. "Meidän täytyy joko täältä tai toisesta lastiruumasta porata itsellemme pääsy kannelle. Siihen voi kulua useita päiviä, mutta eihän se tee mitään, sillä meillä on yllin kyllin aikaa ennen kuin saavumme Genovaan. Vaikeus on itse työssä; vaikeinta on suorittaa se herättämättä huomiota."

"Se on tosiaankin vaikeata", sanoi Matteo, "kun merimiehet on sijoitettu skanssiin etumaisen lastiruuman yläpuolelle ja upseerit meidän päallemme perähytteihin."

"Se on totta, Matteo, ja siksi meidän eikä merimiesten onkin saattava poikki kansiluukut. Kaikeksi onneksi tiedämme tarkoin, miten hytit sijaitsevat, ja voimme siis valita sellaisen paikan, jossa luultavasti meidän hommiamme ei huomata."

"Ja sitäpaitsi", sanoi Matteo, "ei heillä ole yhtä monta upseeria kuin meillä, ja muutamat hytit ovat sen vuoksi tyhjinä. Emmekö voisi tarkkaamalla askelten ääntä arvata mitkä ovat tyhjiä?"

"Minäkin ajattelin aivan samaa, mutta en usko, että voimme luottaa siihen. Useilla heistä on pehmeät jalkineet, joissa voi liikkua aivan äänettömästi, ja olisi paha, jos erehtyisimme. Tarkasti asiaa tuumittuani olen tullut siihen päätökseen, että viisainta olisi porautua kapteenin hyttiin."

"Mutta siinä kapteeni aivan varmaan asustaa", sanoi Parucchi.

"Niin kyllä, mutta siinä on meillä sittenkin suurin mahdollisuus. Niin kuin tiedätte, oli Carlo Bottini kauan oleskellut Konstantinopolissa ja Itämailla ja oli mukavuutta rakastava. Ettekö muista, että hän teetti peräikkunan alle leveän ja matalan sohvan, joka oli melkein koko hytin leveä, hän nimitti sitä divaanikseen ja vietti enimmänsä päivänsä loikoillen sillä, jollen erehdy, on se vain jalan korkuinen, ja neljä jalkaa leveä. Siksi lie varsin helppoa sahata poikki takimmaisiet lankut hytissä sisällä olijoien huomaamatta."

Kaikki hyväksyivät tämän ehdotuksen.

"Tietysti meidän täytyy työskennellä varovaisesti", jatkoi Francis. "Meidän täytyy puhkaista puu tikarilla, emmekä saa sahata emmekä raaputtaa. Hirret ovat kahden jalan päässä toisistaan, täytyy siis katkaista kaksi lankkua aivan niiden läheltä, siten vältämme naulankohdat. Tietenkään emme saa sahata niitä kokonaan poikki, ennen kuin uskallamme ryhtyä itse hyökkäykseen, vaan ne täytyy jättää sen verran ehjiksi, että ne pysyvät koossa, muuten lakaistessa voitaisiin helposti keksiä reikä."

"Emmekö voi heti ryhtyä työhön?" kysyi Matteo. "Ei mikään ole hirveämpää kuin tämä toimettomuus."

"Aivan hyvin, Matteo, jos niin haluat. Kaksi voi tehdä yhtä aikaa työtä, yksi kummaltakin puolelta. Te saatte ottaa terävimmät tikarit, mutta varokaa, ettei synny kovin kovaa ääntä. Voihan olla, että he sittenkin kuulevat jotain tuonne ylös, mutta siinä tapauksessa he saattavat otaksua, että rotat vain nakertelevat."

Matteo ja eräs toinen nuorista miehistä ryhtyi heti työhön, mutta vasta seuraavan päivän iltana olivat uurteet kyllin syvät. Vain neljännestuuman verran oli enää sahaamatta.

Seuraavana päivänä laiva lasi ankkurin ja seiso kaksi päivää jossakin satamassa. Ruokavaroja tuotiin lastiruumaan, ja vangit olivat varmoja, että he olivat jossakin Sisilian tai Etelä-Italian satamassa. Pari tuntia sen jälkeen, kun he olivat lähteneet matkalle, he huomasivat laivan liikkeistä, että tuuli kovasti. Yöllä laiva keinui ankarasti ja aallot loiskivat sen kylkiä vasten niin voimakkaasti, että kannen alla olijat töin tuskin saattoivat kuulla toistensa puhetta. Heidän toiveensa kiihtyivät kilpaa laivan keinumisen kera: nyt vihdoinkin oli tullut tilaisuus, jota he niin kauan olivat odottaneet, sillä myrskyssä täytyi laivojen pysytellä kaukana toisistaan, jotta ne eivät törmäisi vastatusten, ja kaikki äänet häviäsivät myrskyn ja aaltojen pauhuun.

Joka yö Francis oli käynyt tervehtimässä merimiehiä ja kehoittanut heitä kärsivällisesti odottamaan. He olivat kauan sitten poranneet lankut puhki, ja ne pysyivät vain säkkien painon avulla paikallaan. Francis oli pyytänyt heitä olemaan valmiina heti, kun kova myrsky nousisi, ja hän tiesi siis, että he odottivat nyt vain sovittua merkkiä.

Niin pian kuin tuli pimeä ja keskimmäisen lastiruuman luokku oli suljettu, irrotettiin lankut, ja Francis alkoi tovereineen siirtää säkkejä pois nurkasta, josta merimiehet vuorostaan olivat irrottaneet lankkuja. Pian tämä oli tehty, ja Francis astui aukosta sisään.

"Kaikki on valmista", sanoi hän. "Rinaldo, pidä huolta siitä, että merimiehet astuvat yksitellen ulos. Sitä mukaa kuin he tulevat lastiruumaan, he saavat aseensa kätteensä ja sitten heidän tulee asettua

tuulensuojanpuolelle odottamaan, kunnes annetaan uusi käsky. Muista, että he eivät saa pitää vähintäkään melua, sillä jos joku kompastuu ja kaatuu, niin voidaan luulla, että lasti on alkanut liikkua, ja silloin lähetetään tänne alas miehiä kiinnittämään sitä tiukemmalle. Silloin he ennättävät antaa merkin toisille laivoille ja tehdä koko meidän suunnitelmamme tyhjäksi. Kun kaikki miehet ovat järjestyksessä, niin kuin olen käskenyt, he saavat odottaa hiukan, kunnes valmistukset on tehty."

Kun kaikki merimiehet olivat saaneet aseita, Francis astui peräruumaan, jossa Matteo ja eräs toinen tovereista paraillaan sahasivat kattolankkuja kokonaan poikki. Francis oli jo määrännyt, missä järjestyksessä heidän tuli nousta kannelle. Heikko valonsäde virtasi aukosta. Kaksi tovereista nosti Francisin niin korkealle, että hän saattoi nähdä hytin sisään. Se näytti olevan tyhjä, vaikka olihan mahdollista, että päällikkö makasi sohvalla, hänen yläpuolellaan. Luultavaa se ei kuitenkaan ollut, pikemminkin hän näin kovassa myrskyssä oli ylhäällä kannella ohjaamassa laivaa.

Francis antoi nyt merkin, ja toverit nostivat hänet niin korkealle, että hän pääsi ryömimään hyttiin ja makasi sitten aivan hiljaa, kunnes Matteo ja Parucchi pääsivät myös kannelle. Sitten hän antoi uuden merkin ja kaikki kolme kierivät lattialle ja hyökkäsivät tikarit kädessä esille, valmiina käymään kapteenin kimppuun, jos hän makasi sohvalla. Mutta niin kuin he olivat olettaneetkin, oli kajuutta tyhjänä. Toiset seurasivat nyt jäljessä aukon kautta, kunnes koko kajuutta oli täynnä. Noin viisikymmentä miestä seiso siinä.

"Meitä on enemmän kuin tarpeeksi", sanoi Francis, "koska he ovat aseettomia ja valmistumattomia. Me voimme ensin hiipiä yksitellen ulos, mutta niin pian kuin annan merkin, rynnätkää kaikki joukolla ulos. Meidän ei tarvitse kuin iskeä miekankahvalla heidät maahan, sillä on turhaa vuodattaa verta, jolleivät he tee vastarintaa, mutta meidän täytyy olla varuillamme ja muistaa, että heillä on puukot vyöllä."

Francis avasi oven ja kulki käytävän läpi, josta hän ulko-oven kautta pääsi kannelle. Tuuli puhalsi hyvin kovasti, mutta myrsky ei ollut niin raivoisa kuin hän oli olettanut kannen alla. Yö oli pimeä, mutta Francisin silmät olivat tottuneet pimeään, ja hän saattoi erottaa melkein joka esineen. Välikannella oli vain muutamia merimiehiä, upseerit olivat varmaankin peräkannella, ja ne merimiehet, joita ei tarvittu laivan hoitoon, alhaalla skanssissa. Pian noin kolmekymmentä miestä oli kerääntynyt Francisin ympärille laivan partaalle. Samassa eräs upseeri peräkannelta huomasi heidät merkkilyhdyn valossa, joka riippui heidän yläpuolellaan.

"Mitä te teette siellä, miehet?" kysyi hän. "Teidän ei tarvitse kerääntyä kannelle ennen kuin teitä kutsutaan."

"Lähtekää eteenpäin näiden miesten kanssa, Parucchi, iskekää maahan kaikki, jotka ovat kannella, kiiruhtakaa sitten skanssiin ja vangitkaa kaikki, ennen kuin he ennättävät tarttua aseisiin. Sillä välin minä huudan paikalle muut miehet ja otan osalleni upseerit."

Hän kiiruhti takaisin kajuutan ovelle ja käski miesten seurata mukanaan. Kun he tulivat ulos, syntyi melua kannella, ja taaskin eräs upseereista huusi:

"Mitä on tapahtunut? Mitä tämä merkitsee?"

Francis juoksi portaita myöten peräkannelle miestensä seuraamana, ja ennen kuin siellä seisova upseeri ymmärsi, mitä tuo joukko merkitsi, tai ennätti vetää miekkaansa esille, oli hän jo kaadettu kumoon. Kapteeni ja kolme muuta upseeria, jotka seisoivat ruorissa, paljastivat miekkansa ja hyökkäsivät esille siinä luulossa, että kapina oli syttynyt miehistön parissa. Mutta Francis huusi:

"Laskekaa aseenne, kaikki! Olemme anastaneet laivan takaisin, vastustus on turhaa, se maksaisi vain teidän henkenne!"

Upseerit joutuivat aivan ymmälle nähdessään edessään ainakin kaksikymmentä aseellista miestä, ja heittivät aseet käsistään. Francis käski neljän merimiehen viedä heidät kapteenin hyttiin ja tarkasti vartioida heitä, toisten miesten kanssa hän kiiruhti kokkapuolelle auttamaan Parucchia ja hänen miehiään. Mutta nämä olivat jo suorittaneet työnsä, äkkiyllätettyinä genovalaiset antautuivat heti, kun aseellinen joukko hyökkäsi skanssiin. Niin pian kuin vangit oli viety varmaan talteen, avattiin luukku, ja ne, jotka eivät vielä olleet ennättäneet ryömiä aukosta esille, nousivat kannelle.

"Rinaldo", sanoi Francis, niin pian kuin miehistö oli asettunut paikoilleen, "lähettäkää mies mastoon sammuttamaan lyhtyä."

"Voimmehan me laskea sen alas kannelle, kapteeni."

"Niin, tietysti me voimme sen tehdä, mutta en tahdo, että se lasketaan alas, vaan sammutetaan aivan äkkiä."

Rinaldo lähetti heti miehen mastoon, ja hetken kuluttua oli valo kadonnut.

"Jos toisista laivoista olisi nähty, että laskimme valon alas", sanoi Francis Matteolle, "olisivat heidän epäilynsä heti heränneet, mutta kun valo sammuu äkkiä, niin he voivat luulla, että tuuli on sen sammuttanut. Nyt meidän ei tarvitse muuta kuin vähentää purjeita ja sitten jäädä toisten jälkeen heidän huomaamatta mitään."

"Olen laskenut juuri kuusitoista lyhtyä", sanoi Matteo.

"Varmaankin siinä on ne neljätoista laivaa, jotka anastettiin samalla kertaa kuin meidätkin, sekä kaksi genovalaista kaleeria. Parucchi, voisitko heti tarkastaa miehistön ja pitää huolta siitä, että kaikki ovat aseissa ja valmiita taisteluun. Sinä Matteo ja pari toveriasi saatte auttaa luutnanttia."

Vähän myöhemmin ilmoitti Parucchi, että kaikki olivat valmiita taisteluun.

"Rinaldo, antakaa reivata purjeita, jotta jättäydymme laivaston jälkeen. Pitäkää silmällä meidän takanamme olevia lyhtyjä, ja ohjatkaa laivaa siten, että ne kulkevat ohitsemme niin kaukaa kuin suinkin."

Tätä käskyä merimiehet juuri olivat odottaneetkin, mutta juuri kun viimeinen lyhty oli aivan heidän kohdallaan, hämmästyivät he suuresti, kun Francis antoi käskyn lisätä taas purjeita.

"Herra Parucchi, valitkaa viisikymmentä miestä! Minä aion anastaa takaisin tuon laivan, he eivät voi nähdä meitä ennen kuin olemme aivan heidän vieressään, ja he pitävät yhteentörmäystä vain onnettomuutena. Epäilemättä heillä on samoin kuin Plutollakin enintään viisikymmentä miestä, ja siinä tapauksessa me voitamme heidät, ennen kuin he ennättävät ryhtyä vastarintaan. Varmaan heilläkin on vankeja ruumassa. Niin pian kuin olemme vallanneet laivan, palaan minä tänne ja te saatte jäädä sinne vartioimaan laivaa viidenkymmenen miehen kanssa. Kun olette saaneet genovalaiset hyvään talteen, vapautatte vangit, jotka ovat lastiruumassa. Minä pysyttelen teidän lähellänne, jotta voimme puhua keskenämme ja te ilmoitatte minulle, miten monta heitä on."

Pluto ohjattiin nyt aivan toisen laivan rinnalle. Miehistö, joka riemuitsi vastasaavutetun voiton johdosta ja halusi kiihkeästi anastaa takaisin toisenkin menetetyistä kaleereista, kerääntyi keskilaivalle. Kaikki tarttuivat aseihin. Laivaa ei huomattu, ennen kuin he olivat kaapelin pituuden päässä toisesta, mutta samalla kuului myös hämmästynyt huuto:

"Mitä te aiotte? Laskekaa alemmaksi, muuten purjehditte meidän päällemme! Miksi teillä ei ole lyhtyä?"

Francis mutisi jotain vastaukseksi. Rinaldo laski alas peräsimen, ja hetken kuluttua Pluto oli toisen laivan kyljessä. Kymmenkunta merimiestä hyökkäsi partaan yli ja köysitti alukset toisiinsa kiinni, sillä välin kun Francis miehistön seuraamana hyökkäsi toisen laivan kannelle.

Tuskin ainoatakaan miekaniskua vaihdeltiin. Genovalaiset, jotka joutuivat aivan ymmälle nähdessään äkkiä aseellisia miehiä edessään, pakenivat joko kannen alle tai antautuivat hyvällä, ja parissa minuutissa venetsialaiset olivat laivan herroina.

"Takaisin Plutoon!" komensi Francis; "muuten laivat murskaavat toisensa."

Melkein yhtä nopeasti kuin he olivat saaneet valtaansa kaleerin, palasivat venetsialaiset jälleen Plutoon ja jättivät luutnantin viidenkymmenen miehen kanssa vartioimaan saalistaan. Köydet irrotettiin, ruori käännettiin, ja Pluto laski kauemmaksi genovalaisen kaleerin luota. Laivan parras oli pahasti hankaantunut molempien alusten törmätessä toisiaan vasten kovassa aallokossa, ja Rinaldo ilmoitti hetken kuluttua, että pari liitettä oli auennut ja vettä vuoti sisään.

"Antakaa puuseppien ja muutamien merimiesten tilkitä liitteet sisäpuolelta niin hyvin kuin se käy päinsä, ja pankaa pumput heti käyntiin. Paha tosiaankin, että tuulee näin kovasti. Jos myrsky olisi asettunut, olisimme voineet voittaa koko laivaston."

Pluto pysytteli anastetun laivan läheisyydessä, ja pian Parucchi ilmoitti vapauttaneensa kaksisataa vankia.

"Antakaa heille heti aseita!" vatsasi Francis. "Sammuttakaa lyhtyne ja anastakaa alus, jonka lyhty näkyy tuulen alapuolella! Kun olette saaneet sen valtaanne, niin vähentäkää purjeita, minä aion tehdä samoin. Sitten annamme toisten laivojen purjehtia pois niin pian kuin suinkin."

Pluto ohjasi kulkunsa lähimmän laivan luo. Se voitettiin yhtä helposti kuin edellinenkin. Mutta tällä kertaa ei yksin Pluton parras särkynyt, vaan myöskin rustiraudat murtuivat, ja kun vantit eivät enää tukeneet isoa mastoa, se kaatui kovalla räätinällä partaan yli mereen.

Tässä aluksessa oli vain satakunta vankia. Heidän ilonsa ja hämmästyksensä oli rajaton, kun he huomasivat, että venetsialaiset olivat anastaneet laivan takaisin. Francis käski heidän pysytellä yön aikana Pluton läheisyydessä, koska hän mahdollisesti saattoi tarvita heidän apuaan.

Myrsky yltyi seuraavina tunteina. Pluto ajalehti kokka tuulessa, sillä masto teki ajo-ankkurin virkaa. Niin pian kuin genovalaisen laivaston tulet olivat kadonneet, Francis nosti lyhdyn laivan mastoon merkiksi, että muut alukset pysyttelisivät hänen läheisyydessään.

Kun aamu valkeni, oli viimeksi anastettu laiva puolen mailin päässä, jota vastoin toisia saattoi töin tuskin erottaa noin kuuden mailin takaa. Myrsky asettui heti aamunsarastuksessa, ja Francis antoi miestensä hilata maston laivaan ja punoa sen tynkään kiinni. Se oli vaikeaa työtä, sillä laiva keinui kovasti, mutta iltapuolella masto oli pystyssä, lujasti köysitetty kiinni ja vahvasti tuettu, ja purjeet voitiin jälleen nostaa.

Sillä välin Parucchi laivoineen oli laskenut Pluton rinnalle. Pyhän Markuksen leijona nostettiin Pluton mastoon, ja pian sama lippu liehui kolmessa muussakin laivassa miehistön hurratessa riemuissaan.

SEITSEMÄSTOISTA LUKU

Kiittämätön tasavalta

"Miten ihanaa, Francis", sanoi Matteo, "että olemme saaneet neljä laivoistamme takaisin!"

"Niin, onhan se varsin hyvä", vastasi Francis, "mutta olisi voinut käydä vielä paljon paremminkin. Jollei myrsky olisi raivonnut, olisimme voineet kaapata kaikki toinen toisensa jälkeen. Joka laivalta, jonka me saimme valtaamme, meidän voimamme kasvoi, ja minä olin aikonut vallata useimmat takaisin, mutta sellaisessa aallokossa emme juuri olisi voineet tehdä tämän enempää."

"En minäkään sitä usko", sanoi Matteo. "En ollut koskaan voinut uneksiakaan, että saisimme anastetuksi muuta kuin enintään Pluton, ja kun ensin puhuit siitä mahdollisuudesta, tuntui se minusta melkein mielettömyydeltä. En usko, että kukaan meistä uskoi yrityksen onnistumiseen."

"Minä uskoin kyllä, että se onnistuisi tavalla tai toisella", sanoi Francis. "Olisihan se ollut oikea häpeä, jos viisikymmentä miestä olisi voinut pitää kolme viikkoa sataaviittäkymmentä vankina."

"Ei kukaan muu kuitenkaan olisi ajatellutkaan pelastumisen mahdollisuutta. Luulenpa melkein, että jos tahtoisit lähteä Genovaan valloittamaan, niin jokaikinen mies laivassa heti olisi valmis seuraamaan sinua siinä varmassa vakaumuksessa, että yritys sinulta myös onnistuisi."

"Siinä tapauksessa", sanoi Francis nauraen, "on tosiaankin onni, etten ole aivan päästäni vialla. Anna nyt merkki Parucchille, että hän laskee veneet vesille ja tulee meidän miestemme kanssa tänne. Voisihan sattua, että vielä kerran kohtaisimme genovalaisen laivaston. Joka tapauksessa on varminta, että miehistömme on täysilukuinen."

Parucchi ja hänen miehensä saapuivat pian Plutoon, jonka jälkeen kaikki neljä laivaa nostivat purjeensa ja laskivat etelää kohti. Vangeilta he saivat tietää, että he olivat sivuuttaneet Messinan salmen, ja kun taivas myöhemmin illalla selkeni, he näkivät Kalabrian vuoret vasemmalla puolellaan. Francis päätti nyt suunnata kulun takaisin salmea kohti, koska hän vankien kertomuksista saattoi päätellä, ettei heidän tarvinnut pelätä kohtaavansa enää genovalaisia sotalaivoja.

"Olisin tahtonut nähdä, miten pitkiksi genovalaisten päällikön kasvot venyivät, kun neljä hänen laivoistaan tänä aamuna oli hävinnyt", sanoi Matteo. "Tuskinpa hän saattoi olettaa, että ne olisivat haaksirikkoontuneet, sillä vaikka tuulikin kovasti, niin ei myrsky sittenkään ollut niin ankara, että laivoilla olisi ollut suoranaista vaaraa. Minua ihmetyttää tosiaankin, ettei hän ole lähettänyt paria kaleeria meitä etsimään."

"Ehkäpä hän on lähettänytkin", sanoi Francis, "mutta koska hän aamun sarastaessa oli sata mailia meitä pohjoisempana, tarvitsisi hän pari päivää saavuttaakseen meidät."

Francis oli pienen laivaston päällikkönä koko loppumatkan Venetsiaan saakka, sillä kapteenit ja useimmat korkeimmista upseereista oli viety komentavan amiraalin laivaan.

Kun he nyt lähestyivät Venetsiaa, he olivat hyvin varovaisia, sillä he pelkäsivät, että Doria

laivastoineen oli piirittänyt kaupungin sataman. Mutta hän risteilikin Dalmatian rannikolla anastaen valtaansa toisen Venetsian alusmaista toisensa jälkeen. Niin pieni laivasto pääsi kulkemaan Lidon kanaalin kautta liehuvin lipuin.

Kun Venetsian vartiotorista huomattiin heidän tulonsa, luultiin heidän kuuluvan Zenon laivastoon, mutta niin pian kuin he olivat laskeneet ankkurinsa ja väestö sai tietää, että he olivatkin Pisanin laivoja, ei heidän riemullaan ollut rajoja. Laivojen ympärille kerääntyi joukoittain pikkuveneitä, joissa saapui Polan taistelussa vangittujen sukulaisia ja ystäviä, ja laivan kansi oli täynnä väkeä, jotka kyselijät omaisiaan tai iloisina syyleilivät ystäviään, joiden he luulivat kuolleen tai kituvan Genovan vankiloissa.

Ensimmäisiä, joka saapui laivaan, oli Polani, sillä hänelle oli heti ilmoitettu, että saapuneiden laivojen joukossa oli Plutokin.

"Mikä ihme on tapahtunut?" kysyi hän syyleillessään nuorta ystävänsä.

"Ei mitään ihmettä, herra Polani. Genovalaiset luulivat, että viisikymmentä miestä voisi pitää sataaviittäkymmentä venetsialaista aisoissa, mutta me näytimme heille, että he olivat erehtyneet."

"Meidän ansioksemme sitä ei voi sanoa", sanoi Matteo puristaessaan sukulaisensa kättä. "Me emme ajatelleetkaan pakenemista; Francescoa yksin saamme kiittää pelastumisesta."

"Olisin voinut vaikka vannoa, etteivät he kauan voisi pitää sinua vankina", sanoi Polani. "Turhaan tytöt ja minä olimme levottomia sinun puolestasi. Mutta miten ihmeellä se tapahtui?"

"Jos tahdotte saattaa minut gondolissanne piazzetalle, niin kerron kaikki matkalla", vastasi Francis, "sillä niin mahdottomalta kuin se kuulostaakin, niin minä olen nyt vanhin laivaston upseereista ja minun velvollisuuteni on kai ilmoittaa neuvoskunnalle, mitä on tapahtunut."

"Anna minun tulla mukaasi", sanoi Matteo, "tunnen Francescon siksi hyvin, että olen varma siitä, ettei hän kerro totuuden mukaisesti mitä itse on tehnyt, vaan väittää aivan yksinkertaisesti meidän murtautuneen ulos lastiruumasta ja anastaneen toiset laivat."

"Se on hyvä ehdotus, Matteo. Tulkaa siis ja kertokaa kaikki, niin minä pidän kyllä huolen siitä, että neuvoskunta saa tietää totuuden."

"Toivottavasti amiraali pääsi onnellisesti kotiin?" sanoi Francis.

"Me näimme, miten hänen kaleerinsa viiden laivan kanssa murtautui Genovan laivaston läpi, mutta tietysti emme tienneet, pääsikö urhoollinen amiraali itse ehjin nahoin siitä pelistä."

"Kyllä hän palasi onnellisesti kotiin", vastasi Polani, "mutta tunnet kai siksi hyvin venetsialaiset ettet hämmästy kuullessasi, että hänet on tuomittu kuuden kuukauden vankeuteen huonon taisteluonnensa vuoksi."

"Sehän on halpamaista", huudahti Francis harmissaan. "Kuulin kapteeniltamme, joka oli läsnä sotaneuvottelussa, että hän vastusti taisteluun ryhtymistä, mutta toiset äänestivät hänet kumoon. Se on halpamaista. Minä nousen nyt maihin ja teen tiliä teoistamme, mutta sitten minä palaan teidän luoksenne, sillä minä vannon, etten puolusta miekallani tasavaltaa niin kauan kuin Pisani on vangittuna."

"Ikävä juttu se on, poikani", sanoi Polani, "mutta niin kuin tiedät, ei Pisanilla ole paljon ystäviä aateliston parissa. He kadehtivat häntä hänen maineensa ja kansansuosionsa vuoksi, ja totta puhuakseni hän onkin usein loukannut heitä kohtelemalla heitä epäkohteliaasti ja halveksimalla heidän mielipiteitään, ja siksi hänen kärsimänsä tappio oli heille nyt tervetullut tekosyy, jonka varjolla he saivat hänet syytteeseen. Neuvoskunnassa oli puhetta hänen hengiltä ottamisestaankin, ja siksi hän voi olla hyvillään päästessään siksi vähällä. En usko, että häntä pidetään kauan vankilassa. Parin päivän kuluttua voimme odottaa Genovan laivaston tuloa, sillä Padovan sotajoukko on jo liikkeellä, ja varmaankin sen tarkoituksena on toimia yhdessä laivaston kanssa. Kun vaara on ovelta, vaatii väestö Pisanin vapauttamista. On jo kuulunut piazzalla eläköönhuutoja Pisanille. Mutta minä pyydän, Francis, älä osoita neuvoskunnalle harmiasi Pisanin vuoksi. Sillä et tekisi amiraalille mitään palvelusta, vaan yllyttäisit vain hänen vihamiehään häntä vastaan."

"Tietysti tahdon seurata teidän neuvoanne", sanoi Francis, "mutta minä olen päättänyt, etten palvele valtiota ennen kuin Pisani on jälleen vapaa."

Useat neuvosherroista olivat jo koolla, kun tuli tiedoksi, että neljä menetettyä laivaa oli saapunut satamaan. Kun Francis ilmoitti asiansa, kutsuttiin hänet heti sisään. Polani seurasi häntä ja puolusti läsnäoloaan seuraavin sanoin:

"Olen tullut nuoren ystävänä mukana antaakseni teille yksityiskohtaisia tietoja, joita korkea raati tuskin muuten saisi kuulla. Tulen juuri Pluton laivalta ja olen kuullut tapahtumain kulusta sukulaiseltani, Matteo Giustinianilta."

"Emmekö me ole nähneet tämän nuoren herran jo ennenkin, herra Polani?" kysyi eräs neuvosherroista.

"Kyllä", vastasi Polani. "Korkea raati muistanee, että hän kunnostautui Anzion taistelussa, että amiraali lähetti hänen mukanaan tärkeitä tiedonantoja ja että hän ansioittensa palkaksi sai Venetsian kansalaisoikeudet."

"Nyt muistan", sanoi neuvosherra, ja toisten suosiollinen mutina ilmaisi, että hekin muistivat nämä tapahtumat. "Onko päällikkö lähettänyt hänet nytkin tuomaan meille tietoja pienestä laivastosta, joka kuin ihmeen kautta on saapunut satamaan; mutta minkä vuoksi päällikkö itse ei tullut puheillemme?"

"Päällikkö itse on saapuvilla", sanoi Polani. "Herra Hammond on niiden neljän laivan päällikkö, jotka äsken saapuivat satamaan. Hän ei ole laivan päällikkö vain siksi, että hän on vanhin upseereista, vaan etupäässä sen vuoksi, että hänen ansiokseen yksin on luettava laivojen takaisin voittaminen."

Epäilyksen mutinaa kuului neuvoskunnan parista, mutta Polani jatkoi levollisesti:

"Se voi tuntua teistä melkein mahdottomalta, mutta sanani pitävät täysin paikkansa. Jos herra Hammond ensin kertoo päätapahtumat, niin minä lisään sitten yksityiskohdat, jotka hän mahdollisesti sivuuttaa."

Francis kertoi nyt lyhyesti, miten he olivat anastaneet takaisin nuo neljä kaleeria. Hän lopetti seuraavin sanoin:

"Te arvelette varmaan, korkeat neuvosherrat, että meidän olisi pitänyt samalla tapaa anastaa takaisin kaikki muutkin laivat, ja ettei se meille onnistunut, olikin minulle katkera pettymys, mutta myrsky oli niin kova, että laivat olivat vähällä murskautua rikki toisiansa vastaan. Kaikkien laivojen partaat ovat pahasti rikkoontuneet, ja Pluton iso masto taittui meidän vallatessamme viimeistä laivaa. Ja koska myrsky pikemminkin vain yltyi, täytyi meidän suureksi suruksemme jättää toiset laivat oman onnensa nojaan, jotta emme menettäisi sekä henkeämme että niitä laivoja, jotka olimme ennättäneet saada valtaamme."

"Tämä on tosiaankin kaunis teko, herra Hammond, ja näiden neljän laivan takaisin voittaminen merkitsee tällä hetkellä hyvin paljon tasavallalle, jota uhataan sekä maan että meren puolelta. Jos te herra Polani, tahdotte nyt kertoa meille kaikki yksityiskohdatkin, niin olemme hyvin tyytyväisiä."

Polani kertoi nyt tarkasti, miten Pluton miehistö oli vapautunut vankilastaan, ja osoitti, että kaikki oli riippunut Francisin kekseliäisyydestä ja neuvokkuudesta. Hän lopetti sanoen:

"Jos pelkäätte, että sukulaiseni Matteon kertomus on puolueellinen, niin voi herra Parucchi sekä kaikki muutkin herrat, jotka olivat heidän kanssaan lastiruumaan vangittuina, todistaa hänen kertomuksensa todeksi. Parucchin todistus voisi olla sitä arvokkaampi, koska hän alussa oli nurjamielinen herra Hammondia kohtaan, ja arveli kohtuuttomaksi, että niin nuori mies, joka vielä lisäksi oli muukalainen syntyperältään, sai olla venetsialaisten aatelismiesten ja vieläpä itseään vanhempien päällikkönä. Mutta ne seikat, joita olen tässä maininnut, ovat kerrassaan muuttaneet näiden upseerien mielen ja he ihailevat nyt yhtä suuresti herra Hammondia kuin minun sukulaisenikin ja muuten koko miehistökin."

"Mieleeni muistuu nyt", sanoi eräs neuvosherroista, "että kevätpuolella saimme kirjeen amiraalilta, jossa hän mainitsi, miten hirveästi miehistö oli saanut kärsiä talven aikana, mutta hän sanoi samalla, että Pluton miehistö oli hyvissä voimissa, ja että siitä saatiin kiittää etupäässä kapteenin lähintä miestä, herra Hammondia, joka oli pitänyt heistä niin erinomaisen hyvää huolta."

"Kiitämme teitä, herra Polani", sanoi raadin puheenjohtaja, "antamistanne tiedoista. Ja te, herra Hammond, olette tehnyt valtiolle korvaamattomia palveluksia. Ensi tilassa päätämme, miten palkitsemme teitä, mutta sillä välin pyydämme teitä edelleen olemaan sen pienen laivaston päällikkönä, jonka niin onnekaasti saatoitte satamaan."

Francis kiitti puheenjohtajaa hänen lupauksestaan, mutta sanoi samalla, että hän halusi erota päällikkyydestä.

"Minä olen herra Polanin palveluksessa", sanoi hän, "ja vaikka joksikin aikaa luovuinkin kaupankäynnistä palvelukseni amiraali Pisanin laivastossa, niin tahtoisin nyt monestakin syystä palata entiseen toimeeni niin pian kuin seuraajani on nimitetty. Pyytäisin saada mitä lämpimmin suositella"

päälliköksi herra Parrucchia, joka lukuunottamatta minua itseäni, on ainoa elossa oleva Pluton upseereista. Hän avusti minua hyvin tarmokkaasti yrityksessämme ja oli itse päällikkönä eräässä anastamassamme laivassa. Myöskin vapaaehtoiset työskentelivät urhoollisesti ja rohkeasti. Varsinkin on tasavalta suuressa kiitoksenvelassa Matteo Giustinianille, joka toimi kolmantena upseerina."

Kun herra Polani oli lähtenyt laivasta, oli hän lähettänyt veneen kotiinsa ilmoittamaan Francisin takaisintulosta, ja kun he palasivat palatsista, odotti Julia kärsimättömästi heitä. Hetken kuluttua saapui Matteokin veljensä Rufinon ja Marian kanssa. Nuori rouva tervehti Francisia hyvin sydämellisesti.

"Matteo on kertonut meille kaikki, Francesco, ja hän sanoo, että hän ja hänen toverinsa saavat kiittää teidän neuvokkuuttanne siitä, etteivät he joutuneet Genovan vankiloihin."

"Ei niin paljon hänen neuvokkuuttaan", oikaisi Matteo, "vaikka hän onkin tavattoman neuvokas, kuin hänen tarmoaan, päättäväisyyttään ja kestävyyttään. Olimme kaikki aivan varmoja siitä, että joutuisimme Genovan vankiloihin, ja kun Francis alkoi puhua Pluton takaisin anastamisesta ikään kuin jostakin aivan luonnollisesta ja helposta asiasta, saatoimme töin tuskin olla hänelle nauramatta. Mutta hän johti meidän työtämme niin rauhallisesti, aivan kuin kysymyksessä olisi ollut vain tavallinen virantoimitus. Hänen luottamuksensa tarttui vähitellen meihinkin, ja kun aloimme huomata, että hänen hulluudessaan oli järjestelmällisyyttä, koetimme me parhaamme mukaan täyttää hänen käskyjään."

"Ihmeellistä", sanoi Maria. "Tiedättekö, Francesco, kun ensin opimme teidät tuntemaan sen jälkeen, kuin ensi kerran pelastitte meidät, niin olitte te minun mielestäni varsin reipas, suora ja kunnollinen poika, mutta verrattuna samanikäisiin venetsialaisiin nuorukaisiin hiukan yksinkertainen. Mutta sen jälkeen olen huomannut kerrassaan erehtyneeni."

Francis nauroi. "Luulen, että arvostelunne oli aivan oikea", sanoi hän. "Matteo voi todistaa, että koulussa olin kaikkein huonoimpia lukemaan, ja niin pian kuin oli kysymys keskustelusta tai pilailusta, olin kerrassaan mahdoton. Olen varma siitä, että kaikki naiset, joita tapasin kutsuissa, pitivät minua tavattoman typeränä, ja sitä minä kai olenkin enimmäkseen, joskin minulla on hieman tervettä järkeä ja olen tottunut pitämään itsestäni huolta. Siinä, mitä Matteo kertoi, ei ollut mitään merkillistä. Aivan samalla tavalla kävi, kun olin vangittuna Tunisissa. Minä tahdoin päästä pois vankilasta ja uskoin, että oli olemassa joku keino, kunhan sen vain keksin, ja sitten aloin tuumia, mitä olisi paras tehdä, ja punnittuani kaikki mahdolliset keinot keksin tietysti vihdoinkin oikean. Siihen ei tarvita paljon taitoa."

"Minä en ole vielä kuullut koko asiasta mitään", sanoi Julia, "mutta kaikki muut näyttävät tietävän, miten te pelastuitte."

"Kerro sinä, Matteo, Julialle", sanoi Maria, "minulla on puhuttavaa Francescon kanssa."

"Sivumennen sanoen, Francesco", sanoi herra Polani, "voin ilokseni kertoa, että minun on onnistunut löytää palvelijasi Giuseppe. Hän palasi kaksi päivää sitten, ja luullakseni hän odottaa sinua alhaalla."

"Minä menen heti häntä tapaamaan", sanoi Francis kiiruhtaen ulos huoneesta. "Miten hauska, että hän on vapaa."

Maria nauroi, kun Francis sulki oven jälkeensä.

"Siinä näet, Rufino", sanoi hän, "sinä yrität joskus olla mustasukkainen Francescolle, ja juuri kun minä sanon, että minulla on jotain puhuttavaa hänen kanssaan, hyökkää hän ulos ovesta sanaakaan sanomatta kuultuaan, että hänen palvelijansa Giuseppe on palannut takaisin."

"Ja siinä hän tekee aivan oikein", sanoi Matteo harmissaan. "Giuseppe olisi valmis uhraamaan vaikka henkensä Francescon puolesta, ja he ovat kuusi, seitsemän vuotta olleet joka päivä yhdessä. Olen varma siitä, että tuo uskollinen poika itkee nyt ilosta. Francesco tekee oikein, kun ei anna hänen odottaa hetkeäkään."

"Voisihan olla, että minäkin olisin itkenyt ilosta", sanoi Maria.

"Minusta näytti todellakin, kuin sinulla olisi ollut kyyneliä silmissäsi, mutta minä otin ne omalle osalleni. Olihan aivan luonnollista, että sinä iloitsit lankosi pelastumisesta, puhumattakaan siitä, että perheen ei tarvinnut uhrata tuhatta dukaattia minun lunastamiseeni."

"Tuhat dukaattia, Matteo! Tuhat soldiakin olisi sinusta hyvä hinta, jos genovalaiset tuntisivat sinut oikein. Mutta miksi et kerro seikkailuistanne Julialle, niin kuin sanoin?"

"Siksi, että Julia paljoa kernaammin kuulee ne Francescon suusta, ja luulenpa sitäpaitsi, että Francesco itsekin tahtoisii kertoa niistä hänelle, joskin hän on aivan kelvoton kehuaan omia

uroitään. Mutta joka tapauksessa suon hänelle sen ilon, ja voinhan täyttää aukot perästään."

Kaksi päivää myöhemmin ilmoitettiin, että neuvoskunta oli myöntänyt Francisille palkaksi siitä suuresta palveluksesta, jonka hän oli tehnyt valtiolle, kolmensadan dukaatin vuotuisen eläkkeen koko loppuiäkseen.

"Rahoja sinä et tarvitse, Francesco", sanoi Polani kerrottuaan tämän uutisen, "sillä minä olen aikonut ottaa sinut liikekumppanikseni niin pian kuin kaikki tämä touhu on päättynyt. Lupasin sen isällesi. Sinä olet osoittanut olevasi opinhaluinen, sukkela ja kykenevä asioita hoitamaan, mutta kaiken sen ohella olet lisännyt kiitollisuudenvelkaani pelastamalla vielä kolmannenkin kerran tyttärenti tuon roiston käsistä. Lupasin myös isällesi, että pitäisin sinua omana poikanani, ja sen minä teenkin ja voin täydellä syyllä ylpeillä sinusta.

"Sinun ei pidä kiittää minua, poikaseni. Minä jään sittenkin kiitoksen velkaa. Olet kunnostautunut paljon enemmän kuin mitä koskaan olisin voinut ajatellakaan, ja voin huoletta siirtää osan liikkeestä sinun hartioillesi. Sinä et siis tarvitse niitä kolmeasataa dukaattia, joita valtio vuotuisesti sinulle myöntää. Mutta sinä olet sittenkin onniteltava, sillä tuon eläkkeen ansiosta sinun arvosi ja vaikutuksesi yhteiskunnassa kohoaa, ja niin kauan kuin et niitä tarvitse, voit uhrata tuon summan kaupungin köyhille ja siten saavuttaa kansan suosion."

"Sen teen mielelläni", sanoi Francis, "joskaan kansan suosio ei näytä olevan suuren arvoinen Venetsiassa. Se ei ole pelastanut epäsuosiosta eikä vankeudesta sitä miestä, jota kansa vastikään tervehti isänään."

"Se on kyllä totta, Francesco, mutta se pelasti hänen henkensä. Usko minua, hänet olisi varmaan mestattu, niin kuin neuvoskunta ehdotti, jollei olisi pelätty kansaa, ja voinhan olla, että kansa pelastaa hänet vielä vankeudestakin ennen kuin määräaika on kulunut umpeen. Kansansuosiota ei pidä halveksia, sillä se on suuri valta, ja sinun nimesi on jo jokaisen huulilla."

Onneksi genovalaiset Polan taistelun jälkeen anastivat edelleen Venetsian kaukaisempia alusmaita, eivätkä hyökänneet itse pääkaupungin kimppuun. Heinäkuun lopulla ilmestyi seitsemäntoista genovalaista laivaa Brondolon edustalle, missä he tutkivat väylän syvyyttä. Mutta he purjehtivat varsin pian rannikolle päin. Viikkoa myöhemmin näkyi jälleen kaukaa kuusi kaleeria. Amiraali Giustiniani, jolle laivaston ylin johto oli uskottu, lähti heti Lidosta yhtä suurella laivastolla heitä vastaan ryhtyäkseen taisteluun. Mutta matkan varrella he huomasivat mustan esineen vedessä. Kun he katsoivat sitä lähempää, he huomasivat, että se olikin uivan miehen pää. Mies otettiin laivaan, ja silloin saatiin tietää, että hän oli venetsialainen porvari, joka oli joutunut vangiksi, mutta päässyt pakoan. Hän oli koettanut uuden ennättää maihin voidakseen ilmoittaa maanmiehilleen, että koko Genovan laivasto, kaikkiaan neljäkymmentäseitsemän alusta, oli Pietro Dorian johtamana tulossa, ja että nuo kuusi laivaa, jotka olivat näkyneet merellä, oli lähetetty vain viekoittelemaan venetsialaisia ulos satamasta ja ryhtymään taisteluun.

Giustiniani kääntyi heti takaisin, ja tuskin hän oli ennättänyt satamaan, ennen kuin koko Genovan laivasto tuli näkyville. Se läheni Lidon salmen suuta, mutta venetsialaiset olivat ennättäneet valmistautua, ja kun genovalaiset huomasivat suureksi pettymyksekseen, että upotetut laivat, paalutukset ja ketjut sulkivat heiltä tien, kiiruhtivat he etsimään toista sisäänpääsyä.

Jos samanlaisiin varokeinoihin olisi ryhdytty joka salmen suussa, olisi Venetsia voinut estää genovalaisten hyökkäykset. Mutta pahaksi onneksi Brondolon kanaalia ei ollut suljettu. Oli tosin ryhdytty sellaisiin valmistuksiin, mutta viimeiseen asti tahdottiin säilyttää kauppalaivoille vapaa pääsy satamaan ja ulos. Läheisten saarien asukkaat arvelivat myöskin ennättävänsä vielä lopettaa työn vihollisen saapuessa. Mutta Dorian äkkitulo Brondoloon teki kaikki nämä laskut tyhjiksi, ja genovalaiset saivat helposti valtaansa sataman suun. Osa Chioggian kaupunkia, jonka Santa Caterinan kanaali erottaa muusta kaupungista, valloitettiin, mutta kanaalin yli johtava silta oli vahvasti linnoitettu, ja täällä Pietro Emo teki lujaa vastarintaa kolmentuhannen viidensadan miehensä kanssa.

Vihollinen pystytti heti patterinsa, ja elokuun kahdententoista se alkoi ampua. Venetsialaiset vastasivat voimakkaasti, ja kolme päivää kesti kiivasta tykkitulua. Miehistölle lähetettiin vahvistusta Venetsiasta, ja joka tunti nopeakulkuiset veneet saattoivat tietoja taistelun kulusta kaupunkiin. Venetsiassa vallitsi hirveä hätä. Toivottiin, että Chioggia jaksaisi pitää puoliaan, mutta jos sen oli pakko antautua, olisivat seuraukset aivan kauheat. Genovan liittolaiset olivat katkaisseet kaiken yhteyden mannermaahan, ja jos Chioggia antautuisi, voisivat genovalaiset kevyillä gondoleillaan päästä laguuneille ja piirittää kaupungin tältäkin puolen. Siinä tapauksessa nälänhätä uhkasi Venetsiaa.

Polani oli ryhtynyt toimenpiteisiin siltä varalta, että genovalaisten onnistuisi päästä kaupunkiin. Osan kalleuksista hän piiloitti palatsin lattian alle, osan hän vei laivaansa, joka oli valmiina kuljettamaan Marian ja Julian pois kaupungista. Kauppias kävi yhdessä Francisin kanssa Chioggiassa nähdäkseen

omin silmin, miten asiat olivat, ja palasi sieltä levollisempänä takaisin.

Francis vietti suuren osan päiväänsä satamassa. Hän kävi Polanin laivoilla, keskusteli merimiesten kanssa ja lausui ilmi sen mielipiteen, etteivät genovalaiset koskaan olisi uskaltaneet piirittää Chioggiata, jolleivät he olisi tienneet, että Pisani oli erotettu päällikkyydestä. "Minun mielestäni", sanoi hän, "nykyiset onnettomat olot ovat rangaistuksena valtiolle siitä, että se on kohdellut niin kiittämättömästi urhoollista amiraalia, ja olen varma, ettei asemamme koskaan parane, jollemme saa häntä jälleen laivaston päälliköksi.

"Giustiniani on epäilemättä taitava mies, mutta mitä hän on tehnyt, jota voisi verrata Pisanin urotöihin? Miksikä meidän täytyy kohdistaa kaikki toiveemme kokemattomaan mieheen? Minä vakuutan, että jos Pisani olisi vapaa, niin koko Venetsia nousisi yhtenä miehenä vastustamaan vihollista.

"Luuletteko, että kaikki nämä laivat saisivat maata toimettona täällä, jos Pisani olisi päällikkönä? Sanokaa tovereillenne ja kaikille merimiehille sekä satamassa että maissa, että he yksimielisesti vaativat Pisanin vapauttamista ja nimittämistä ylipäälliköksi!"

KAHDEKSASTOISTA LUKU

Pisani päästetään vapaaksi

Kun Polanin perhe heinäkuun seitsemännentoista päivän aamuna istui aamiaispöydässä, hyppäsi Julia äkkiä ylös paikaltaan. "Kuulkaahan!" huudahti hän. Hänen isänsä ja Francis katsoivat ihmeissään häneen, mutta kuuntelivat myös samalla: syvä, juhllinen kellonääni kajahti ilmassa.

"Kampanilen kelloa soitetään", huudahti kauppias. "Siten annetaan käsky kaikille kansalaisille tarttua aseihin. Hirveitä uutisia on varmaankin saapunut."

Kauppias pukeutui heti rautavarustukseensa ja kiiruhti Pyhän Markuksen torille Francisin seuraamana, joka raskaan kypärän asemesta oli ottanut teräslakin päähänsä ja sitonut ylleen rintahaarniskan. Suuri joukko ihmisiä kiiruhti samaan suuntaan. Joukko yhä kasvoi kun he ennättivät piazzetalle, joka oli tungokseen asti täynnä odottavaa väkeä.

Kaikkien kasvoilla kuvastui syvä huoli, sillä kaikki käsittivät, että tärkeät uutiset olivat aiheuttaneet yleisen aseihinkutsun. Vihdoin astui dogi parvekkeelle neuvosherrojen seuraamana. Syvä hiljaisuus vallitsi kansanjoukon parissa, kellon ääni vaikenä. Yksi neuvosherroista astui esiin, sillä dogi Contarini oli seitsemänkymmenkahden vuoden vanha eikä hänen äänensä ollut kyllin kantava näin suuressa joukossa.

"Kansalaiset, rohkaiskaa mielenne ja kuunnelkaa, mitä minulla on teille sanottavana. Uutiset ovat hyvin huonoja, mutta valituksen syytä ei ole kuitenkaan, vielä vähemmän epätoivon. Jos Venetsia vain luottaa itseensä, niin kuin se on aina tehnyt vaaran hetkellä, niin voimme väistää tämänkin vaaran, niin kuin niin monet aikaisemmat. Chioggia on antautunut!"

Kauhusta huutaen kansanjoukko otti vastaan tämän tiedon. Vihollisella oli nyt vapaa pääsy Venetsiaan. Parin tunnin kuluttua vihollinen saattoi ilmestyä sen kanaaleihin. Neuvosherrat ja aatelismiehet koettivat kaikella tavoin ylläpitää toivonkipinää epätoivon vaipuneen kansan keskuudessa. Sanansaattajia lähetettiin Dorian luo rauhasta sopimaan.

Seuraavana aamuna saatiin kuulla näiden neuvottelujen tulokset. Doria, joka luuli saaneensa Venetsian valtaansa, hylkäsi halveksien kaikki rauhanehdotukset.

"Hyvät Venetsian herrat", hän sanoi, "Genova ei suostu rauhaan, ennen kuin olemme panneet suitset evankelistanne, Pyhän Markuksen hevosten suuhun. Niin pian kuin ne ovat vallassamme, suostumme rauhaan. Sellaiset ovat Genovan rauhanehdot."

Niin pian kuin tämä vastaus oli tullut neuvoskunnan tietoon, kutsui kellon ääni jälleen kansan kokoon, ja dogin nimessä selitti Pietro Mocenigo läsnäoleville, mikä ääretön vaara heitä uhkasi lisäten, ettei heillä nyt ollut muuta tehtävänä kuin luottaa omaan voimaansa. Hän kehoitti kaikkia yhtymään tasavallan lipun ympärille ja puolustamaan kotiaan. Kansanjoukon vastaus oli yksimielinen. "Antakaa meidän tarttua aseihin! Antakaa meidän varustaa ja miehittää kaikki kaleerit, jotka ovat satamassa. Parempi kuolla puolustaen isänmaata kuin kuolla nälkään!"

Yleinen sotamiehenotto pantiin toimeen, uusia veroja määrättiin, ja virkamiesten palkat lakkautettiin. Kaikki liikkeet suljettiin, ja omaisuuden arvo laski neljännekseen entisestään. Heti ryhdyttiin rakentamaan vallea kaupungin puolustukseksi. Kansa totteli heti kaikkia raadin käskyjä. Useimmat ilmoittautuivat itse sotapalvelukseen, monet antoivat valtiolle rahalainoja, ja kaikki ottivat innokkaasti osaa linnoitustöihin. Mutta siitä hetkestä saakka, kun tuli tunnetuksi, että Taddeo Giustiniani oli nimitetty ylipäälliköksi, kuului yleistä napinaa. Ei kenelläkään ollut mitään uutta ylipäällikköä vastaan, mutta kaikki käsittivät, että tällaisena vaaran hetkenä Venetsian parhaan miehen täytyi astua esiin.

Merimiehet satamassa kaikkein ensiksi alkoivat vaatia Vettore Pisanin vapauttamista. Hänen nimensä levisi kuin kulovalkea suusta suuhun, ja pian kerääntyi suuri ihmisjoukko piazzalle vaatien uhkaavin sanoin Pisanin vapauttamista ja nimittämistä ylipäälliköksi. Mutta hänellä oli neuvoskunnassa monta vihamiestä, jotka osittain kadehtivat hänen mainettaan ja kansansuosiotaan — alempi kansanluokka nimitti häntä isäkseen — osittain pelkäsivät, että hän pyrki valtion herraksi. Vasta monen tunnin myrskyisen neuvottelun jälkeen neuvoskunta päätti alistua kansan tahtoon, ja myöhään illalla muutamat senaattorit riemuitsevan kansanjoukon saattamina kiiruhtivat Pisanin vankilaan ilmoittamaan hänelle, että hän oli vapautettu ja että raati odotti hänen tuloaan.

Pisani otti liikutetuin mielin tämän tiedon vastaan, mutta hän sanoi tahtovansa viettää yötä vankilassa voidakseen koota ajatuksiansa ja vasta aamulla saapua raadin eteen. Aamun sarastaessa perjantaina elokuun yhdeksäntenätoista avautuivat vankilan portit, ja Pisani astui ulos hyväntahtoisesti hymyillen, niin kuin aina muulloinkin. Muutamat merimiehet nostivat hänet heti olkapäilleen ja kantoivat hänet riemukulussa palatsiin kansan korviasärkevien riemuhuutojen seurattessa häntä. Portailla dogi ja senaattorit ottivat hänet sydämellisesti tervehtien vastaan.

Muutamia tunteja Pisanin vapautuksen jälkeen Polani läksi Francisin kanssa häntä tervehtimään.

"Tervetuloa, ystäväni!" sanoi Pisani sydämellisesti. "Niin kuin näette, herra Hammond, kävi minun ennustukseni toteen sanoessani, että voisin helposti joutua vankilaan. Mutta älkäämme ajatelko nyt sitä. Minulla on tarpeeksi tehtävää."

"Sitä en epäile, herra amiraali", sanoi Polani. "Tulin luoksenne tarjotakseni kaikki laivani, jotka ovat satamassa, valtion puolustukseen. Itse maksan palkat miehistölle. Laivoja saatte mielenne mukaan käyttää. Tehkää niistä vaikka polttolaivoja, jos niin tahdotte; minä jaksan kestää vahingon."

"Kiitos, ystäväni!" sanoi amiraali. "Ne tulevat meille kyllä hyvään tarpeeseen. Ja mitä teihin tulee, herra Hammond, kuulin vankilaani saakka kerrottavan, miten uljaasti anastitte takaisin Pluton sekä kolme muuta laivaa ja korvasitte siten osittain Polassa kärsimämme tappion. Toivon pian voivani korvata loputkin velastani. Parin päivän perästä määrään teidät jonkin laivan päälliköksi. Nyt ei ikä eikä arvo merkitse mitään."

"Minä tahtoisin mieluummin palvella teidän adjutanttinanne, jos sallitte sen, kuin ruveta itse päälliköksi", sanoi Francis. "Olen vielä nuori päälliköksi, ja kateus tuottaisi paljon ikävyyksiä minulle. Siksi mieluummin palvelisin teidän rinnallanne."

"Olkoon niin sitten, poikaseni! Tulkaa huomenna luokseni, niin saatte yllin kyllin työtä."

Niin pian kuin Pisani oli nimitetty ylimmäksi päälliköksi, hän alkoi täydellä todella ponnistella kaupungin pelastamiseksi. Neljäkymmentä kaleeria pantiin kuntoon, niin että ne kolmen päivän kuluttua voisivat lähteä vesille. Kansa oli täynnä intoa ja ihastusta, miehet kiiruhtivat kilvan ilmoittautumaan sotilaiksi, naiset antoivat koristeensa rahaksi sulatettavaksi, ja kaikki kilpailivat keskenään voidakseen uhrata parhaansa valtion hyväksi.

Pian Pisani oli saanut varsin hyvän laivaston kokoon. Francis huomasi, ettei hänen työnsä tarmokkaan amiraalin palveluksessa ollut leikin tekoa. Hän oli alituisesti liikkeellä kiiruhtaen paikasta toiseen ja valvoen, että linnoitustöitä suoritettiin nopeasti ja tarkasti. Työtä tehtiin yöt päivät keskeytymättä, ja ensimmäisellä viikolla Francis ja hänen päällikkönsä eivät ehtineet nukkumaan ollenkaan. Silloin tällöin he sopivassa tilanteessa saivat vain varastaa itselleen hetken unta.

Hukattuaan turhaan kahdeksan kallista päivää vihollinen yritti elokuun kahdentenakymmenentenäneljäntenä päivänä hyökätä. Dorian veljen johtama joukko nousi San Nicolon saarelle ja samalla padovalaiset ahdistivat San Spiritoa ja Santa Martaa.

Piiritetyt olivat varuillaan. Niin pian kuin merkki annettiin, venetsialaiset kerääntyivät uhatuille paikoille ja karkottivat vihollisen, jonka mieshukka oli hyvin suuri. Hyökkääjät koettivat nyt yhdistää voimansa, mutta pienemmät kaleerit ottivat silloin kanaalin haltuunsa ja karkottivat pakosalle laivat, jotka koettivat tunkeutua eteenpäin.

Doria oli ollut varma siitä, että tämä yritys, johon he olivat ryhtyneet yön pimeydessä, onnistuisi, ja

hänen pettymyksensä oli sen vuoksi ääretön. Padovan herttua oli niin harmistunut, että vetäytyi joukkoineen mannermaalle. Doria jäi Venetsian ulkopuolelle lokakuun alkuun saakka, mutta yrittämättäkään uutta hyökkäystä, sillä venetsialaisten linnoitukset ja varustukset olivat siksi hyviä, että oli miltei turhaa koettaakaan niitä hävittää. Hän vetäytyi nyt takaisin Chioggiaan ja päätti odottaa, kunnes Venetsian oli nälänhädän vuoksi pakko antautua.

Väestön kärsimykset olivat kauheita. Kaupunki oli näet kokonaan erotettu mannermaasta. Kerran tosin onnistui erään laivan, joka toi elintarpeita Egyptistä ja Syyriasta, petkuttaa genovalaisia, mutta nämä varastot eivät riittäneet pitkälle. Elintarpeiden hinnat olivat niin korkeat, että kansa sai nähdä nälkää, ja rikkaittenkin ovella kolkutti kurjuus.

Siten kului loka- ja marraskuu. Carlo Zeno ei ollut vielä saapunut, mutta saatiin kuulla, että hänellä oli ollut loistava menestys, että hän oli puhdistanut koko meren Genovasta Konstantinopoliin saakka ja oli parasta aikaa Kreetassa.

Tämä tieto antoi Venetsiallekin uutta toivoa, ja marraskuun kuudentenatoista päivänä lähetettiin Luigi Moroceni hänen luokseen viemään käskyä, että Zeno heti palaisi kotiin ja pelastaisi Venetsian.

Pisani itse oli monta monituista kertaa koettanut ottaa selkoa vihollisen asemasta, mutta hänet lyötiin aina takaisin, ja kerrankin hän kadotti kymmenen venettä ja kolmekymmentä miestä, jolloin muun muassa dogin veljenpoikakin sai surmansa. Siitä huolimatta hän kehoitti hallitusta ryhtymään tarmokkaiisiin toimenpiteisiin Chioggian takaisin valtaamiseksi. Hän myönsi, etteivät onnistumisen mahdollisuudet olleet kovinkaan suuret, mutta arveli samalla, että se sittenkin voisi onnistua. Joka tapauksessa olisi parempi, jos venetsialaiset saisivat surmansa taistelussa kuin kuolisivat nälkään.

Pisani oli päässyt selville siitä, että Dorialla oli ainakin kolmekymmentätuhatta miestä käskettävänä, viisikymmentä suurta laivaa sekä seitsemän- tai kahdeksansataa pienempää venettä. Sitä paitsi hänen joukkonsa olivat reippaalla mielellä ja hyvin varustetut. Heillä olisi siis taistelussa monta etua nälkäisten venetsialaisten rinnalla. Sittenkin hän arveli voivansa voittaa, varsinkin kun Zeno varmaankin oli pian odotettavissa.

Äärettömillä ponnistuksilla saatiin varustetuksi kuusikymmentä laivaa sekä neljäsataa venettä ja kolmekymmentäneljä kaleeria. Dogi itse ilmoitti tahtovansa korkeasta iästään huolimatta olla yrityksen ylimpänä johtajana yhdessä Pisanin kanssa.

Niinä pitkinä viikkoina, jolloin piiritystä kesti. Francis tapasi hyvin harvoin Polanin perhettä, sillä hänen täytyi olla Pisanin mukana ollakseen aina tarvittaessa läsnä, hän aterioi Pisanin kanssa ja nukkui tämän talossa. Maria oli palannut isänsä kotiin, sillä hänen miehensä oli etuvartijajoukon päällikkönä ja alituisesti poissa kotoa.

Kevyt gondoli, jota oli korjattu ja joka kaksi vuotta oli maannut Polanin pihalla katoksen suojassa, otettiin jälleen käytäntöön. Giuseppe oli palannut vanhaan toimeensa, ja hänen sekä erään toisen nuorukaisen soutamana kevyt alus kiiti laineilla Francisin saattaessa kenraalin käskyjä toisesta paikasta toiseen. Usein hän teki siinä myös vakoiluretkiä Chioggian puoleisiin kanaaleihin, ja vaikka häntä monta kertaa oli ajettu takaa, oli hänen aina onnistunut päästä pakoon.

Iltaa ennen kuin laivaston oli määrä lähteä liikkeelle, sanoi Pisani hänelle:

"Luulenpa, että teidän pienen veneenne avulla olen saanut tärkeämpiä tietoja kuin ankarissa taisteluissa ja verenvuodatuksissa. Toivoisin siis, että te tänä yönä lähtisitte vakoilemaan ja koettaisitte ottaa selkoa, onko vihollinen viime päivinä muuttanut asemaansa. Tahtoisin varsinkin saada tietää, miten suuri hänen voimansa on Chioggian ja Brondolon kanaalien suussa. Mutta älkää antautuko vaaraan, jos suinkin voitte sitä välttää. En mistään hinnasta toivoisi, että teille tapahtuisi mitään pahaa."

Francis lähti heti tekemään valmistuksiaan retkeä varten.

"Giuseppe", hän sanoi, kun oli käynyt veneeseen istumaan, "hanki yöksi sellainen gondolinkuljettaja, joka on syntynyt Chioggiassa ja tuntee seudun perinpohjin. Hänen tulee olla järkevä ja rohkea, sillä vaara ei ole vähäinen. Ja jos tapaat pari kalastajaa Chioggiasta, niin ota heidätkin mukasi; tarvitsen niin tarkkoja tietoja seudusta kuin suinkin."

"Onko totta, että laivasto lähtee huomenna liikkeelle, Francesco?" kysyi Maria, kun hän astui sisään.

"Kyllä se on totta. Käskyjä on jo annettu joka puolelle."

"Ja milloin te palaatte?"

"Sitä ei tiedetä", sanoi Francis nauraen. "Voi kestää viikon, mutta myöskin kolme kuukautta."

"Minä luulin, että aiotte taistella genovalaisten kanssa, eikä minun mielestäni taisteluun voi kuluu kokonaista viikkoa. Päivä matkalla Chioggiaan, toinen taisteluun ja kolmas takaisintuloon. Eikö se riitä?"

"En luule, että saamme tilaisuutta taistella genovalaisten kaleerien kanssa", vastasi Francis. "Varmaa on, ettemme ryhdy taisteluun, jos vain voimme sitä välttää. He ovat paljon vahvemmat kuin me, vaikka en tiedä, tarvitseeko meidän silti pelätä heitä."

"Mitä tarkoittatte, Francesco? Te ette aio taistella he ovat teitä voimakkaammat — ja sittenkään teidän ei tarvitse pelätä heitä. Ette te tavallisesti puhu tuollaisia arvoituksia, mutta nyt en ymmärrä yhtään mitään."

"No, minä koetan selittää hiukan tarkemmin", sanoi Francis, "mutta muistakaa, että se on salaisuus, jota ei saa edes kuiskata kellekään."

"Se on hyvä", sanoi Maria. "Minä pidän salaisuuksista, varsinkin valtiosalaisuuksista. Julia, tulehan tänne, jotta hän voi kuiskata sen meidän korvaamme, niin etteivät edes seinät kuule sitä. No hyvä herra, selittäkää nyt!"

"Minä selitän kaikki kertomatta mitään", sanoi Francis. "Ettekö ole koskaan nähneet afrikkalaisia jalopeuroja, jotka ovat paljon voimakkaammat ja hurjemmat kuin te itse, mutta joita ette sentään pelkää?"

"Kyllä, mutta ne ovat olleet häkissä", sanoi Maria.

"Niin, se selittää koko jutun. Me aiomme välttää taistelua genovalaisen laivaston kanssa, mutta aiomme sulkea heidät häkkiin, eikä meidän sitten tarvitse pelätä heitä enää."

"Älkää laskeko leikkiä meidän kanssamme!" sanoi Maria vakavana.
"Miten te voisitte sulkea genovalaiset kaleerit häkkiin?"

"Emme voi sulkea heitä häkkiin, mutta me voimme muodostaa häkin heidän ympärilleen", sanoi Francis. "Pisani aikoo koettaa sulkea kaikki kanaalien suut Chioggian läheisyydessä. Siten genovalaiset kaleerit eivät voi päästä sieltä ulos hyökätäkseen meidän kimppuumme, ja samalla koko heidän armeijansa joutuu myös saarroksiin; sitten me teemme heille saman, mitä he ovat yrittäneet tehdä meille, nimittäin tapamme heidät nälkään."

"Mainiota, mainiota!" sanoi Maria taputtaen käsiään. "Pisani on suuri mies, Francesco, ja jos tämä onnistuu häneltä, niin tahdomme kaikella tavalla osoittaa hänelle kiitollisuuttamme. Mutta helppo juttu se ei ole. Taistelu ei ole tasaväkinen, sillä vihollisella on hyvät voimat ja reipas mieli, jota vastoin meidän miehemme ovat jo puolikuolleet nälästä ja epätoivosta."

"Minä en pidä voittoa varmana", vastasi Francis, "ja Pisanikin myöntää, etteivät voiton mahdollisuudet ole kovin suuret, mutta onnistua voimme sittenkin, ja kun muutakaan keinoa ei ole, täytyy meidän yrittää."

Puolta tuntia myöhemmin Giuseppe tuli gondolinkuljettajan sekä kahden vanhan kalastajan kanssa Francisin luo, ja heiltä sai tarkat tiedot koko seudusta. Edellisellä vakoiluretkellään hän oli päässyt selville siitä, missä genovalaiset tavallisesti pysyttelivät ja miten suuret osastot oli eri paikoilla.

Itse asiassa genovalaiset eivät vartioineet niinkään tarkasti. Koska Doria oli varma, etteivät venetsialaiset uskaltaisi aloittaa hyökkäystä ja että kaupungin muutamien päivien kuluttua oli pakko antautua, ei hän ryhtynyt edes erikoisiin varokeinoihin. Sotajoukot oli majoitettu kaupungin taloihin, kaleerit kiinnitetty rantasiltoihin, ja vain muutamia venekuntia vartioi kanaalien suita antaakseen varoitusmerkin, jos Barberigo, jolla oli pienen laivaston johto käsissään, äkkiä hyökkäisi heidän kimppuunsa ja koettaisi polttaa kaleereja.

Kun Francis oli saanut kylliksi tietoja vanhoilta kalastajilta, antoi hän heidän jälleen lähteä.

"On päivän selvää, ettemme voi päästä niiden veneitten ohi, jotka ovat kanaalien suita vartioimassa", sanoi hän Giuseppelle, "mutta Pelestrinan saarelle, jossa on meidän joukkojamme, voimme nousta, kantaa veneen saaren yli ja jatkaa matkaa Malamocco-kanaalia pitkin. Siten pääsemme heidän vartiopiirinsä sisäpuolelle ja voimme soutaa aina Chioggiaan saakka. Ei ole luultavaa, että meidät keksitään, ja jos se tapahtuisi niin saamme valmistautua kilpasoutuun ja paeta takaisin Pelestrinaan."

Gondolinsoutajat myönsivät, että sellainen retki oli mahdollinen, ja Francis käski poistaa kaiken irtaimen lastin veneestä, jotta sitä olisi helppo kantaa.

YHDEKSÄSTOISTA LUKU

Chioggian piiritys

Myöhään illalla Francis lähti matkaan gondolillansa, ja puolentoista tunnin soudun jälkeen hän nousi Pelestrinassa maihin. Pisanin adjutanttina hän tunsu hyvin vartijat, ja heti, kun tuli pimeä, käski Rufino Giustiniani, joka oli täällä päällikkönä, kymmenen miehen kantaa kevyen gondolin saaren poikki Malamocco-kanaaliin. Sillä välin Francis meni Rufinon teltaan kertomaan, mitä Venetsiassa oli tekeillä ja että huomenaamulla koko laivaston oli määrä lähteä liikkeelle.

"Me kuulumme sellaisia huhuja miehiltä, jotka toivat meille ruokavaroja", sanoi Rufino, "mutta samat tiedot ovat saapuneet tänne jo kymmeniä kertoja ennenkin. Se on siis todellakin totta! Mutta mitä amiraali ajattelee? Ei suinkaan hänen tarkoituksensa liene uudella, kokoonhaalitulla armeijallaan käydä Dorian kimppuun! Niin epätasaisessa taistelussa hänellä ei ole paljonkaan toivoa voittamisesta."

"Amiraali tahtoo pitää suunnitelmansa salassa", sanoi Francis, "ainoastaan dogi ja neuvoskunta ovat siitä perillä."

"Ja sinä myöskin", sanoi Rufino nauraen.

"Amiraali kunnioittaa minua luottamuksellaan", sanoi Francis; "mutta tällä kertaa on hyvin tärkeätä, että hänen suunnitelmansa pysyy salassa, ja siksi en voi sitä edes sinulle ilmaista."

"Siinä teetkin aivan oikein, Francesco. En minä tahdo mitään tietääkään, vaikka voisin lyödä vetoa, että Maria ja hänen kaunis sisarensa ovat saaneet siitä vihiä."

Francis nauroi.

"He kohtelevat minua kuin veljeään", sanoi hän, "enkä tahdokaan väittää, etteivät he tietäisi mitään."

"Enkö sitä arvannut!" sanoi Rufino. "Kun minun vaimoni on päättänyt päästä jonkun salaisuuden perille, niin ei hän anna rauhaa, ennen kuin se on onnistunut. Kas, tuossa tulee Matteo! Hän on asettanut vahdit yöksi."

Ystävykset eivät olleet kunnolla ennättäneet puhella keskenään kahteen kokonaiseen viikkoon, vaikka he jonkun kerran olivat tavanneet toisensa Francisin pikimmiltään pistäytyessä saarella.

"Näin äsken, että venettäsi kannettiin saaren toiseen rantaan", sanoi Matteo astuessaan sisään teltaan. "En voinut ymmärtää, mitä se oikein oli, ennen kuin tulin lähemmäksi, mutta nähtyäni Giuseppen käsitin tietenkin kaikki. Aiotko käydä vakoilemassa genovalaisia?"

"Koetan saada selville minkä voin."

"Se oli hyvä keksintö, kun annoit kantaa veneen saaren poikki", sanoi Matteo. "Onko sinulla jokin määrätty suunnitelma?"

"Ei", vastasi Francis. "Aion vain ottaa selkoa siitä, ovatko kaikki kaleerit entisillä paikoillaan ja valmistautuvatko genovalaiset millään tavalla vastaanottamaan meidän hyökkäystämme."

"En ole huomannut mitään erikoista liikettä", sanoi Rufino. "Heidän laivansa ovat kaikki, sen verran kuin täältä voi nähdä, entisillä paikoillaan. Mutta sen jälkeen kuin Barberigo anasti kaksi niistä, ovat he sulkeneet kaikkien kanaalien suut välttääkseen yllätyksiä. Minä näin suuren joukon soutuveneitä, ja vaikka en voinut aivan selvästi erottaa, mitä heillä oli tekeillä, luulen, että he asettivat puomeja veteen. Heidän kaleerinsa vartioivat tarkasti öisin, ettekä te olisi päässeet livahtamaan niiden ohi, jollette olisi keksineet kantaa venettä saaren poikki."

Puolen tunnin kuluttua sotamies tuli tuomaan sanaa, että gondoli oli laskettu vesille, ja Francis lähti heti matkaan sanottuaan jäähyväiset ystävilleen.

"Soutakaa hitaasti ja hiljaa", hän sanoi käytyään veneeseen istumaan. "Älkää antako airojen kolista vähääkään, ennen kuin olemme päässeet vastakkaiselle rannalle. Vartiovene voi olla kanaalissa."

Kevyt vene solui äänettömästi veden pintaa myöten. Pari kertaa he kuulivat airojen loisketta, mutta veneitä he eivät nähneet. He kulkivat suoraan suuren kanaalin poikki ja saapuivat salmeen, josta vain pienellä veneellä saattoi päästä kulkemaan. Pian he näkivät tulia Chioggiasta. He pysähtyivät kuuntelemaan, sillä he lähestyivät nyt laivakanaalia, ja jos missä, niin siellä olisi vihollisen pitänyt olla varuillaan. Päästyään hiukan kauemmaksi he kuulivat ääniä ja kummaa melua veneestä.

"Tuossa ovat luultavasti ne kaleerit, jotka vartioivat puomia", sanoi Francis. "Nyt, Filippo, voimme jatkaa matkaa. Hiekkasärkän luona on varmaankin meidän veneellemme kylliksi syvää, jotta voimme päästä kanaaliin soutamatta puomin luota."

"Aivan kylliksi syvää. Tosin ei laguuneilla ole toista matalampaa paikkaa, ja me voimme jossakin kohtaa ajaa karillekin, mutta silloin voimme astua veteen ja vetää veneen ylitse."

Mutta niin matalaan kohtaan he eivät joutuneet.

"Nyt olemme taas syvällä", sanoi Filippo. "Puomi on suoraan takanamme. Ja kaupunki on tuskin sadan kyynärän päässä."

"Sitten sivuutamme kohta genovalaisten kaleerit", sanoi Francis. "Soutakaa hitaasti ja loiskikaa silloin tällöin airoilla. Jos soudamme nopeasti ja hiljaa, voivat he epäillä jotain, mutta jos soudamme aivan tavallisesti, niin he luulevat meitä kalastajiksi."

Pian kohosivat genovalaisten laivojen mustat hahmot korkeine mastoineen heidän eteensä. Valoa loisti hyteistä, ja kannelta kuului puheen ääntä ja laulua.

"Onko ollut kalaonnea tänään?" kysyi eräs merimies, kun he olivat kahden-, tai kolmenkymmenen kyynärän päässä eräästä laivasta.

"Huono onni", vastasi Giuseppe. "Teidän laivanne ja veneenne sekä ammunta peloittavat kalat pois tältä puolen laguuneja."

He sousivat puolen mailia ennen kuin pääsivät viimeisen laivan sivuitse.

"Noustaan täällä maihin", sanoi Filippo. "Siinä ei ole mitään vaaraa. Voisin käväistä erään ystäväni luona kysymässä, ovatko genovalaiset ryhtyneet mihinkään. Parasta on olla menemättä minnekään sisälle, sillä varmaankin joka talossa on sotamiehiä majoitettuna, mutta olen varma siitä, että parin askeleenkin päässä tapaan jonkun tuttavan."

"Ehdotuksesi on hyvä, Filippo, me jäämme tänne rannalle, kunnes palaat."

Ei kestänyt kuin kaksikymmentä minuuttia, kun gondolinkuljettaja palasi takaisin.

"Olen puhunut kolmen tuttavani kanssa. He ovat kaikki sitä mieltä, ettei vihollisella ole aavistustakaan venetsialaisten aikeesta. Tietysti olin siksi varovainen, etten maininnut sanaakaan siitä. Sanoin vain, että olimme murtautuneet vihollisen vartiopiirin läpi saadaksemme kuulla uutisia ja että toivoin ansaitsevani dukaatin yötyöstäni."

"Hyvä", sanoi Francis. "Nyt soudamme kanaalien ulkosuulle nähdäksemme, onko siellä kaleereja vahdissa. Voisihan sattua, etteivät kaupunkilaiset tietäisi, että niitä on sinne viety."

Ensin tutkittiin Lombardian kanaali. Sitä varten oli pakko kulkea jonkin matkaa itse Chioggian läpi ja he sivuuttivat useita kaleereja herättämättä kuitenkaan niiden huomiota. He huomasivat, että kanaalin suu oli kokonaan vartioimatta. Sitten he palasivat takaisin ja sousivat Brondolo-salmeen.

Rannalla oli tulia, ja siitä he saattoivat päätätä, että sotajoukkoja oli sijoitettu sinne, mutta laivoja ei ollut missään. Koska vahdit näyttivät olevan kovin huolettomia, päättivät he empimättä soutaa lyhyempää tietä saarien ulkopuolitse kolmanteen salmeen, siihen, joka kulkee Pelestrinan ja Brondolon välillä. Mutta täällä genovalaiset olivatkin enemmän varuillaan, koska venetsialaiset olivat miehittäneet Pelestrinan. Tuskin he olivat ennättäneet kanaaliin, kun suuri soutuvene ilmestyi varjosta esille.

"Pysähtykää! Keitä te olette."

"Kalastajia!" huusi Filippo hiljentämättä vauhtiaan.

"Pysähtykää", huusi upseeri, "jotta saamme tarkastaa teidät! On kielletty soutamasta kanaalissa pimeän tultua."

Mutta gondolinkuljettajat soutivat voimakkaasti eteenpäin, kunnes he pääsivät toisen veneen edelle. Tämä seurasi heitä. Suuttunut upseeri uhkaili pakenijoita ja yllytti miehiään soutamaan kaikin voimin.

"Kaksi venettä on myös edellämme", sanoi Filippo. "He lepuuttavat airojaan, ja aikovat estää meiltä eteenpäinpääsyn. Toinen on kauempana kuin toinen, enkä minä usko, että pääsemme pakenemaan Pelestrinan rannalle."

"Soutakaa sitten Brondolon puolelle, kunnes pääsemme niiden ohi", sanoi Francis.

Vene muutti suuntaa ja kiiti rantaa kohti. Edessä olevat veneet kääntyivät heti heitä vastaan, mutta monista soutajistaan huolimatta he eivät kuitenkaan saaneet nopeakulkuista gondolia kiinni. Viiden minuutin soudun jälkeen olivat kaikki kolme vihollisen venettä jääneet hyvän matkaa jälkeen, ja silloin Francisin gondoli laski rannasta jälleen ulommaksi ja kiiti poikittain salmen yli Pelestrinan puolelle. Vaikka vihollinen ponnisti kaikki voimansa, gondoli pääsi vähitellen voitolle.

"Olemme nyt joutuneet varsinaisen kanaalin ulkopuolelle", sanoi Filippo, "pian tulemme niin matalalle, että meitä on mahdoton seurata."

Pari minuuttia sen jälkeen kuului kiivas huudahdus, joka ilmaisi, että lähin takaa-ajavista veneistä oli joutunut karille.

"Nyt voimme olla rauhassa", sanoi Giuseppe, "eikä se minua sureta, sillä kilpaa soutuessaakaan emme olisi voineet soutaa nopeammin."

Hetken kuluttua pieni aluskin tarttui mutaan muutaman kyynärän päässä rannasta.

"Sinäkö se olet, Francesco?" kuului ääni, jonka Francis tunsi Matteon ääneksi.

"Kaikki hyvin!" vastasi hän. "Tällä kertaa ei mitään vaaraa."

"Olen tähystellyt sinua kokonaisen tunnin. Minä toin sotamiehiä tänne siltä varalta, että joutuisitte pulaan. Me kuulumme huudon, ja tiesimme siitä, että te olitte täällä."

"Jos sinulla on täällä miehiä, voisit tehdä hyvän kaappauksen. Soutuvene, jossa on kaksitoista tai neljätoista miestä, on takertunut mutaan noin sadan kyynärän päähän rannasta. Se ajoi meitä takaa ja ajautui täydellä vauhdilla karille, ja luulenpa, että heidän on varsin vaikea päästä sieltä irti. Etkö kuule, millaista elämää he pitävät?"

"Kyllä kuulen", sanoi Matteo. "Tulkaa pojat! Yö on kylmä, eikä vesikään taida olla sen lämpimämpää, mutta pieni kahakka saa veren lämpenemään."

Matteo ja hänen nelikymmenmiehinen joukkonsa astuivat heti veteen ja alkoivat kahlata ääntä kohti. Heti sen jälkeen Francis kuuli huutoa ja aseitten kalsketta. Mutta sitä kesti vain hetken aikaa. Matteo tuli pian vankien kanssa takaisin, ja sitten he palasivat yhdessä Rufinon teltaan.

Kun Francis oli kertonut Rufinolle seikkailunsa tulokset, ilmoitettiin, että vene oli laskettu vesille, ja Francis palasi kaupunkiin.

"Aloin jo olla hiukan levoton teidän vuoksenne", sanoi Pisani, joka levättyään pari tuntia oli noussut saadessaan kuulla, että Francis oli palannut. "Minä oletin, että olisitte palannut takaisin jo tunti sitten, ja aloin pelätä, että olitte joutuneet pulaan. No, mitä olette saanut tietää?"

"Genovalaisilla ei ole aavistustakaan siitä, että te aiotte lähteä laivastolla liikkeelle. Heidän kaleerinsa ovat yhä Chioggian kanaaleissa. Lombardian kanaalin ja Brondolo-salmen suut ovat aivan vapaat, eikä sotajoukkoja näy lähitienoillakaan. Pelestrinan ja Brondolon välistä salmea vartioivat muutamat soutuveneet, mutta, ei sielläkään ole suurempia laivoja. Siellä on vain vähäinen sotavoima koolla, tulien lukumäärästä päätellen tuskin kahtasataa miestä."

"Uutisenne ovat hyviä, Francesco. En tahdo kysellä nyt enempää. Kello on jo kolme, viideltä minun täytyy olla jalkeilla. Menkää siis nukkumaan niin pian kuin suinkin. Yksityiskohdista saatte huomenna tehdä selkoa."

Gondoli odotti yhä portaitten edustalla, ja parissa minuutissa Francis oli saapunut Polanin palatsiin. Palvelija nukkui penkillä eteisessä, mutta hän hyökkäsi pystyyn Francisin astuessa sisään.

"Olen saanut käskyn herättää herrani niin pian kuin te palaatte kotiin."

"Sanokaa hänelle samalla, että olen aivan vahingoittumaton ja että pyydän, ettei hän antaisi häiritä itseään. Huomenna kerron hänelle lähemmät tapaukset."

Mutta Polani tuli heti Francisin huoneeseen.

"Jumalan kiitos, että olet onnellisesti taas kotona, poikaseni!" sanoi hän. "Minä kolkutin tyttöjen ovelle ohimennessäni sanoakseni heille, että olit tullut kotiin, ja hekin olivat vielä valveilla. Onnistuiko yrityksesi?"

"Täydellisesti. Kävin itse Chioggiassa ja näin, etteivät salmet olleet kovinkaan vahvasti vartioituit."

"Tuo kaikki on erittäin hyvä", sanoi Polani; "mutta minulle on pääasia, että olet taas

vahingoittumattomana kotona. Nyt en tahdo estää sinua nukkumasta, sillä arvaan, ettet saa nukkua pitkään huomenaamulla."

Francis ei ollut sitä aikonutkaan, mutta aurinko oli sittenkin jo korkealla taivaalla, kun hän heräsi. Hän pukeutui nopeasti ja juoksi alas portaita.

"Tapasin amiraalin", sanoi Polani, "ja kerroin hänelle, että nukuit niin syvässä unessa, etten tahtonut herättää sinua. Hän sanoi silloin: 'Annetaan hänen nukkua! Poika on niin aulis työtä tekemään, että joskus unohdan, ettei hän ole yhtä vanha merikarhu kuin minä itse; minä olen tottunut nukkumaan vain toinen silmä ummessa ja voin valvoa tarpeen vaatiessa koko vuorokaudenkin. Sinun ei siis tarvitse pitää kiirettä aamiaisella. Tytöt ovat vähällä kuolla uteliaisuudesta, niin kovin he tahtovat kuulla sinun seikkailustasi."

Aamiaisen aikana Francis kertoi retkestään tytöille.

"Ja te tapasitte siis Rufinon!" sanoi Maria. "Kysyikö hän minua. Toivottavasti sanoitte hänelle, että olen kuolla ikävään hänen poissa ollessaan?"

"Ei, niin suurta valetta en uskaltanut kertoa", vastasi Francis nauraen.

"Onko hänellä hyvin tukala olo siellä?"

"Ei lainkaan. Hänellä on hyvä teltta, hyvää viiniä, leipää tosin hiukan vähänpuoleisesti sekä silloin tällöin kalaa. Kun Jumala sen lisäksi on antanut hänelle iloisen mielen, niin ei minun mielestäni hänellä ole yhtään valittamisen syytä — jollei ota lukuun sitä, että hänen täytyy olla erossa teistä."

"Niin, tietysti", sanoi Maria. "Mutta me olimme todellakin levottomia teidän tähtenne viime yönä ja tulimme kovin iloisiksi kuullessamme, että olitte palannut takaisin, eikö totta, Julia?"

Julia nyökkäsi.

"Julialla ei ole koskaan paljon sanottavaa, kun te olette läsnä, Francesco, mutta hän juttelee hyvin rohkeasti teistä teidän poissaollessanne."

"Kuinka sinä voit semmoista sanoa, Maria?" sanoi Julia moittien.

"Rakas ystävä, ei siinä ole mitään pahaa. Antaa hänen uskoa, että puhut hänestä paljon pahaa."

"Kyllä hän tietää, etten sitä tee", sanoi Julia harmissaan.

"Sivumennen sanoen, Francesco, oletteko kuullut, että koko Venetsia on hirveässä jännityksessä? Tänä aamuna dogi on ilmoittanut, että kaikkien aseihin pystyvien miesten tulee rangaistuksen uhalla olla paikoillaan kaleereissa kello kahdeltatoista. Jokainen voi siis käsittää, että jotain on vihdoinkin tekeillä."

"Silloin on aika minunkin lähteä", sanoi Francis nousten nopeasti ylös, "kello on jo kymmenen."

"Ei ole kiirettä, poikaseni", sanoi kauppias. "Pisani sanoi minulle yksityisesti, etteivät he lähde matkaan ennen kuin hämärissä."

Kello oli lähes kahdeksan illalla, kun laivasto nosti purjeet. Iltajumalanpalveluksessa olivat dogi, Pisani ja muut päälliköt läsnä Pyhän Markuksen kirkossa, ja sen jälkeen he lähtivät kaleereihinsa, jotka olivat lähtövalmiina.

Pisani johti ensimmäistä osastoa, johon kuului neljätoista kaleeria, ja dogi itse toista. Yö oli kirkas ja tyyni. Kevyt, suotuista tuuli puhalsi, ja koko Venetsia oli kerääntynyt katsomaan laivaston lähtöä. Heti kun se oli sivuuttanut Lidon salmen, nousi paksu sumu. Pisani polki kärsimättömästi jalkaansa.

"Jos tätä jatkuu, se vie meidät turmioon", sanoi hän. "Sen sijaan että yhdistynein voimin pääsisimme kanaalien, suihin ja anastaisimme ne valtaamme, ennen kuin genovalaiset edes aavistavat uhkaavaa vaaraa, saavumme nyt joukot hajallaan, ja jos genovalaisia varoitetaan, niin saamme varmaan koko heidän laivastonsa niskaamme. Niin koko suunnitelmamme menee myttyyn."

Mutta onneksi sumu hajosi pian. Laivat liittyivät yhteen, ja kahden tunnin kuluttua he olivat kaikki kanaalien suulla. Pisani laski ankkurit ja odotti päivän valkenemista. Sitten lähes viisituhatta miestä nousi Brondolon saarelle ja voitti helposti sinne majoitetun pienen joukon.

Mutta pian genovalaisetkin olivat liikkeellä ja hyökkäsivät niin suurella voimalla venetsialaisia vastaan, että heidän täytyi epäjärjestyksessä vetäytyä veneisiinsä ja samalla he menettivät kuusisataa

miestä. Mutta Pisani, joka ei ollut toivonutkaan voivansa pitää puoliaan koko genovalaista voimaa vastaan, oli kuitenkin saavuttanut päätarkoituksensa. Sillä sinä aikana, jolloin taistelu riehui maalla, oli meriväen onnistunut ajaa karille keskelle kanaalia suuri, kivillä lastattu laiva. Niin pian kuin genovalaiset olivat karkottaneet venetsialaiset veneisiin, ottivat he laivan haltuunsa, mutta huomattessaan, että se oli karilla, sytyttivät he sen tuleen. Siten he tahtomattaan edistivät Pisanin aikeita, sillä niin pian kuin laiva oli palanut veden rajaa myöten, se upposi.

Barberigo saapui nyt paikalle keveine kaleereineen ja heitti niiden kivilastit mereen hylyn ympärille. Genovalaiset ampuivat kiihkeästi. Monet kaleereista upposivat ja paljon venetsialaisia hukkui tai ammuttiin. Siitä huolimatta työtä jatkettiin lakkaamatta. Niin pian kuin kiviröykkiö oli siksi korkea, että merimiehet saattoivat seisoa sillä, alkoivat he pinota kiviä päälletysten muuriksi ja kytkivät ne ketjuilla kiinni toisiinsa.

Mutta se oli raskasta työtä. Oli kylmä, ja miehet olivat huonoissa voimissa ja tottumattomia raskaaseen työhön. Sitä paitsi ahdistivat vihollisen kanuunat ja jouset heitä kaiken aikaa. Kaksi päivää ja yötä he työskentelivät yhtämittaa, mutta sitten heidän voimansa olivat myös aivan uupuneet.

Pisani, joka itse oli ottanut osaa kaikkiin sotamiesten töihin ja vaivoihin, koetti kaikin tavoin rohkaista heidän mieltään. Hänen kehoituksestaan dogikin vannoi, ettei hän palaisi elävänä Venetsiaan ennen kuin Chioggia olisi valloitettu. Silloin sotilaidenkin napina lakkasi, ja seuraavana yönä oli Chioggiain johtava kanaali suljettu toisesta rannasta toiseen. Samana päivänä upotettiin myös kaksi laivanhylkyä Brondolo-salmeen, ja seuraavana suljettiin samoin Lombardian kanaali. Siten neljässä päivässä oli Pisanin onnistunut toteuttaa suunnitelmansa ja sulkea genovalaisten laivat meren yhteydestä.

Mutta työ oli ollut tavattoman rasittavaa ja häviöt suuret. Sitä paitsi alettiin rakentaa linnoitusta Brondoloon. Sotamiehet saivat tulla toimeen puolilla ruoka-annoksilla. Kylmyys oli läpitukeva. Yötä päivää he olivat käsikähmässä vihollisen kanssa ja heidän täytyi kestää hirveitä kärsimyksiä.

Lopulta heidän voimansa olivat aivan lopussa, ja joulukuun yhdeksäntenäkolmatta päivänä upseerit, merimiehet ja sotilaat jättivät yhteisen anomuksen pyytäen saada palata Venetsiaan. Yksin Pisanikin huomasi, että yritys nousi yli hänen voimiensa ja että hänen sotamiehensä eivät enää jaksaisi pitää puoliaan epätasaisessa taistelussa. Vielä hän koetti kuitenkin näyttää iloiselta ja toiveikkaalta. Rohkaisevilla sanoillaan ja hyvällä tuulellaan hänen onnistui pitää miehistön mieli vireillä, ja vanhan doginkin esimerkki oli kannustava. Mutta sotilaat vaativat häneltä sen pyhän lupauksen, että jollei Zenon laivasto viimeistään uudenvuodenpäivänä tulisi avuksi, luovuttaisiin piirityksestä. Vain siinä tapauksessa he olivat valmiit pitkittämään taistelua vielä kaksi vuorokautta.

Perustamisestaan saakka Venetsia ei ollut koskaan ollut näin suuressa vaarassa. Kolmaskymmenes päivä joulukuuta kului taisteluitta. Genovalaiset tiesivät näet vankien puheista, että venetsialaiset eivät voisi kestää montakaan päivää. Aamun sarastuksessa joulukuun viimeisenä päivänä tähysteltiin innolla laivojen mastoista, näkyikö kaivattuja purjeita. Mutta merellä ei näkynyt mitään. Oli kauheaa katsella venetsialaisten kasvoja, niin laihtuneet ja surkeat ne olivat nälästä, kylmyydestä ja monenlaisista kärsimyksistä. Kaikkein toiveikkaimmatkin alkoivat joutua epätoivoon. Ei puhuttukaan enää Zenosta. Hän oli ollut poissa kuukausimääriä. Olisiko mahdollista, että hän palaisi juuri tänä hetkenä? Mieluummin he puhuivat kodeistansa. Huomenna he pääsisivät palaamaan sinne. Jos heidän oli pakko kuolla, niin he tahtoivat sen tehdä omaistensa parissa. Muuten kaikki oli heille aivan yhdentekevää. Ja niin päivä kului, ja kun he illalla panivat maata, nälkäisinä ja viluisina, kiittivät he Jumalaa siitä, että se oli viimeinen päivä.

Tammikuun ensimmäisenä päivänä olivat monet jo ennen aamun sarastusta kiivenneet mastoihin. Ensimmäisen päivän säteen kera kulki toisesta mastonhuipusta toiseen riemuhuuto:

"Laivoja merellä!"

Huuto kuului maihin saakka. Pisani hyppäsi veneeseen yhdessä Francisin kanssa, soutu laivaansa ja kiipesi mastoon.

"Niin, laivoja siellä todellakin on!" sanoi hän. Hetken kuluttua hän lisäsi: "Niitä on viisitoista. Keitähän ne ovat? Jumala suokoon, että Zeno olisi tulossa!"

Saman kysymyksen toisti jokainen, sillä tiedettiin, että genovalaisetkin odottivat lisäjoukkoja.

"Tuuli ei ole kyllin voimakas, jotta he pääsisivät pian perille", sanoi Pisani. "Minä lähetän muutamia kevyitä aluksia tiedustelemaan. Parasta, että kohtalomme tulee niin pian kuin suinkin ratkaistuksi. Jos Zeno on tulossa, on Venetsia pelastettu! Jos he taas ovat genovalaisia, niin seuratkoon ne, jotka haluavat minun kanssani heitä vastaan!"

Hetken kuluttua useita kevyitä veneitä oli matkalla laivastoa vastaan, joka oli vielä siksi kaukana, että

töin tuskin saattoi erottaa itse laivoja, vielä vähemmän niiden köysistöä tai kansallisuutta. Kestäisi hyvän aikaa, ennen kuin veneet voisivat tuoda varmoja tietoja. Sillä välin Pisani meni maihin ja koetti rohkaista miesten mieliä.

"Jos tiedot olisivatkin huonoja", sanoi hän, "niin ei mikään voi estää meidän paluutamme Venetsiaan. He eivät tiedä, miten heikkoja me olemme, eivätkä uskalla hyökätä kimppuumme. Jos meille annetaan merkki, että laivasto on genovalainen, niin peräydymme hyvässä järjestyksessä laivoihimme. Sitten voimme joko palata Venetsiaan tai purjehtia merelle ja ryhtyä taisteluun, sen mukaan minkä käskyn saamme."

Ennen kuin veneet olivat lähteneet matkaan, olivat ne saaneet käskyn nostaa valkeat liput, jos laivat olivat venetsialaisia, mutta olla antamatta mitään merkkiä, jos ne olivat genovalaisia. Mastojen huipuista seurattiin silmin veneitä, kunnes ne katosivat taivaanrantaan. Tunnin kuluttua tähystäjä ilmoitti, että ne palasivat takaisin.

"Soutakaa laivaan, Francesco! Minun täytyy pysyä täällä rohkaistakseni miesten mieliä, jos tiedot olisivat epäsuotuisia. Asettukaa laivan peräkannelle seisomaan, ja sinä hetkenä, jolloin tähystäjä voi varmasti sanoa, onko veneissä valkeat liput vai ei, nostakaa Pyhän Markuksen leijona liehumaan, jos laivasto on Zenon, muussa tapauksessa sininen lippu!"

KAHDESKYMMENES LUKU

Venetsian voitto

Francis sousi laivaan, otti liput esille ja piteli kädessään lippunuoraa.

"Voitteko jo erottaa niitä?" huusi hän tähystäjälle ylhäällä mastossa.

"Ne ovat vielä pieniä kuin pilkut", vastasi tämä, mutta hetken kuluttua hän jo huusi: "Mutta niin pieniä kuin ne ovatkin, voin vannoa, että niiden maston päässä liehuu jotain valkeaa."

Hillitty ilonsorina kuului merimiesten parista, sillä kaikki tiesivät, että Jacopo Zippo oli pitkänäköinen.

"Hiljaa, miehet!" sanoi Francis. "Ei kukaan saa huutaa eikä heiluttaa lakkiaan, ennen kuin olemme aivan varmat. Muistakaa, kuinka levottomina rannalla olijat pitävät meitä silmällä ja mikä pettymys heille, jos toiveet äkkiä murskaantuisivat."

Kymmenen minuutin kuluttua Jacopo laskeutui nopeasti alas ja seiso paljastetuin päin kannella.

"Kiitetty olkoon Jumala, herra! Nyt olen aivan varma. Voin varmasti väittää, että valkeat liput liehuvat veneitten mastoissa."

"Jumalalle olkoon kiitos!" vastasi Francis. "Ylös leijona!"

Lippu kiinnitettiin nuoraan, ja Francis nosti sen mastoon. Niin pian kuin se oli kohonnut partaan yläpuolelle, Pisani, joka seiso hiekkasärkällä, huusi kaikin voimin:

"Zenon laivasto!"

Riemuhuuto kajahti sotajoukon keskuudesta. Ilmaan kajahti ilo sekä laivasta että maalta. Toiset laskeutuivat polvilleen ja kiittivät Jumalaa siitä avusta, joka heille oli lähetetty juuri sinä hetkenä, jolloin kaikki tuntui menetetyltä. Toiset seisoivat kädet ristissä ja nostivat kyynelsilmin katseensa taivasta kohti. Sillä välin kun toiset hyppivät ja lauloivat, itkivät toiset ilosta, miehet syleilivät ja suutelivat toisiaan, toiset heittivät lakkinsa ilmaan. Kaikki olivat aivan suunniltaan ilosta ja liikutuksesta. Zeno, jolla ei ollut aavistustakaan niistä äärettömistä kärsimyksistä, joita hänen maanmiehensä olivat saaneet kestää, suuntasi kulkunsa suoraan Venetsiaan kohti, mutta eräs kaleereista pysähdytti hänet ja käski hänen ankkuroida Brondolon edustalle. Vene laskettiin heti vesille ja hän souti maihin, missä venetsialaiset keräytyivät häntä tervehtimään.

Vaivoin hän pääsi tunkeutumaan tiheään, riemuitsevan kansanjoukon läpi sille paikalle, missä dogi häntä odotti. Hän kertoi nyt, miten hän oli anastanut noin seitsemänkymmentä genovalaista erisuuruista laivaa. Hän oli risteillyt jonkun aikaa Genovan edustalla ja tuottanut suurta tuhoa heidän kaupalleen, samalla hän oli myös estänyt heitä lähettämästä apujoukkoja Dorialle, niin kuin he olivat

luvanheet. Anastettujen laivojen joukossa oli sellainenkin, jossa oli kolmetuhatta dukaattia. Hän sanoi heti olevansa valmis piiritykseen ja antoi joukkojensa nousta Brondolossa maihin. Ruokatavarat, joita oli laivastolla, vietiin heti maihin, ja ne riittivät sotajoukon pahimpaan tarpeeseen. Näiden lisäjoukkojen saavuttua yhteys mannermaahan saatiin jälleen aikaan. Ruokavaroja tulvi suurin joukoin Venetsiaan sen liittolaisten maista, ja nälänhätä lakkasi. Piiritykseen saatettiin nyt ryhtyä suuremmalla voimalla.

Kolmessa viikossa tapahtui suuri muutos venetsialaisessa sotajoukossa. Riittävä ravinto, lämpö ja turva olivat palauttaneet sotilaitten voimat, ja epätoivo oli väistynyt voitonvarmuuden tieltä. Kuukauden kärsimykset, kieltäytymiset ja taistelut olivat tehneet heistä tottuneita sotilaita, ja Zeno ja Pisani olivat antaneet omaa voimaansa ja rohkeuttansa kaikille. Varsinkin Zeno osoitti tavatonta rohkeutta ja uljuutta, ja helmikuun 28. päivänä hänet nimitettiin maajoukon ylimmäksi päälliköksi. Jo seuraavana päivänä hän karkotti genovalaiset Brondolosta ja Pikku Chioggiasta ja sijoitti päämajansa Chioggian vallitusten juurelle ja suuntasi tykkitulensa itse linnoitusta vastaan. Kun genovalaiset vetäytyivät pois sillalta, joka kulki Santa Caterinan kanaalin yli, murtui se heidän allaan, ja suuri joukko hukkuu.

Genovalaiset peräytyivät nopeasti mitä hirveimmässä sekasorrossa ja jättivät jälkeensä niin paljon aseita, varustuksia ja sotatarpeita, että panssaripaitoja myytiin venetsialaisille muutamasta soldista.

Genovalaiset olivat siinä määrin joutuneet päästään pyörälle, että monet arvelivat, että venetsialaiset olisivat heti voineet rynnäköllä valloittaa Chioggian, mutta päälliköt eivät tahtoneet mistään hinnasta epäonnistua, ja sitä paitsi he tiesivät, että vihollista uhkasi nälkäkuolema. He jatkoivat siis edelleen piiritystä ja katkaisivat viholliselta kaiken ravinnon saannin. He sallivat piiritettyjen lähettää kuitenkin pois naiset ja lapset, jotka otettiin ystävällisesti Venetsiassa vastaan. Sulut, joita niin suurella vaivalla oli saatu rakennetuksi kanaalien suihin, poistettiin nyt ja laivasto yhtyi myös piiritykseen.

Toukokuun neljäntenätoista päivänä vallitsi yhtä suuri ilo Chioggiassa kuin uudenvuoden päivänä venetsialaisten parissa, kun Zenon laivasto oli tullut näkyville, sillä sinä päivänä ilmestyi taivaanrantaan laivasto, jonka genovalaiset olivat lähettäneet maanmiestensä avuksi. Amiraali Maruffo oli hukannut kallista aikaa matkan varrella, mutta kiivaan taistelun jälkeen hän oli anastanut viisi venetsialaista kaleeria, jotka Giustinianin johdolla oli lähetetty Apuliaan viljaa noutamaan.

Genovalainen laivasto valmistautui taisteluun ja vaati Pisanin otteluun. Mutta vaikka amiraali kernaasti olisikin pessyt itsensä puhtaaksi siitä häväistyksestä, joka Polassa oli tullut hänen osakseen, epäröi hän sittenkin. Hän tiesi, että Chioggian varsin pian täytyi antautua, eikä hän tahtonut panna vaaralle alttiiksi kaikkia niitä etuja, joita hän monen kuukauden kärsimysten ja ponnistusten hinnalla oli voittanut. Mutta päivä päivältä Maruffo uudisti taisteluvaatimuksensa heittäen niin alhaisia häväistyssanoja Pisanian vastaan, ettei hän voinut enää hillitä ärsytettyä taisteluintoiaan.

Saatuaan dogin suostumuksen taisteluun, purjehti hän ulapalle. Molemmat laivastot lähestyivät taistelujärjestyksessä toisiaan. Mutta juuri kun taistelun piti alkaa, valtasi genovalaiset kauhea pelko ja he pakenivat vaihtamatta ainoatakaan laukausta. Pisani ajoi heitä takaa muutamia peninkulmia, mutta palasi takaisin entiselle paikalleen. Yhtä suuri oli nyt Chioggian linnanväen suru heidän nähdessään laivaston pakenevan, kuin aikaisemmin heidän ilonsa laivaston lähetessä Venetsiaa. Vesivarastot olivat heiltä melkein lopussa. Ruoka-annokset oli vähennetty niin pieniksi, etteivät he jaksaneet enää kunnolla edes ladata kanuuniaan.

Kesäkuun viidentenätoista päivänä Maruffo ilmestyi jälleen näkyville saatuaan apujoukkoja, mutta tällä kertaa Pisani ei antanut viekoitella itseään taisteluun. Yhdentenäkolmatta päivänä saapui lähetystö Chioggiasta rauhaa hieromaan. Se palasi tosin takaisin kuultuaan, että venetsialaiset vaativat täydellistä antautumista, mutta jo seuraavana päivänä laskettiin Genovan lippu alas linnoituksessa.

Paria päivää myöhemmin saapui dogi Pisanin ja Zenon saattamana juhlakulussa Chioggiaan. Saalis oli ääretön: sotajoukot saivat luvatun palkintonsa, niiden sallittiin ryöstää kolme päivää. Valtion saalis oli hyvin suuri — yhdeksäntoista käyttökelpoista kaleeria, neljätuhattaneljäkymmentä vankia ja suuret joukot sotavaroja.

Ei edes silloin, kun Venetsian laivasto palasi voittajana Konstantinopolista, vallinnut kaupungissa niin ääretöntä riemua kuin nyt, kun dogi Chioggian antautumisen jälkeen saapui Venetsiaan. Jokainen kansalainen oli ikään kuin osallistunut voittoon, sillä jokainen oli ottanut osaa uhrauksiin ja kärsimyksiin.

Joka talossa liehui lippuja, joka parvekkeelta riippui mattoja ja verhoja. Suuri kanaali oli täynnään gondoleja, joissa valkeapukuiset naiset istuivat silkki- ja samettikatosten alla. Kaikki veneet oli liputettu, kirkonkellot soivat ja katoilla ja parvekkeilla, silloilla ja rannoilla kuuluivat loppumattomat riemuhuudot, kun dogi ja molemmat päälliköt hitaasti saapuivat suuressa gondolissa kanaalia pitkin.

Francis seurasi dogin veneen jäljessä, ja niin pian kuin juhlallinen jumalanpalvelus oli loppunut Pyhän

Markuksen kirkossa, hän hiipi Polanin palatsiin. Kauppias ja Julia olivat olleet juhllisuudessa läsnä ja olivat äsken palanneet kotiin.

"Minä aavistin, että tulisit kotiin, Francesco, heti juhlamenojen jälkeen. Olisin kernaasti jäänyt vielä hetkeksi katselemaan juhllisuuksia piazzalla, mutta Julia ei tahtonut kuulla siitä puhuttavankaan. Hän sanoi, että olisi oikea häpeä, jos sinä tulisit kotiin eikä kukaan olisi lausumassa sinua tervetulleeksi."

"Niin olisi ollutkin", sanoi Julia. "Jos minä olisin ollut poissa, vaikka vain huviretkellä Korfussa, niin en olisi ollut hyvilläni, jos talo minun palatessani olisi ollut tyhjä. Ja kaikkien niiden vaarojen ja kärsimysten jälkeen, joita te, Francesco, olette saanut kestää, olisi tosiaankin ollut kovin epäystävällistä, jollemme olisi olleet kotona. Te näytätte laihtuneelta ja väsyneeltä."

"Se on vain mielikuvitusta, Julia", sanoi Pisani; "minusta hän näyttää yhtä reippaalta kuin ennenkin. Mutta kyllä hän oli laiha ja nälkäisen näköinen kuin susi, kun kävin leirissä päivää ennen Zenon tuloa. Hänen vaatteensa riippuivat väljinä ruumiin ympärillä, hänen poskensa olivat kuopallaan ja silmät sisäänpainuneet. Hän olisi herättänyt kaikkien sääliä, jos muut eivät olisi olleet yhtä kurjassa tilassa. Jumalan kiitos, että tuo kurjuus nyt on lopussa! Genovan täytyy nyt suostua rauhaan millaisilla ehdoilla hyvänsä, ja meri on jälleen avoinna meidän laivojemme purjehtia. Ja nyt, Francesco, olet varmaankin saanut kylliksesi sotimisesta, ja voit kokonaan antautua kauppiaan vaatimattomampaan toimeen."

"Sen teen mielelläni", sanoi Francis. "Luulin kerran, että tahtoisin ruveta sotilaaksi, mutta olen saanut kyllikseni sodasta enkä halua enää paljastaa miekkaani paitsi ehkä puolustautuakseni maurilaista rosvoa vastaan. Olen saanut useita kirjeitä isältäni, joissa hän nuhtelee minua sen johdosta, että olen sekaantunut taisteluihin, jotka eivät kuulu minulle, mutta nyt voin ilahduttaa hänen sydäntänsä vakuuttamalla hänelle, että olen pistänyt miekkani tuppeen."

"Ei sinulla ole ollut siitä vahinkoa, Francesco, tai pikemmin se on tehnyt sinulle paljon hyvää. Ensiksikin olet hankkinut itsellesi kansalaisyhteisyyden Venetsiassa, mikä kauppiaille on varsin edullista, toiseksi olet saanut kolmensadan dukaatin vuotuisen eläkkeen, jota kunnianosoituksena ei tule halveksia. Sen lisäksi olet hankkinut itsellesi nimen, jota kaikkialla tasavallassa kunnioituksella mainitaan. Ja lopuksi on sinusta tullut mies, olet saanut itseluottamusta ja tottumusta johtamaan muita. Olet monta kertaa joutunut sellaisiin tilanteisiin, joissa on kysytty arvostelukykyäsi, järkeäsi ja rohkeuttasi, ja joka kerta olet suoriutunut niistä hyvin. Siitä on vain neljä vuotta, kun isäsi jätti sinut minun huostaani, nyt sinä olet mies, jota Venetsian korkeimmat aatelismiehet ylpeydellä nimittäisivät pojakseen. Siksi sinulla ei ole vähintäkään syytä katua, että vuoden ajan olet palvellut sotilaana, varsinkin kun meidän liikkeemme sodan aikana oli kokonaan lamassa."

Illalla, kun he istuivat kahden, sanoi kauppias:

"Minä sanoin sinulle viime syksynä, ilmoittaessani, että haluaisin ottaa sinut liikekumppanikseni, että minulla oli jotain muutakin sydämelläni, vaikkei aika vielä ollut sopiva ottaa sitä puheeksi. Nyt luulen hetken tulleen. Sanohan minulle, poikaseni, aivan suoraan, onko jotain, jota tahtoisit minulta pyytää?"

Francis istui hetken vaiti. Sitten hän sanoi:

"Te olette tehnyt niin paljon minun hyväkseni, herra Polani, te olette tuhlannut minulle hyvyttänne yli kaikkien toiveitteni, ja vaikka minä toivoisinkin jotain, niin en voisi sitä pyytää."

"Sinä siis toivot jotakin, Francesco. Muista, että pidän sinua poikanani ja sen vuoksi toivon, että puhuisit minulle yhtä suoraan kuin omalle isällesi!"

"Pelkään, että pidätte minua liian rohkeana, mutta koska niin haluatte, niin sanon teille kaikki, mitä sydämelläni on. Minä rakastan tytärtänne Juliaa ja olen rakastanut häntä aina siitä päivästä, jolloin ensi kerran näin hänet. Mutta minusta oli liian rohkeata toivoakaan, että hän koskaan voisi tulla vaimokseni, ja siksi olen tarkasti salannut tunteeni."

"Olen iloinen siitä, että sanoit sen minulle, rakas poikani", sanoi kauppias. "Aina siitä saakka, kun sinä pelastit tyttärenti Mocenigon vallasta, olen salaa toivonut, että sinusta kerran voisi tulla samalla kertaa vävyäni ja ottopoikani. Olen ilokseni huomannut, että Julian tunne sinua kohtaan on kypsytynyt rakkaudeksi samalla, kun hän itse on kehittynyt naiseksi. Puhuin tänään iltaapuolella hänen kanssaan, ja hän tunnusti, että hän ilomielin suostuisi sinun puolisoiksesi."

"Minun on turha puhua sinun kanssasi hänen myötäjaisistään. Tarkoitukseni oli, että sinä liikekumppaninani saisit neljännen osan puhtaasta voitosta, mutta Julian miehenä sinun tulee saada kolmas osa. Siten sinun tulosi tulevat niin suuriksi, että Venetsian rikkaimmatkin jalosukuiset miehet voisivat kadehtia sinua. Kuollessani omaisuuteni jaetaan tasan molempien tyttärenti kesken."

Francis ilmaisi muutamin sanoin ilonsa ja kiitollisuutensa kauppiaan ehdotuksen johdosta. Mutta

Polani keskeytti hänet:

"Rakas poikani, minä olen yhtä iloinen kuin sinäkin. Nyt tiedän saaneeni pojan, ja samalla on tyttäreni tulevaisuus turvattu. Mene nyt hänen luokseen, hän on työhuoneessani. Puhuin hänen kanssaan tänään iltapuolella, hän odottaa varmaankin levottomana keskustelumme tulosta."

Kaksi kuukautta myöhemmin vietettiin Francis Hammondin ja Julia Polanin häät. Niitä vietettiin suurin juhlallisuuksin, ja kauppias uhrasi suuren summan Venetsian köyhille.

Maria sanoi Francisille jo kauan sitten päättäneensä, että Francisin tulisi mennä Julian kanssa naimisiin.

"Lapsi oli siksi typerä, että hän ensi hetkestä saakka rakastui sinuun, ja minä olin aivan varma siitä, että sinäkin hitaasti englantilaiseen tapaasi olit rakastunut häneen. Isä sanoi minulle jo kauan sitten, että hän toivoi teistä paria."

Francis eli monta vuotta vaimonsa kanssa Venetsiassa, mutta kävi silloin tällöin Englannissakin. Pari kuukautta häiden jälkeen häiritsi hänen onneaan tieto amiraali Pisanin kuolemasta. Pisani ei ollut koskaan täydelleen toipunut niistä kärsimyksistä ja ponnistuksista, joita hän oli saanut kestää Chioggian piirityksen aikana. Hän oli sittemmin laivastonsa avulla anastanut takaisin enimmät genovalaisten valloittamat paikat. Eräässä kahakassa genovalaisten kanssa Pisani haavoittui. Jo ennestään hänellä oli ollut kuumetta, ja hän kuoli kolmen päivän kuluttua.

Herra Polanin kuoltua Francis palasi vaimonsa ja perheensä kera Englantiin ja asettui asumaan Lontooseen, jossa heti sai johtavan aseman kauppiaitten parissa. Mutta hänen omaisuutensa oli niin suuri, ettei hänen maksanut vaivaa jatkaa liikettään, vaan hän jätti sen veljensä huostaan, joka oli yhtynyt Matteo Giustinianin liikekumppaniksi. Joka toinen vuosi Francis kävi vaimonsa kanssa Venetsiassa ja oleskeli siellä muutamia kuukausia, ja aina kuolemaansa asti hän oli vilkkaassa yhteydessä "saarikaupungin" kanssa.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PYHÄN MARKUKSEN LEIJONA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are

a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments

must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.